

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

RESMÎ VASIYETNAME

Mehmet ÖZTÜRK

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Özge ÖNCÜ

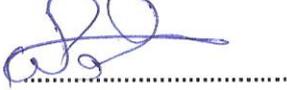
İZMİR - 2019

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAY SAYFASI

Üniversite : Dokuz Eylül Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Adı ve Soyadı : MEHMET ÖZTÜRK
Öğrenci No : 2016800597
Tez Başlığı : Resmî Vasiyetname

Savunma Tarihi : 09/08/2019
Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Özge ÖNCÜ

JÜRİ ÜYELERİ

<u>Ünvanı, Adı, Soyadı</u>	<u>Üniversitesi</u>	<u>İmza</u>
Dr. Öğr. Üyesi Özge ÖNCÜ	- Dokuz Eylül Üniversitesi	
Dr. Öğr. Üyesi Nalan KAHVECİ	- Dokuz Eylül Üniversitesi	
Dr. Öğr. Üyesi Cem ÖZCAN	- İzmir Ekonomi Üniversitesi	

MEHMET ÖZTÜRK tarafından hazırlanmış ve sunulmuş olan bu tez savunmada başarılı bulunarak oy birliği oy çokluğu ( ) ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Erkan GÖKSU
Müdür V.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Resmî Vasiyetname” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

04/07/2019

Mehmet ÖZTÜRK

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Resmî Vasiyetname

Mehmet ÖZTÜRK

Dokuz Eylül Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Özel Hukuk Anabilim Dalı

Özel Hukuk Programı

Ölüme bağlı tasarruflar, Türk Medenî Kanunu'nda (TMK) iki farklı anlamda kullanılmaktadır. Buradan hareketle öğretide ölüme bağlı tasarruflar “şekli anlamda” ve “maddi anlamda” olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Şekli anlamda bir ölüme bağlı tasarruf olan resmî vasiyetnameler, uygulamada hemen her zaman noterlikler tarafından düzenlenmektedir.

TMK'da resmî vasiyetname düzenlenmesi işlemi için sıkı şekil kuralları öngörülmüştür. Söz konusu şekil kurallarının temel amacı, miras bırakanın son arzularının tam ve açık olarak tespitini sağlamaktır. Fakat şekil kurallarının detaylı olmasının getirdiği en önemli sakınca, miras bırakanın son arzularının şekle aykırılık sebebiyle geçersiz sayılmasıdır.

Tezimizde; resmî vasiyetnamenin, bilhassa buna dair şekil kurallarının detaylı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda, öğreti ve geniş olarak Yargıtay kararlarından yararlanılmıştır. Şekil kurallarının yorumunda; amaca göre yorum ve vasiyetnamenin geçerliliği lehine yorumdan (favor testamenti) yararlanılması gerektiği kabul edilmiştir.

Resmî vasiyetnamenin hangi hâllerde yokluk, kesin hükümsüzlük veya iptal edilebilirlik ile karşılaşacağı incelenmiştir. Son olarak tahvil kurumu ve ortak vasiyetnamelerin geçerlilik sorunu ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ölüme Bağlı Tasarruflar, Resmî Vasiyetname, Resmî Vasiyetnamenin Şekil Kuralları, Resmî Vasiyetnamenin Hükümsüzlüğü, Ortak Vasiyetnameler.

ABSTRACT
Master's Thesis
Official Will
Mehmet ÖZTÜRK

Dokuz Eylül University
Graduate School of Social Sciences
Department of Private Law
Private Law Program

Testamentary dispositions are used in two different meanings in the Turkish Civil Code (TCC). Therefore, testamentary dispositions are divided into two groups: “formal” and “material” dispositions. In practice, an official will which is a formal disposition is nearly always made by a notary public.

TCC provides strict formal rules in order to make an official will. The fundamental aim of the mentioned formal rules is to ensure that the last wishes of the testator to be right and clear. However, the last wishes of the testator may be declared invalid because of that these detailed formal rules are not performed completely.

In our thesis, it's aimed to analyze especially the formal rules regarding official wills. In this regard, we researched established doctrine and decisions of Turkish Supreme Court (Yargıtay) extensively. We approved teleological and in favor of validity of wills (favor testamenti) interpretation while interpreting provisions of TCC.

In our thesis, it's analyzed the causes that make an official will void. Lastly, the conversion theory and the validity problem of common wills were studied.

Keywords: Testamentary Dispositions, Official Will, Formal Rules of Official Will, Voidness of Official Will, Common Wills.

RESMÎ VASIYETNAME

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	xiii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLAR VE

RESMÎ VASIYETNAMENİN BU TASARRUFLAR İÇERİSİNDEKİ YERİ

I. ÖLÜME BAĞLI TASARRUF KAVRAMI.....	3
II. MADDİ VE ŞEKLİ ANLAMDA ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLAR.....	6
A. Genel Olarak	6
B. Maddi Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar	7
C. Şekli Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar	8
1. Genel Olarak	8

2. Miras Sözleşmeleri.....	9
3. Vasiyetnameler.....	12
a. Genel Olarak	12
b. Çeşitleri.....	15
(1) Resmî Vasiyetname	15
(2) El Yazılı Vasiyetname	16
(3) Sözlü Vasiyetname	18
c. Vasiyetname Yapma Ehliyeti	19
(1) Genel Olarak.....	19
(2) Ayırt Etme Gücü.....	22
(3) Yaş	26

İKİNCİ BÖLÜM

RESMÎ VASIYETNAMENİN DÜZENLENME ŞEKLİ

I. GENEL OLARAK.....	28
II. RESMÎ VASIYETNAMENİN TABİ OLDUĞU ŞEKİL KURALLARININ AMAÇLARI VE SAKINICALARI.....	29
A. Genel Olarak.....	29
B. Amaçları.....	29
1. Uyarma Amacı	29
2. Açıklık Sağlama Amacı	30
3. İşlemi Koruma Amacı	30
4. Gerçek İşlemi Ayırma Amacı	31
C. Sakıncaları.....	31
III. ŞEKİL KURALLARININ YORUMU	32

A. Genel Olarak	32
B. Amaca Göre Yorum	35
C. Vasiyetnamenin Geçerliliği Lehine Yorum (Favor Testamenti)	38
1. Genel Olarak	38
2. Şekil Kurallarının Yorumunda Favor Testamenti.....	40
IV. ŞEKİL KURALLARI YÖNÜNDEN MEDENÎ KANUN VE NOTERLİK KANUNU İLİŞKİSİ	42
V. YETKİLİ RESMÎ MEMUR.....	44
VI. RESMÎ VASIYETNAME DÜZENLENMESİNE KATILAMAYACAK OLAN KİŞİLER (TMK madde 536)	48
A. Genel Olarak	48
B. TMK madde 536/1 Gereği Düzenlemeye Katılamayacak Olanlar	50
1. Fiil Ehliyeti Bulunmayanlar	51
2. Ceza Mahkemesi Kararıyla Kamu Hizmetinden Yasaklılar	52
3. Okuryazar Olmayanlar	53
4. Miras Bırakanın TMK madde 536/1’de Belirtilen Yakınları	54
a. Miras Bırakanın Eşi	54
b. Miras Bırakanın Üstsoy ve Altsoy Kan Hısımları	55
c. Miras Bırakanın Kardeşleri	56
ç. Miras Bırakanın Üstsoy-Altsoy Kan Hısımlarının ve Kardeşlerinin Eşleri	57
C. TMK madde 536/2 Gereği Lehine Kazandırma Yapılamayacak Olanlar ...	58
1. Genel Olarak	58
2. TMK madde 536/1 ile 536/2 Arasındaki İlişki	59
VII. RESMÎ VASIYETNAMENİN DÜZENLENME ŞEKİLLERİ	60
A. Genel Olarak	60
B. Miras Bırakan Tarafından Okunarak ve İmzalanarak Düzenlenen Şekil ...	61

1. Birinci Aşama	62
a. Miras Bırakanın Arzularını Memura Bildirmesi	62
b. Miras Bırakanın Arzularının Yazılması ve Vasiyetnamenin, Okuması İçin Miras Bırakana Verilmesi	64
c. Miras Bırakanın Vasiyetnameyi Okuyarak İmzalaması	65
ç. Memurun Tarih Koyarak Vasiyetnameyi İmzalaması	68
2. İkinci Aşama	71
a. Miras Bırakanın Tanıklara Beyanda Bulunması	72
b. Tanıkların Yazılı Beyanda Bulunarak Beyanlarını İmzalaması 74	
(1) Tanıkların Yazılı Beyan Edeceği Hususlar	74
(a) Genel Olarak	74
(b) Miras Bırakanın, Vasiyetnameyi Okuduğu ve Bunun Son Arzularını İçerdiği Beyanın Kendi Önlerinde Yapıldığını.....	74
(c) Miras Bırakanı Tasarrufa Ehil Gördüklerini	75
(2) Tanıkların Beyanlarının Yazılması	76
(3) Tanıkların Yazılı Beyanlarını İmzalaması	79
3. İşlemde Birlik İlkesi	81
C. Miras Bırakan Tarafından Okunmadan ve İmzalanmadan Düzenlenen Şekil	84
1. Birinci Aşama	87
2. İkinci Aşama	88
a. Memurun Vasiyetnameyi Miras Bırakana Okuması	88
b. Miras Bırakanın Tanıklara Beyanda Bulunması	89
c. Memurun Tarih Koyarak Vasiyetnameyi İmzalaması	90
ç. Tanıkların Yazılı Beyanda Bulunarak Beyanlarını İmzalaması 91	
3. İşlemde Birlik İlkesi	93
Ç. Karma Şekil	94

1. Miras Bırakan Tarafından Okunmadan Fakat İmzalanarak Düzenlenen Şekil	95
2. Miras Bırakan Tarafından Okunarak Fakat İmzalanmadan Düzenlenen Şekil	96
D. Miras Bırakanın Özel Durumları	97
1. Görme Engelli Olması	98
2. İşitme ve/veya Konuşma Engelli Olması	99
3. Türkçe Bilmemesi	102
VIII. RESMÎ VASIYETNAMENİN SAKLANMASI, TESLİMİ VE AÇILMASI	106
A. Resmî Vasiyetnamenin Saklanması.....	106
B. Resmî Vasiyetnamenin Teslimi ve Açılması.....	106

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

RESMÎ VASIYETNAMENİN GERİ ALINMASI VE HÜKÜMSÜZLÜĞÜ

I. GENEL OLARAK	109
II. RESMÎ VASIYETNAMENİN GERİ ALINMASI.....	110
III. RESMÎ VASIYETNAMENİN HÜKÜMSÜZLÜK HÂLLERİ	113
A. Genel Olarak	113
B. Yokluk	113
1. Genel Olarak	113
2. Resmî Vasiyetnamenin Yokluğu.....	114
C. Kesin Hükümsüzlük	117
1. Genel Olarak	117
2. Resmî Vasiyetnamenin Kesin Hükümsüzlüğü.....	119
Ç. İptal Edilebilirlik	122

1. Genel Olarak	122
2. Resmî Vasiyetnamenin İptali	122
a. Genel Olarak	122
b. İptal Sebepleri (TMK madde 557).....	126
(1) Ehliyetsizlik	126
(2) İrade Sakatlıkları.....	126
(a) Yanılma	127
(b) Aldatma	128
(c) Korkutma veya Zorlama.....	129
(3) Hukuka veya Ahlaka Aykırılık.....	130
(4) Şekle Aykırılık.....	131
IV. HÜKÜMSÜZLÜK VE TAHVİL İLİŞKİSİ	133
V. ORTAK VASİYETNAMELERİN DURUMU.....	135
SONUÇ	141
KAYNAKÇA.....	154

KISALTMALAR

ABD	Ankara Barosu Dergisi
AÜEHFD	Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜHFD	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
BAM	Bölge Adliye Mahkemesi
BGK	Büyük Genel Kurul
b.	Bent
bkz.	Bakınız
çev.	Çeviren
ÇÜHFD	Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
DEÜHFD	Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
dn.	Dipnot
E.	Esas
eBK	818 sayılı Borçlar Kanunu
İK	5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu
eMK	743 sayılı Türk Kanunu Medenîsi
f.	fıkra
GÜHFD	Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD	Hukuk Dairesi
HGK	Hukuk Genel Kurulu
HMK	6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İBD	İstanbul Barosu Dergisi
İBGK	İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu
İBK	İçtihadı Birleştirme Kararı
İKİD	İlmi ve Kazai İçtihatlar Dergisi
İÜHFM	İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İÜMHAD	İstanbul Üniversitesi Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi
K.	Karar
karş.	Karşılaştırınız
MK	Medenî Kanun

MÜHFHAD	Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
NK	1512 sayılı Noterlik Kanunu
RG.	Resmî Gazete
s.	Sayfa
ss.	Sayfadan Sayfaya
SÜHFD	Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
TBBD	Türkiye Barolar Birliği Dergisi
TBK	6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TCK	5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TİK	Türk İçtihatlar Külliyyatı
TMK	4721 sayılı Türk Medenî Kanunu
TNB	Türkiye Noterler Birliği
TNBHD	Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi
vd.	Ve devamı
YKD	Yargıtay Kararları Dergisi

GİRİŞ

Tezin birinci bölümünde; ölüme bağlı tasarruf kavramı tanımlanmış, maddi ve şekli anlamda ölüme bağlı tasarrufların ayrımı ortaya konmuştur. Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflara da kısaca değinilmiş; hangi maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufların, hangi şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar içerisinde yer alabileceği incelenmiştir. Vasiyetnamelerin genel olarak özellikleri anlatıldıktan sonra; resmî, el yazılı ve sözlü olmak üzere üç çeşidinin temel özelliklerine değinilmiştir. Ölüme bağlı tasarrufların mutlak olarak kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğu belirtildikten sonra, vasiyetname yapma ehliyetinin unsurları olan ayırt etme gücü ve yaş ölçütleri incelenmiştir.

Tezin ikinci bölümünde; resmî vasiyetnameye dair TMK'da öngörülen şekil kurallarının genel olarak amaçları ve sakıncaları, özelde resmî vasiyetname şeklinin amaç ve sakıncaları kısaca incelenmiştir. Ardından, resmî vasiyetnamenin şekil kurallarının yorumlanmasında; amaca göre yorum ve vasiyetnamenin geçerliliği lehine (favor testamenti) yorumdan yararlanılması gerektiği benimsenmiştir. Sonrasında resmî vasiyetnameye ilişkin öngörülen TMK'daki şekil kuralları ile NK'da düzenlenme şeklindeki işlemler için öngörülen şekil kurallarının ilişkisi incelenmiştir. Devamında, resmî vasiyetnameyi TMK uyarınca kimlerin düzenlemeye yetkili olduğu incelenmiştir. Söz konusu ikinci bölümde, resmî vasiyetnamenin düzenlenme şekillerine geçmeden önce, TMK madde 536/1 gereği resmî vasiyetname düzenlenmesine tanık, memur, tercüman vs. sıfatıyla katılamayacak olanlar incelenmiş, hükmün TMK madde 536/2'den farkları belirtilmiştir. Arkasından resmî vasiyetname şekilleri olarak TMK madde 533-534 ile TMK madde 535 hükümleri ve ayrıca öğretilde ileri sürülen karma şekil incelenmiştir. Miras bırakanın bazı özel durumlarda, resmî vasiyetname düzenleyip düzenleyemeyeceği tartışılmıştır. İkinci bölümün sonunda, resmî vasiyetnamenin saklanması, teslimi ve açılmasına da kısaca değinilmiştir.

Tezin üçüncü bölümünde, öncelikle vasiyetnamenin geri alınmasına dair TMK'daki düzenlemelere kısaca değinilmiş; ardından genel olarak yokluk, kesin hükümsüzlük ve iptal edilebilirlik hâllerine ilişkin kısa bilgiler verildikten sonra resmî vasiyetnamenin yokluk, kesin hükümsüzlük ve iptal edilebilirlik yaptırımını ile

karşılaştığı hâller incelenmiştir. Son olarak resmî vasiyetnamede tahvil durumu incelenmiş, ardından ortak vasiyetnamelerin geçerli olup olmadığı da incelenerek tez noktalanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLAR VE RESMÎ VASIYETNAMENİN BU TASARRUFLAR İÇERİSİNDEKİ YERİ

I. ÖLÜME BAĞLI TASARRUF KAVRAMI

Ölüme bağlı tasarruf kavramı 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu¹'nda (TMK) tanımlanmamıştır. Öğretide ise ölüme bağlı tasarruf, miras bırakanın, ölümünden sonra hüküm doğuracak emirlerini içeren hukuki işlem olarak tanımlanmaktadır². Tanımdan da anlaşılacağı üzere, miras bırakanın sağlığında yapmış olduğu ölüme

¹ RG. 8.12.2001-24607.

² Mustafa Dural, **El Yazısı İle Vasiyetname (Alman, İsviçre ve Avusturya Hukukları ile Karşılaştırmalı Olarak)**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Cezaevi Matbaası, İstanbul, 1967, (El Yazısı), s. 1; Mustafa Dural, **Miras Sözleşmeleri (İsviçre, Alman ve Avusturya Hukuklarıyla Karşılaştırmalı Olarak)**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1980, (Sözleşme), s. 8; Mustafa Dural ve Turgut Öz, **Türk Özel Hukuku, Cilt IV, Miras Hukuku**, On Birinci Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, Kasım 2017, s. 50; Necip Kocayusufoğlu, **Miras Hukuku**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1987, (Miras Hukuku), s. 125; Nüşin Ayiter ve Ahmet M. Kılıçoğlu, **Miras Hukuku**, Genişletilmiş 2. Bası, Savaş Yayınları, Ankara, Ekim 1991, s. 72; Bilge Öztan, **Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle)**, Sekizinci Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, Ekim 2017, s. 165; Mustafa Reşit Belgesay, **Türk Kanunu Medenî Şerhi, Üçüncü Kitap, Miras**, 4. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1952, s. 29; Zahir İmre ve Hasan Erman, **Miras Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 13. Basım, DER Yayınları, İstanbul, 2017, s. 53; M. Kemal Oğuzman, **Miras Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 6. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1995, s. 94; Şakir Berki, **Miras Hukuku**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara, 1975, (Miras Hukuku), s. 33; Mehmet Ayan, **Miras Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ekim 2016, (Miras Hukuku), s. 93; Aydın Aybay, **Miras Hukuku Dersleri**, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Maltepe Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2003, s. 30; İlhan Öztrak, **Miras Hukuku (Giriş-Kanundan Doğan Mirasçılık-Ölüme Bağlı Tasarruflar)**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1968, s. 35. Öğretide bazı yazarlar tanımda, terekeyi etkilemek üzere gerçekleştirilen işlemden bahsederek ölüme bağlı tasarrufu dar bir şekilde tanımlamış olmaktadır. Bu yönde tanımlar için bkz. Rona Serozan ve Baki İlkay Engin, **Miras Hukuku ve Uygulama Çalışmaları**, Güncellenmiş 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Şubat 2018, ss. 255, 275; O. Gökhan Antalya ve İpek Sağlam, **Miras Hukuku**, Üçüncü Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul, Ekim 2015, s. 106; Fikret Eren ve İpek Yücer Aktürk, **Türk Miras Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 49; Samim Gönensay ve Kemaleddin Birsan, **Miras Hukuku**, İkinci Bası, Ahmed Said Matbaası, İstanbul, 1963, s. 39; Bülent Köprülü, **Miras Hukuku Dersleri, Mirasçılar-Ölüme Bağlı Tasarruflar-Mirasın İntikali (Geçmesi)**, Genişletilmiş ve Yenilenmiş 2. Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1985, s. 122; Ali Naim İnan, Şeref Ertaş ve Hakan Albaş, **Türk Medenî Hukuku, Miras Hukuku**, Genişletilmiş ve Güncelleştirilmiş 9. Bası, Bilge Yayınevi, Ankara, Şubat 2015, s. 158.

bağlı tasarruf, ancak bu kişinin ölümüyle hüküm ve sonuçlarını doğurur³. Ölüm olgusu, ölüme bağlı tasarrufun hukuki sebebini oluşturmaktadır⁴.

Burada belirtmek gerekir ki kavramda geçen “tasarruf” kelimesi sağlar arası işlemler için kullanılan (teknik anlamda) tasarruf kelimesinin anlamından tamamen farklıdır. Şöyle ki, ölüme bağlı tasarruf kavramındaki tasarruf, “hukuki işlem”⁵ anlamında olup; var olan bir hakka doğrudan etki yapan, onu devreden, ortadan kaldıran ya da yükümleyen, içeriği yönünden değiştiren bir işlem anlamında deđildir⁶. Anlaşılacağı üzere, miras bırakanın ölümünden sonra gerçekleşmesini arzu ettiği hususlara ilişkin hukuki işlemi ifade eden (ölüme bağlı) tasarruf kavramı; malvarlığının aktifindeki hakları etkileyen (teknik anlamda) tasarruf işleminden farklı anlamda kullanılmasının yanında, ona göre daha geniş kapsamlıdır⁷. Zira miras bırakan, yapacağı ölüme bağlı tasarruf ile kendisine bir mirasçı atayabileceği, bir kimseye belirli bir malını bırakabileceği gibi; cenaze merasiminin nasıl yapılacağı hususundaki arzularını da belirtebilir⁸. Sonuç olarak ölüme bağlı tasarruf işlemi ile

³ Pierre Tuor, **İsviçre Medeni Kanunu'nun Federal Mahkeme İctihatlarına Göre Sistemli İzahı**, Birinci Kısım, çev. Amil Artus, Örnek Matbaası, Ankara, 1956, s. 350; İmre ve Erman, s. 53; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 125; Öztan, s. 165; Gönensay ve Birsan, s. 39; Fikret Eren, **Türk Medenî Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Dâvası**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara, 1966, (İptal), s. 3.

⁴Dural ve Öz, s. 51; Tuor, s. 350; Öztan, s. 165; Serozan ve Engin, s. 274; Hüseyin Avni Göktürk, **Türk Medenî Hukuku, Üçüncü Kitap, Miras Hukuku**, 3. Basım, Ankara Yeni Cezaevi Matbaası, Ankara, 1955, s. 637. Buna karşın, ölüm olayının hukuki işlemin salt bir şartı veya vadesi olduğu durumda ölüme bağlı tasarruftan bahsedilemez. Örneğin, bir satım sözleşmesinde, edimlerden birinin yerine getirilmesinin ancak taraflardan birinin ölümünden sonra olacağı kararlaştırıldığı durumda ortada bir ölüme bağlı tasarruf yoktur, zira burada ifanın ölüme ertelenmesi işlemin niteliği gereği olmayıp onun arzi şartı durumundadır. Açıklama için bkz. Tuor, s. 350; aynı yönde: Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 125-126; Dural ve Öz, s. 51; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 73; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 159; Göktürk, s. 637.

⁵ Oğuzman, s. 94; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 72; İmre ve Erman, s. 53; Öztan, s. 165. Öğretide hukuki işlem deyiminin yanında “irade açıklaması” deyiminin de kullanıldığı görülmektedir. Bkz. Köprülü, s. 123.

⁶ Dural, Sözleşme, ss. 8-9; Serozan ve Engin, s. 273; Öztan, s. 165; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 72; İnan, Ertaş ve Albaş, ss. 158-159; Eren, İptal, s. 3, dn. 2; “Ölüme bağlı tasarruf, bir kimsenin ölümünde hüküm doğurmak üzere yaptığı irade beyanıdır. Tasarruf sözcüğü burada hukuki muamele niteliğini taşımaktadır.”, Yargıtay 2. HD, 27.3.2000, E. 2000/2641, K. 2000/3627, www.kazanci.com, (24.6.2019). Burada “tasarruf” kelimesinin kullanılma sebebini, miras bırakanın terekesi üzerinde tasarrufta bulunmasına dayanmakta olduğu, fakat miras bırakanın iradesi her zaman tereke üzerinde etkisini göstermeyebileceği için daraltıcı “tasarruf” deyimini yerine üst kavram olarak “hukuksal işlem” ifadesinin kullanılmasının daha isabetli olduğu yönünde açıklama için bkz. Ahmet M. Kılıçoğlu, **Miras Hukuku**, Genişletilmiş 8. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, Şubat 2018, (Miras Hukuku), ss. 32-33.

⁷ Ayan, Miras Hukuku, s. 93; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 159; Dural, El Yazısı, s. 1.

⁸ Gönensay ve Birsan, s. 39; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 159; Göktürk, s. 638; İmre ve Erman, s. 55.

miras bırakan bir hak üzerinde gerçek anlamda tasarrufta bulunmadığı gibi, bir borç altına da girmez⁹.

Meydana getirilen bir hukuki işlemin ölüme bağlı tasarruf mu yoksa sağlar arası işlem mi olduğunun tespiti her zaman kolay olmadığı için öğreti tarafından bir takım ölçütler ortaya konulmuştur¹⁰. Fakat bu ölçütleri incelemek ve öğretide birçok işlem türü için süregelen tartışmalara yer vermek -yazdığımız tezin kapsamı düşünöldüğünde- mümkün değildir. Şu kadarını belirtelim ki öngörölen ölçütler tam bir kesinlik içermemekle beraber, bir kısmı zaten ölüme bağlı tasarrufların (özellikle tek taraflı ölüme bağlı tasarruf olan vasiyetnamelerin) meydana getirdiği sonuçlardan yola çıkılarak tespit edilmiştir. Öte yandan, bir takım hukuki işlemler arasındaki sınırların belirsizliği de işlemler arasında sağlıklı bir ayırım yapmayı güçleştirmektedir¹¹. Dolayısıyla bir işlemin ölüme bağlı tasarruf mu yoksa sağlar arası bir işlem mi olduğunun tespiti için ilgililerin menfaatleri ve tarafların amacını esas alan yaklaşım önem kazanmıştır¹².

Aşağıda inceleyeceğimiz üzere; ölüme bağlı tasarruflar TMK’da iki farklı anlamda kullanılmakta, bu sebeple öğretide ölüme bağlı tasarruflar ifade ettikleri anlama göre “şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar” ve “maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar” olmak üzere ikiye ayrılarak incelenmektedir. Tezimizin konusu olan resmî vasiyetname ise şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar içerisinde yer aldığından aşağıda, ölüme bağlı tasarruflar hakkında “şekli” ve “maddi” olarak yapılan ayırımı inceleyeceğiz.

⁹ Dural, Sözleşme, s. 25; Öztan, ss. 165-166; Rona Serozan, **Sağlararası İşlem Yoluyla Ölüme Bağlı Kazandırma**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Fakölteler Matbaası, İstanbul, 1979, (Kazandırma), s. 14; Serozan ve Engin, s. 260. İvazlı mirastan feragat sözleşmesinde miras bırakanın edim borcu altına girmesi, ölüme bağlı tasarrufun miras bırakanı borçlandırıcı bir işlem olmadığı kuralının istisnası olarak sayılabilir. Fakat Serozan’a göre burada sadece görünüşte bir istisna mevcuttur. Zira burada miras bırakan, bir ölüme bağlı kazandırma borcu değil fakat bir sağlar arası edim borcu altına girmektedir. Bkz. Serozan ve Engin, s. 266.

¹⁰ Ölçütler için bkz. Serozan, Kazandırma, ss. 15-19; Dural, Sözleşme, s. 10, dn. 26; Antalya ve Sağlam, s. 107 vd.

¹¹ Serozan ve Engin, s. 293.

¹² Bu yaklaşıma dair açıklamalar için bkz. Serozan, Kazandırma, ss. 17-19; Antalya ve Sağlam, s. 108. Yargıtay HGK tarafından da isabetli görölen, ölümden sonra etkili vekâlet sözleşmesindeki kazandırmayı “vasiyet benzeri kendine özgür bir kazandırma” olarak niteleyip bunun şekle bağlı olmadığını ifade eden bir Yargıtay kararında; kuşku durumunda, işlemi kurtarıcı yorum ilkesi (favor negotii) gereğince geçersiz bir ölüme bağlı işlem yerine geçerli bir sağlar arası işlemin varlığının kabul edilmesi gerektiği belirtilmiştir: Bkz. Yargıtay 3. HD, 6.12.2004, E. 2004/12296, K. 2004/13423 ve kararı isabetli bulan Yargıtay HGK, 29.11.2006, E. 2006/3-754, K. 2006/757, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

II. MADDİ VE ŞEKLİ ANLAMDA ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLAR

A. Genel Olarak

Ölüme bağlı tasarruflara ilişkin hükümler -kural olarak- TMK'nın miras hukuku kitabının birinci kısmının "Ölüme Bağlı Tasarruflar" başlığını taşıyan ikinci bölümünde düzenlenmiştir. TMK madde 502-574 arasında düzenlenen bu bölümde çeşitli ayrımlar yer almaktadır. "Ölüme Bağlı Tasarrufların Şekilleri" başlıklı dördüncü ayırım TMK madde 531-549 arasında düzenlenmiştir. Bu ayırım incelendiğinde; ölüme bağlı tasarrufların hangi şekillerde yapılabileceğinin bu ayırım içinde düzenlendiği, bunların da vasiyetname (madde 531) ve miras sözleşmesi (madde 545) olduğu anlaşılmaktadır. "Ölüme Bağlı Tasarrufların Çeşitleri" başlıklı üçüncü ayırım ise TMK madde 514-530 arasında düzenlenmiştir. Bu ayırım incelendiğinde; "koşullar" ve "yüklemeler" (madde 515), "mirasçı atama" (madde 516) gibi vasiyetname veya miras sözleşmesinin içeriğinde yer alabilecek ölüme bağlı tasarrufların bir kısmının bu ayırım içinde düzenlendiği görülmektedir.

Öğretide de Kanun'daki bu ayrımlardan hareketle ölüme bağlı tasarruflar, ifade ettikleri anlama göre iki ana başlığa ayrılarak incelenmektedir. Bunlardan biri "şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar", diğeri ise "maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar"dır. İlk ayırım ile ölüme bağlı tasarrufun yapılaş şekli kastedilir iken, ikinci ayırım ile bu şeklin içeriğinde yer alabilecek, onun konusunu oluşturabilecek ölüme bağlı tasarruflar kastedilir¹³.

---

¹³ Oğuzman, s. 94; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 127 vd; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 73 vd; Öztrak, ss. 35-36; Dural, El Yazısı, s. 2; Dural, Sözleşme, ss. 11-13; Dural ve Öz, ss. 52-56; İnan, Ertaş ve Albaş, ss. 161-163; Kılıçoğlu, Miras Hukuku, ss. 98-99; Öztan, ss. 174-177; Antalya ve Sağlam, ss. 117, 183; Ayan, Miras Hukuku, ss. 94-95; Serozan ve Engin, s. 260; Hüseyin Hatemi, **Miras Hukuku**, 7. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Şubat 2018, ss. 82-86; Kemal Tahir Gürsoy, **Türk Medenî Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Yıldız Matbaası, Ankara, 1955, ss. 4-6. Aynı ayırım için kullanılan farklı deyimler için bkz. Eren, İptal, s. 4 vd; Köprülü, ss. 123-124; İmre ve Erman, ss. 55-58; Esat Şener, **Uygulamada ve Teoride Her Yönü ile Vasiyet Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara, Mayıs 1995, (Vasiyet Hukuku), ss. 9-10.

B. Maddi Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar

Ölüme bağlı tasarrufların içeriğini oluşturabilecek tasarruflar, maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar olarak ifade edilmektedir. Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf olarak akla ilk gelenler TMK'nın "Ölüme Bağlı Tasarrufların Çeşitleri" ayrımı altında, madde 514-530 arasında sayılanlardır. Bunlar; "koşullar ve yüklemeler" (madde 515), "mirasçı atama" (madde 516), "belirli mal bırakma" (madde 517-519), "yedek mirasçı atama" (madde 520), "artmirasçı atama" (madde 521-525), "vakıf kurma" (madde 526) ve "mirastan feragat"tir (madde 528-530). Fakat maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar burada sayılanlarla sınırlı değildir¹⁴. Zira kimi maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar miras hukuku kitabının başka ayrımlarında düzenlenmişken, kimileri miras hukuku kitabında değil, fakat TMK'nın başka kitaplarında yer almaktadır. Örneğin "mirasçılıktan çıkarma" TMK madde 510 ve devamında düzenlenmiş iken; TMK madde 550 ve devamı "vasiyeti yerine getirme görevlisi"ne, TMK madde 647 ve devamı "paylaşma kuralları"na ilişkin düzenlemeleri içermektedir. TMK'nın miras hukuku kitabı hükümlerinde değil fakat başka kitaplarının hükümlerinde düzenlenen maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflara örnek olarak TMK madde 295'de düzenlenen çocuğu "tanıma" verilebilir.

Öğretide, maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar yönünden sınırlı sayı (numerus clausus) ilkesinin geçerli olduğu kabul edilmektedir¹⁵. Bu anlamda miras bırakan, kanunda öngörülen tasarruf türlerini değiştiremeyeceği gibi bunlara bir yenisini de ekleyemez¹⁶. Dolayısıyla miras bırakanın ölüme bağlı tasarrufunun mirasçıları bağlaması için, bu tasarrufun TMK'nın ister miras hukuku kitabında ister başka kitabında maddi anlamda bir ölüme bağlı tasarruf olarak öngörülmüş olması veya yorum yoluyla¹⁷ bu sonuca varılabilmesi gerekir¹⁸. Örneğin, miras bırakan şekli anlamda ölüme bağlı tasarrufunda, mezarının nasıl düzenlenmesi gerektiğini belirtmişse ve bu husus TMK madde 515 anlamında bir yükleme olarak da

¹⁴ Yargıtay 2. HD, 30.1.1992, E. 1992/11471, K. 1992/782, www.kazanci.com, (24.6.2019).

¹⁵ Dural, Sözleşme, s. 104; Dural ve Öz, s. 138; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 256; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 208 ve dn. 163'de anılan yazarlar; Serozan, Kazandırma, s. 12; Eren ve Yücer Aktürk, s. 133; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 98; Serozan ve Engin, s. 358.

¹⁶ Serozan ve Engin, s. 358.

¹⁷ Bağlayıcı bir tasarrufun mu yoksa bağlayıcı olmayan bir ricanın mı olduğuna yorum yoluyla ulaşılabılır. Bkz. Dural, Sözleşme, s. 105.

¹⁸ Dural ve Öz, s. 138; Mehmet Serkan Ergüne, **Vasiyetnamenin Yorumu**, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Aralık 2011, s. 30.

öngörülmemişse, bu tasarrufun mirasçuları bağlamadığı dolayısıyla mirasçılarının bunu yerine getirmek zorunda olmadığı söylenebilecektir¹⁹.

C. Şekli Anlamda Ölüme Bağlı Tasarruflar

1. Genel Olarak

Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf ile anlatılmak istenen, ölüme bağlı tasarrufun hangi şekil kurallarına uyularak yapıldığıdır. TMK'nın miras hukuku kitabının ikinci bölümünün "Ölüme Bağlı Tasarrufların Şekilleri" başlığını taşıyan dördüncü ayırım 531-549. maddelerinden oluşmaktadır. Burada ölüme bağlı tasarrufların tek taraflı işlem olan vasiyetname ya da iki taraflı işlem olan miras sözleşmesi şeklinde yapılabileceği belirtilmiştir. Yine aynı ayırimda yer alan TMK madde 531'de, vasiyetnamelerin resmî, el yazılı ve sözlü olmak üzere üç şekilde yapılabileceği belirtilmiş; madde 545/1'de ise miras sözleşmesinin yapılış şekli olarak resmî vasiyetnamenin kurallarına tabi olduğu belirtilmiştir.

Kanunun bu maddelerinde açıkça belirtilmese de, maddelerin kaleme alınış şeklinden anlaşıldığı üzere, şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar sınırlı sayı (numerus clausus) ilkesine tabidir²⁰. Bunun iki anlamı vardır: Öncelikle miras bırakan ölüme bağlı tasarruf şekli olarak ya miras sözleşmesini ya da vasiyetnameyi seçebilir; ikinci olarak, sadece Kanun'da öngörülen vasiyetname şekillerinden birisini seçebilir²¹. Nitekim TMK'da el yazılı, resmî ve sözlü olmak üzere üç vasiyetname şekli düzenlenmiştir. Aşağıda, vasiyetnamenin anılan şekillerini incelemeden önce, diğer bir ölüme bağlı tasarruf şekli olan miras sözleşmesine kısaca değineceğiz.

---

¹⁹ Dural ve Öz, s. 138.

²⁰ Dural ve Öz, s. 53; Eren, İptal, s. 4; Serozan ve Engin, s. 260; Öztan, s. 175; İmre ve Erman, s. 55; Ayan, Miras Hukuku, s. 103; Arnold Escher, **Medeni Kanun Şerhi, Miras Hukuku**, çev. Sabri Şakir Ansay, Yeni Cezaevi Matbaası, Ankara, 1953, s. 304; Ayiter/Kılıçoğlu, s. 74; Yargıtay 2. HD, 22.12.1972, 374/7266 sayılı karar, Ali İhsan Özüğür, **Medenî Yasadan Önce ve Sonra Türk Miras Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2001, ss. 621-625.

²¹ Dural ve Öz, s. 53.

2. Miras Sözleşmeleri

Miras sözleşmesi TMK’da tanımlanmamıştır. Öğretide ise miras sözleşmesi; miras bırakanın bağlayıcı olarak kendi terekesi üzerinde maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufta bulunduğu veya terekesi üzerinde sözleşmenin karşı tarafının ileride doğacak miras hukukuna ilişkin taleplerinden vazgeçmesini sağladığı, miras bırakan ile karşı taraf arasında yapılan, iki taraflı bir ölüme bağlı hukuki işlem olarak tanımlanmaktadır²². Tanımdan da anlaşılacağı üzere miras sözleşmesi -bir sözleşme olması sebebiyle- iki taraflıdır²³.

Burada miras sözleşmesi ile vasiyetname arasındaki temel farklara değinmek gerekir. Öncelikle miras sözleşmesi ile vasiyetname arasındaki en önemli fark, miras bırakanın, tek taraflı olan vasiyetnameyi her zaman serbestçe geri alabilmesi imkânına karşın (TMK madde 542/1), iki taraflı olan miras sözleşmesinde kural olarak bu imkânı sahip olmamasıdır²⁴. Dolayısıyla, miras bırakan yapmış olduğu miras sözleşmesinin hükümleriyle bağlıdır^{25 26}. Bir diğer fark ise ehliyet kuralları

²² Dural, Sözleşme, s. 17. Buna karşın mirastan feragat sözleşmesini kabul etmeyen hukuk sistemleri için söz konusu tanımın çok geniş olacağı açıklaması için bkz. Dural, Sözleşme, ss. 17-18. Miras sözleşmesinin kaynağının Cermen hukuku olduğu, Roma hukukunda kural olarak geçerli görülmediği, Fransız hukukunda istisnalar dışında kabul edilmediği; buna karşılık Alman, İsviçre ve Türk hukukunda kabul edildiği yönünde açıklamalar için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 128 ve dn. 6’da belirtilen yazarlar; İmre ve Erman, ss. 182-183.

²³ Belirtmek gerekir ki miras sözleşmesinde sadece iki tarafın bulunma zorunluluğu yoktur. Miras sözleşmesinin ikiden fazla kişi arasında yapılması da mümkün ve geçerlidir. Bu yönde açıklamalar için bkz. İmre ve Erman, s. 188; Dural, Sözleşme, s. 47; Gönensay ve Birsan, s. 40.

²⁴ Dural, El Yazısı, s. 3; Hıfzı Veldet Velidedeoğlu, **Türk Medenî Hukuku**, Üçüncü Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Nurgök Matbaası, İstanbul, 1963, s. 473; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 128; Eren ve Yücer Aktürk, s. 51; Köprülü, s. 130; Belgesay, s. 29; İmre ve Erman, s. 56; Öztan, s. 176; Antalya ve Sağlam, s. 117; Serozan ve Engin, s. 263; Eren, İptal, ss. 5-6; Özüğür, s. 566; Kumru Kılıçoğlu Yılmaz, “Resmi Vasiyetname”, **TBB**, Cilt: 30, Sayı: 133, Kasım 2017, s. 375.

²⁵ Miras sözleşmesinin tarafları bağladığı ve ölüme bağlı tasarrufta bulunanın dahi (kural olarak) sözleşmeden serbestçe dönemeyeceği, sözleşmenin yapılmasından sonra tasarrufta bulunanın fikrinin değişebileceği ve artık sözleşmenin son arzularını karşılamayabileceği, bir kimseyi bu kadar bağlayan bir işlemin ahlaka aykırılığının tartışılacağı yönünde açıklama için bkz. Tuor, s. 351; Gönensay ve Birsan, s. 40; Göktürk, s. 638.

²⁶ Fakat bu bağlılık borçlar hukuku sözleşmelerindeki ile aynı değildir. Nitekim TMK madde 527/2 hükmü gereği miras bırakan sağlığında malvarlığından serbestçe tasarrufta bulunabilir ve bu durum ancak miras sözleşmesinin karşı tarafına miras bırakanın ölümünden sonrası için, miras bırakanın miras sözleşmesiyle bağdaşmayan “ölüme bağlı tasarruflarına” ve “bağışlamalarına” karşı dava açma hakkı verir. Yine bu bağlamda TMK madde 547 hükmü, miras sözleşmesinde sağlar arası bir edimin borçlanıldığı hâllerde (ivazlı miras sözleşmelerinde), sağlar arası edimlerin uygun olarak yerine getirilmediği veya güvenceye bağlanmadığı hâlde diğer tarafa borçlar hukuku hükümleri uyarınca sözleşmeden dönme hakkı tanımıştır. Dolayısıyla ivazlı olumlu miras sözleşmesinde miras bırakanın, ivazlı mirastan feragat sözleşmesinde ise sözleşmenin karşı tarafının anılan sebebe dayanarak sözleşmeden dönme hakkı söz konusu olabilecektir. Bunlara ek olarak TMK madde 546/1’de, sözleşmenin karşı tarafının mirasçılıktan çıkarılma sebebi oluşturan davranışı hâlinde, miras bırakana,

bakımındandır. TMK’da -vasiyetname ve miras sözleşmesi için ortak olan ayırt etme gücüne sahip olma kuralının yanında- vasiyetname yapabilmek için on beş yaşın doldurulması yeterli görülmüş iken, miras sözleşmesi için ergin olmak ve kısıtlı bulunmamak aranmıştır (TMK madde 502-503)²⁷. Miras sözleşmesi, içeriğinde yer alabilecek maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar bakımından da vasiyetnameden ayrılmaktadır²⁸.

Yapılma şekli bakımından ise miras sözleşmesi, resmî vasiyetnamenin düzenlenme şekline tabi tutulmuştur (TMK madde 545/1). Fakat belirtmek gerekir ki miras sözleşmesinin iki taraflı niteliği gereği, düzenlenme şekli bakımından resmî vasiyetnameye göre bazı farklılıklar göstermesi doğaldır. Nitekim bu durum kanun koyucu tarafından öngörülmüş ve miras sözleşmesinin resmî vasiyetname şeklinde düzenlenmesi gerektiğini belirten TMK madde 545/1 hükmünden sonra, TMK madde 545/2’de miras sözleşmesi için ek şekil kuralları getirilmiştir²⁹.

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan sadece miras sözleşmeleri yoluyla yapılabilecek olan, TMK madde 528’de açıkça sözleşme olarak yapılacağı belirtilen mirastan feragattir³⁰. Öğretide bazı yazarlar, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu³¹ (TBK) madde 290/2’de yer alan “yerine getirilmesi bağışlayanın ölümüne bağlı bağışlama”yı da sadece miras sözleşmesi ile yapılabilecek maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar arasında saymaktadır³².

---

miras sözleşmesini tek taraflı olarak ortadan kaldırabilmesi imkânı da tanınmıştır. Miras sözleşmesinin bağlayıcılığı ve sözleşmeden dönme hakkı konusunda detaylı açıklamalar için bkz. Dural, Sözleşme, ss. 141-202 ve ss. 226-264; Serozan ve Engin, ss. 347-357; Öztan, ss. 263-267.

²⁷ Bu hususta bkz. Birinci Bölüm, II, C, 3, c.

²⁸ Bu hususta bkz. Birinci Bölüm, II, C, 2.

²⁹ Miras sözleşmesinin şekil yönünden resmî vasiyetnameden farkları konusunda detaylı açıklama için bkz. Dural, Sözleşme, ss. 88-96.

³⁰ Köprülü, s. 214; O. Gökhan Antalya, **Mirastan Feragat Sözleşmesi**, Alkım Yayınevi, İstanbul, 1999, (Feragat), s. 143; Velidedeoğlu, s. 473; Ayan, Miras Hukuku, s. 145; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 257; Serozan ve Engin, s. 270; Öztan, s. 275; Hatemi, s. 116’daki şema; Eren ve Yücer Aktürk, s. 135; Oğuzman, s. 165; Ergüne, s. 31. Şener’in mirastan feragatin hem vasiyetname hem de miras sözleşmesi şeklinde yapılabileceği görüşünün eleştirisi için bkz. Dural, Sözleşme, ss. 106-108; Dural ve Öz, ss. 139-140 ve orada anılan Yargıtay İBKG’nın 11.2.1955 tarih, 1958/16 E. ve 1959/14 K. sayılı kararı. Karara göre “... kanunumuza göre mirastan feragat mukavelesi, miras mukavelesinin bir nevinden ibarettir. Bu itibarla mirastan feragat mukavelesinin (bütün miras mukaveleleri gibi) Medeni Kanunun 492. maddesi hükmünce resmî vasiyet şeklinde yapılması gerektir.”

³¹ RG. 4.2.2011-27836.

³² Eren, İptal, s. 9; Dural ve Öz, s. 140, dn. 345’te anılan yazarlar. Bu konuda belirtmek gerekir ki, öğretideki baskın görüşün aksine bir kısım yazarlar, “yerine getirilmesi bağışlayanın ölümüne bağlı bağışlama”yı ölüme bağlı tasarruf olarak nitelemektedir. Örnek olarak bkz. Göktürk, s. 639; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 73; İmre ve Erman, s. 54. Bunun hukuki niteliği itibarıyla sağlar arası bir bağışlama olmadığı gibi bir ölüme bağlı tasarruf da olmadığı yönünde bkz. Fikret Eren, **Borçlar Hukuku, Özel Hükümler**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, (Borçlar Özel), s. 315.

Öte yandan, vasiyetname ile yapılabildiği gibi miras sözleşmesi ile de yapılabilecek olan tasarruflar vardır. Bu anlamda başlıca örnekler mirasçı atama ve belirli mal bırakma tasarruflarıdır. TMK madde 527 hükmünün sınırlayıcı olmadığı görüşü³³ kabul edildiğinde, miras sözleşmesinde, mirasçı atama ve belirli mal bırakma tasarruflarının yanında başkaca ölüme bağlı tasarruflar da yer alabilir. Hatta öğreti tarafından kabul edildiği üzere, niteliği gereği bağlayıcı olmaması gereken, yani miras bırakanın her zaman serbestçe geri alabileceği tüm tasarruflar da miras sözleşmesinin içeriğine dâhil edilebilirler³⁴. Zira miras sözleşmesi, vasiyetname için gerekli olan şekil ve ehliyet kurallarını fazlasıyla karşılar³⁵. Fakat miras sözleşmesinin içeriğinde yer alsalar dahi, miras bırakan tarafından bu tür tasarruflar serbestçe geri alınabilecektir³⁶. Örneğin, miras sözleşmesinde yüklemeler veya mirasın paylaşımına ilişkin kurallar getirilmesi mümkün iken; örneğin vakıf kurmak³⁷, vasiyeti yerine getirme görevlisi tayin etmek gibi niteliği gereği tek taraflı olan tasarruflar da geçerli olacak, fakat miras bırakan, miras sözleşmesinin bağlayıcı olmayan bu içeriğini serbestçe geri alabilecektir³⁸. Belirtmek gerekir ki sadece miras sözleşmeleri ve sadece vasiyetnameler ile yapılabilecek ölüme bağlı tasarruflar dışında kalan tasarrufların; miras sözleşmesinin içeriğinde yer almaları hâlinde bunların miras sözleşmesinin iki taraflı (bağlayıcı) içeriğine mi dâhil olduğu yoksa tek taraflı (serbestçe geri alınabilecek) içeriğine mi dâhil olduğu yorum yoluyla anlaşılacak bir meseledir³⁹.

Miras sözleşmeleri, düzenleniş amacı ve içeriğinde yer alan hükümlere göre çeşitli görünümde karşımıza çıkmakta ve bu görünümde farklı şekilde

³³ Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, s. 128; Öztan, s. 245; Dural ve Öz, s. 140; Serozan ve Engin, s. 359; Oğuzman, s. 130; Antalya ve Sağlam, s. 183; İsviçre öğretisinde de genel görüşün bu yönde olduğu açıklamaları için bkz. İmre ve Erman, s. 184.

³⁴ Dural ve Öz, s. 140; Köprülü, s. 198; Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, s. 258; Öztan, s. 275; Eren, İptal, s. 8; Göktürk, s. 677; Öztrak, s. 72.

³⁵ Eren, İptal, s. 9.

³⁶ Öztan, s. 242; Oğuzman, s. 130; Köprülü, s. 198; Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, s. 258; Ayan, *Miras Hukuku*, s. 125; İmre ve Erman, s. 184; Serozan ve Engin, s. 270; Eren, İptal, s. 9; Hatemi, s. 84; Öztrak, s. 72. Bu sebeple miras sözleşmesinde en az bir bağlayıcı maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf bulunması gerektiği, aksi hâlde ortada miras sözleşmesinin değil, ancak tahvil yoluyla bir resmî vasiyetnamenin olduğu söylenebileceği yönünde açıklama için bkz. Dural ve Öz, s. 141.

³⁷ Vakıf kurmak tasarrufu bakımından yeni eğilimin farklı olduğu, eğer miras sözleşmesinde muhatabın vakfın kurulacağına ilişkin özel bir korumayı hak eden menfaat ve güveni söz konusu ise, miras sözleşmesinin bağlayıcı içeriğine dâhil edilebileceği ve buna ilişkin İsviçre MK'da 2004 değişikliğiyle vakfın miras sözleşmesiyle de kurulabileceği hükmü getirildiği yönünde açıklamalar için bkz. Serozan ve Engin, s. 270.

³⁸ İmre ve Erman, s. 184 ve dn. 5; Öztan, s. 242.

³⁹ Buradaki yorum hususunda görüşler ve açıklamalar için bkz. Eren, İptal, ss. 9-12.

adlandırılmaktadır. Bu bakımdan öğretilerde olumlu-olumsuz miras (veya miras-mirastan feragat) sözleşmeleri, tek taraflı-iki taraflı (veya bir yönlü-iki yönlü) miras sözleşmeleri ve ivazlı-ivazsız (veya karşılıklı-karşılıksız) miras sözleşmeleri şeklinde ayrımlar yapılmaktadır⁴⁰.

3. Vasiyetnameler

a. Genel Olarak

Vasiyetname kavramı etimolojik olarak Arapça “vaşiyet” ve Farsça “nāme” kelimelerinden oluşmakta ve sözlük anlamı olarak bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey olan “vasiyet”in, yazılmış olduğu belge şeklinde ifade edilmektedir⁴¹. TMK madde 531’de “vasiyetname” yerine “vasiyet” deyiminin kullanıldığı görülmektedir⁴². Fakat öğretilerde “vasiyet” deyimini TMK madde 517-519 arasında düzenlenen ve maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf türlerinden olan “belirli mal bırakma” tasarrufu için de kullanılmakta olduğundan ve yine Kanun’un çeşitli maddelerinde “vasiyetname” ile “vasiyet” deyimleri zaman zaman birbirleri yerine kullanıldığından⁴³; karışıklığa mahal vermemek ve ifade birliğini sağlamak adına çalışmamızda “vasiyetname” deyimini kullanacağız⁴⁴.

⁴⁰ Belirtmek gerekir ki öğretilerde ivazlı-ivazsız ve bir taraflı-iki taraflı miras sözleşmeleri ayrımında bir görüş birliği söz konusu değildir. İnceleyiniz: Dural, Sözleşme, s. 44 vd; Oğuzman, ss. 133-134; İmre ve Erman, ss. 185-186; Ayan, Miras Hukuku, ss. 118-119; Öztan, s. 246; Serozan ve Engin, ss. 264-265; Kocayusufoğlu, Miras Hukuku, s. 129; Tuor, s. 392.

⁴¹ Tanım için bkz. sozluk.gov.tr, (24.6.2019). Sözlükte vasiyetname kelimesinin eş anlamlısı olarak “vasiyet” deyimini de kullanılmaktadır.

⁴² Kanun’da şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf olan “vasiyetname”yi ifade etmek üzere, bu kavramın yanında “vasiyet” kavramının da kullanılmasının doğru olmadığı, zira “vasiyet”in maddi anlamda bir ölüme bağlı tasarruf türü olduğu yönünde açıklamalar için bkz. Dural ve Öz, s. 53. Buna karşın, üst başlık olarak “vasiyet” deyimini kullanan Eren’e göre, “vasiyetname” ölüme bağlı tasarrufu içeren bir belgedir, bu sebeple ölüme bağlı tasarruf olan “vasiyetname” değil, “vasiyet”tir. “Vasiyetname” yangın gibi bir sebeple yok olsa bile, “vasiyet” hukuken hüküm ifade ederken; “vasiyet”ten dönülmesi hâlinde ise “vasiyetname” fiilen mevcut olmaya devam eder. “Vasiyet” içinde yer alan bir ölüme bağlı tasarrufun da “vasiyet” olarak ifade edilmesi doğru değildir. Bkz. Eren, İptal, s. 5, dn. 5. Belirtmek gerekir ki uygulamada “vasiyet” ile “vasiyetname” deyimleri iç içe geçmiş ve kaynaşmıştır.

⁴³ Örneğin TMK madde 531’de “vasiyet”in üç şekilde yapılabileceği belirtilirken, TMK madde 532-537 arasında “resmî vasiyetname”, TMK madde 538’de “el yazılı vasiyetname” yapmaktan bahsedilmiştir. Üst başlığı “vasiyetten dönme” olan TMK madde 542-544 hükümlerinde “vasiyetnameden dönme” ifadesi kullanılmıştır. TMK madde 540’ta “sözlü vasiyet”ten bahsedilmesine rağmen, madde içerisinde “miras bırakma vasiyetname yapmaya ehil gördükleri” ifadesi yer almaktadır.

⁴⁴ Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf türünü ifade etmek üzere “mal vasiyeti” ifadesinin kullanımı ve terminolojik gerekçesi için bkz. Gürsoy, s. 7 vd.

Yukarıda ölüme bağlı tasarruf kavramı için kısaca “*miras bırakanın, ölümünden sonra hüküm doğuracak emirlerini içeren hukuki işlem*” şeklinde tanım yapılabileceğini belirtmiş idik. İşte buradaki ölüme bağlı tasarruf, ya vasiyetname kalıbında ya da şekil kuralları yönünden resmî vasiyetnamenin şekil kurallarına bağlı olan miras sözleşmesi kalıbında karşımıza çıkacaktır. Vasiyetnameler bir kimseye yöneltmesi ve dolayısıyla varması da gerekli olmayan tek taraflı ölüme bağlı tasarruflardır⁴⁵. Bunun sonucu olarak, miras bırakan düzenlemiş olduğu vasiyetnameyi her zaman serbestçe geri alabilir, onu değiştirebilir veya yok edebilir. Diğer bir deyişle miras sözleşmesinin aksine, vasiyetnamede tek bir irade, yani miras bırakanın iradesi söz konusu olduğundan; vasiyetnamenin doğumu, devamı ve hükümleri miras bırakanın elindedir⁴⁶. Miras bırakanın, vasiyetnameyi geri alma imkânını ortadan kaldıran veya sınırlayan şart veya kayıtlar hüküm ifade etmez⁴⁷.

TMK madde 531’de öngörüldüğü üzere vasiyetnameler de kendi içlerinde, resmî, el yazılı ve sözlü olmak üzere üç şekle ayrılır. Bunlardan ilk ikisi olağan⁴⁸, sonuncusu ise olağanüstü⁴⁹ vasiyetname olarak kabul edilmektedir. Bunun sebebi Kanun uyarınca, sözlü vasiyetnamenin, ancak Kanun’un aradığı olağanüstü bir durumun mevcut olduğu ve bu sebeple resmî ve el yazılı vasiyetnamenin yapılmasının mümkün olmadığı hâllerde yapılabilir olmasıdır. Yukarıda da belirttiğimiz üzere, ölüme bağlı tasarrufların şekilleri konusunda sınırlı sayı

---

⁴⁵ Dural, Sözleşme, s. 16; Velidedeoğlu, s. 471; Oğuzman, s. 108; Antalya ve Sağlam, s. 118 ve dn. 356’da anılan yazarlar; Serozan ve Engin, s. 262. Ölüme bağlı tasarruf yapılacağı konusunda haksız yere yaratılan güvenin “culpa in testando” tazminatına yol açabilmesi gerektiğine, bunun ölüme bağlı tasarruf serbestliği ile de ters düşmeyeceğine dair açıklamalar için bkz. Serozan ve Engin, s. 258. Bu anlamda, “culpa in testando” sorumluluğunun miras bırakana muhatabı aydınlatma yükümlülüğü getirdiği, miras bırakanın yarattığı güvene aykırı olarak ölüme bağlı tasarruf iradesindeki değişikliği muhataba bildirmemesi nedeniyle muhatabın zarara uğramasına göz yumulmasının dürüstlük kuralıyla bağdaşmayacağı açıklamaları ile bu sorumluluğun kapsam ve sınırları konusunda detaylı açıklamalar için bkz. Hülya Atlan, “Miras Sözü Vermeden Doğan Kusurlu Sorumluluk: Culpa In Testando Sorumluluğu”, **MÜHFHAD**, Cilt: 23, Sayı: 2, 2017, ss. 267-294.

⁴⁶ Göktürk, s. 638; Öztan, s. 176. “Atanmış mirasçı” veya “vasiyet alacaklısı” sıfatıyla vasiyetname ile lehine kazandırmada bulunulan kişinin bunu kabul beyanı gerekli olmayıp, TMK madde 605 ve 616 hükümleri gereği “mirası” veya “vasiyeti reddetme” hakkı vardır.

⁴⁷ Eren, İptal, s. 5; Yargıtay HGK, 7.11.1993, E. 1993/2-526, K. 1993/724, www.kazanci.com, (24.6.2019). Vasiyetnamenin geri alınması imkânı, bu hususa ilişkin kural ve karineler TMK madde 542-544 arasında düzenlenmiştir.

⁴⁸ Olağan terimi yerine “adi” ve “normal” terimi de kullanılmaktadır. Bkz. sırasıyla Dural, El Yazısı, s. 3 ve Kocayusufoğlu, Miras Hukuku, s. 157.

⁴⁹ Olağanüstü terimi yerine “istisnai” terimi de kullanılmaktadır. Bkz. İnan, Ertaş ve Albaş, s. 171.

(numerus clausus) ilkesi geçerlidir. TMK şeklin önemini ve buna bağlılığı, bilhassa resmî vasiyetnamede getirdiği detaylı kurallarla vurgulamıştır⁵⁰.

Öğretide bazı maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufların sadece vasiyetnameler yoluyla yapılabileceği belirtilmektedir. Bunların neler olduğuna ilişkin öğretilerde bir görüş birliği yok ise de bu anlamda genel olarak zikredilenler; TMK madde 102/1 ‘de düzenlenen vakıf kurma⁵¹, TMK madde 550 ve devamında düzenlenen vasiyeti yerine getirme görevlisi atama⁵², TMK madde 510 ve devamında düzenlenen mirasçılıktan çıkarma⁵³, TMK madde 542 ve devamında düzenlenen vasiyetnameyi geri alma⁵⁴, TMK madde 295/1’de düzenlenen çocuğu tanıma⁵⁵ dir. Yukarıda belirttiğimiz üzere niteliği gereği tek taraflı olan bu tasarrufların miras sözleşmeleri içerisinde düzenlenmelerine bir engel yoktur. Fakat bu hâlde bu tasarruflar bağlayıcı hâlde gelmez, diğer bir deyişle miras sözleşmesinin bağlayıcı olmayan içeriğini oluştururlar ve miras bırakan tarafından her zaman serbestçe geri alınabilirler.

Belirtmek gerekir ki, hukukumuzda ortak (müşterek) vasiyetnamenin mümkün olup olmadığını, buna ilişkin öğretinin görüşlerini ve Yargıtay’ın yaklaşımını tezimizde üçüncü bölümünde inceleyeceğiz.

⁵⁰ EMK öncesindeki hukukumuzda, İslam hukukunun işlemler ve tasarrufları şekle tabi kılmayan genel temayül ve kuralının bir sonucu olarak, vasiyetnamenin hiçbir şekil ve merasime tabi kılınmadığı konusunda açıklama için bkz. Şakir Berki, Berki, “Türk Hukukunda Vasiyet”, **AÜHF**, Cilt: 8, Sayı: 3-4, 1951, (Vasiyet), s. 404 ve dn. 7’de anılan Yargıtay 2. HD’nin 13.11.1941 tarih ve 20/3275 sayılı kararı.

⁵¹ Eren, İptal, s. 8; Oğuzman, s. 138; Velidedeoğlu, s. 473; Hatemi, s. 116; Köprülü, s. 198; Ayan, Miras Hukuku, s. 140; Kılıçoğlu, Miras Hukuku, ss. 140, 154; Antalya ve Sağlam, s. 183; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 242; İmre ve Erman, s. 184 ve dn. 5; Öztrak, s. 72; Göktürk, s. 677; Ayiter ve Kılıçoğlu, ss. 126-127; Eren ve Yücer Aktürk, s. 133; aksi yönde: Serozan ve Engin, s. 270. Serozan’ın, vakıf kurma işleminin miras sözleşmesinin bağlayıcı içeriğini oluşturabileceği yönünde açıklamaları için bkz. Birinci Bölüm, II, C, 2.

⁵² Eren, İptal, s. 8; Eren ve Yücer Aktürk, s. 133; Oğuzman, s. 138; Velidedeoğlu, s. 473; Hatemi, s. 116; Köprülü, s. 198; Ayan, Miras Hukuku, s. 140; Antalya ve Sağlam, s. 183; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 242; İmre ve Erman, s. 184 ve dn. 5; Serozan ve Engin, s. 271; Öztrak, s. 72; Göktürk, s. 677; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 130.

⁵³ İmre ve Erman, s. 184 ve dn. 5; Serozan ve Engin, s. 271; Ayan, Miras Hukuku, s. 140; Hatemi, s. 116; Öztrak, s. 72; Eren ve Yücer Aktürk, s. 133. “*Mirastan iskat ölüme bağlı tasarrufla olur. (MK. 457/1) Ölüme bağlı tasarruf iki biçimde yapılabilir. Biri vasiyet (MK. 449) öbürü miras sözleşmesidir. (MK. 450) İskat tek taraflı irade beyanı ile sonuç doğuran hukuki muamelelerden olduğu için vasiyetname türünde yapılması zorunludur.*”, Yargıtay 2. HD, 30.5.1996, E. 1996/4287, K. 1996/5793, www.kazanci.com, (24.6.2019); “*Mirasdan iskat murisin tek taraflı ölüme bağlı bir tasarrufu ile gerçekleşir*”, Yargıtay 3. HD, 26.11.2013, E. 2013/15148, K. 2013/16683, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

⁵⁴ Serozan ve Engin, s. 271; Eren ve Yücer Aktürk, s. 133.

⁵⁵ Hatemi, s. 116; Köprülü, s. 198; Ayan, Miras Hukuku, s. 140; Eren, İptal, s. 8; İmre ve Erman, s. 184 ve dn. 5; Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s. 155; Öztrak, s. 72; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 99; Eren ve Yücer Aktürk, s. 133.

b. Çeşitleri

(1) Resmî Vasiyetname

Tezimizin konusunu oluşturan resmî vasiyetname şekli TMK madde 532-537 arasında düzenlenmiştir. Burada resmî vasiyetnamenin açıkça bir tanımı yapılmamışsa da TMK madde 532/1 “*Resmî vasiyetname iki tanığın katılımıyla resmî memur tarafından düzenlenir.*” hükmünü öngörmekte, TMK madde 533 ise resmî vasiyetnamenin düzenlenmesi sırasında resmî memurun işlevinin ne olduğunu belirtmektedir. Bu hükümlerden genel olarak çıkarılacak tanıma göre; resmî vasiyetname, resmî memurun önünde ve en az iki tanığın⁵⁶ katılımıyla düzenlenen tek taraflı ölüme bağlı tasarruf şeklidir⁵⁷. Bu kısa tanımdan anlaşılacağı üzere, miras bırakanın haricinde, resmî memur ve tanıkların katılımı resmî vasiyetname şeklinin temel özelliğini oluşturmaktadır⁵⁸.

Resmî vasiyetname, TMK madde 7 anlamında resmî belgenin bütün vasıflarını taşır⁵⁹. Dolayısıyla aksi ispat edilinceye kadar içeriğinin doğru olduğu varsayılır⁶⁰. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun⁶¹ (HMK) “İlamların ve Resmî Senetlerin İspat Gücü” başlıklı 204. maddenin ilk fıkrasında ifade edildiği üzere “*İlamlar ile düzenleme şeklindeki noter senetleri, sahteliği ispat olunmadıkça kesin delil sayılırlar*”. Buradan hareketle, resmî vasiyetnamenin içeriğinin doğru olmadığı iddiasının kural olarak tanıklarla ispatı mümkün değildir⁶².

⁵⁶ Kanunun en az iki tanık aradığı yönünde açıklama için bkz. Ali Himmet Berki, Vasiyet ve Ölüme Bağlı Tasarruflar, Ege Matbaası, Ankara, 1961, s. 69.

⁵⁷ Dural ve Öz, s. 62; Göktürk, s. 668; Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 74.

⁵⁸ Oğuzman, s. 109.

⁵⁹ Ferit H. Saymen, **Miras Hukuku, 1954-1955 Dersleri**, Ahmet Sayman Teksir İşleri, İstanbul, 1955, s. 88; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 87; İmre ve Erman, s. 81; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 182.

⁶⁰ Ayan, Miras Hukuku, s. 105; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 182.

⁶¹ RG. 4.2.2011-27836.

⁶² Örnek olarak bkz. “*Noterde düzenlenen vasiyetnamenin (belgenin) resmî belge niteliğinde olması nedeniyle bunun aksi ancak aynı nitelikte başka belge veya deliller ile ispatlanabilir. Vasiyetname tanıklarının 03.06.2014 tarihli vasiyetnamede yazılı beyanlarının doğru olmadığı iddiasının yine aynı kuvvette başka bir delil ile ispatlanması gerekir ... Noterlerin usulüne uygun olarak düzenledikleri ve onayladıkları belge (vasiyetnamenin) aksi ispat oluncaya kadar kesin delil teşkil eder. Vasiyetname tanıklarının vasiyetname içeriğine uygun olmayan beyanları hükme esas alınmamalıdır.*”, Yargıtay 3. HD, 27.5.2014, E. 2014/1627, K. 2014/8253, Ahmet Cemal Ruhi ve Canan Ruhi, **Vasiyetname ve Miras Sözleşmesi (En Son Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay Kararları İle)**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ekim 2017, ss. 637-638.

Resmî vasiyetname ile diğer vasiyetname şekilleri arasında geçerlilik derecesi bakımından bir fark yoktur⁶³. Fakat miras bırakan için sonradan resmî veya el yazılı vasiyetname yapma olanağı doğduğu durumda TMK madde 541 uyarınca sözlü vasiyetnamenin hükümden düşebileceği hususu unutulmamalıdır. Şunu da belirtmek gerekir ki resmî vasiyetnamenin diğer vasiyetname şekillerine göre ispat kolaylığı daha fazladır⁶⁴. Nitekim, TMK madde 537 gereğince resmî memur tarafından saklanması zorunluluğu da düşünüldüğünde, resmî vasiyetnamenin kaybolması, değiştirilmesi veya tahrif edilmesi ihtimali daha düşüktür⁶⁵. Ayrıca, resmî vasiyetnamenin, Kanun'un öngördüğü bir resmî memurun huzurunda düzenlenmesi, vasiyetname içeriğinde yer alan miras bırakanın arzularının anlaşılabilir ve yoruma muhtaç olması ihtimalini azaltabilir⁶⁶. Zira, miras bırakanın arzularında bir takım belirsizliklerin mevcut olması hâlinde, bu tür işlemlerde tecrübeli olan resmî memur soracağı sorularla bu hususları daha açık ve anlaşılabilir bir duruma getirebilir⁶⁷.

Diğer taraftan Kanun, resmî vasiyetnamenin düzenlenme şekli için iki farklı şekil öngörmüştür. Bunlardan ilki TMK madde 533-534 arasında öngörülen miras bırakan tarafından okunarak ve imzalanarak düzenlenme şekli, ikincisi TMK madde 535'te öngörülen miras bırakan tarafından okunmaksızın ve imzalanmaksızın düzenlenme şeklidir⁶⁸. Dolayısıyla okuma yazma bilmeyenler el yazılı vasiyetname düzenleme imkânına sahip değil iken, TMK madde 535'e göre resmî vasiyetname düzenleyebileceklerdir. İkinci şekilde Kanun, resmî memur ve tanıklar bakımından daha katılımcı kurallar getirmiştir.

(2) El Yazılı Vasiyetname

İkinci vasiyetname şekli olarak TMK madde 538'te el yazılı vasiyetname öngörülmüştür. Bu hükme göre *“El yazılı vasiyetnamenin yapıldığı yıl, ay ve gün gösterilerek başından sonuna kadar miras bırakanın el yazısıyla yazılmış ve imzalanmış olması zorunludur”*. Buradan tanım çıkarılacak olursa; el yazılı

⁶³ Serozan ve Engin, s. 318; İmre ve Erman, s. 83.

⁶⁴ İmre ve Erman, s. 83.

⁶⁵ Serozan ve Engin, s. 319.

⁶⁶ Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 87; İnan, Ertaş ve Albaş, ss. 182-183.

⁶⁷ İmre ve Erman, s. 81.

⁶⁸ Öğretide ilk şekil için “asli şekil”, ikincisi için “tali şekil” ifadelerinin kullanımı için bkz. Öztrak, ss. 43-44; Göktürk, s. 669.

vasiyetname, miras bırakanın baştan sona kendi el yazısı ile yazıp tarih koyarak imzaladığı tek taraflı ölüme bağlı tasarruf şeklidir⁶⁹. Görüldüğü üzere, resmî vasiyetnamenin aksine, el yazılı vasiyetnamenin miras bırakan tarafından tek başına yapılmasına bir engel yoktur⁷⁰. Bu şeklin el yazısı ile yazılması gerektiğinden, resmî vasiyetnamenin aksine okuma yazma bilmeyenler için bu şekle başvurma imkânı yoktur.

Yapılmasındaki kolaylık, tanık ve resmî memur şartının yokluğu, masraf harcanmaması ve herkesten gizli tutulabilmesi gibi özellikler, el yazılı vasiyetnamenin yararları olarak sayılabilir⁷¹. Fakat el yazılı vasiyetnamenin bu basitliğinin getirdiği bazı sakıncalar da söz konusudur. Nitekim resmî vasiyetnamenin aksine, el yazılı vasiyetname -bir memur tarafından saklanması zorunluluğu olmadığından- kolayca yok olabilir veya yok edilebilir yahut tahrif edilebilir; miras bırakan vasiyetnameyi düzenlerken kolayca başkalarının veya ani duygularının etkisi altında kalabilir; miras bırakanın ifade ediş şekline göre el yazılı vasiyetnamenin içeriği açıklık ve kesinlik taşımayabilir; yahut bulunan metnin vasiyetname mi yoksa vasiyetname tasarısı mı olduğunu ayırt etmek güç olabilir⁷².

Resmî vasiyetname için TMK madde 537 hükmü, resmî memurun vasiyetnamenin aslını saklamakla yükümlü olduğunu öngörmekte iken; Kanun el yazılı vasiyetname için böyle bir şart aramasa da bu imkânı tanımıştır. Zira TMK madde 538/2 hükmüne göre “*El yazılı vasiyetname, saklanmak üzere açık veya kapalı olarak notere, sulh hâkimine veya yetkili memura bırakılabilir*”.

Son olarak belirtmek gerekir ki TMK madde 538 hükmünü karşılayan 743 sayılı Türk Kanunu Medenîsi⁷³ (eMK) madde 485’te vasiyetnamenin düzenlendiği yerin de miras bırakanın el yazısı ile vasiyetnamede yer alması şart koşulmakta idi. TMK’da ise düzenlenme yeri şartına yer verilmemiştir.

⁶⁹ Ayan, Miras Hukuku, s. 107; Öztrak, s. 42; Göktürk, s. 666. Resmî memurun katılımı olmadığından buna “özel vasiyetname” de denebileceği yönünde açıklama için bkz. Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 82.

⁷⁰ Burada “nitelikli adi yazılı şekil” şartı öngörülmüştür. TBK madde 13 ve devamında öngörülen adi yazılı şeklin ötesinde; vasiyetnamedeki tüm metnin miras bırakanın el yazısı ile yazılması ve imzalanması şart koşulmuştur. Açıklama için bkz. Dural ve Öz, s. 79; Serozan ve Engin, ss. 322-323.

⁷¹ Dural, El Yazısı, ss. 12-13; Tuor, s. 377; İmre ve Erman, s. 71; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 173; Doruk Gönen, **El Yazılı Vasiyetname**, Legal Yayıncılık, İstanbul, Ekim 2007, ss. 41-42.

⁷² İmre ve Erman, ss. 71-72; Dural, El Yazısı, ss. 13-14; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 173; Gönen, ss. 42-44.

⁷³ RG. 4.4.1926-339.

(3) Sözlü Vasiyetname

TMK’da kabul edilen vasiyetname şekillerinden üçüncüsü sözlü vasiyetnamedir⁷⁴. Miras bırakanın bu şekle göre yaptığı ölüme bağlı tasarrufta, tasarrufun yapıldığı anda ortada bir belge mevcut değildir. TMK madde 539/1 ve 540 hükümleri gereğince miras bırakanın ölüme bağlı tasarrufunu anlattığı tanıklara, bu tasarrufun belgelenmesi görevi düşmektedir⁷⁵. Bu şekil kuralları yerine getirildikten sonra ortada bir vasiyetnamenin varlığından söz edilebilecektir⁷⁶.

Daha önce belirttiğimiz üzere sözlü vasiyetname, el yazılı ve resmî vasiyetnamenin aksine miras bırakanın serbestçe başvurabileceği bir şekil değildir. Bu sebeple sözlü vasiyetname şeklinin istisnai bir şekil olduğunu burada tekrar ediyoruz⁷⁷. Zira TMK madde 539 hükmüne göre “*Miras bırakan; yakın ölüm tehlikesi, ulaşımın kesilmesi, hastalık, savaş gibi olağanüstü durumlar yüzünden resmî veya el yazılı vasiyetname yapamıyorsa, sözlü vasiyet yoluna başvurabilir.*”. Bu hüküm bir şekil kuralı olmayıp, istisnai şekil olan sözlü vasiyetnameye başvurabilmenin temel şartıdır⁷⁸. Madde deyiminden, sayılan olağanüstü hâllerin sınırlayıcı sayıda olmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla maddede sayılanların dışında, resmî ve el yazılı vasiyetnamenin yapılmasının mümkün olmadığı bir olağanüstü durum ortaya çıkarsa, sözlü vasiyetname şekline başvurulabilecektir⁷⁹.

⁷⁴ TMK madde 539’da “sözlü vasiyet” deyimini kullanılmaktadır. Belirtmek gerekir ki “vasiyetname” deyimini, ölüme bağlı tasarrufun yazılı bir şekilde yapıldığını ifade ederken, Kanun’un burada -TMK madde 531’de olduğu gibi- bilinçli şekilde “vasiyet” deyimini kullandığı düşünülebilir. Zira sözlü vasiyetname yapıldığı ilk anda ortada yazılı bir belge var olmamakta, fakat Kanun gereği ileride belgeye bağlanmakla beraber bir vasiyetname düzenlenmiş olmaktadır. Burada “sözlü vasiyetname” deyiminin kullanılması gerektiği, sonuçta tasarrufun sözlü kalmayacağı ve gerçekten “nameleşeceği” yönünde açıklamalar için bkz. Hatemi, ss. 82-83. Bu konuda öğretide yer alan görüşler için bkz. Ferhat Koyuncu, **Sözlü Vasiyetname**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Nisan 2014, ss. 37-39.

⁷⁵ Belirtmek gerekir ki TMK madde 539/3 gereği, TMK madde 536’da yer alan, resmî vasiyetname tanıklarına ilişkin yasaklar -okuryazar olma şartı dışında- sözlü vasiyetname tanıkları bakımından da geçerlidir.

⁷⁶ “Kanunun lafzi yorumundan da anlaşılacağı üzere, kendisine sözlü vasiyetin tutanak altına alınması için başvuru hâkim, sözlü vasiyetin şartlarını ve geçerliliğini tartışmadan sadece vasiyetnameyi tutanağa geçirmekle yetinir. Buna göre eldeki davada mahkeme hâkiminin sadece vasiyetnameyi zapta geçirmekle yetinmesi gerekirken, işin esasına girerek sözlü vasiyetin, kanundaki şartları taşımadığından bahisle davanın reddine karar vermesi yerinde değildir.”, Yargıtay 3. HD, 25.11.2015, E. 2015/324, K. 2015/18740, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

⁷⁷ Bu şeklin “zorunluluktan doğan bir vasiyetname” olarak da nitelendirilebileceği yönünde açıklama için bkz. İmre ve Erman, s. 91.

⁷⁸ Oğuzman, s. 126; Koyuncu, s. 45.

⁷⁹ Dural ve Öz, s. 93. Olağanüstü hâller sınırlı sayıda olmadığı için, terör olaylarının -maddede geçen “savaş” durumuna girmese de- diğer bir olağanüstü hal olarak kabul edilebileceği yönünde açıklama için bkz. Koyuncu, ss. 71-72.

Öte yandan, bir olağanüstü durum ortaya çıkmasına rağmen, resmî ve el yazılı vasiyetname yapılmasına imkân var ise, burada sözlü vasiyetname şekline başvurulamayacaktır⁸⁰.

Sözlü vasiyetnamenin en önemli sakıncası içeriğinin miras bırakanın son arzularına uygun olduğunun tespitindeki güçlüktür⁸¹. Zira TMK madde 539-540 hükümleri gereğince, miras bırakan sözlü olarak son arzularını iki tanığa beyan etmekte ve daha sonra bu tanıklar bu tasarrufun yazılı hâle gelmesi görevini ifa etmektedirler. Kanun'un ancak resmî ve el yazılı vasiyetnamenin yapılamayacağı olağanüstü hâllerde bu vasiyetname türüne imkân tanınması, TMK madde 540 hükmü gereğince bir an evvel ölüme bağlı tasarrufun yazılı hâle getirilmesini şart koşması ve TMK madde 541 hükmü gereğince de sözlü vasiyetnamenin hükümden düşmesi hâlini öngörmesi; bir nebze de olsa sözlü vasiyetnamenin bu sakıncasını ortadan kaldırmaya yöneliktir⁸².

c. Vasiyetname Yapma Ehliyeti

(1) Genel Olarak

Vasiyetnamenin iptali istemiyle açılan davalarda en çok başvuru alan iddia, miras bırakanın vasiyetname yaptığı anda ehliyetsiz olduğu veya iradesinin sakatlandığına ilişkindir. Bu anlamda, vasiyetnamenin geçerli olarak kalabilmesinde ehliyet unsuru önemli bir yer tutar. Vasiyetnameler için aranan ehliyet kuralları, özel olarak TMK madde 502'de düzenlenmiştir.

Vasiyetname için TMK'da aranan ehliyet kurallarına geçmeden önce, ölüme bağlı tasarrufların kişiye sıkı sıkıya bağlılığı hususuna değinmek gerekir. TMK'da açıkça ifade edilmese de ölüme bağlı tasarrufta bulunmanın, niteliği gereği mutlak olarak kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğu kabul edilmektedir⁸³. Bunun iki anlamı vardır. İlki, şekli anlamda miras bırakana sıkı sıkıya bağlılık olarak ifade

⁸⁰ Oğuzman, s. 126; Dural ve Öz, s. 91; Koyuncu, s. 52.

⁸¹ İnan, Ertaş ve Albaş, s. 190.

⁸² İmre ve Erman, s. 91; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 190.

⁸³ Belirtelim ki öğretide “mutlak” kelimesi ile, bu hakkın kullanımında kesin olarak temsilin geçerli olmadığı ifade edilir. Bkz. Mustafa Dural ve Tufan Öğüz, **Türk Özel Hukuku, Cilt II, Kişiler Hukuku**, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 11. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, Eylül 2011, s. 75.

edilen, miras bırakanın şekli anlamdaki ölüme bağlı tasarrufu bizzat kendisinin yapması, bunu başka bir kimseye bırakamaması; ikincisi, maddi anlamda miras bırakana sıkı sıkıya bağlılık olarak ifade edilen, miras bırakanın yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufun içeriğini bizzat kendisinin belirlemesi, bunu başka bir kimseye bırakamamasıdır⁸⁴. Örneğin, miras bırakanın ölüme bağlı tasarrufunda, kendisine mirasçı olarak atanacak kişinin belirlenmesini oğluna bırakması, maddi anlamda kişiye sıkı sıkıya bağlılık ilkesine aykırıdır⁸⁵.

Temsil yasağı⁸⁶ olarak ifade edilen bu durum, ölüme bağlı tasarruf yapmanın kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olmasının bir sonucudur. Öte yandan bu kuralın varlığına, ölüme bağlı tasarruflara ilişkin TMK’da öngörülen şekil hükümlerinden (özellikle madde 533-535, 538/1) ulaşmak da mümkündür⁸⁷. Bu yasak özellikle, temsilcinin olası bir kasıt veya ihmali sebebiyle miras bırakanın arzularına aykırı bir ölüme bağlı tasarruf yapılmasının önüne geçmeye hizmet eder⁸⁸. Temsil yasağının hizmet ettiği bir diğer düşünce de miras bırakanın yasal mirasçılığını etkileyecek önemde bir tasarrufu bizzat kendisinin yapması ve bundan doğan manevi sorumluluğu bizzat üzerine alması olarak ifade edilmektedir⁸⁹. Sonuç olarak, öğreti ve Yargıtay tarafından kabul edildiği üzere, şekli anlamda bir ölüme bağlı tasarruf olan vasiyetnamenin yasal veya iradi bir temsilci aracılığıyla düzenlenmesi mümkün olmayıp, bunun bizzat miras bırakan tarafından düzenlenmesi gerekmektedir⁹⁰.

⁸⁴ Antalya ve Sağlam, ss. 114-116; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 146; Serozan ve Engin, ss. 276-281. Bu durum için “iradenin teşkilinde” ve “irade beyanında” temsil yasağı ifadeleri için bkz. Escher, ss. 98-99.

⁸⁵ Buna karşın öğretilerde, maddi anlamda kişiye sıkı sıkıya bağlılığın katı uygulanmaması gerektiğinin, bu ilkeyi yumuşatmak için bir takım objektif ölçütlerin ileri sürüldüğü de görülmektedir. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 146-155.

⁸⁶ Belirtmek gerekir ki “temsil yasağı” kavramı, bazı yazarlar tarafından sadece şekli anlamda kişiye sıkı sıkıya bağlılığı ifade etmek için kullanılmaktadır. Örnek olarak bkz. Serozan ve Engin, s. 278; Antalya ve Sağlam, s. 114.

⁸⁷ Escher, s. 99; Serozan ve Engin, s. 277; Eren, İptal, s. 15; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 77; Oğuzman, s. 97; Gönensay ve Birsen, s. 42. Ayrıca bu sonuca, ölüme bağlı tasarruflarda ehliyeti düzenleyen TMK madde 502-503’ün kaleme alınış tarzından ve İsviçre MK’nın gerekçesinden ulaşılabileceği yönünde açıklama için bkz. Eren ve Yücer Aktürk, ss. 53-54.

⁸⁸ Eren, İptal, s. 16; Eren ve Yücer Aktürk, s. 54.

⁸⁹ Eren, İptal, s. 16; Eren ve Yücer Aktürk, s. 54; Escher, s. 99.

⁹⁰ Şener, Vasiyet Hukuku, s. 30; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 146; Oğuzman, s. 97; Tuor, s. 352; Velidedeoğlu, s. 509; Eren, İptal, s. 15; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 164; Göktürk, s. 641; Köprülü, s. 138; Gönensay ve Birsen, s. 42; Öztrak, s. 36. “Ölüme bağlı tasarruflar kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olup, doğrudan doğruya kullanılması zorunludur. Bu konuda temsil hükümleri işlemez. Yani bir kimse adına kanuni veya akdi temsilcisi (veli, vasi ve vekil) ölüme bağlı tasarrufta bulunamaz ... vekil küçük adına ölüme bağlı tasarrufta bulunamayacağına göre, kayyım böyle bir yetkinin verilmesi düşünülemez.”, Yargıtay 2. HD, 4.5.1978, 3444/3580 sayılı karar, Özüğür, ss. 615-616; aynı yönde: Yargıtay 2. HD, 29.3.1983, 978/2735 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, ss. 244-245;

TMK madde 8 gereği her insanın sahip olduğu hak ehliyeti, haklara ve borçlara sahip olabilme ehliyeti olarak tanımlanırken; fiil ehliyeti, kişinin kendi fiilleriyle hak ve borçlar kurabilmesi, bunlara son verebilmesi veya yeni hukuki durumlar oluşturabilmesi olarak tanımlanmaktadır⁹¹. Ölüme bağlı tasarrufların şekilleri olan vasiyetname ve miras sözleşmesi için aşağıda belirteceğimiz maddelerde getirilen kuralların hak ehliyetine mi yoksa fiil ehliyetine mi ilişkin olduğu noktasında öğretide görüş birliği mevcut değildir. Ölüme bağlı tasarruf yapma ehliyetini bazı yazarlar⁹² hak ehliyetinin özel bir çeşidi olarak görürken, bazı yazarlar⁹³ da fiil ehliyetinin özel bir çeşidi olarak görmektedir. Bazı yazarlar⁹⁴ ise ölüme bağlı tasarruflarda temsile izin verilmediği için, aynı evlenmede olduğu gibi, Kanun'da ölüme bağlı tasarruflar için aranan ehliyet gerekliliklerini taşımayan kişilerin hem hak hem de fiil ehliyetine sahip olmadığını, dolayısıyla burada hak ve fiil ehliyetinin örtüştüğünü kabul etmektedir.

TMK madde 502'ye göre “*Vasiyetname yapabilmek için ayırt etme gücüne sahip olmak ve on beş yaşını doldurmuş olmak gerekir*”. Dolayısıyla miras bırakanın geçerli bir vasiyetname yapabilmesi için öncelikle maddede ehliyet şartları olarak sayılan yaş ve ayırt etme gücü ölçütlerini vasiyetnamenin yapıldığı anda⁹⁵ taşıyor olması gerekmektedir. Diğer bir deyişle, vasiyetnamenin yapıldığı anda bu şartlardan biri mevcut değilse vasiyetname iptal edilebilir olacaktır⁹⁶. Bundan çıkan sonuç ise,

---

Yargıtay 2. HD, 20.5.1992, 3517/5537 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, s. 244; Yargıtay 2. HD, 30.5.1996, 4287/5793 sayılı karar, Nihat İnal, **Örnek Dilekçe ve Kararlarla Açıklamalı Miras Davaları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2005, s. 73; Yargıtay 8. HD, 7.11.2017, E. 2017/3053, K. 2017/14656, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

⁹¹Dural ve Ögüz, s. 37 vd; Aydın Zevkliler, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla, **Medenî Hukuk**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ekim 2000, s. 209 vd; M. Kemal Oğuzman, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir, **Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)**, Gözden Geçirilmiş ve Uyarlanmış 10. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, Kasım 2010, s. 40 vd; Ergun Özsunay, **Gerçek Kişilerin Hukukî Durumu**, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş Dördüncü Bası, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1979, s. 25 vd.

⁹²Ayiter ve Kılıçoğlu, ss. 76-77; Eren, İptal, ss. 14-15; Eren ve Yücer Aktürk, s. 53; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 135, dn. 1'de anılan yazarlar.

⁹³İmre ve Erman, s. 63; Antalya ve Sağlam, s. 167.

⁹⁴Dural ve Öz, s. 56; Serozan ve Engin, ss. 297-298; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 135. Oğuzman ise Kanun'da öngörülenin fiil ehliyeti olduğunu, fakat ölüme bağlı tasarruf yapma ehliyeti bulunmayanların -temsile izin verilmediği için- ölüme bağlı tasarruf yapma hakkından da yararlanamayacağını, sonuç olarak burada fiil ehliyetinin bulunmamasının hak ehliyetini de etkilediğini belirtmektedir. Bkz. Oğuzman, s. 98.

⁹⁵Örnek olarak bkz. Yargıtay 2. HD, 08.06.2004, 6104/7475, Ömer Uğur Gençcan, **Miras Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2008, s. 221; Yargıtay 3. HD, 17.9.2013, E. 2013/10562, K. 2013/12799, A. Ruhi ve C. Ruhi, ss. 733-734.

⁹⁶Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 36.

şartların vasiyetname düzenlenmesinden sonra kazanılmasının vasiyetnameyi iptal edilebilir olmaktan kurtaramayacağıdır⁹⁷. Vasiyetnamenin geçerliliği bakımından önemi dolayısıyla aşağıda, vasiyetname yapabilme ehliyeti bakımından TMK’da aranan ayırt etme gücü ile yaş şartlarını inceleyeceğiz.

(2) Ayırt Etme Gücü

TMK madde 13’e göre “Yaşının küçüklüğü yüzünden veya akıl hastalığı, akıl zayıflığı, sarhoşluk ya da bunlara benzer sebeplerden biriyle akla uygun biçimde davranma yeteneğinden yoksun olmayan herkes, bu Kanuna göre ayırt etme gücüne sahiptir.”. Görüldüğü üzere bir kimsenin ayırt etme gücünün yok sayılabilmesi için, madde kapsamına giren sebeplerden⁹⁸ birinin mevcut olması ve bu sebebin akla uygun davranma yeteneğini ortadan kaldırmış olması gerekir⁹⁹. Öğretide ise ayırt etme gücü, kişinin akla uygun şekilde hareket edebilme, fiillerinin sebep ve sonuçlarını anlayabilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır¹⁰⁰. Dolayısıyla vasiyetname işlemi bakımından ayırt etme gücüne sahip olmak, vasiyetname düzenlemenin sebep ve sonuçlarını anlayabilmek ve buna uygun hareket edebilmektir. Bu anlatımlardan anlaşılacağı üzere, ayırt etme gücü göreceli bir kavram olup, kişinin ayırt etme gücüne sahip olup olmadığını somut olayın özelliklerine göre değerlendirmek gerekir¹⁰¹.

⁹⁷ Burada belirtmek gerekir ki vasiyetname yapan için gerekli olan ehliyet şartı, miras sözleşmesinde ölüme bağlı tasarruflarda bulunan için gerekli olan ehliyet şartından farklıdır. Nitekim TMK madde 503’e göre “Miras sözleşmesi yapabilmek için ayırt etme gücüne sahip ve ergin olmak, kısıtlı bulunmamak gerekir.”.

⁹⁸ Belirtmek gerekir ki Kanun’da geçen “bunlara benzer sebeplerle” ifadesi ile kastedilenin neler olduğu yönünden öğretide fikir birliği bulunmamaktadır. Fakat genel olarak uyuşturucu madde etkisi, nöbet geçirme, uyurgezerlik, hipnotize edilme gibi durumların bu kapsamda olduğu kabul edilmektedir. Bkz. Jale Akipek, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş. **Türk Medenî Hukuku, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku**, Birinci Cilt, Yenilenmiş 12. Baskı, Beta Basım, İstanbul, Ekim 2015, s. 292; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, s. 56; Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, ss. 236-237; Serap Helvacı, **Gerçek Kişiler**, 3. Bası, Legal Yayıncılık, İstanbul, Nisan 2010, s. 56.

⁹⁹ Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, s. 51; Özsunay, s. 34; Helvacı, s. 53.

¹⁰⁰ Dural ve Ögüz, s. 54; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, s. 52; Helvacı, s. 54. Benzer bir tanıma göre ayırt etme gücü, “bir kimsenin fiil ve işlemlerinin güdüsünü, sonuçlarını, kapsamını ve etkilerini seçebilme ve bunlara uygun hareket edebilme yeteneği”dir. Bkz. Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 288. Benzer başka bir tanıma göre ayırt etme gücü, “kişinin eyleminin doğuracağı hukuki sonuçları önceden anlayabilme, kestirebilme ve buna uygun olarak davranabilme yeteneği”dir. Bkz. Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, s. 225.

¹⁰¹ Özsunay, s. 34; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, ss. 56-57; Rona Serozan, **Medeni Hukuk, Genel Bölüm, Kişiler Hukuku**, 6. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, Ekim 2015, (Kişiler Hukuku), ss. 430-431.

Öte yandan, vasiyetnamenin içeriğinin akla uygun veya aykırı olmasıyla, miras bırakanın ayırt etme gücünün mevcut olup olmaması farklı şeylerdir. Diğer bir deyişle, içeriği akla uygun bir vasiyetname, miras bırakanın ayırt etme gücünden yoksun olması sebebiyle iptal edilebilir iken; içeriği akla uygun sayılmayacak bir vasiyetname, miras bırakanın ayırt etme gücüne sahip olması sayesinde geçerli olabilecektir¹⁰².

Ayırt etme gücünün varlığının arandığı an vasiyetnamenin yapıldığı andır¹⁰³. Diğer bir deyişle, miras bırakanın, vasiyetnamenin yapılmasından önce ve/veya sonra ayırt etme gücü bulunmasa da vasiyetnamenin yapıldığı sırada ayırt etme gücüne sahip olması gerekli ve yeterlidir¹⁰⁴.

Öğretide, -kural olarak- kişilerin ayırt etme gücünün varlığı yönünde karine kabul edilmekte, aksini iddia edenin bunu ispat etmesi gerektiği belirtilmektedir¹⁰⁵. Fakat yaş küçüklüğü, akıl hastalığı veya zayıflığının varlığı hâlinde bu kimselerin ayırt etme gücünün bulunmadığı yönünde karine kabul edilmekte, dolayısıyla ispat yükünün yer değiştireceği ifade edilmektedir¹⁰⁶.

Vasiyetnamenin yapıldığı sırada miras bırakanın ayırt etme gücüne sahip olup olmadığının tespitinin oldukça zor olduğu da dikkate alınarak, vasiyetnameler bakımından da miras bırakanın ehliyetinin var olduğu yönünde karine kabul edilmekte, diğer bir deyişle miras bırakanın ayırt etme gücüne sahip olmadığını iddia edenin bunu ispatlamakla yükümlü olduğu kabul edilmektedir¹⁰⁷. Öte yandan

---

¹⁰² Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 78; Escher, s. 103. Fakat içeriği makul bir vasiyetnamenin miras bırakanın ehliyetli olduğu yönünde bir karine teşkil edeceği söylenebilirken, içeriği makul olmayan bir vasiyetnamenin de miras bırakanın ehliyetsiz olduğu yönünde bir karine teşkil edeceği söylenebilir. Bkz. Escher, s. 103.

¹⁰³ Oğuzman, s. 99; Velidedeoğlu, s. 509; A. Berki, s. 54; Köprülü, s. 139; Gönensay ve Birsan, s. 42; Dural ve Öz, s. 57; Eren ve Yücer Aktürk, s. 62; Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s. 108; Ayan, Miras Hukuku, s. 101; Öztan, s. 181.

¹⁰⁴ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 135.

¹⁰⁵ Özsunay, s. 39; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, s. 59; Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 293; Zevklikek, Acabey ve Gökyayla, s. 238.

¹⁰⁶ Özsunay, s. 39. TMK madde 13'te örtülü olarak ayırt etme gücünden yoksunluk karinesinin kabul edildiği, buna göre yaş küçüklüğü, akıl hastalığı veya zayıflığı ile sarhoşluk hâllerinde karine olarak bu kişilerin ayırt etme gücünün olmadığını kabul edileceği yönünde açıklama için bkz. Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 293; Zevklikek, Acabey ve Gökyayla, s. 239. Buradaki karinenin geçerliliğinin hayat tecrübeleriyle sınırlı olacağı, dolayısıyla TMK madde 13 kapsamına giren hâllerin varlığının ispatlanması hâlinde, ayırt etme gücünün bulunmaması hayat tecrübelerine uygun ise, artık bu hâllerin ayırt etme gücünü kaldırdığının ispatlanması gerekmeyeceği, ayırt etme gücünün bulunduğunu ispat yükünün bunu iddia edene düşeceği yönünde açıklama için bkz. Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, s. 59.

¹⁰⁷ İmre ve Erman, s. 64; "Ehliyetsizliğin davacılar tarafından isbat edilmesi gerekir. Oysa, dosyada bunu gösteren deliller mevcut değildir. Esasen vasiyetnamede Noter, vasiyet edeni ehil gördüğüne

Kanun'da kısıtlılar için vasiyetname yapabilme ehliyeti konusunda bir sınırlama getirilmediği için, bu kimselerin de -yasal temsilcilerinin rızası aranmaksızın-vasiyetname yapabileceği kabul edilmektedir¹⁰⁸. Fakat öğretide, akıl hastalığı veya zayıflığı sebebiyle kısıtlananların ayırt etme gücünden yoksun bulunmaları daha fazla ihtimal dâhilinde olduğu için, bu kimselerin karine olarak ayırt etme gücüne sahip olmadığının kabul edilmesi gerektiği ileri sürülmüştür¹⁰⁹. Bu hâlde ispat yükü karşı tarafa geçecek, yani ölüme bağlı tasarrufun yapıldığı sırada miras bırakanın ayırt etme gücüne sahip olduğunu iddia edenin bunu ispat etmesi gerekecektir. Buna karşın akıl hastalığı veya zayıflığı sebebiyle kısıtlanan kişinin, ayırt etme gücüne sahip olduğu bir zamanda yapmış olduğu vasiyetname ise geçerli olacaktır¹¹⁰.

1512 sayılı Noterlik Kanunu¹¹¹ (NK) madde 72/3 uyarınca noterler, ilgilinin yeteneğini öğrenmekle yükümlüdürler. Bu doğrultuda Noterlik Kanunu Yönetmeliği¹¹² madde 91/2 uyarınca, resmî vasiyetnamenin düzenlendiği noterin, kişinin ayırt etme gücüne sahip olup olmadığı noktasında şüphe duyması veya bu konuda kendisine ihbar ve şikâyette bulunulması durumunda, miras bırakanın ayırt etme gücüne sahip olduğuna ilişkin doktor raporu istemesi gerekir. Böyle bir rapor, aksi ispat edilmediği sürece, vasiyetnamenin düzenlendiği anda miras bırakanın ayırt etme gücüne sahip olduğu yönünde karine teşkil eder¹¹³. Uygulamada çoğunlukla,

---

dair rapordan söz etmiştir. Bunun aksi iddia ve ispat olunmamıştır.”, Yargıtay 2. HD, 18.11.1974, 7511/7015 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, s. 306.

¹⁰⁸ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 139; Dural ve Öz, s. 58; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 166; Serozan ve Engin, s. 299; İmre ve Erman, s. 64; Hatemi, s. 88; Velidedeoğlu, s. 510. Miras bırakanın yasal danışman atanmış olması da bu kişinin tek başına vasiyetname yapmasına engel değildir. Bkz. Yargıtay 3. HD, 28.1.2014, E. 2013/16549, K. 2014/1032 ve Yargıtay 2. HD, 29.3.1983, E. 1983/978, K. 1983/2735, www.kazanci.com, (24.6.2019). İhtiyarlığı, nefes darlığı ve diğer hastalıkları dolayısıyla işlerini gereği gibi görmekten ve mallarını idareden aciz sebebiyle vesayet altına alınan kimsenin de tasarrufu geçerlidir. Bkz. Yargıtay 2. HD, 2.1.1951, 7829/18 sayılı karar, Halit Kömürçüoğlu ve Hilmi Ergüney, **Şahıs, Aile ve Miras Hukuku**, Güneş Matbaacılık, Ankara, 1951, s. 67.

¹⁰⁹ İmre ve Erman, s. 64; aynı yönde: Escher, s. 104; Ayan, Miras Hukuku, s. 101; Öztan, s. 181; Gönensay ve Birsan, s. 42; Özüğür, s. 569; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 78; karşı. Göktürk'e göre bu kişilerin durumu ayırt etme gücünün olmadığına delil teşkil eder fakat karine teşkil etmez. Bkz. Göktürk, s. 643, dn. 4. Ayrıca, vasiyetnamenin yapılmasından sonra ayırt etme gücünün kaybedilmesi hâlinde, bu durumun vasiyetnamenin geçerliliğine etki etmeyeceği fakat miras bırakanın ayırt etme gücüne sahip olduğunun ispat edilmesinin, bunu iddia edene düşeceği yönünde açıklama için bkz. Velidedeoğlu, s. 509.

¹¹⁰ Öztrak, s. 38; Gönensay ve Birsan, s. 42; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 167.

¹¹¹ RG. 5.2.1972-14090.

¹¹² RG. 13.7.1976-15645.

¹¹³ Dural ve Öz, s. 57; Antalya ve Sağlam, s. 168. “*Vasiyetname düzenlenirken rapor alınmış olması bunun aksini isbat için delil göstermeye engel değildir. Öyle ise davacı tarafın bu konudaki delillerinin de toplanması ve dosyanın Adli Tıp'a gönderilmesi, alınacak rapor uyarınca ehliyetsizlik*

altmış beş yaşın üstünde olan bireyler için doktor raporu istenmekte ise de mevzuatımızda yaşa ilişkin bir düzenleme mevcut değildir¹¹⁴.

Öğretide, miras bırakanın ayırt etme gücünün bulunmadığının her türlü delille ispat edilebileceği kabul edilmektedir¹¹⁵. Fakat ayırt etme gücünün niteliği gereği, hâkimin çoğu zaman bilirkişiye başvurması gerekeceği de ifade edilmektedir¹¹⁶. Buna rağmen hâkim bilirkişi raporuyla bağlı olmayıp, bilirkişi raporunun somut olaya uygun olup olmadığını incelemeli, somut olayda kişinin içinde bulunduğu durum ve diğer delilleri de değerlendirerek, ayırt etme gücünün bulunup bulunmadığını kendisi tespit etmelidir¹¹⁷. Bu anlamda miras bırakanın, vasiyetnamenin düzenlendiği tarihteki tutum ve davranışları hakkında tanık beyanları, varsa o tarihte alınan raporlar ve bilirkişi incelemesiyle mahkemece bir sonuca varılacaktır¹¹⁸. Yargıtay'ın yerleşik hâle gelmiş içtihatlarına göre, miras bırakanın vasiyetnamenin düzenlendiği tarihte ayırt etme gücünün bulunup bulunmadığına ilişkin mahkemece tüm deliller toplandıktan sonra, bu konuda en yetkili sağlık kuruluşu olan Adli Tıp Kurumu'ndan rapor alınması gerekmektedir¹¹⁹. Zira fiil ehliyetinin mevcut olup olmadığı, çoğu zaman hâkimlik mesleğinin dışında

---

iddiasının değerlendirilmesi gerekir.”, Yargıtay 2. HD, 17.1.1980, 9553/276 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, s. 404.

¹¹⁴Yüksek Sağlık Şurası'nın 2003 yılı, 10642 sayılı tavsiye kararında, altmış beş yaşın üstündekilerin yapacağı işlemler için sağlık raporu istenmesinin rutin hâle getirilmiş olmasının haysiyet kırıcı ve ayrımcı bir uygulama olduğu, kişi hakkında ciddi şüphe duyulması veya bu hususta bir iddia veya şikayetin mevcut olması durumunda rapor istenilmesi gerektiği belirtilmiştir. Karar için bkz. www.ailehkimihukuku.com/?p=377, (24.6.2019) ve ayrıca <https://www.ankahed.org.tr/manset-haber/1805/saglik-raporlarında-sona-mi-gelindi-yoksa>, (24.6.2019). Bu hususta ayrıca belirtmek gerekir ki Türkiye Noterler Birliği (TNB), resmi vasiyetnameler için hazırlamış olduğu, yürürlükteki işlem formüllerinin altında “*Yasada amir bir hüküm bulunmamasına rağmen ilgilinin yeteneği yönünden doktor raporu istenmesi önerilir.*” şeklinde tavsiye notu düşmüştür.

¹¹⁵Antalya ve Sağlam, s. 168; Escher, s. 104; Dural ve Ögüz, s. 57; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, s. 60. Ayrıca bkz. “*Ancak, hukuki ehliyet durumunun doktor raporu ile kanıtlanması esas olup, tanık beyanları bu durumun saptanmasında nazara alınabilecek birer veridir.*”, Yargıtay 3. HD, 14.4.2015, E. 2014/13732, K. 2015/6326, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

¹¹⁶Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, s. 60; Dural ve Ögüz, s. 58; Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, s. 237; Özsunay, s. 40. Hâkimin vereceği kararın esas olarak bu alandaki bilirkişilerin görüşlerine dayanması gerektiği yönünde açıklama için bkz. Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 294.

¹¹⁷Özsunay, s. 40; Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, s. 237; Dural ve Ögüz, s. 58; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, s. 60-61; Helvacı, s. 54.

¹¹⁸Özüğür, s. 568. Örneğin Yargıtay HGK, 27.3.1963, 2-4/26 sayılı karar, Ahmet Ertuğrul Bolak, **Uygulamada Miras ve Tereke Hukuku**, Eğitim Yayınları, İstanbul, 1980, ss. 1053-1054.

¹¹⁹Yargıtay HGK, 14.11.1990, 2-437/567 sayılı karar, İnal, s. 72; Yargıtay 3. HD, 14.1.2019, E. 2018/7742, K. 2019/46, Yargıtay 3. HD, 28.5.2018, E. 2018/3535, K. 2018/5858 ve Yargıtay 3. HD, 29.9.2016, E. 2016/2660, K. 2016/11377, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); Yargıtay 2. HD, 5.4.2004, E. 2004/2862, K. 2004/4336 ve Yargıtay 2. HD, 5.10.2000, E. 2000/9607, K. 2000/11622, www.kazanci.com, (24.6.2019).

özel ve teknik bilgi gerektirmektedir¹²⁰. Yargıtay uygulamasında Adli Tıp raporlarının en önemli unsur olduğu açıktır¹²¹.

Öğretide, vasiyetname yapılmadan kısa süre önce veya yapıldıktan kısa süre sonra miras bırakanın ayırt etme gücünün bulunmadığının ispatlanması hâlinde, aksi durumdan anlaşılmadıkça, vasiyetnamenin yapıldığı anda da ayırt etme gücünün bulunmadığının kabul edilmesi gerektiği ileri sürülmektedir¹²². Nitekim Yargıtay'ın birçok kararında da, bu durum açıkça zikredilmemekle beraber, vasiyetnamenin yapıldığı tarihe yakın günlerde ve sonrasında miras bırakanın tedavi görüp görmediği, görüyor ise buna ilişkin belgelerin mahkemece toplandıktan sonra Adli Tıp Kurumu'ndan rapor alınması gerektiği ifade edilmiş, dolayısıyla vasiyetnamenin düzenlendiği tarihe yakın tarihlerde ayırt etme gücünün tespitinin hüküm tesisinde etkili olacağı kabul edilmiştir¹²³.

(3) Yaş

Kanun vasiyetname yapabilmek için miras bırakanın on beş yaşını doldurmasını yeterli görmüştür. Diğer bir deyişle miras bırakanın ergin olması

¹²⁰ Örnek olarak bkz. Yargıtay 3. HD, 14.1.2019, E. 2018/7742, K. 2019/46 ve Yargıtay 3. HD, 4.12.2017, E. 2016/5992, K. 2017/16924, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

¹²¹ Miras bırakanın vasiyetname düzenlediği tarihte ehliyetine sahip olduğu yönünde sağlık raporu ile Adli Tıp raporuna rağmen; bilirkişi raporlarının mahkemeyi bağlayıcı olmadığı ve somut olayda miras bırakanın vasiyetname düzenlemesinin hayatın olağan akışına uygun bulunmadığı gerekçesiyle ve objektif verilerden uzak bir değerlendirme ile miras bırakanın ayırt etme gücünün bulunmadığına kanaat getirilmesinin hatalı olduğu yönünde Yargıtay 3. HD, 15.4.2015, E. 2014/13392, K. 2015/6375, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019). Tanık beyanları ve vasiyetnamenin düzenlenmesine esas alınan doktor raporu ile yetinilerek, tüm bu delillerin yanında Adli Tıp Kurumu'ndan rapor alınmamasının eksik inceleme teşkil edeceği yönünde Yargıtay 3. HD, 14.4.2015, E. 2014/13732, K. 2015/6326 ve aynı yönde Yargıtay 3. HD, 27.2.2017, E. 2015/17708, K. 2017/2095, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

¹²² İmre ve Erman, s. 64; Dural ve Öz, s. 57; Kocayusufpalaoğlu, Miras Hukuku, s. 136, dn. 3'te anılan yazarlar.

¹²³ "... ehliyetsiz olduğu ileri sürülen mirasbırakanın vasiyetname tarihine yakın günlerde ve sonrasında tedavi görüp görmediği hususunda tarafların bilgisine başvurulacak varsa doktor raporları, hasta müşahede kâğıtları ve film grafilerinin eksiksiz getirilmesi, sonrasında işlem tarihinde mirasbırakanın fiil ehliyetinin olup olmadığının tesbiti için Adli Tıp Kurumundan rapor alınması gerekmektedir.", Yargıtay 3. HD, 20.1.2016, E. 2015/18917, K. 2016/412, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019). Ehliyetsizlik savının ileri sürüldüğü vasiyetnamenin iptali davalarında Yargıtay'ın aynı ifadeleri hemen her kararında tekrar ettiği görülmektedir. Örnek olarak bkz. Yargıtay 3. HD, 8.3.2018, E. 2016/13244, K. 2018/2225 ve Yargıtay 3. HD, 15.3.2016, E. 2016/3287, K. 2016/3836, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

aranmamıştır. Ayırt etme gücüne sahip ve on beş yaşını doldurmuş olan küçükler - yasal temsilcilerinin rızası aranmaksızın- vasiyetname yapabilirler¹²⁴.

Kanun koyucunun erginlik yaşının altında bir yaş şartı getirmesinin sebepleri olarak öğretilir; mutlak olarak kişiye sıkı sıkıya bağlı, temsile imkân vermeyen bir hak olan vasiyetname yapma işleminde ergin olmayanlara da bu imkânı vermek ve vasiyetnamenin her zaman geri alınabilmesi olanağı gösterilmektedir¹²⁵. Zira daha önce de belirttiğimiz üzere, vasiyetname yapan miras bırakan için, miras sözleşmesinde olduğu gibi bir bağlayıcılık söz konusu değildir¹²⁶.

---

¹²⁴ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 139; Dural ve Öz, s. 58; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 166; Serozan ve Engin, s. 299; İmre ve Erman, s. 64; Hatemi, s. 88; Velidedeoğlu, s. 510.

¹²⁵ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 137-138; Dural ve Öz, s. 58; Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s. 108; Serozan ve Engin, s. 299; Velidedeoğlu, ss. 509-510.

¹²⁶ Vasiyetname yapabilmek bakımından ergin olmak ve kısıtlı olmamak şartları aranmamasına rağmen, miras sözleşmeleri için durum aksidir. Miras sözleşmesinde ölüme bağlı tasarrufta bulunan tarafın tam ehliyete sahip olması, diğer bir deyişle ergin olması ve kısıtlı olmaması şartları aranmaktadır. Burada erginlik şartı on sekiz yaşın doldurulmasıyla gerçekleşebileceği gibi, evlenme veya mahkeme kararıyla ergin kılınma şeklinde de gerçekleşebilir. Bkz. İnan, Ertaş ve Albaş, s. 168; Serozan ve Engin, s. 299; İmre ve Erman, s. 68; Antalya ve Sağlam, s. 169. Miras sözleşmesinde ölüme bağlı tasarrufta bulunmayan taraf ise genel ehliyet kurallarına tabidir. Bkz. Dural ve Öz, s. 58; Serozan ve Engin, s. 299.

İKİNCİ BÖLÜM

RESMÎ VASIYETNAMENİN DÜZENLENME ŞEKLİ

I. GENEL OLARAK

Resmî vasiyetname, yetkili resmî memurun önünde ve en az iki tanığın katılımıyla düzenlenmesi gereken, tek taraflı bir ölüme bağlı tasarruf şeklidir (TMK madde 532-537). Miras bırakan tarafından okunarak ve imzalanarak yapılabilen resmî vasiyetname şekline ilişkin kurallar TMK madde 533-534 arasında, miras bırakan tarafından okunmaksızın ve imzalanmaksızın yapılabilen resmî vasiyetname şekline ilişkin kurallar TMK madde 535'te düzenlenmiştir. TMK madde 536/1'de resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılmayacak kişiler, TMK madde 536/2'de ise lehine o vasiyetname ile kazandırma yapılması yasaklı kişiler düzenlenmiştir. Son olarak, TMK madde 537'de; bir şekil kuralı olmayan, resmî vasiyetnameyi düzenleyen memurun resmî vasiyetnamenin aslını saklama yükümlülüğü düzenlenmiştir.

Aşağıda sırasıyla; resmî vasiyetnamenin tabi olduğu şekil kurallarının amaçları ve sakıncalarını, bu kurallara ilişkin kanun maddelerinin yorumlanmasında göz önünde bulundurulması gereken hususları, şekil kuralları yönünden NK ve TMK arasındaki ilişkiyi inceleyeceğiz. Ardından, resmî vasiyetnameyi düzenlemeye yetkili resmî memurların kimler olduğunu ve resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılmayacak olan kişileri inceleyeceğiz. Sonrasında, resmî vasiyetnamenin düzenlenme şekillerinin neler olduğunu, bu şekillere ilişkin TMK'da öngörülen şekil kurallarını detaylı bir şekilde inceleyecek ve ayrıca miras bırakanın bir takım özel durumlarına değineceğiz. Son olarak resmî vasiyetnamenin saklanması, teslimi ve açılması hususlarını kısaca inceleyerek ikinci bölümü tamamlayacağız.

II. RESMÎ VASIYETNAMENİN TABİ OLDUĞU ŞEKİL KURALLARININ AMAÇLARI VE SAKINCALARI

A. Genel Olarak

Ölüme bağlı tasarrufların ancak miras bırakanın ölümünden sonra hüküm ifade edecek oluşu, dolayısıyla ölüme bağlı tasarrufta bulunan tarafın artık hayatta olmadığından iradesinin -kural olarak- yalnızca hayatta iken yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufundan anlaşılacak olması; sağlar arası işlemlere nazaran ölüme bağlı tasarrufların şekle ilişkin kurallarını daha önemli ve zorunlu kılar. Bu doğrultuda, TMK'da ölüme bağlı tasarrufların, bilhassa resmî vasiyetnamenin sıkı şekil kurallarına tabi tutulmuş olması belirli faydaları sağlama gayesine yönelik olduğu gibi beraberinde bir takım sakıncaları da getirmektedir. Nitekim ölüme bağlı tasarruflara ilişkin Kanun'da öngörülen şekil kuralları birer ispat şartı olmayıp geçerlilik şartlarıdır ve birinin eksikliği ölüme bağlı tasarrufu iptal edilebilir hâle getirmektedir.

B. Amaçları

1. Uyarma Amacı

Öncelikle şekil kuralları, ölüme bağlı tasarrufta bulunacak olan miras bırakanı iyice düşünerek hareket etmeye davet eder¹²⁷. Bu anlamda miras bırakanın acele kararlar alması önlenmiş olur¹²⁸. Nitekim ölüme bağlı tasarruflar çoğunlukla önemli ekonomik değerleri kapsamaktadır. Şekil kuralları da bu değerler hakkında acele ve yerinde olmayan kararların verilmesini ve dolayısıyla bunların verimsiz intikallerini engellemeye yöneliktir¹²⁹. Bu uyarıcı fonksiyon kendini özellikle resmî vasiyetname düzenlenmesinde gösterir. Zira el yazılı vasiyetnamedeki şekil basitliği sebebiyle,

¹²⁷ Dural, Sözleşme, s. 12, dn. 27a; Tuor, s. 375; Oğuzman, s. 108; Öztrak, ss. 41-42; Saymen, s. 77; Aybay, s. 31; Antalya ve Sağlam, s. 117; İmre ve Erman, s. 69.

¹²⁸ Dural, El Yazısı, s. 4; Kocayusufoğlu, Miras Hukuku, s. 156; Öztan, s. 188.

¹²⁹ İnan, Ertaş ve Albaş, s. 170.

miras bırakan o anki hislerine bağlı olarak kolayca yazdığı vasiyetnameyi değiştirebilir veya sil baştan yeni bir vasiyetname dzenleyebilir.

2. Açıklık Sağlama Amacı

Miras bırakanın ölümünden sonra hüküm doğuracakları için, ölüme bağlı tasarruflardaki irade beyanının açık olması önem arz eder¹³⁰. Zira miras bırakan artık hayatta olmadığı için ölüme bağlı tasarrufundaki beyanlarında neyi kastettiği artık kendisine sorulamayacaktır. Şekil kuralları miras bırakanın son arzularının açık ve tam olarak bilinmesini sağlar ve böylece olası Şüphe ve anlaşmazlıklar önlenmiş olur¹³¹. Hukuk uygulaması ile uğraşan resmî memur tarafından dzenlendiğinden, resmî vasiyetname metninde hukuki deyim ve kurumlar bakımından açıklık ve kesinlik sağlanacağı ileri srlebilir¹³². Fakat aynı sonuca el yazılı vasiyetname için varmak güçtür. Zira yeterli bir öğrenime sahip olmayan bir miras bırakanın dzenlemiş olduğu bir el yazılı vasiyetnamede, vasiyetname metninin miras bırakanın gerçek arzularına uygun olarak anlaşılması güç olabilir.

3. İşlemi Koruma Amacı

Hüküm doğuracağı andan belki de çok daha önce yapılmış bir vasiyetnamenin gerçekliği ve tahrif edilmemesi Şekil kuralları ile elde edilebilir¹³³. Bu sayede miras bırakanın gerçek niyet ve maksadı tespit edilebilir¹³⁴. Nitekim Şekil kurallarının nihai amacı, miras bırakanın gerçek iradesinin sonradan çarpıtılmasını nlemektir¹³⁵. Dolayısıyla Şekil kuralı, ölüme bağlı tasarrufa ilişkin bilgilerin kalıcılığını sağlamaya yaramaktadır¹³⁶.

Her ne kadar Şekil kuralı olmasa da; yukarıda vasiyetname çeşitlerini anlatırken belirttiğimiz üzere, resmî vasiyetnamenin resmî memur tarafından

¹³⁰ Dural, Sözleşme, s. 12, dn. 27a; Tuor, s. 375; Göktürk, s. 665.

¹³¹ İmre ve Erman, s. 69; Oğuzman, s. 108.

¹³² Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 87.

¹³³ Dural, El Yazısı, s. 3; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 156; İmre ve Erman, s. 69; ztan, s. 188; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 170.

¹³⁴ İnan, Ertaş ve Albaş, s. 170; ztan, s. 189.

¹³⁵ Serozan ve Engin, s. 432.

¹³⁶ Aybay, s. 31.

saklanması zorunluluğu var iken, el yazılı vasiyetname için Kanun'da bu yönde bir zorunluluk öngörülmemiştir. Dolayısıyla saklanması için resmî makama tevdi edilmemiş olan bir el yazılı vasiyetname için kaybolma, tahrif edilme veya yok edilme tehlikesi her zaman vardır. Resmî vasiyetname için imkânsız olduğu söylenemese de el yazılı vasiyetnameye göre bu tehlikeli sonucun ortaya çıkması oldukça güçtür.

4. Gerçek İşlemi Ayırma Amacı

Şekil kuralları sayesinde vasiyetname projesi (veya taslağı veya tasarısı) ile gerçek vasiyetname metninin ayrımı sağlanır¹³⁷. Yine el yazılı vasiyetnamede bu ayrımı yapmak güçleşebilir¹³⁸. Zira miras bırakanın vasiyetname yapma iradesi (animus testandi) mevcut olmadan yazdığı bir yazının, el yazılı vasiyetnamenin şekil kurallarını taşıdığı için gerçek bir vasiyetname olarak kabul edilmesi tehlikesi vardır¹³⁹.

Burada şekil kurallarının amacına ilişkin sayılan hususların bir kısmı Yargıtay kararlarında da ifade edilmektedir¹⁴⁰.

C. Sakıncaları

Şekil kuralları, yukarıda saydığımız amaçlarının yanında, bünyesinde bir takım sakıncalar da taşımaktadır. İlk olarak, fazla şekilci davranıldığı takdirde, bireyler ölüme bağlı tasarruf yapmaktan kaçınabilir¹⁴¹. Medenî Kanun'un görevi bu

¹³⁷ Dural, El Yazısı, s. 4; Tuor, s. 375; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 156; İmre ve Erman, s. 69; Saymen, s. 77; Oğuzman, s. 108.

¹³⁸ İmre ve Erman, s. 71; Escher, s. 331.

¹³⁹ Dural, El Yazısı, s. 14.

¹⁴⁰ “Kanun koyucu şekle sıkı sıkıya bağlanmakla; alelacele ve doğru olmayan kararlar verilmesini engellemek, mal varlığının değerini gereksiz yere verimsiz hâle koymamak, murisin gerçek niyet ve maksadını iyice tesbit etmek, tasarrufların tahrifini önlemek istemiştir. (Prof. A. N. İnan, age, sh. 104-105).”, Yargıtay 2. HD, 22.12.1972, 374/7266 sayılı karar, Özüğür, ss. 621-625; “Açıklandığı gibi vasiyetname, kanunun kabul ettiği şekillerde yapılabilecek bir tasarruf biçimidir. Hükümleri ölümden sonra sonuç doğuracaktır. Ölümden sonra tartışmalara sebebiyet verilmemesi bakımından, vasiyetname düzenlenirken vasiyetçinin irade ve arzusunun tereddütsüz tesbiti gerekli görülmüş ve bu sebeple de vasiyetnamenin yapılması diğer şekle bağlı tasarruflardan daha sıkı şartlara tabi tutulmuştur.”, Yargıtay HGK, 7.11.1993, E. 1993/2-526, K. 1993/724, www.kazanci.com, (24.6.2019).

¹⁴¹ Saymen, s. 77; İmre ve Erman, s. 70.

tür tasarrufların yapılmasına engel olmak değil, bunların yapılmasına imkân tanımak olduğundan, ağır şekil kuralları getirilmemelidir¹⁴².

İkinci ve en önemli sakınca, fazla şekilciliğin işlemin hükümsüzlüğüne sebep olarak miras bırakanın son arzularını içeren ölüme bağlı tasarrufunun yürürlüğe girmesini engellemesidir¹⁴³. Diğer bir deyişle, miras bırakanın iradesi olabildiğince şüpheden uzak ve açık olmasına karşın şekle aykırılık sebebiyle tasarruf hükümsüz kalabilir¹⁴⁴. Böyle bir durum ise aşağıda anlatacak olduğumuz, vasiyetnameyi ayakta tutma ilkesi olan favor testamenti ile bağdaşmaz. Bu sıkı şekil kurallarına ilişkin hükümlerin ölüme bağlı tasarrufu geçersizlikten çok geçerli kılacak şekilde yorumlanması, esasın şekle feda edilmemesi gerekir. Diğer taraftan, Kanun’umuzda şekil eksikliği taşıyan ölüme bağlı tasarrufların kendiliğinden hükümsüz olması değil de iptale tabi olması sayesinde, mirasçılar diler ise bu vasiyetnamenin iptalini talep etmeyerek onu geçerli bir vasiyetname gibi ayakta tutabilirler.

Bahsettiğimiz bu iki sakınca özellikle resmî vasiyetnamede kendini gösterir. Zira resmî vasiyetnameye dair Kanun’un öngördüğü şekil kuralları, el yazılı vasiyetnameye kıyasla oldukça ayrıntılıdır.

El yazılı vasiyetnamenin aksine, resmî vasiyetname şeklinin masraflı oluşu ve böyle bir vasiyetname düzenlendiğinin miras bırakan dışındaki kişilerce de bilinecek oluşu, resmî vasiyetnameye ilişkin şekil kurallarının diğer sakıncaları olarak sayılabilir¹⁴⁵.

III. ŞEKİL KURALLARININ YORUMU

A. Genel Olarak

TMK’da resmî vasiyetnameye ilişkin yer alan şekil kurallarını incelemeye geçmeden önce, söz konusu şekil kurallarını yorumlarken göz önünde bulundurulması önem arz eden ilkeleri incelemek gerekir. Zira resmî vasiyetnamenin şekil kurallarını anlatırken bu ilkeler ışığında yorum yapacağız.

¹⁴² Saymen, s. 77; İmre ve Erman, s. 70.

¹⁴³ Serozan ve Engin, s. 318; Göktürk, s. 665.

¹⁴⁴ Tuor, s. 376.

¹⁴⁵ Mustafa Turgut Sanberk, **Resmî Vasiyetname**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2002, ss. 26-27.

Belirtmek gerekir ki vasiyetnamenin yorumu, vasiyetnamenin şekil kurallarının yorumundan farklı bir meseledir. Zira hukuki işlemlerin yorumu, anlam ve muhtevasını ortaya çıkarmak amacıyla, işlemi oluşturan irade beyanlarının anlamının araştırılmasıdır¹⁴⁶. Her hukuki işlemde olduğu gibi ölüme bağlı tasarruflarda da yorum yoluyla miras bırakanın beyanlarının onun gerçek iradesine uygunluğunun araştırılıp tespit edilmesi gerekir¹⁴⁷. Vasiyetnamenin yorumunda; işlemi yapan kişinin iç iradesinin araştırıldığı, bu irade ile irade beyanı arasında fark olduğu durumda kişinin iradesinin esas alındığı irade teorisi hâkimdir¹⁴⁸. Oysa bizim burada anlatacak olduğumuz miras bırakanın iradesinin araştırılması değil, miras bırakanın yapmış olduğu vasiyetnameye ilişkin Kanun'daki şekil kurallarının yorumudur.

Kanun hükmünün yorumlanması ise, kanun hükmünün anlamının araştırılarak tespit edilmesi işlemidir¹⁴⁹. Öğretide kanunun yorumunda uyulması gereken çeşitli

¹⁴⁶Cem Baygın, “Ölüme Bağlı Tasarruflarda Yorum”, **AÜEHFD**, Cilt: IV, Sayı: 1-2, 2000, s. 567. Sözleşmelerin yorumu hususunda yapılan benzer tanımlar için bkz. Fikret Eren, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 21. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, (Borçlar Hukuku), s. 484; O. Gökhan Antalya, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Cilt I, Birinci Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul, Ekim 2015, (Borçlar Hukuku), s. 490; M. Kemal Oğuzman ve M. Turgut Öz, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Cilt 1, 6098 sayılı Yeni Türk Borçlar Kanunu'na Göre Güncellenip Genişletilmiş 10. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, Haziran 2012, s. 194; Ahmet M. Kılıçoğlu, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Yeni Borçlar Kanunu'na Göre Hazırlanmış ve Genişletilmiş 16. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, Temmuz 2012, (Borçlar Hukuku), s. 248.

¹⁴⁷ İnan, Ertaş ve Albaş, s. 266.

¹⁴⁸ İnan, Ertaş ve Albaş, s. 268; Dural ve Öz, s. 219; Rona Serozan, “Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumuna Değişik Bir Yaklaşım”, **Halid Kemal Elbir'e Armağan**, İÜHF Eğitim Öğretim ve Yardımlaşma Vakfı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1996, (Yorum), s. 428; Serozan ve Engin, s. 421; Ergüne, s. 17; Oğuzman, s. 170; Kocayusufpaşaoğlu, **Miras Hukuku**, ss. 321-322; Antalya ve Sağlam, s. 235; Kılıçoğlu, **Miras Hukuku**, s. 188; Öztan, s. 216; Hatemi, s. 133; Gönensay ve Birsen, ss. 174-175; Baygın, s. 570; Özge Öncü, “Vasiyetnamelerin Yorumunda İma Teorisi”, **DEÜHFD**, Cilt: 20, Sayı: 2, 2018, s. 311; Selim Kaneti, **Hukuki İşlemlerin Çevrilmesi (Tahvili)**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1972, s. 20, dn. 79; Sanem Aksoy Dursun, “Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumuna Dair Bazı Düşünceler”, **İÜHFM**, Cilt: LXVI, Sayı: 2, 2008, s. 319; İsmet Mazlum, “Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumu”, **ÇÜHFD**, Sayı: 9/2, Kasım 2012, s. 112. Vasiyetnamenin yorumunda yapılacak yorum türleri bakımından ise Türk hukuk öğretisinde açıklayıcı yorum doğrultusunda görüşler hâkim olup, tamamlayıcı yoruma öğretinin temkinli bir yaklaşım sergilediği görülmektedir. Tamamlayıcı yorum konusundaki tartışmalar için bkz. Antalya ve Sağlam, ss. 234, 237; Dural ve Öz, ss. 218-219; Ergüne, s. 230 vd; Serozan ve Engin, s. 425 vd; Serozan, Yorum, ss. 430-433.

¹⁴⁹ Mustafa Dural ve Suat Sarı, **Türk Özel Hukuku, Cilt I, Temel Kavramlar ve Medenî Kanunun Başlangıç Hükümleri**, 6. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, Eylül 2011, s. 124; Seyfullah Edis, **Medenî Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri**, 4. Basıdan Tıpkı Basım, DEÜHF Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1993, s. 184; M. Kemal Oğuzman ve Nami Barlas, **Medenî Hukuk**, 24. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, Ağustos 2018, s. 67; Zevkiler, Acabey ve Gökyayla, s. 86.

yöntemler ileri sürülmüş olup, genel olarak kabul edilen yöntemler sözel (söze göre), mantıksal (sistemantik) ve amaçsal (amaca göre) yorum yöntemleridir.

Sözel yorum yöntemi, kanunun sözüyle ilgilenir ve ilk başvurulması gereken yöntem olarak kabul edilmektedir¹⁵⁰. Kanunun sözü ise; onun yazılış biçimi, kanun koyucu tarafından kullanılan deyimler, sözcükler, noktalama işaretleri gibi ifade araçlarını kapsar¹⁵¹. Kural olarak kanunun yorumlanmasında ve onun özünün ortaya çıkarılmasında, tek başına sözel yorum yöntemi yeterli değildir¹⁵².

Mantıksal (sistemantik) yorum yönteminde, kanunun mantıksal ve sistemantik bir eser olduğu ve kendi kendisine yettiği kabul edilir¹⁵³. Burada mantık kurallarının yardımıyla; yorumlanacak maddenin kanun içindeki yeri, kenar başlıkları arasındaki ayırım, maddeler arasındaki mantıksal ilişki, kanunun sistematiği ve planı göz önünde bulundurulur¹⁵⁴. Bu yöntem, kanunun uygulandığı andaki toplumun ihtiyaç ve menfaatlerine uygun düşüp düşmediği üzerinde durmaz¹⁵⁵.

Amaca göre yorum yönteminde ise; kanunun, çatışan menfaatlerden hangisini korumak istediği, kanunun amacının (ratio legis) ne olduğu ortaya çıkarılmaya çalışılır¹⁵⁶. Bunun için de diğer yorum yöntemlerinin hepsinden yararlanabilir¹⁵⁷. Öğretide tartışmalı olmakla birlikte, kanunun sözüyle ve özüyle uygulanacağını öngören TMK madde 1/1 gereği, TMK'nın bu yöntemlerden sadece birini değil, tamamını benimsediği kabul edilmektedir¹⁵⁸.

Resmî vasiyetnameye dair TMK'da yer alan şekil kurallarının yorumunda önemi dolayısıyla, bu yorum yöntemlerinden amaca göre yorum yöntemini ve kanun koyucunun amacına ulaşmak için öğretide ileri sürülen teorileri aşağıda kısaca inceleyeceğiz.

---

¹⁵⁰ Akipek, Akıntürk ve Ateş, ss. 120-121; Edis, s. 189; Ender Ethem Atay, **Hukuk Başlangıcı**, 5. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, Ekim 2017, s. 245; Ömer Anayurt, **Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları**, Güncellenmiş 17. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Eylül 2017, s. 248.

¹⁵¹ Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 120; Oğuzman ve Barlas, s. 67; Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, s. 88; Ali Nazım Sözer, **Hukukta Yöntembilim**, 2. Baskı, Beta Basım, İstanbul, Mart 2011, s. 38; Atay, s. 245; Anayurt, s. 248.

¹⁵² Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 121; Oğuzman ve Barlas, s. 68; Dural ve Sarı, ss. 124-125; Güriz, s. 66; Atay, s. 245; Anayurt, s. 248.

¹⁵³ Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 121; Atay, s. 253.

¹⁵⁴ Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 121; Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, s. 88; Adnan Güriz, **Hukuk Başlangıcı**, 13. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara, Haziran 2011, s. 67; Sözer, s. 64.

¹⁵⁵ Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 121; Atay, s. 253.

¹⁵⁶ Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, s. 89; Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 124.

¹⁵⁷ Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 124.

¹⁵⁸ Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, s. 89.

B. Amaca Göre Yorum

Yukarıda belirttiğimiz üzere amaca göre yorum yöntemi; kanunun, çatışan menfaatlerden hangisini korumak istediği, kanunun amacının (ratio legis) ne olduğunu bulmaya çalışır. Amaca göre yorumu anlamak için, kanunun amacına nasıl ulaşılacağı noktasında, öğretide ortaya atılan teorilere¹⁵⁹ kısaca değinmek gerekir. Bu anlamda ileri sürülen sübjektif tarihi yorum teorisi, kanun koyucunun kanunu yaparken taşıdığı gerçek iradesinin araştırılmasını esas alır¹⁶⁰. Bu irade ise kanunun bizzat kendisinde aranmalı; diğer bir deyişle, yalnızca kanunun hazırlanması aşamasındaki tasarı, teklif, önerge, meclis görüşme tutanakları, kanunun gerekçesi gibi kanunun hazırlık çalışmalarından yararlanılmalıdır¹⁶¹. Buna karşın ileri sürülen objektif tarihi yorum teorisinde ise, kanun hükmünün hazırlanması aşamaları değerlendirilerek, kanunun uygulanacağı andaki muhatapların, dürüstlük kuralı çerçevesinde hükme vereceği anlam araştırılır¹⁶². Serbest yorum teorisi ise, kanun metni ile bağlı kalınmaksızın, tamamen serbest biçimde, adil sayılabilecek bir sonuca varmak üzere yorum yapılacağını kabul eder¹⁶³. Öğretide hâkim¹⁶⁴ olan objektif yorum teorisi¹⁶⁵ ise, kanun koyucunun kanunun yaptığı zamanki iradesini değil; kanunun uygulanacağı andaki koşullar ve toplumsal ihtiyaçlara göre kanunun yorumlanmasını esas alır¹⁶⁶. Buna göre, kanun yürürlüğe girdikten sonra kanun koyucunun iradesinden çıkmış ve bağımsız bir varlık hâline gelmiştir¹⁶⁷. Dolayısıyla

---

¹⁵⁹ Akipek, Akıntürk ve Ateş, ss. 116-120; Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, s. 87-88. Belirtelim ki bazı yazarlar bu teorileri de yorum yöntemi (metodu) olarak ifade etmektedir. Örnek olarak bkz. Oğuzman ve Barlas, ss. 68-70; Dural ve Sarı, s. 125; Edis, ss. 189-193.

¹⁶⁰ Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, s. 87; Edis, s. 190; Oğuzman ve Barlas, s. 68; Akipek, Akıntürk ve Ateş; Dural ve Sarı, s. 125; Sözer, s. 90.

¹⁶¹ Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 117; Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, s. 87; Sözer, s. 91.

¹⁶² Oğuzman ve Barlas, s. 68. Öğretide bu teori “karma amaç”, “tanınabilir amaç” olarak da ifade edilmektedir. Bkz. Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, ss. 87-88; Edis, ss. 192-193.

¹⁶³ Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, s. 88; Oğuzman ve Barlas, ss. 69-70.

¹⁶⁴ Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 120; Edis, s. 191; Dural ve Sarı, ss. 125-126; Şaban Kayıhan ve Mustafa Ünlütepe, **Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu’nun Başlangıç Hükümleri**, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Ankara, Eylül 2018, s. 177 ve ayrıca dn. 469.

¹⁶⁵ Bazı yazarlarca bu teörinin “zamana göre objektif yorum” olarak adlandırıldığı görülmektedir. Bkz. Oğuzman ve Barlas, s. 69. Benzer şekilde bkz. Dural ve Sarı, ss. 125-126.

¹⁶⁶ Edis, s. 191; Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, s. 87; Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 119; Oğuzman ve Barlas, s. 69; Dural ve Sarı, s. 125.

¹⁶⁷ Edis, s. 192; Akipek, Akıntürk ve Ateş, ss. 118-119; Oğuzman ve Barlas, s. 69.

kanunun hazırlanması aşamasındaki çalışmalar kesin ve mutlak olmayıp, ancak hâkime yardımcı olacak malzemelerdir^{168 169}.

TMK madde 1’de ifade edildiği üzere kanun sözüyle ve özüyle uygulanır. Dolayısıyla kanun hükümlerinin yorumunda, hükmün sözünün yanında onun özü de göz önünde bulundurulur. Hükmün özünün içine onun amacı da girer¹⁷⁰. Amaca göre yorumda kanundaki kuralın amacı tespit edilir, sonrasında bu kural duruma göre, amacı doğrultusunda sınırlandırılabilir veya genişletilebilir¹⁷¹. Bu da esnek bir yorumu gerekli kılar¹⁷².

TMK ve kaynak kanun olan İsviçre MK’nın şekil kurallarına dair hükümlerinin geçmişine bakıldığında; bu hükümlerin ortaya konulduğu zaman ile günümüz arasında geçen sürede, toplum hayatındaki değişim ve gelişmelerin de dikkate alınması icap eder. TMK’da ölüme bağlı tasarruflar için öngörülen şekil hükümleri günümüz teknolojisine ve ihtiyaçlarına uzak bir dille yazılmıştır¹⁷³. Bu durum -burada şekil hükümlerinin değiştirilmesi gerekliliğini tartışmıyor olsak da- ihtiyaçları karşılamaktan uzak bir formalite yığını olan resmî vasiyetname şekline dair kuralların amaca göre yorumunu, dolayısıyla bu kuralların esnek uygulanmasını gerektirir. Bu konuda, günümüze kadar olan değişim ve gelişimlere bakıldığında, yasal mirasçılıktan çok iradi mirasçılık lehine bir yaklaşım gösterildiği, bunun da

¹⁶⁸ Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, s. 87; Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 119; Edis, s. 192.

¹⁶⁹ “*Türk Hukukunun lafzi (gramatikal) ve amaca bağlı (gai) yorum yöntemlerini benimsediği bilinen gerçeklerdendir ... Kuşkusuz yasanın bu şekilde (sözel yorum ile) ortaya çıkarılan anlamı özüyle de çelişmemelidir. Çeliştiği takdirde özüne değer verileceği söz götürmez ... Amaca bağlı (gai) yorum çıkarlar dengesine ağırlık tanıyan bir yorum yöntemidir. Her yasa, toplumsal yaşamdaki çeşitli kurum ve ilişkileri düzenlerken karşılıklı çatışan çıkarlardan birini daha çok korumak ister. İşte yasanın dayandığı temel ilkeyi ve amacı araştırılıp ortaya çıkarmak gerekir. Bu işlem yapılırken de toplumun o anda sahip olduğu güncel olan gereksinimler, gerekçeler, değer yargıları, olayın özellikleri gözönünde tutularak bir sonuca varmaya çalışılır. Yasalara anlam verilirken toplumsal değişme ve ilerlemeler ihmal edilmemelidir.*”, Yargıtay HGK, 14.2.1990, E. 1989/10-391, K. 1990/83, www.kazanci.com, (24.6.2019). Yargıtay, resmî vasiyetname şeklinde, tanıkların yazılı beyanın mutlaka kendi el yazılarıyla olması gerekmediği yönünde içtihadı birleştirme kararında da amaca göre yorumun önemini belirtmiştir. Bkz. “*Pek iyi bilinir ki, bir hukuki kaidenin konması ve kabulü bir amacı sağlamak içindir. Kaidelerin, kuralların manalandırılmalarında bu amaca bakılmak onu kollamak gerektir. Amacı aşan bir yorum kanunun esada hiç istemediği, reddettiği bir durumu ifade eder. Ve şüphesiz dayanağı olamaz.*”, Yargıtay İBGK, 28.11.1945, E. 1945/13, K. 1945/15, www.kazanci.com, (24.6.2019).

¹⁷⁰ Sözer, s. 103.

¹⁷¹ Sözer, s. 110.

¹⁷² Güriz, s. 70.

¹⁷³ Burada; resmî vasiyetname şekline ilişkin olarak TMK’da, eMK’daki hükümlere nazaran dilin sadeleştirilmesi, bir takım ifade değişiklikleri ve eMK’da İsviçre MK’dan alınmasının unutulduğu düşünülen TMK madde 536/2 fıkrasının eklenmesi dışında bir değişiklik yapılmadığı hususu gözden kaçırılmamalıdır.

şekilcilik konusunda daha yumuşak ve esnek davranılmasını gerektirdiği kabul edilmektedir¹⁷⁴.

Öte yandan hakkaniyet ilkesinin de (resmî) vasiyetname için öngörülen şekil kurallarının amaca göre yorumunu zorunlu kıldığı ileri sürülebilir¹⁷⁵. Zira miras bırakan artık hayatta olmadığından tekrar vasiyetname yapamayacağı için, vasiyetnamenin şekle aykırılık sebebiyle geçersiz sayılması, sağlar arası işlemlerde olduğundan daha yıkıcı bir etki doğurmaktadır.

Resmî vasiyetnameye ilişkin öngörülen şekil kurallarının en başta gelen amacı, miras bırakanın vasiyetnameye yazılanlar ile kendi arzuları arasında uygunluk bulunduğunu kontrol etmesi ve vardığı olumlu sonucu açık bir beyan ile ifade etmesi olup; memurun imzası, tanıkların onay beyanları bu olgunun gerçekleştiğinin açık ve kesin bir şekilde ortaya konulması içindir¹⁷⁶. Bu anlamda şekil kurallarının nihai amacı, miras bırakanın gerçek iradesinin sonradan çarpıtılmasını önlemektir¹⁷⁷.

Sonuç olarak, TMK’da resmî vasiyetnamenin şekline ilişkin düzenlemeler amaca göre yorum ile ele alınmalı; amacın gerçekleşmesinde önemsiz sayılabilecek şekil kurallarına aykırılık hâlinde ya da bu amaca başka türlü ulaşıldığı hâlde, şekle aykırılıktan dolayı vasiyetname iptal edilmeyerek miras bırakanın son arzularının geçerliliğine öncelik verilmelidir¹⁷⁸.

---

¹⁷⁴ Serozan ve Engin, ss. 318, 331; Ergüne, s. 290. Şekil kurallarının dar ve esnek yorumunun temelinde -aşağıda anlatacağımız- favor testamenti kuralının yer aldığı da kabul edilebilir. Bkz. Serozan ve Engin, s. 283.

¹⁷⁵ Ergüne, s. 291.

¹⁷⁶ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 168 ve dn. 33.

¹⁷⁷ Serozan ve Engin, s. 432; Öncü, s. 347.

¹⁷⁸ Ergüne, s. 290 ve dn. 757 ve 758’de anılan yazarlar; aynı yönde: Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 167, 190, 191. Miras bırakanın ölüme bağlı tasarruf yapma iradesi, tasarrufun ona aitliği ve gerçekliği açık bir şekilde saptanabiliyorsa, şekil eksikliğini ileri sürmenin şekil kuralının amacının sapıtılması ve hakkın kötüye kullanılması sayılabileceği yönünde açıklama için bkz. Serozan ve Engin, s. 331. İsviçre Federal Mahkemesi’nin de ölüme bağlı tasarruflarda şekil kurallarının amaçları açısından değerlendirilmesi görüşünde olduğu yönünde açıklama için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 167-168.

C. Vasiyetnamenin Geçerliliği Lehine Yorum (Favor Testamenti)

1. Genel Olarak

Şüphe hâlinde işlemi ayakta tutma, işlem lehine gibi terimlerle ifade edilen favor negotii kuralının vasiyetnamelerde adlandırılışı favor testamenti'dir. Vasiyetnamenin geçerliliği lehine yorum¹⁷⁹, vasiyetname lehine yorum¹⁸⁰, vasiyetnamenin üstün tutulması kuralı¹⁸¹, vasiyetnameyi kurtarıcı yorum¹⁸² gibi çeşitli terimlerle ifade edilen favor testamenti kuralı TMK'da doğrudan düzenlenmemiştir. Fakat bu eski kural, gerek öğreti gerekse Yargıtay tarafından kabul edilmektedir¹⁸³. Bu kurala göre, şüpheli hâllerde vasiyetnamenin geçerliliğinin korunması lehine yorum yapılması gerekir¹⁸⁴. Bu kural sayesinde ölüme bağlı tasarrufun veya bir hükmünün hem geçerli hem de geçersiz kılacak şekilde yorumlanması mümkün ise, onu geçerli kılacak yoruma üstünlük tanınır¹⁸⁵. Zira miras bırakanın ölüme bağlı tasarrufunu iptal etmekten çok, bunu korumak miras bırakanın iradesi ve isteğine daha uygun düşer¹⁸⁶. Böylelikle miras bırakanın son

¹⁷⁹ Escher, s. 92.

¹⁸⁰ Dural ve Öz, s. 221.

¹⁸¹ İnan, Ertaş ve Albaş, s. 269.

¹⁸² Serozan ve Engin, s. 422.

¹⁸³ “Yine vasiyetnamenin yorumunda göz önünde bulundurulması gereken kurallardan biri, Yargıtay H.G.K.'nın 7.6.1966 gün 738-309 sayılı kararında da vurgulandığı üzere, ölüme bağlı tasarrufun geçerliliğini üstün tutan, Roma Hukukundan beri geniş uygulama alanı bulan Favor Testamenti prensibi, diğeri de yorumun kanuni mirasçılık yararına yorumlanması ilkesidir. Bunlara göre miras bırakanın ölüme bağlı tasarruflarını iptalden ziyade muhafaza etmek vasiyetçinin arzu ve iradesine daha uygun düşer.”, Yargıtay HGK, 21.11.1990, E. 1990/2-346, K. 1990/586, www.kazanci.com, (24.6.2019); aynı yönde ifade için bkz. Yargıtay 3. HD, 18.5.2016, E. 2015/15137, K. 2016/7741, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); “Favor Testamenti, yani vasiyetnamenin muteber tutulması kuralı, Türk Medenî Kanununda açıkça belirtilmemekle beraber, gerek doktrinde ve gerek mahkeme içtihatlarında ölüme bağlı tasarrufların yorumlanmasında uygulanacak temel kurallardan biri olarak kabul edilmektedir”, Yargıtay 3. HD, 12.11.2015, E. 2014/22183, K. 2015/17797, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); “Vasiyetnamenin tenfizi talebi hâlinde hâkim, murisin iradesini ayakta tutacak bir yol izlemeli, azami biçimde murisin iradesini yerine getirmeli, vasiyetin tenfizine imkân sağlamalıdır. Vasiyetnamenin yorumunda murisin iradesini ayakta tutacak bir yol izlenmelidir (YHGK. 7.6.1966 tarih 738 – 309 sayılı ve 2.HD 10.05.2001 tarih 5921 – 7312 sayılı kararları).”, Yargıtay 3. HD, 25.10.2017, E. 2016/3832, K. 2017/14579 ve aynı yönde Yargıtay 3. HD, 8.4.2015, E. 2014/12718, K. 2015/5796, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

¹⁸⁴ İmre ve Erman, s. 118; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 269; Öztan, s. 221.

¹⁸⁵ Dural ve Öz, s. 221; Hatemi, s. 134; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 269; Öztan, s. 221. Bu kuralın, Alman mahkeme kararlarında “vasiyetnamenin yorumu, onun iptalinden önce gelir” şeklinde ifade edildiği açıklaması için bkz. İmre ve Erman, s. 118.

¹⁸⁶ Tuor, s. 385; İmre ve Erman, s. 118.

arzularına mümkün olduğu kadar saygı gösterilmiş olur¹⁸⁷. Nitekim artık hayatta olmayan miras bırakanın tekrar, geçerli olacak bir vasiyetname düzenleme imkânı mevcut değildir.

TMK’da açıkça öngörülmemişse de bazı hükümlerde favor testamenti’nin kabul edildiği, hükmün dayanağının ya da hizmet ettiği ilkenin favor testamenti olduğu görülür. Bu anlamda akla ilk gelen, ölüme bağlı tasarrufta kişinin veya şeyin belirlenmesinde açık yanılma hâlinde, miras bırakanın gerçek arzusu kesin olarak tespit edilebilirse, tasarrufun bu arzuya göre düzeltileceğini öngören TMK madde 504/2 hükmüdür¹⁸⁸. Buradaki yanılma iradede değil, irade beyanıdır. Örneğin, miras bırakan tasarrufunda yeğeni (A)’ya otomobilini vasiyet ettiğini belirtmiş fakat gerçekte bir tek (B) isimli yeğeni var ise, bu tasarruf beyan yanılması sebebiyle iptal edilmeyip, miras bırakanın gerçek iradesine uygun yorumlanarak geçerli sayılacaktır¹⁸⁹. Söz konusu hükmün miras bırakanın saik yanılmalarına da uygulanıp uygulanamayacağı ise öğretide tartışmalıdır¹⁹⁰.

Favor testamenti kuralına ilişkin bir diğer hüküm de TMK madde 577/2’dir¹⁹¹. Bu hükme göre, ölüme bağlı tasarrufta tüzel kişiliği bulunmayan bir topluma belirli bir amaç için kazandırmada bulunulmuşsa, o topluluktaki kişiler o amacı gerçekleştirme kaydıyla yapılan kazandırmayı birlikte edinmiş olurlar; amacın bu yolla gerçekleştirilmesine olanak yoksa yapılan kazandırma vakıf kurma

¹⁸⁷ Dural ve Öz, s. 221.

¹⁸⁸ Köprülü, s. 227; Tuor, s. 385; Serozan, Yorum, s. 429; Serozan ve Engin, s. 423; Gönensay ve Birsen, s. 176; Dural ve Öz, s. 222; İmre ve Erman, s. 118; Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s. 190; Antalya ve Sağlam, s. 237; Kocayusufoğlu, Miras Hukuku, s. 323; Ergüne, s. 77; Eren ve Yücer Aktürk, s. 202; Baygın, s. 575; Öncü, s. 334; Fikret Güvenç, “Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumu”, **İBD**, Cilt: XLV, Sayı: 1-2, 1971, s. 36.

¹⁸⁹ Dural ve Öz, s. 222. “Yapılan yargılama ile mirasbırakana ait 95 m² yüzölçümlü ve kargir dükkan vasfındaki taşınmazın aynı mahalle ve mevkide bulunan 555 parsel olduğu, parsel numarasındaki yanlışlığın mirasbırakan tarafından vasiyetname tanzimi sırasında notere sunulan (ve vasiyetname ekinde yer alan) tapu senedinde parsel numarasının 655 olarak yazılı olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Buna göre, mahkemece; mirasbırakan tarafından davacıya vasiyet edilen taşınmazın 555 parsel olduğunun belirlenmesi ve bu parsel yönünden de tazminata hükmedilmiş olmasında bir isabetsizlik bulunmamaktadır.”, Yargıtay 3. HD, 18.5.2016, E. 2015/15137, K. 2016/7741, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

¹⁹⁰ Bkz. Serozan, Yorum, s. 430; Serozan ve Engin, ss. 423-424; Öncü, ss. 359-361 ve 363-364; Hatemi, s. 134; Baygın, s. 578.

¹⁹¹ Köprülü, s. 227; Tuor, s. 385; Serozan, Yorum, s. 429; Serozan ve Engin, s. 422; Gönensay ve Birsen, s. 176; Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 94; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 152; Hatemi, s. 134; İmre ve Erman, s. 118; Öztan, s. 222; Ayan, Miras Hukuku, s. 156; Kılıçoğlu, Miras Hukuku, s. 190; Antalya ve Sağlam, s. 237; Ergüne, s. 78; Eren ve Yücer Aktürk, s. 202; Güvenç, s. 36; Baygın, s. 579.

sayılır¹⁹². Bilindiği üzere mirasçı veya vasiyet alacaklısı olabilmek için hak ehliyetine, diğer bir deyişle gerçek veya tüzel kişiliğe sahip olmak gerekir. Bu madde hükmünde ise, topluluğun tüzel kişiliği haiz olmadığı için miras bırakan tarafından yapılan kazandırmanın geçersiz kılınması yerine, onu ayakta tutma gayesi güdülmüştür. Bu hüküm aynı zamanda bir yasal tahvil örneğidir¹⁹³. Yine bu bağlamda, insan olmayan bir varlığa örneğin bir hayvana kazandırmada bulunulması hâlinde, bu tasarrufu mirasçılara veya vasiyet alacaklılarına bir yükleme olarak kabul ederek tasarrufu ayakta tutmak mümkündür¹⁹⁴.

Favor testamenti kuralının yansımalarının görüldüğü Kanun maddeleri burada anlattığımız iki örnek ile sınırlı değildir. Bu anlamda ölüme bağlı tasarrufu geçerli kılmaya yönelik veya tamamen değil kısmen iptali öngören, örneğin TMK madde 515/2-3, 558/3 gibi çeşitli Kanun maddelerinin dayanağının favor testamenti olduğu savunulabilir¹⁹⁵.

2. Şekil Kurallarının Yorumunda Favor Testamenti

Anlaşılacağı üzere favor testamenti kuralı, vasiyetnamenin yorumuna ilişkin genel bir yorum kuralıdır. Burada üzerinde duracağımız husus ise, TMK’da vasiyetnameye ilişkin öngörülen sıkı şekil kurallarının da vasiyetnamenin geçerliliği lehine yorumlanıp yorumlanamayacağı, favor testamenti kuralının şekil eksikliği olan bir vasiyetnameyi geçerli kılmak için dayanak olup olamayacağıdır.

---

¹⁹² “O hâlde, yukarıda açıklanan yasal düzenlemeler karşısında murisin resmî şekilde düzenlediği vasiyetnamesi ile sahibi olduğu taşınmazlarının Kalemler Köyünde hayır işlerinde kullanılmasını istediği vasiyet metninden açıkça anlaşılmaktadır ... Mahkemece, vasiyetnamenin yapıldığı tarihte veya murisin ölümü tarihinde vasiyet lehtarları olan Kalemler Köyü Kültür ve Yardımlaşma Derneğinin tüzel kişiliği olmadığı başka bir ifade ile vasiyet lehtarının hak ehliyetinin bulunmadığından bahisle davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş bozmayı gerektirmiştir.”, Yargıtay 3. HD, 9.12.2013, E. 2013/13211, K. 2013/17415, A. Ruhi ve C. Ruhi, ss. 698-703. Ayrıca bu karara karşı karar düzeltme isteği reddedilmiştir. Bkz. Yargıtay 3. HD, 27.5.2014, E. 2014/6645, K. 2014/8309, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

¹⁹³ Antalya ve Sağlam, s. 240; Serozan ve Engin, s. 436; Oğuzman, s. 173; Ergüne, s. 251 vd; Baygın, s. 579. Bunun, genel tahvil kuramının özel bir uygulama yeri sayılacağı yönünde açıklama için bkz. Kaneti, s. 206.

¹⁹⁴ Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 152; Köprülü, s. 228; İmre ve Erman, s. 119; İnan, Ertas ve Albaş, s. 270; Serozan ve Engin, s. 423; Ayan, Miras Hukuku, s. 156. Hayvan yararına kazandırmanın geçersiz sayılmayıp, mirasçıya hayvana bakma yüklemesi getiren bir ölüme bağlı tasarruf sayılması hususunda yorum kuralının İsviçre MK madde 482’ye 2003 yılında eklendiği açıklaması için bkz. Serozan ve Engin, s. 437.

¹⁹⁵ Serozan ve Engin, s. 422; İmre ve Erman, s. 118.

Öğretide bir kısım yazarlar favor testamenti kuralının ölüme bağlı tasarruflarda şekil eksikliğine karşı bir çözüm yolu olmadığı, bu kuralın uygulanması için şekli anlamda geçerli bir ölüme bağlı tasarrufun mevcut olması gerektiğini belirtmektedir¹⁹⁶. Zira favor testamenti kuralı, kanun hükümlerinin değil, ölüme bağlı tasarruflarda yer alan irade beyanlarının yorumuna ilişkin bir kuraldır¹⁹⁷. Buna karşın öğretide bir kısım yazarlar, Kanun'daki şekil hükümlerinin yorumunda tereddüde düşüldüğü durumda, kanunun amacını zedelemeyen, ölüme bağlı tasarrufu geçerli kılan yorum yolunun tercih edilmesi gerektiğini; diğer bir deyişle favor testamenti kuralının burada da uygulanabileceğini kabul etmektedir¹⁹⁸. Zira böyle bir yaklaşım, miras bırakana ve onun son arzularına karşı saygının bir gereğidir¹⁹⁹.

Yargıtay, vasiyetnameye ilişkin TMK'da öngörülen şekil kurallarının vasiyetnamenin geçerliliği lehine yorumlanabileceğini -esasen- kabul etmektedir. Nitekim birçok kararında Yargıtay; miras bırakanın son arzularını ve gerçek iradesinin ayakta tutulması, bu arzulara saygı duyulması ve favor testamenti kuralı gereğince vasiyetnameyi ayakta tutacak şekilde yorum yapılması gerektiğini ifade ederek, somut olayda şekle aykırılığı iddia edilen vasiyetnamelerin şekle uygun olduğu sonucuna varmıştır²⁰⁰. Buna karşın Yargıtay'ın istikrarlı bir şekilde bu doğrultuda kararlar verdiğini söylemek de mümkün değildir. Nitekim aşağıda şekil kurallarını incelerken değineceğimiz birçok kararda Yargıtay, aşırı şekilci davranmış ve bir anlamda esası şekle feda eden bir yaklaşım tercih etmiştir²⁰¹.

---

¹⁹⁶ Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 152; Antalya ve Sağlam, s. 239; Öztan, s. 222; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 270; Oğuzman, s. 172.

¹⁹⁷ İnan, Ertaş ve Albaş, s. 270.

¹⁹⁸ Escher, ss. 96-97; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 323; Baygın, s. 583; Ergüne, s. 291. Şekil kurallarının yorumunda ölüme bağlı tasarrufu geçerli kılan yorumun tercihinin, ölüme bağlı tasarrufun yorumundan ayrı bir mesele olduğu fakat aynı temel fikre dayandığı yönünde açıklama için bkz. Oğuzman, s. 172, dn. 416. Favor testamenti kuralının, kanun hükümlerinin değil, ölüme bağlı tasarruflarda yer alan irade beyanlarının yorumuna ilişkin bir kural olduğu; fakat şekil kurallarının ölüme bağlı tasarrufu geçerli kılacak şekilde yorumlanması gerektiği yönünde açıklama için bkz. İnan, Ertaş ve Albaş, s. 270.

¹⁹⁹ Escher, s. 96; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 323.

²⁰⁰ Dava konusu resmî vasiyetnamenin şekle aykırı olmadığı sonucuna, vasiyetnamenin geçerliliği lehine yorum ile varan kararlara örnek olarak bkz. Yargıtay 3. HD, 5.7.2018, E. 2017/16678, K. 2018/7664 ve Yargıtay 3. HD, 23.6.2015, E. 2015/748, K. 2015/11618, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); Yargıtay 3. HD, 28.9.2010, E. 2010/7829, K. 2010/15359 ve Yargıtay 2. HD, 3.10.2005, E. 2005/12048, K. 2005/15353, www.kazanci.com, (24.6.2019); Yargıtay 2. HD, 2.3.1990, 9067/2434 sayılı karar, İnal, ss. 70-72; Yargıtay 2. HD, 9.10.1986, 6544/8565 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, ss. 277-278.

²⁰¹ Bu kararlar için bkz. İkinci Bölüm, VII.

IV. ŞEKİL KURALLARI YÖNÜNDEN MEDENÎ KANUN VE NOTERLİK KANUNU İLİŞKİSİ

Aşağıda inceleyeceğimiz üzere resmî vasiyetname, uygulamada çoğunlukla noterler tarafından düzenlenmektedir. Fakat TMK'nın resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine ilişkin şekil kurallarının haricinde, NK'da resmî vasiyetname düzenlenirken noterlerin uyması gereken bir takım farklı şekil kuralları öngörülmüştür. Nitekim NK madde 72-83 “*Noterlik İşlemlerinde Uyulması Gerekli Genel Hükümler*”i düzenler iken; NK madde 84²⁰² ve devamındaki maddeler ise düzenlenme şeklinde yapılacak işlemlere dair özel hükümleri düzenlemiş, NK madde 89 ise düzenlenme şeklinde yapılması zorunlu olan işlemlerde “vasiyetname”yi de saymıştır. İşte bu noktada akla gelen soru bu iki farklı kanunda yer alan şekle ilişkin hükümlerin ilişkisinin ne olduğudur.

İlk olarak, resmî vasiyetnameyi düzenleyen memur olarak noterin geçerli bir resmî vasiyetname düzenleyebilmesi için TMK'da resmî vasiyetnameye ilişkin öngörülen şekil kurallarına uyması -şüphesiz- zorunludur. Zira TMK'daki geçerlilik şartları olan şekil kurallarına aykırılık, vasiyetnamenin iptal edilebilir hâle gelmesine yol açar.

İkinci olarak, gerek Yargıtay içtihatlarıyla gerek öğreti tarafından kabul edildiği üzere, noterin TMK'daki şekil kurallarına uyarak düzenlemiş olduğu resmî vasiyetname, NK'daki şekil kurallarını taşımasa dahi geçerlidir ve bu sebeple iptal edilemez^{203 204}. Diğer bir deyişle, noterin geçerli bir resmî vasiyetname

²⁰² “Şekil” başlığını taşıyan NK madde 84:

“Hukuki işlemlerin noter tarafından düzenlenmesi bir tutanak şeklinde yapılır.

Bu tutanağın:

- 1. Noterin adı ve soyadı ile noterliğin ismini,*
- 2. İşlemin yapıldığı yer ve tarihi (Rakam ve yazı ile),*
- 3. (Değişik: 2/4/1998 - 4358/3 md.) İlgilinin ve varsa tercüman, tanık ve bilirkişinin kimlik ve adresleri ile ayrıca ilgilinin vergi kimlik numarası,*
- 4. İlgilinin hakiki arzusu hakkındaki beyanını,*
- 5. İşleme katılanların imzalarını ve noterin imza ve mührünü,*

Taşıması gereklidir.

Bu şekilde düzenlenen iş kağıdının aslı noterlik dairesinde saklanır ve örneği ilgisine verilir.”.

²⁰³ Dural ve Öz, s. 63; Oğuzman, s. 109; Belgesay, s. 67; Antalya ve Sağlam, ss. 120-121; İmre ve Erman, s. 84; Öztan, s. 198; Bilge Öztan ve Fırat Öztan, “Ölüme Bağlı Tasarruflara İlişkin Medeni Kanun'daki ve Noterlik Kanunu'ndaki Şekil Şartları”, **AÜHFD**, Özel Sayı, Zeki Hafizoğulları'na Armağan, Cilt: 65, Sayı: 4, 2016, s. 3598.

²⁰⁴ “... resmî vasiyetnameyi noterin tanzimi hâlinde dahi Medenî Yasa hükümlerince tespit olunmuş şekil şartlarının yerine getirilmiş olması o vasiyetnamenin geçerliliği için zorunlu ve yeter

düzenleyebilmesi için NK'da öngörülen şekil kurallarına uyması zorunlu değildir. Bu anlamda TMK'da resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine ilişkin ayrıntılı olarak öngörülen şekil hükümleri NK'ya göre özel hüküm niteliğinde kabul edilmektedir²⁰⁵. Burada, NK hükümleri düzenleme şeklindeki resmî belgelere ilişkin genel şekil kuralları niteliğindedir. Bu hâlde NK'nın sözü geçen "düzen kuralları"na aykırı davranan noter hakkında disiplin cezası verilebilecek olsa da bu durum resmî vasiyetnamenin geçerliliğini etkilemez²⁰⁶.

Öte yandan, NK ile TMK hükümlerinde şekil kurallarının yanında, resmî vasiyetname düzenlenmesine katılmayacak kişiler yönünden de kısmen birbirinden farklı düzenlemeler yer almaktadır. Bu hususu, ileride "Resmî Vasiyetname Düzenlenmesine Katılmayacak Olan Kişiler" başlığı altında anlatacak olsak da burada şu kadarını belirtmek gerekir ki; benimsenen çözüm yolu aynıdır. TMK'nın resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılmayacak kişiler yönünden hükümleri NK'ya göre özel hüküm niteliğindedir ve salt NK'ya aykırılık vasiyetnamenin geçerliliğini etkilemez²⁰⁷.

---

sayılmalıdır.", Yargıtay HGK, 11.3.1970, 2-1250/117 sayılı karar, İnal, ss. 187-188; "... MK.'nun 480-482. maddelerinde düzenleme yeri bakımından bir geçerlilik şartı öngörülmemiştir. MK.'nun bu hükümleri, Noterlik Kanununa göre özel hüküm niteliğinde bulunduğundan, MK.'da yazılı şekil eksikliği dışındaki bir sebeple vasiyetname geçersiz sayılamaz.", Yargıtay 2. HD, 10.11.1977, 7621/7844 sayılı karar, Bolak, ss. 1048-1050; "... resmî vasiyetname düzenlenmesine ilişkin Medenî Yasanın hükümleri özel nitelikte, Noter Yasasındaki işlemler ise genel niteliktedir. İlmi ve Yargı görüşleri de aynı doğrultudadır. Onun için vasiyetnamede tanıkların kimliklerinin yeterince yazılmamış bulunması ve tanıkların konsoloslukta görevli kişiler olması vasiyetnameyi geçersiz kılan şekil eksikliği olarak kabul olunamaz", Yargıtay 2. HD, 24.11.1980, 7187/8357 sayılı karar, İnal, s. 200; "Her ne kadar 1512 sayılı Noterlik Kanunu'nun 75. maddesinde, mühür kullanan kişinin, ayrıca parmak izinin de alınması öngörülmüş ise de, dava konusu vasiyetname, 1512 sayılı Kanun'un yürürlük tarihi olan 5 Mayıs 1972 tarihinden önce olmak üzere 23.2.1955 gününde düzenlenmiş olup o tarihte yürürlükte olan 3456 sayılı Noterlik Kanunu'nun 38. maddesinde böyle bir hüküm yoktur. Her işlem yapıldığı tarihteki şekillere tâbidir. Kaldı ki Medenî Kanun, Noterlik Kanunu'na göre daha özel olduğu için, onun uygulanması zorunludur. M.K. nun 481. maddesinde böyle bir şekle yer verilmemiştir.", Yargıtay 2. HD, 22.4.1982, E. 1982/1909, K. 1982/3674, www.kazanci.com, (24.6.2019).

²⁰⁵ Dural ve Öz, s. 63; Oğuzman, s. 109; İmre ve Erman, s. 84. Ayrıca bkz. bir önceki dipnotta yer alan Yargıtay kararları.

²⁰⁶ Serozan ve Engin, s. 321; Belgesay, s. 67; Öztan, s. 198; Oğuzman, s. 109.

²⁰⁷ Örnek olarak bkz. "Uyuşmazlıkların çözümünde olaya uygun düşen özel hükmün tercih olunarak uygulanması zorunludur. Yasa hükümlerinin özel ve genel nitelikte buldukları hususu ise, uyuşmazlıklara esas olan olayların özellikleri göz önünde tutularak tayin olunmalıdır. Noterlerin resen düzenleyecekleri belgeler hakkında Noter Kanunu her ne kadar özel nitelikte ise de olayın özelliği itibarıyla vasiyetnamelerin düzenlenmesinde tanık sıfatıyla katılmayacak kimselere ilişkin Medenî Kanunun 483. maddesi Noter Kanununa nazaran daha özel bir hükmü taşımaktadır. O hâlde uyuşmazlığın olay yönünden özel nitelikteki Medenî Kanunun 483. maddesinin uygulanması suretiyle çözümlenmesi gerekir. Sözü edilen maddede hizmet ilişkisi vasiyetname düzenlenmesine tanık olarak katılmaya engel bir durum olarak öngörülmemiştir." , Yargıtay HGK, 9.6.1976, E. 1975/2-805, K. 1976/2205, www.kazanci.com, (24.6.2019).

V. YETKİLİ RESMÎ MEMUR

Resmî vasiyetnamenin düzenlenmesinde -miras bırakanın haricinde- resmî memurun ve tanıkların katılımı bu vasiyetname şeklinin geçerliliği için gereklidir. Bu sebeple öncelikle, burada bahsi geçen resmî memurun kimler olabileceği üzerinde durmak gerekir. TMK madde 532/1 hükmü resmî vasiyetnamenin resmî memur tarafından düzenleneceğini, 532/2 hükmü ise resmî memurun kimler olabileceğini hüküm altına almıştır. Bu hükme göre “*Resmî memur, sulh hâkimi, noter veya kanunla kendisine bu yetki verilmiş diğer bir görevli olabilir*”.

Uygulamada resmî vasiyetnamenin noterler (noterlikler) tarafından düzenlendiği, bu hususta noterlerin tercih edildiği görülmektedir. Nitekim resmî vasiyetnamenin iptali talebiyle açılan davaların hemen hepsi noterler tarafından düzenlenen vasiyetnamelere ilişkindir.

Yargıtay tarafından kabul edildiği üzere, maddede geçen noter kavramı ile noterlik makamı kastedilmektedir; dolayısıyla noter kavramına, yeminli²⁰⁸ noter başkâtibi (yazı işleri müdürü)²⁰⁹ ile yeminli noter kâtibi de dâhildir²¹⁰.

Sulh hukuk hâkimi ve noter (veya yeminli noter başkâtibi veya yeminli noter kâtibi) dışında resmî vasiyetname düzenleme yetkisi olan diğer bir memur yabancı ülkelerdeki Türk konsoloslarıdır²¹¹.

²⁰⁸ Noterlerin, göreve başlamadan önce, NK madde 37 gereği asliye hukuk veya sulh hukuk mahkemesi huzurunda yemin etmesi gereklidir. NK madde 36/1 de gereği noterler, başkâtibine veya diğer bir kâtibine imza yetkisi verebilir. Bu hâlde NK Yönetmeliği madde 74 gereği kâtibin, NK madde 37 hükmüne benzer şekilde yemin etmesi gereklidir. Yargıtay da bir kararında kâtibin yeminli olup olmadığının mahkemece araştırılarak hüküm verilmesi gerektiğine işaret etmiştir. Bkz. Yargıtay 2. HD, 20.5.1975, E. 1975/3429, K. 1975/4566, www.kazanci.com, (24.6.2019).

²⁰⁹ “*Noter yetkisine sahip yazı işleri müdürlerinin, resmî vasiyetname düzenleyebilecekleri uygulamada ve doktrinde kabul edilmektedir.*”, Yargıtay 3. HD, 5.7.2018, E. 2017/16678, K. 2018/7664 ve Yargıtay 3. HD, 23.6.2015, E. 2015/748, K. 2015/11618, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019). Belirtmek gerekir ki buradaki kararlar incelendiğinde, “yazı işleri müdürleri” ile kastedilenin mahkeme yazı işleri müdürleri değil, noter başkâtipleri olduğu anlaşılmaktadır.

²¹⁰ “*Kanunda noterden söz edilmesi, noterlik makamının hedef alınmasındandır. Noter yetkisine sahip yeminli Başkâtibin düzenlediği vasiyetname ile yeminli kâtibin düzenlediği vasiyetname Yargıtay’ca geçerli kabul edilmektedir.*”, Yargıtay 3. HD, 17.3.2015, E. 2014/17944, K. 2015/4250 ve Yargıtay 3. HD, 25.6.2013, E. 2013/10121, K. 2013/10974, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); “*Medenî Kanun’un 479. maddesinde, Noterden söz edilmesi Noterlik makamını amaç tutmaktadır. Bu bakımdan aynı yetkiyi taşıyan Noter vekilinin özellikle Başkâtibin düzenlediği vasiyetname bu yönden geçerlidir. Onun için bu hususa değinen karar düzeltme isteği yerinde değildir. Ancak, vasiyetnameyi düzenleyen Noter vekili Başkâtibin yeminli olup olmadığının araştırılması, davacı tarafından istendiğine ve yemin de kanunen zorunlu bulunduğuna göre, bu konuda inceleme yapılması, sonucu uyarınca hüküm verilmesi gerekir.*”, Yargıtay 2. HD, 20.5.1975, E. 1975/3429, K. 1975/4566, www.kazanci.com, (24.6.2019).

Ayrıca belirtmek gerekir ki NK madde 76'da belirtilen noterin katılmasının yasaklı olduğu hâllerde, NK madde 77 uyarınca “*noterin yapamadığı noterlik işlemi o yerde başka bir noter yoksa bu kanun hükümlerine göre Asliye Hukuk Hâkimi, o yerde Asliye Hukuk Hâkimliği mevcut değilse Sulh Hukuk Hâkimi tarafından yapılır*”.

Öte yandan, TBK madde 612/1 gereği, ölünceye kadar bakma sözleşmesinin geçerli olabilmesi için miras sözleşmesi şeklinde yapılması gerekir. Miras sözleşmesi de TMK madde 545/1 uyarınca resmî vasiyetname şekline tabi tutulduğundan, ölünceye kadar bakma sözleşmesini düzenlemeye yetkili olanlar da -kural olarak- TMK madde 532/2'de sayılan, resmî vasiyetname düzenlemeye yetkili kimselerdir²¹². Buna karşın ölünceye kadar bakma sözleşmesinde, miras bırakanın ediminin bir taşınmazın devri olduğu hâllerde, tapu memurlarının da bu sözleşmeyi düzenleyip düzenleyemeyecekleri öğretilerde tartışma konusu olmuştur. Öğretilerde hâkim olan görüş, karşı edimin bir taşınmazın devri olduğu ölünceye kadar bakma sözleşmelerinde, tapu memurlarının TMK madde 532/2 kapsamında sayılan memurlardan olduğunu, dolayısıyla böyle bir sözleşmeyi hem TMK madde 532/2'de sayılan kimselerin hem de tapu memurlarının düzenleyebileceğini kabul etmektedir²¹³. Yargıtay da 10.12.1952 tarihli içtihadı birleştirme kararıyla, miras bırakanın ediminin bir taşınmazın devri olduğu ölünceye kadar bakma sözleşmelerinde tapu sicil muhafız (müdür) ve memurlarının da bu sözleşmeyi düzenlemeye yetkili olduğunu, bu kimselerin TMK madde 532 hükmü gereği

---

²¹¹ NK madde 191 gereği yabancı ülkelerdeki noterlik işleri konsoloslar tarafından görülür. Ayrıca bkz. “*Kanunla görevlendirilmiş memurlara, noter yetkisine sahip başkâtipler ile konsoloslar örnek olarak gösterilebilir*”, Yargıtay 16. HD, 13.10.1989, E. 1988/10845, K. 1989/14561, YKD, Cilt: XVI, Sayı: 5, Mayıs 1990, ss. 721-722; “... konsoloslar MK'nun 479. maddesindeki memur kapsamına girerler. Kaldı ki 1 Haziran 1882 tarihli Şehbenderler Nizamname'i Dâhilisi'nin 1. kısmının 3. faslının 29. bendinde ve ayrıca Şehbenderlere dair talimatın ikinci kısmının 7. faslının 86-91. maddelerinde konsoloslara “resmî vasiyetname” düzenleme görevi verilmiştir.”, Yargıtay 2. HD, 5.2.1980, E. 1980/622, K. 1980/936, YKD, Cilt: VI, Sayı:4, Nisan 1980, ss. 498-500.

²¹² Alpaslan Akartepe, **Türk Hukukuna Göre Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, Nisan 2005, s. 48; Kenan Tunçomağ, **Ölünceye Kadar Bakma Akdi**, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1959, ss. 58-59 ve ayrıca s. 59, dn. 19'da anılan yazarlar.

²¹³ Bu konuda öğretilerde yer alan ikinci bir görüş; Tapu Kanunu madde 26'nın genel düzenleme olup açık ifade içermemesi sebebiyle, karşı edimin bir taşınmazın devri olduğu ölünceye kadar bakma sözleşmelerini düzenlemeye sadece TMK madde 532/2'de sayılanların yetkili olduğunu, tapu memurlarının bu konuda yetkili olmadığını kabul etmektedir. Buna karşın üçüncü bir görüş; Tapu Kanunu madde 26'nın tapu memurlarına genel bir yetki verdiğini, bunun ölünceye kadar bakma sözleşmesini de kapsadığını, dolayısıyla karşı edimin bir taşınmaz mülkiyetinin devri olduğu hâlde sadece tapu memurlarının bu sözleşmeyi düzenlemeye yetkili olduğunu kabul etmektedir. Görüşler için bkz. Akartepe, ss. 48-50; Tunçomağ, ss. 57-59.

görevlendirilen memurlardan olduğunu kabul etmiş ve uygulama da bu yönde devam edegelmiştir²¹⁴.

Kuşkusuz resmî vasiyetname düzenlemeye yetkili memur, söz konusu vasiyetnameyi düzenler iken TMK'daki şekil kurallarına uymak zorundadır²¹⁵. Bu hâlde, vasiyetnameyi düzenleyen memurun hâkim olması sonucu değiştirmez²¹⁶.

Yargıtay kararlarında; sonradan sulh hukuk hâkimi tarafından onaylanmış olsa bile mahkeme başkâtibinin geçerli bir vasiyetname düzenleyemeyeceği²¹⁷ ve köy muhtarlarına resmî vasiyetname düzenleme yetkisi verilmediği²¹⁸ belirtilmiştir. Zira bu kimseler noter yetkisine sahip olmadıkları sürece, TMK madde 531/2 anlamında kendilerine kanunla bu yetki verilmiş kimselerden değildir.

Öğretide, memurun yetki çevresi dışında resmî vasiyetname düzenlemesi hâlinde bu türden vasiyetnamenin iptale tabi olacağı ileri sürülmüştür²¹⁹. Bu sık karşılaşılabilecek bir durum değilse de kanaatimce böyle bir durumda, NK şekil kurallarında olduğu gibi değerlendirme yapılmalı, vasiyetnamenin geçerliliği etkilenmemelidir. Nitekim TMK madde 531/2'de öngörülen resmî memurun, örneğin noterin -noter olma vasfını taşıdığı sürece- yetki çevresi dışında bir yerde resmî

²¹⁴Yargıtay İBGK, 10.12.1952, E. 1952/4, K. 1952/5, www.kazanci.com, (24.6.2019); aynı yönde: Yargıtay 2. HD, 13.3.1974, 504/493 sayılı karar, İnal, s. 183; Yargıtay HGK, 26.2.2014, E. 2013/484, K. 2014/145, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

²¹⁵“... resmî vasiyet senedi ister sulh hukuk yargıcısı, özel memur, ister noter tarafından düzenlensin, her üç hâlde de Medenî Yasadaki şartlara uyulması zorunludur”, Yargıtay HGK, 11.3.1970, 2-1250/117 sayılı karar, İnal, ss. 187-188.

²¹⁶“Sulh hâkimi de vasiyetname düzenlerken, resmî vasiyet için Medenî Kanununun 479, 480, 481, 482 maddelerinde gösterilen şekle uymak zorundadır. Yasada öngörülen şekle uygun olmayan vasiyetin iptaline ...”, Yargıtay 2. HD, 18.2.1997, E. 1996/13738, K. 1997/1665, www.kazanci.com, (24.6.2019); “... Medenî Kanununun 480-484. maddeleri çerçevesinde resmî vasiyetname düzenlenmesi zorunlu iken isteğe yanlış anlam verilmesi ve Medenî Kanununun 479. maddesinin açık hükmüne rağmen Hukuk Yargulamaları Usulü Kanununda Sulh Hâkimine böyle bir görev verilmediğinden söz edilerek dileğin reddedilmesi yanlıştır.”, Yargıtay 2. HD, 17.4.1979, 2959/3248 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, s. 305; aynı yönde: Yargıtay 2. HD, 30.5.1996, 4287/5793 sayılı karar, İnal, s. 186.

²¹⁷“MK'nun 479. maddesinde yer alan “memur”dan amaç, konsolos ve tapu sicil muhafızı ve memuru gibi kanunda açıkça belirtilen kimselerdir ... İşte yukarıda açıklanan gerekçeler karşısında sulh hâkiminin görevlendirdiği başkâtibin düzenlendiği vasiyetname hukuki sonuç doğurmaz. Bu vasiyetin sulh hâkimi tarafından onaylanmış olması da geçersizliği ortadan kaldırmaz ... Onun için iptal kararı verilmiş olmasında yanlışlık bulunmadığından, davalı tarafın temyiz itirazı yersizdir.”, Yargıtay 2. HD, 5.2.1980, E. 1980/622, K. 1980/936, YKD, Cilt: VI, Sayı:4, Nisan 1980, ss. 498-500.

²¹⁸“Kanunumuzda köy muhtarlarına resmî vasiyetname düzenlemek için yetki verilmemiştir. Vasiyetname düzenlenmesi için kanunlarımızda öngörülen şekil şartı isbat şartı olmayıp, geçerlilik şartıdır. Bu nedenle hükme dayanarak yapılan senet yetkili resmî memur tarafından yapılmadığından hukuken geçerli bulunmamaktadır.”, Yargıtay 16. HD, 13.10.1989, E. 1988/10845, K. 1989/14561, YKD, Cilt: XVI, Sayı: 5, Mayıs 1990, ss. 721-722.

²¹⁹ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 158, dn. 3b.

vasiyetname düzenlemesi, TMK'nın resmî vasiyetnameye dair öngörülen şekil kurallarının ihlali anlamına gelmez.

Memurun, düzenlemiş olduğu resmî vasiyetnamenin şekle aykırı olması sebebiyle iptal edilmesi hâlinde, söz konusu vasiyetnameyle lehine yapılan kazandırmadan yararlanamayan kimselere karşı tazminat sorumluluğu doğabilir²²⁰. Bu anlamda uygulamada, şekle aykırılık sebebiyle resmî vasiyetnamenin iptali üzerine, zarara uğrayan kimseler tarafından ilgili noterler aleyhine tazminat davalarının açıldığı ve NK madde 162 gereğince noterler aleyhine tazminata hükmedildiği görülmektedir²²¹.

Burada belirtmek gerekir ki 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu²²² (EİK) madde 5/2 uyarınca kanunlarda resmî şekle veya özel bir merasime tabi tutulan işlemlerin güvenli elektronik imza ile düzenlenemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Buna karşın NK'ya 6572 sayılı Kanun'un²²³ 6. maddesi ile eklenen NK madde 198/A maddesinin ilk fıkrasında; NK'da öngörülen işlemlerin güvenli elektronik imza ile elektronik ortamda düzenlenebileceği, düzenlenme şeklinde yapılması zorunlu olan işlemlerde güvenli elektronik imzanın kullanılabilmesi için ise, ilgililerin noter huzurunda olmalarının gerekli olduğu hüküm altına alınmıştır. NK madde 198/A/8 gereği çıkarılan, noterlik işlemlerinin elektronik ortamda düzenlenmesine ilişkin esasları düzenleyen Noterlik İşlemlerinin Elektronik Ortamda Yapılması Hakkında Yönetmelik'in²²⁴ 5. maddesinin ilk fıkrası ise; EİK madde 5/2'yi tekrar etmiş, kanunlarda resmî şekle veya özel bir merasime tabi tutulan işlemlerin güvenli elektronik imza ile düzenlenemeyeceğini belirtmiştir.

Resmî vasiyetname düzenleme işlemi de noterlerin düzenleme şeklinde yapması zorunlu olan, TMK madde 532-537 gereği resmî ve ayrıca özel merasime tabi bir işlemdir. Söz konusu iki kanun maddesinin ve yönetmeliğin karşılaştırılması sonucu ortaya çıkan tartışma, resmî vasiyetnamenin güvenli elektronik imza ile noter

²²⁰ Serozan ve Engin, s. 450; Belgesay, s. 71; Ömer Ulukapı, "Yargıtay Kararları Işığında Noterlerin Hukuki Sorumluluğu", **SÜHFD**, Cilt: 21, Sayı: 1, 2013, s. 223; Leyla Müjde Kurt, "Noterlerin Hukuki Sorumluluğu", **GÜHFD**, Cilt: XVIII, Sayı: 2, 2014, s. 97. Ayrıca bkz. NK madde 162.

²²¹ Örnek olarak bkz. Yargıtay 3. HD, 20.06.2017, E. 2016/19919, K. 2017/10515, Yargıtay 3. HD, 24.10.2016, E. 2016/10214, K. 2016/12121, Yargıtay 3. HD, 27.04.2016, E. 2016/5826, K. 2016/6618, Yargıtay 3. HD, 17.03.2016, E. 2015/7890, K. 2016/4119, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

²²² RG. 23.1.2004-25355.

²²³ RG. 12.12.2014-29203 Mükerrer.

²²⁴ RG. 11.7.2015-29413.

huzurunda düzenlenip düzenlenemeyeceğidir. Öğretide bir görüş; 2004 yılında kabul edilen EİK döneminde elektronik imza ve işlemler bakımından başka bir düzenleme yer almadığından, o zaman için temkinli davranılarak resmî şekle tabi işlemlerin düzenleme kapsamı dışında tutulduğunu; NK madde 198/A/1 hükmünün yeni tarihli ve EİK madde 5/2'ye göre özel hüküm niteliğinde olduğunu ve EİK madde 5/2'yi tadil ettiğinin kabul edilmesi gerektiğini; sonuç olarak tüm noterlik işlemlerinin güvenli elektronik imza ile yapılabileceğini kabul etmekte ve resmî vasiyetname işlemini de bu kapsama dâhil etmektedir²²⁵. Diğer bir görüş ise; resmî vasiyetnamenin, resmî şekil öngörülen ve özel bir merasime uyma zorunluluğu bulunan işlemler arasında olduğu ve yukarıda anılan yönetmelik uyarınca güvenli elektronik imza ile düzenlenemeyeceği yönündedir²²⁶. Aşağıda anlatacağımız üzere öğretide hâkim olan görüş; resmî vasiyetname şeklinin TMK madde 532-537 arasında özel olarak düzenlendiğini ve bu hükümlere göre resmî vasiyetname düzenlenmesine katılan kişilerin (miras bırakan, resmî memur ve tanıklar) bizzat kendi el yazıları ile vasiyetnameyi imzalamaları gerektiğini kabul etmektedir²²⁷.

VI. RESMÎ VASİYETNAME DÜZENLENMESİNE KATILAMAYACAK OLAN KİŞİLER (TMK madde 536)

A. Genel Olarak

Resmî vasiyetnamenin düzenlenmesi işlemine miras bırakanın dışında resmî memur ve iki tanığın katılımı zorunludur. İşte “Düzenlemeye Katılma Yasağı” başlıklı TMK madde 536'nın ilk fıkrasında, miras bırakan haricinde resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılacak kişiler bakımından bir takım yasaklamalar getirilmiştir. Belirtmek gerekir ki, her ne kadar maddenin lafzından sadece memur ve tanıklar yönünden yasaklama getirildiği anlamı çıksa da, esasen bu yasaklamayı miras bırakanın haricinde resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılamayacak

²²⁵ Mustafa Serdar Özbek ve Mehmet Ertan Yardım, “Elektronik Noterlik İşlemleri”, **TNBHD**, Sayı: 1, 2016, ss. 37-42; Mustafa Serdar Özbek, “Elektronik Ortamda Düzenlenen Noter Senetleri”, **MÜHFHAD**, Özel Sayı, Prof. Dr. Cevdet Yavuz'a Armağan, Cilt:22, Sayı: 3, 2016, ss. 2233, 2242.

²²⁶ Süha Tanrıver, “Noterler Tarafından Elektronik Ortamda Yapılabilecek Olan İşlemler ve Bu İşlemlerin Gerçekleştirilmesi Usûlü”, **AÜHFHD**, Cilt: 65, Sayı: 4, 2016, s. 3680.

²²⁷ Bu hususta bkz. İkinci Bölüm, VII.

kişiler şeklinde geniş olarak anlamak gerekir²²⁸. Dolayısıyla resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılması muhtemel tercüman, bilirkişi gibi kimseler için de fıkradaki şartlar aranmalıdır²²⁹.

TMK madde 536/1'e göre "*Fiil ehliyeti bulunmayanlar, bir ceza mahkemesi kararıyla kamu hizmetinden yasaklılar, okur yazar olmayanlar, miras bırakanın eşi, üstsoy ve altsoy kan hısımları, kardeşleri ve bu kişilerin eşleri, resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine memur veya tanık olarak katılamazlar*".

Resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılmayacak kişiler hususunda TMK'daki hükümlerin yanı sıra NK madde 76 ve 78'de bir takım farklı hükümler yer almaktadır²³⁰. Düzenlemeye katılmayacak kişiler yönünden söz konusu NK hükümleri, benzerlik taşısa da TMK hükümlerine nazaran yasaklılığı daha geniş düzenlemiştir. Bu hususta, şekil kurallarında olduğu gibi, TMK hükümlerinin özel hüküm niteliğinde olduğu ve salt NK hükümlerine aykırılığın vasiyetnamenin geçerliliğini etkilemeyeceği öğretisi²³¹ ve Yargıtay²³² tarafından kabul edilmektedir.

²²⁸ Madde başlığı ve gerekçesi de bu görüşü desteklemektedir. "Düzenlemeye Katılma Yasağı" başlıklı TMK madde 536'nın gerekçesinden: "*Maddenin kenar başlığı maddenin içeriğine uygun olarak "Düzenlemeye katılma yasağı şeklinde" kaleme alınmıştır. Gerçekten de bu madde, vasiyatnameye katılması yasak olan kişileri belirlemiştir.*". Ayrıca bkz. "*Medenî Kanun vasiyetname düzenlenmesine katılacakları resmî memur ve şahitlerle de sınırlamamıştır. Bu sebeptir ki 483. maddede resmî memur ve şahitlerde aranacak nitelikler değil, genel bir deyimle "vasiyetnameye iştirak" edeceklerin nitelikleri gösterilmiştir.*", Yargıtay 2. HD, 11.5.1992, E. 1992/2363, K. 1992/5457, www.kazanci.com, (24.6.2019).

²²⁹ Öztan, s. 198.

²³⁰ "Yasaklılık" başlığını taşıyan NK madde 76:

"*Noter, tanık, tercüman ve bilirkişiler aşağıdaki hâllerde noterlik işlemine katılamazlar:*

1. Kendisi bizzat ilgili ise veya bir ilgili onun vekili olarak hareket ediyorsa,
2. Aralarında evlilik birliği kalmamış olsa bile ilgililerden birinin karı veya kocası ise,
3. İlgililerden biri ile aralarında sıhri dahi olsa usul veya fıru veya kan hısımlığında üçüncü, sıhri hısımlıkta ikinci derecede (Bu dereceler dâhil) civar hısımlığı veyahut evlat edinme ilişkisi varsa,
4. İlgililerden biri noterin kâtip veya hizmetlisi ise,
5. İlgililerden biri aralarında iki, üç ve dördüncü numaralarda yazılı ilişki bulunan bir şahsın vekili olarak hareket ediyorsa,
6. Noterlik işlemi, kendi yararına veya aralarında iki, üç ve dördüncü numaralarda yazılı ilişkiler bulunan bir kimse yararına bir tasarrufu kapsıyorsa."

"Tanıklar İçin Diğer Yasaklılık Sebepleri" başlığını taşıyan NK madde 78:

"*Aşağıdaki kimseler tanık olamazlar:*

1. Reşit olmıyanlar,
2. Mahcurlar,
3. Hukuk Yargılama Usulü Kanununa göre andlı tanık olarak dinlenmeleri mümkün olmıyanlar,
4. Noterin kâtip ve hizmetlileri."

²³¹ Dural ve Öz, s. 66; Oğuzman, ss. 109-110; İmre ve Erman, s. 83; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 188, dn. 102; Serozan ve Engin, s. 321; Şener, Vasiyet Hukuku, s. 37; Antalya ve Sağlam, ss. 120-121; Öztan, s. 198; Hatemi, s. 103.

²³² "M.K.'nun 483. maddesi, Noterlik Kanunu'nun 76 ve 78. maddelerine oranla daha özel nitelikte bulunduğundan (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 11.3.1970 günlü 2/1250-1750 sayılı kararı) bu yöne değinen temyiz itirazı yerinde değildir.", Yargıtay 2. HD, 25.5.1978, E. 1978/2992, K.

Bu anlamda, TMK'da bir yasaklama olmadığı için örneğin; miras bırakanın vasisi²³³, miras bırakan ile hizmet ilişkisi içerisinde olan²³⁴, lehine kazandırmada bulunulan vakfın çalışanı²³⁵ ya da müdürü²³⁶ vasiyetnamenin düzenlenmesine katılabilir. Nişanlılık da yasak kapsamında değildir²³⁷.

Belirtmek gerekir ki TMK madde 536/2 hükmü de bazı kişiler yönünden bir yasaklama getirmektedir. Fakat bu yasaklama, resmî vasiyetname düzenlenmesine katılmak yönünden değil, sadece bu kişilere ve fıkra da sayılan yakınlarına o vasiyetname ile kazandırmada bulunmak yönündendir. Bu sebeple, TMK madde 536/2 düzenlemesini aşağıda ayrı bir başlık altında inceleyeceğiz.

B. TMK madde 536/1 Gereği Düzenlemeye Katılmayacak Olanlar

TMK madde 536/1'de resmî vasiyetname düzenlenmesine katılmayacak olan kişiler sayılmıştır²³⁸. Belirtmek gerekir ki fıkra da sayılan yasaklılık hâlleri; resmî memur ve tercüman gibi kimselerin çoğunlukla fıkra kapsamında sayılan yasaklılık hâllerini taşımayacağı da nazara alındığında, özellikle tanıklar yönünden önem arz eder. Zira uygulamada maddede sayılan yasaklı kimselerin karşımıza çoğunlukla tanıklar olarak çıktığı görülmektedir. Bu tanıklar da -sıkça Yargıtay

---

1978/4111, www.kazanci.com, (24.6.2019); aynı yönde: Yargıtay HGK, 9.6.1976, E. 1975/2-805, K. 1976/2205, www.kazanci.com, (24.6.2019); Yargıtay 2. HD, 16.11.1989, 8271/9398 sayılı karar, İnal, s. 205; Yargıtay 3. HD, 14.4.2016, E. 2016/2244, K. 2016/5868, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

²³³ Dural ve Öz, s. 66.

²³⁴ Escher, s. 328.

²³⁵ "... vasiyetnamenin düzenlenmesine katılan tanıklar vasiyetçinin kardeşi veya eşi olmadığı gibi(TMK 536/1), davalı vakfın çalışanları olup TMK'nun 536/2. maddesindeki yasaklanan kişiler içerisinde yer almadıklarından mahkemece davalı vakıf çalışanlarının vasiyetnamenin düzenlenmesine katılmalarının iptal sebebi olarak görülmesi doğru görülmemiştir.", Yargıtay 3. HD, 14.4.2016, E. 2016/2244, K. 2016/5868, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

²³⁶ "... vakıf müdürü Medenî Yasanın 483. maddesinde açıklanan yasaklılardan olmamasına göre ...", Yargıtay 2. HD, 22.2.2000, E. 1999/14375, K. 2000/2180, Özügür, ss. 612-613.

²³⁷ Escher, s. 328.

²³⁸ Belirtmek gerekir ki öğretilerde bir kısım yazarlar, fıkra da sayılan kişiler yönünden mutlak ve nispi yasaklılar şeklinde bir ayırım yapmaktadır. Bu anlamda; fiil ehliyeti olmayanlar, kamu hizmetinden yasaklılar ve okuma yazma bilmeyenlerin hiçbir resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılmayacakları için bunlar yönünden yasağın mutlak olduğu; buna karşın maddede sayılan diğer kimseler olan miras bırakanın eşi, üstsoy ve altsoy kan hısımları, kardeşleri ve bu kişilerin eşlerinin sadece belirli kimselerin resmî vasiyetname düzenlenmesine katılmayacakları için bunlar yönünden yasağın nispi olduğu yönünde açıklamalar için bkz. Dural ve Öz, s. 64 ve dn. 127 ve 130'da anılan yazarlar; Gönensay ve Birsen, ss. 104-105. Kısmen farklı şekilde yapılan başka bir mutlak-nispi yasak ayırımına ilişkin bkz. İnan, Ertaş ve Albaş, s. 188.

kararlarına yansıdığı üzere- özellikle miras bırakanın madde kapsamında sayılan yakınları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aşağıda, miras bırakan haricinde resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine resmî memur, tanık, tercüman vs. sıfatıyla katılamayacak, katılırlar ise resmî vasiyetnameyi tümüyle iptal edilebilir hâle getirecek olan kimseleri Kanun'daki sırasıyla inceleyeceğiz.

1. Fiil Ehliyeti Bulunmayanlar

TMK madde 536/1 hükmünde, miras bırakanın haricinde resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılacak olan diğer kimseler yönünden aranan ilk şart fiil ehliyetine sahip olmaktır. Diğer bir deyişle fiil ehliyetine sahip olmayanların resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılması yasaklanmıştır.

Genel fiil ehliyeti TMK'nın "Kişiler Hukuku" kitabında düzenlenmiştir. TMK madde 9, fiil ehliyetine sahip kişilerin kendi fiilleriyle hak edinip borç altına girebileceklerini belirtmiş, TMK madde 10 hükmü ise ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan her ergin kişinin fiil ehliyeti sahibi olduğunu belirtmiştir. Tersten deyişle, TMK madde 14 hükmünün belirttiği üzere fiil ehliyeti bulunmayan kişiler; ayırt etme gücüne sahip olmayanlar, küçükler ve kısıtlılardır. Dolayısıyla bu hükümlerden çıkan sonuç, fiil ehliyetine sahip olmak için i) ayırt etme gücüne sahip olmak, ii) kısıtlı olmamak ve iii) ergin olmak şarttır²³⁹. Kişinin kısıtlanması sebepleri TMK madde 405-408 arasında düzenlenmiştir. Erginlik ise;TMK madde 11/1 gereği kural olarak on sekiz yaşın doldurulmasıyla başlamakla beraber, TMK madde 11/2 gereğince ve TMK madde 124 hükmüne uygun olarak evlenmek ile veya TMK madde 12 uyarınca on beş yaşını dolduran küçüğün mahkemece ergin kılınmasıyla kazanılabilir²⁴⁰.

Dolayısıyla TMK madde 15 hükmü gereğince fiilleri hukuki sonuç doğurmayan tam ehliyetsizlerin resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılamayacakları açıktır. Aynı şekilde sınırlı ehliyetsizlerin (ayırt etme gücüne sahip küçük ya da kısıtlılar) de resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılmaları

²³⁹ Dural ve Ögüz, ss. 49-60; Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, ss. 224-255.

²⁴⁰ Dural ve Ögüz, ss. 49-53; Zevkliler, Acabey ve Gökyayla, ss. 240-254.

yasaklanmıştır²⁴¹. Öte yandan, kendilerine TMK madde 429 gereği yasal danışman atanan kimseler kural olarak tam fiil ehliyetine sahiptir²⁴². Fakat öğretilerde bu kimselerin TMK madde 429’da sayılan işlemler yönünden fiil ehliyetinin sınırlanmış olup olmadığı tartışmalıdır²⁴³. Buna karşın TMK madde 429’da bu kimselerin tek başına yapamayacakları işlemler arasında sayılmadığı için, resmî vasiyetname düzenlenmesine katılabilecekleri kabul edilebilir²⁴⁴. Benzer şekilde, TMK madde 458 hükmü gereği kayyım atanması kişinin fiil ehliyetini etkilemediğinden bu kimselerin de resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılabilecekleri kabul edilebilir²⁴⁵.

2. Ceza Mahkemesi Kararıyla Kamu Hizmetinden Yasaklılar

TMK madde 536/1 hükmünde resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılması yasaklanan bir diğer kimse ise “*bir ceza mahkemesi kararıyla kamu hizmetinden yasaklı*” olanlardır. İbarede suçun türü ya da verilen mahkûmiyet kararı üzerinde durulmamıştır²⁴⁶.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu²⁴⁷ (TCK) madde 53’e göre; kişi, kasten işlemiş olduğu suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyetin kanuni sonucu olarak sürekli, süreli veya geçici bir kamu görevinin üstlenilmesinden yoksun bırakılacaktır²⁴⁸. Anılan maddenin 2. fıkrası uyarınca kural olarak bu yoksunluk kişinin mahkûm olduğu hapis cezasının infazı tamamlanıncaya kadardır. Yine, maddenin 4. fıkrası uyarınca kısa süreli hapis cezası ertelenenler ile suça konu fiili

²⁴¹ A. Berki, s. 83; Belgesay, s. 76.

²⁴² Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 337; Zevkliler, Acabay ve Gökyayla, ss. 265-267.

²⁴³ Öğretilerde genel olarak maddede sayılan işlemler yönünden bu kimselerin fiil ehliyetinin sınırlandığı kabul edilmekte, bu sebeple bu kimselere sınırlı ehliyetliler denmektedir. Bkz. Akipek, Akıntürk ve Ateş, s. 337; Zevkliler, Acabay ve Gökyayla, s. 266; Oğuzman, Seliçi ve Oktay Özdemir, s. 97; Özsunay, s. 50; Helvacı, s. 60; aksi yönde: Dural ve Ögüz, ss. 61-62. Dural ve Ögüz’e göre, tartışmanın kaynağı eMK madde 379’un kenar başlığı olan “mahdut ehliyet” kavramıdır. Oysa burada kendisine yasal danışman atanan kimsenin fiil ehliyetine bir sınırlama getirilmek istenmemiş, sadece belirli işlere yasal danışmanın katılması istenmiştir. Bkz. Dural ve Ögüz, s. 62.

²⁴⁴ B. Öztan ve F. Öztan, s. 3600.

²⁴⁵ B. Öztan ve F. Öztan, s. 3600.

²⁴⁶ Kılıçoğlu Yılmaz, s. 381.

²⁴⁷ RG. 12.10.2004-25611.

²⁴⁸ Kamu hizmetinden yasaklılık (hidematı ammeden memnuiyet) 765 sayılı (mülga) Türk Ceza Kanunu’nun 31-35. maddeleri arasında düzenlenmekte idi. Mülga yasanın aksine 5237 sayılı TCK’da ömür boyu (müebbeden) kamu hizmetinden yasaklılık kabul edilmemiş, yasaklılık kural olarak mahkûm olunan hapis cezasının infazı tamamlanıncaya kadar kabul edilmiştir.

işlediği sırada on sekiz yaşını doldurmamış bulunanlara söz konusu hak yoksunluğu verilmeyecektir. Maddenin 5. fıkrasında ise kamu görevi gibi ilk fıkrada sayılan hak ve yetkilerden birinin kötüye kullanması suretiyle işlenen suçlar dolayısıyla mahkûmiyet hâlinde ise, bu hak ve yetkinin, cezanın infazından sonra da fıkrada sayılan farklı sürelerle kullanılmasının yasaklanacağı belirtilmiştir.

3. Okuryazar Olmayanlar

Madde hükmü gereğince okuryazar olmayanlar da resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılamazlar²⁴⁹. Zira ileride anlatacağımız, Kanun'un resmî memur ve tanıklara verdiği görevin yerine getirilmesi okuma yazma bilmeyi gerektirir²⁵⁰. Bu kimselerin öğrenim seviyeleri önem arz etmemektedir²⁵¹.

Öğretide, aşağıda anlatacağımız ilk şekil olan, miras bırakan tarafından okunarak ve imzalanarak yapılan resmî vasiyetnamede, okuryazar olan işitme ve konuşma engellilerin tanık olarak vasiyetnameye katılabileceği belirtilmektedir²⁵².

Görme engelliler alfabesini bilseler dahi görme engelli kimselerin ise tanık olarak vasiyetnamenin düzenlenmesine katılamayacağı belirtilmektedir²⁵³. Buna

²⁴⁹ "... tanıklardan Çerkeç'in okur yazar olmadığı ve mühürle ifadesini onayladığı görülmektedir. Bu hâli ile vasiyet geçersizdir.", Yargıtay 2. HD, 5.7.1985, E. 1985/5117, K. 1985/6403, www.kazanci.com, (24.6.2019); "Dava konusu olan 7.3.1950 günlü vasiyetnamenin altındaki şerhi, iki tanıktan birisi imza etmiş, öteki ise mühür kullanmıştır. Ancak ikisinin de Türk harfleriyle okuma yazma bilmedikleri gerçekleşmiştir. Öyle ise vasiyet, iş bu şekil eksikliği sebebi ile geçersizdir.", Yargıtay 2. HD, 7.5.1976, E. 1976/1927, K. 1976/2651, www.kazanci.com, (24.6.2019); "Vasiyetnamede tanık olarak bulunan kimselerin okuma yazma bilmedikleri yapılan inceleme ile anlaşılabilir olmasına göre vasiyet geçersiz olup ...", Yargıtay 2. HD, 11.11.1955, 5933/5451 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, ss. 328-329; "... vasiyetname tanzimine tek tanığın iştirak ettirilip bunun da okur yazar olmadığından beyanını parmak izi ile tasdik ettiği ve vasiyetname tanziminde Medenî Kanununun 482. madde şartlarının yerine getirilmediği anlaşılmaktadır.", Yargıtay 2. HD, 25.5.1993, 4873/5543 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, ss. 326-327.

²⁵⁰ A. Berki, s. 83; Gönensay ve Birsen, s. 105.

²⁵¹ "İptali istenen vasiyetnamedeki şahit Sadık Demir imzası ile onaylamıştır. Böyle bir durumda şahidin okuma yazma bilmediğinin açık seçik, duraksamaya yer vermeyecek biçimde kanıtlanması gerekir. Davacının bir kısım tanıklarına karşı davalı şahitleri Sadık Demir'in okur yazar olduğunu da haber vermişlerdir. Okur yazar kabul edilmek için okul bitirip diplomalı olmaya da gerek yoktur; o hâlde kanıtlanmayan davanın reddine karar vermek gerekir...", hükmündeki Yargıtay 2. HD, 7.11.1990, 7601/10503 sayılı kararı benimseyen Yargıtay HGK, 24.02.1993, E. 1992/2-757, K. 1993/71, Özüğür, s. 601; "... mahkemece yapılacak iş ... ilkokul diploması dışında adı geçen okur yazar olup olmadığını etraflı bir şekilde araştırmak ve sonucuna göre bir karar vermektense ibarettir. Bu yön göz önünde tutulmadan yalnızca tanığın beyanına dayanarak eksik inceleme sonucu okur yazar olmadığı kabulü ile yazılı şekilde karar verilmesi yasaya aykırıdır.", Yargıtay 2. HD, 22.10.1990, 6085/9648 sayılı karar, İnal, s. 205.

²⁵² Escher, s. 326; aksi yönde: Dural ve Öz, s. 66; Sezer Çabri, **Miras Hukuku Şerhi, (TMK m. 495-574) Cilt-I**, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Temmuz 2018, s. 551, dn. 1650.

göre, görme engelliler vasiyetname yapanın gerçekten miras bırakanın kendisi olup olmadığını, tasarrufa ehil bulunup bulunmadığını, tasarrufun kanuni şekil ve merasime uygun yapıp yapılmadığını denetleyemez²⁵⁴.

4. Miras Bırakanın TMK madde 536/1’de Belirtilen Yakınları

Miras bırakanın bir kısım yakınlarının düzenlemeye katılmasının Kanun tarafından yasaklanmasının temel amacı, miras bırakanın bu kişilerin etkisi altında kalmasının önlenmesidir. TMK madde 536/1 hükmünde sayılan bu kişiler ise; miras bırakanın eşi, üstsoy ve altsoy kan hısımları, kardeşleri ve bu kişilerin (miras bırakanın üstsoy kan hısımlarının, altsoy kan hısımlarının ve kardeşlerinin)²⁵⁵ eşleridir.

a. Miras Bırakanın Eşi

Miras bırakanın eşi yönünden yasaklılığın evliliğin devamı süresince mi geçerli olduğu, yoksa evlilik sona erse bile devam mı edeceği noktasında öğretide fikir birliği bulunmamaktadır. Bir kısım yazarlara göre eş bakımından yasaklılık, evlilik devam ettiği sürece vardır ve boşanma ya da evliliğin iptali ile bu yasak ortadan kalkar²⁵⁶. Bu anlamda, TMK’da önceki eşin resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılmasını engelleyici bir hüküm bulunmamaktadır²⁵⁷. Bir diğer görüşe göre tıpkı NK madde 76’nın 2. bendinde yer verildiği gibi evlilik birliği sona erse dahi yasaklılık devam eder²⁵⁸.

---

²⁵³ Escher, s. 326; Gönensay ve Birsen, s. 105; A. Berki, s. 83; Belgesay, s. 76; Dural ve Öz, s. 66.

²⁵⁴ Akil Önder, **Vasiyet Hukuku**, Doğu Matbaası, Ankara, 1944, s. 62.

²⁵⁵ Velidedeoğlu, s. 513; Öztan, s. 199’da yer alan tablo.

²⁵⁶ Dural ve Öz, s. 65; Escher, s. 328; Öztan, s. 197; Antalya ve Sağlam, s. 121; Çabri, s. 553.

²⁵⁷ B. Öztan ve F. Öztan, s. 3601.

²⁵⁸ Şener, Vasiyet Hukuku, s. 36. Yazar NK’daki bu hükmün gereksiz olduğunu belirtmekte, dayanak olarak da TMK madde 18’i göstermektedir. Bu görüşün, evlenme ile eşler arasında kayın hısımlığının kurulmadığı, yazarın Yargıtay kararına yanlış anlam verdiği şeklinde eleştirisi için bkz. Dural ve Öz, s. 65.

b. Miras Bırakanın Üstsoy ve Altsoy Kan Hısımları

Miras bırakanın altsoy ve üstsoy kan hısımları bakımından Kanun maddesinde bir derece sınırlaması yapılmamıştır. Bu kimselerin miras bırakanın mirasçısı olup olmaması da önem arz etmez²⁵⁹. Fakat miras bırakanla aralarında kan bağı olmasına rağmen, miras bırakanın altsoy veya üstsoy kan hısmı ile arasında soybağı kurulmamış olabilir. Böyle bir durumun yasak kapsamında olup olmadığı ise Kanun'da açıkça düzenlenmemiştir. Bu duruma ilişkin öğretilerde; vasiyetnamenin iptali davasında, hâkimin TMK madde 1/2 gereği kural koyarak, kan bağına tespit edilmesine rağmen soybağı ilişkisi kurulmadan da vasiyetnamenin iptaline karar verilebilmesi gerektiği ileri sürülmüştür²⁶⁰.

Üstsoy bakımından bir kısım yazarlar üvey ana ile babanın²⁶¹ ve üvey büyükana ile büyükbabanın da yasaklamaya dâhil olduğunu belirtmektedir²⁶².

Öte yandan maddede, yasaklı kimseler içerisinde miras bırakanın evlatlığı ile evlat edineni sayılmamıştır. Öğretilerde bu hususla ilgili olarak bir kısım yazarlara göre evlatlık ve evlat edinen de bu yasaklılar kapsamında kabul edilmelidir²⁶³. Diğer bir kısım yazarlara göre ise, yasaklılar kapsamına sadece evlatlık dâhil edilmeli, evlat edinen dâhil edilmemelidir^{264 265}. Anılan görüşler ortak olarak evlatlığı madde kapsamında yasaklı kimselerden saymakta, dolayısıyla bu durumda, evlatlığın eşi²⁶⁶ ve altsoyu da madde kapsamına dâhil olmaktadır^{267 268}. Yargıtay da evlatlığı altsoy

²⁵⁹ Dural ve Öz, s. 64; Öztan, s. 197; Çabri, s. 551.

²⁶⁰ Çabri, s. 552.

²⁶¹ Öztan, s. 197.

²⁶² B. Öztan ve F. Öztan, s. 3600, dn. 45'te anılan yazarlar.

²⁶³ Çabri, s. 552; Dural ve Öz, s. 64. Dural ve Öz'e göre, resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılma yasağı mirasçılığa değil de hısımlık ilişkisine bağlandığı ve evlat edinen de evlatlığın hısmı olduğu için, tek taraflı mirasçılıktan bahsedilerek evlatlığı yasak kapsamına alıp evlat edineni hariç tutmak yerinde değildir. Bkz. Dural ve Öz, s. 64, dn. 131.

²⁶⁴ İnan, Ertaş ve Albaş, s. 189; Escher, s. 327; Antalya ve Sağlam, s. 122.

²⁶⁵ Evlatlık ilişkisinin her ne kadar soybağı kursa da, evlatlığın bir kan hısmı olmadığı, TMK madde 500 uyarınca evlat edine kan hısmı gibi mirasçı olduğu; fakat düzenlemenin amacı düşünüldüğünde mirasta hak sahibi evlatlık ile altsoy kan hısmı arasında ayırım yapılmasının haklı bir gerekçeye sahip olamayacağı, bu sebeple burada bir düzenleme boşluğu olduğunun kabul edilmesi gerektiği, bu boşluğun da amaca uygun şekilde doldurularak evlatlığı bu yasak içinde değerlendirmek gerektiği; buna karşın miras hakkının TMK madde 500/2 uyarınca tek yönlülüğü nazara alındığında evlat edinenin yasak kapsamında kabul edilmeyebileceği yönünde açıklamalar için bkz. İnan, Ertaş ve Albaş, s. 189.

²⁶⁶ Dural ve Öz, ss. 64-65.

²⁶⁷ Özüğür, s. 593; Hatemi, s. 103; Çabri, s. 552.

gibi değerlendirmiş ve somut olayda evlatlığın eşinin resmî vasiyetnameye tanık olarak katılmış olmasının vasiyetnameyi iptal edilebilir hâle getirdiğini belirtmiştir²⁶⁹. Kanaatimce, evlatlığın altsoy gibi değerlendirilip yasaklılar kapsamında olduğu kabul edilirken, evlat edinenin kapsam dışında tutulması tutarlı bir yaklaşım değildir. Bu sebeple evlat edinen de üstsoy gibi değerlendirilerek yasak kapsamına dâhil kabul edilmelidir.

c. Miras Bırakanın Kardeşleri

Miras bırakanın kardeşleri bakımından Kanun'da bir ayırım yapılmış değildir. Öğretide yarım kan kardeşlerin yasak kapsamında olduğu kabul edilmektedir²⁷⁰. Yargıtay da önüne gelen bir uyuşmazlıkta, miras bırakanın, baba bir anne ayrı kız kardeşinin eşinin vasiyetname düzenlenmesinde tanık olarak yer almasını iptal sebebi olarak kabul etmiştir²⁷¹.

Üvey kardeşlerin yasak kapsamında olup olmadığı ise öğretilerde tartışmalıdır. Kimi yazarlara göre yasaklılık hem yarım kan kardeşler hem de üvey kardeşler bakımından geçerlidir²⁷². Bir diğer görüşe göre üvey kardeşler yasaklılar kapsamında yer almamalıdır²⁷³.

---

²⁶⁸ Evlatlığın evlatlığının, evlatlığın altsoy olarak kabul edileceği yönünde açıklama için bkz. Murat Aydoğdu, **Çağdaş Hukuki Gelişmeler Işığında Evlat Edinme**, 1. Baskı, Günaydın Hukuk Yayınları, İzmir, 2006, s. 655.

²⁶⁹ “Evlâtlık, evlât edinenin nesebi sahih fîruu sayılır (M.K.257). O hâlde evlatlığın koca veya karısı evlât edinenin düzenlediği vasiyetnamede tanıklık yapamaz (M.K.483). Bu hüküm mutlak olup vasiyetin, fîruun leh veya aleyhinde olması gibi bir kayda bağlı tutulmamıştır. Medenî Kanun'un 483. maddesindeki hüküm vasiyetnamenin geçerlik şartı olup aksine davranış vasiyeti hükümsüz kılar. Davaya konu vasiyetnamede ölenin evlâtlığı (H.M.) nin kocası (M.E) tanık olarak bulunmuştur. Şu hâlde vasiyetname şekil yönünden özürli olup vasiyetnamenin iptâli gerekirken davanın reddedilmiş olması Usul ve Kanun'a aykırıdır.”, Yargıtay 2. HD, 30.1.1973, E. 1972/7895, K. 1973/419, www.kazanci.com, (24.6.2019). Evlatlığın, katılımı vasiyetnameyi geçersiz kılan altsoy cümlesinden sayılan kişilerden olduğu yönünde Yargıtay 2. HD, 15.12.1992, 11143/12605 sayılı karar, İnal, s. 206.

²⁷⁰ Öztan, s. 197; Hatemi, s. 103.

²⁷¹ “Somut olayda; iptali talep edilen vasiyetnamenin düzenlenmesi sırasında, muris M. A..’nin baba bir anne ayrı kız kardeşi Kadriye’nin eşi O. T. ’nin tanık olarak yer aldığı, buna göre vasiyetnamenin TMK’nın 536. maddesine aykırı düzenlendiği, TMK’nın 557 maddesi gereğince vasiyetnamenin iptalinin gerektiği açıktır. Bu bağlamda, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp değerlendirilmesi yönünden usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre davaluların temyiz itirazları yerinde değildir.”, Yargıtay 3. HD, 20.10.2015, E. 2015/4606, K. 2015/16223, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

²⁷² Öztan, s. 197.

²⁷³ Hatemi, s. 103. Kardeşler arasında hısımlık olmadığı takdirde, örneğin farklı anne ve babalardan dünyaya gelip de bir şekilde anne ve babaları evlenmiş iki üvey kardeş arasında böyle bir engelin söz

ç. Miras Bırakanın Üstsoy-Altsoy Kan Hısımlarının ve Kardeşlerinin Eşleri

Miras bırakanın altsoy kan hısımlarının, üstsoy kan hısımlarının ve kardeşlerinin eşlerinin yasaklılığının²⁷⁴ evlilik birliğinin devamı süresince mi olduğu konusunda da öğretide fikir birliği mevcut değildir. Bir görüşe göre²⁷⁵, maddede sayılan kan hısımlarının -evlilik birliği sona ermiş olsa dahi- eşlerinin düzenlemeye katılma yasağı devam edecektir. Zira TMK madde 18/2 gereği kayın hısımlığı, kendisini meydana getiren evliliğin sona ermesiyle ortadan kalkmaz. Bir diğer görüşe göre²⁷⁶, TMK madde 18/2'nin amacı evlilik birliği sona erse bile eşlerin birbirinin altsoy ve üstsoyu ile evlenmesini engellemek olup, bu amaç dışında hısımlık ilişkisinin devam etmesinin bir anlamı bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu kimseler bakımından da yasaklılık hâli evlilik birliğinin devamı süresince söz konusudur.

Yargıtay bir kararında TMK madde 18/2'ye dayanarak, miras bırakanın ölmüş bulunan kız kardeşinin eşinin, yani miras bırakanın eniştesinin vasiyetnameye tanık olarak katılmasının vasiyetnameyi iptal edilebilir hâle getirdiğini belirtmiştir²⁷⁷. Fakat Yargıtay başka bir kararında, yerel mahkemenin vermiş olduğu; evliliğin sona ermesinin hısımlığı kaldırmayacağı, dolayısıyla miras bırakanın kız kardeşinin eski kocasının vasiyetname düzenlenmesine eMK madde 483 (TMK madde 536/1) hükmü gereğince tanık olarak katılamayacağı gerekçesiyle vasiyetnamenin iptaline yönelik kararı bozmuştur. Bozma gerekçesi olarak da eMK madde 500/2 (TMK madde 558/3) hükmü uyarınca bu tanığa veya aile fertlerinden birine o vasiyetname

---

konusu olmadığı; fakat TMK madde 536'daki yasağın temelinde yatan sebeplerin bu kişiler bakımından da söz konusu olabileceği yönünde açıklama için bkz. Çabri, s. 551, dn. 1652.

²⁷⁴ Örneğin; vasiyetname tanığının, miras bırakanın kızının kocası (miras bırakanın damadı) olması hâlinde vasiyetnameyi şekil bakımından geçersiz kılacağı yönünde Yargıtay 2. HD, 21.6.1979, 4943/5151 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, s. 331.

²⁷⁵ Dural ve Öz, s. 65. Escher, söz konusu kayın hısımlarının yasaklılık halinin devam etmesine rağmen miras bırakanın eşi için yasaklılığın evlilik süresince mevcut olmasını bir uyumsuzluk olarak görmekte, kanunun boşanmış olan eşi de yasaklılık kapsamına alarak bu aykırılığa engel olmasının daha doğru olacağını belirtmektedir. Bkz. Escher, s. 328.

²⁷⁶ Çabri, s. 553.

²⁷⁷ "Tanıklardan (A.A.T.) nin vasiyet edenin eniştesi olduğunda uyumsuzluk yoktur. Her ne kadar vasiyet gününde vasiyetçinin kardeşi ve tanığın eşi olan (M.M.) ölmüş ve evlilik ilişkisi ortadan kalkmış ise de, evlenmenin herhangi bir sebeple sona ermesi, sıhri hısımlığı ortadan kaldırmaz. Medenî Kanun'un 18. maddesi, Mahkemenin sandığı gibi sağ kalan karı kocayı ayırık tutmuş değildir. O hâlde bu şekil eksikliği de iptali gerektirir.", Yargıtay 2. HD, 8.3.1977, E. 1977/1882, K. 1977/1969, www.kazanci.com, (24.6.2019).

ile kazandırmada bulunulmadığı gösterilmiştir²⁷⁸. Yargıtay'ın bu kararından ise evlilik birliğinin sona ermesiyle düzenlemeye katılma yasağının ortadan kalkacağı sonucu çıkmaktadır.

C. TMK madde 536/2 Gereği Lehine Kazandırma Yapılamayacak Olanlar

1. Genel Olarak

TMK madde 536/2'ye göre “*Resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılan memura ve tanıklara, bunların üstsoy ve altsoy kan hısımlarına, kardeşlerine ve bu kişilerin eşlerine o vasiyetname ile kazandırmada bulunulamaz*”. Anlaşılacağı üzere TMK madde 536/2 hükmü, resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılabilecek kişiler bakımından bir yasaklama getirmemekle beraber, vasiyetnamenin düzenlenmesine katılanlara ve bunların bir takım yakınlarına o vasiyetname ile kazandırmada bulunulmasını yasaklamıştır. Nitekim öğretilerde bu durum kazandırma yasağı olarak da ifade edilmektedir.

Belirtmek gerekir ki anılan 2. fıkra hükmü, kaynak kanun olan İsviçre MK'da yer almasına karşın eMK madde 483 hükmünde yer almamakta fakat öğreti tarafından 2. fıkra hükmünün alınmasının unutulmuş olduğu, zira bu fıkranın yaptırımını olan eMK 500/2 hükmünün de bunu doğruladığı ileri sürülmekte²⁷⁹ ve Yargıtay tarafından da bu husus kabul edilerek eMK'da yer almayan bu hükmün

²⁷⁸ “Mahkemece, vasiyet tanığı (H.S.) vasiyetçinin kız kardeşi (B.)'nin eski kocası olduğu ve evlenmenin sona ermesi ile hısımlık ortadan kalkmayacağı ve bu kişinin Medenî Kanun'un 483 üncü maddesi hükmü gereğince vasiyete tanık olarak katılamayacağı gözetilerek dava konusu 4.1.1980 tarihli vasiyetin şekil yönünden iptaline karar verilmiştir. Oysa Medenî Kanun'un yukarıda sözü edilen 500/2 nci maddesi hükmüne göre, şekle ait noksan, vasiyet düzenlenmesine katılanlara veya aile fertlerinden birine bağışta bulunmaktan ibaret ise vasiyetnamenin tümü değil, sadece o bağış iptal olunur. Olayda vasiyetle, vasiyet tanığı (H.S.)'e ait bir bağışta bulunulmadığı gerçekleştiği gibi, bu tanığın aile fertlerinden birine bir bağış yapıldığı da iddia ve ispat edilememiştir. Bu sebeple dava konusu 4.1.1980 tarihli vasiyetin iptaline ilişkin isteğin reddi zorunlu iken yukarıda açıklanan yönler gözetilmeden vasiyetin iptaline karar verilmesi usul ve kanuna aykırıdır.”, Yargıtay 2. HD, 7.11.1985, E. 1985/7862, K. 1985/9090, www.kazanci.com, (24.6.2019).

²⁷⁹ Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 88; Gönensay ve Birsen, ss. 105-106; Köprülü, s. 151; Eren, İptal, s. 79; Oğuzman, s. 189; Hasan İşgüzar, **Yeni Türk Medenî Kanunu'na Göre Miras Hukuku Hükümlerindeki Değişiklikler ve Yenilikler**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2003, s. 56.

varlığı kabul edilmekte idi²⁸⁰. Nitekim TMK madde 536'nın madde gerekçesinde de bu husus belirtilmiş ve bu gerekçeyle maddeye ikinci fıkranın eklendiği ifade edilmiştir²⁸¹.

Her ne kadar TMK madde 536/2 hükmünde resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılan memur ve tanıklardan bahsedilmekte ise de bu ifadeyi -TMK madde 536/1 hükmünde olduğu gibi- miras bırakanın haricinde resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılmış olan kimseler (memur, tanık, tercüman vs.) olarak anlamak gerekir.

Öte yandan TMK madde 536/2 hükmünde resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine katılanların yakınları olarak sayılan kimseler, TMK madde 536/1'de miras bırakanın yakınları yönünden belirtilen kimseler ile paralellik göstermektedir. Dolayısıyla TMK madde 536/1'e göre düzenlemeye katılamayacak kimseler yönünden yapılan değerlendirmeler, TMK madde 536/2'ye göre lehine kazandırma yasağı olan kimseler yönünden de geçerlidir²⁸².

2. TMK madde 536/1 ile 536/2 Arasındaki İlişki

TMK madde 536/1 ile 536/2 hükümlerinin, vasiyetnamenin geçerliliği yönünden yaptırımları farklıdır. Buna göre, ilk fıkrada belirtilen kişilerin katılımı hâlinde, TMK madde 557 hükmü gereği vasiyetname, kanunda öngörülen şekilde yapılmamış olacağı için, tümüyle iptal edilebilir hâle gelmiş olur^{283 284}. Buna karşın

²⁸⁰ Yargıtay 2. HD, 7.6.1979, E. 1979/4526, K. 1979/4718, www.kazanci.com, (24.6.2019) ve bu karara karşı karar düzeltme talebinin reddedildiği Yargıtay HGK, 11.10.1979, 6153/7177 sayılı karar, Özüğür, ss. 605-607; Yargıtay 2. HD, 8.3.1977, 1882/1969 sayılı karar, Özüğür, ss. 607-608; Yargıtay 2. HD, 5.11.1999, 11386/11845 sayılı karar, Özüğür, s. 613; Yargıtay 2. HD, 24.2.1992, 1918/2097 sayılı karar, İnal, ss. 205-206; Yargıtay 2. HD, 7.11.1985, E. 1985/7862, K. 1985/9090, www.kazanci.com, (24.6.2019).

²⁸¹ TMK madde 536 gerekçesinden: "Bu hükmün yürürlükteki Kanunda yer almamasının bir unutkanlık sonucu olduğu, yürürlükteki Kanunun 500 üncü maddesinin ikinci fıkrasında müeyyideyi düzenleyen bir hükme yer verilmiş olmasından anlaşılmaktadır. Bu sebeple, söz konusu eksikliği gideren bir ikinci fıkra maddeye ilâve edilmiştir."

²⁸² "Anılan maddenin 2.fıkrası ise vasiyetnamenin düzenlenmesine katılan memur ve tanıklar ile bunların altoyu ile üstsoylarına mal vasiyet edilemeyeceği hükmüne bağlanmıştır. Lehine mal vasiyet edilen kişinin tüzel kişi olması durumunda tüzel kişiyi temsile yetkili kişilerin tanıklığı hâlinde tüzel kişinin tanığın mamelekine dâhil olup olmadığı önem ifade eder. Gerçekten tüzel kişinin örneğin ticari bir şirkette pay sahibi olan kişinin tanıklığı ile tüzel kişiye kazandırmada bulunulamayacağı kabul edilebilir. Bu bakımdan yasada bir boşluğun bulunduğundan söz edilemez.", Yargıtay 3. HD, 16.9.2014, E. 2014/6881, K. 2014/11868, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

²⁸³ Dural ve Öz, s. 66; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 88; Çabri, s. 556; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 189; Öztan, s. 198.

ikinci fıkrada belirtilen şekilde vasiyetnamenin düzenlenmesine katılanların veya onların maddede sayılan yakınlarının lehine kazandırmada bulunulursa, TMK madde 558/3 gereği vasiyetname tümüyle değil fakat söz konusu kazandırma bakımından iptal edilebilir hâle gelmiş olur²⁸⁵. Bununla birlikte, vasiyetname sadece söz konusu kazandırmadan oluşmakta ise, doğal olarak vasiyetnamenin bütünü iptal edilebilir hâle gelmiş olur²⁸⁶.

Hem TMK madde 536/1 hükmüne hem de 536/2 hükmüne aykırılık hâlinde, vasiyetnamenin sadece madde 536'ya aykırı yapılan kazandırma bakımından iptalinin mümkün olup olmadığı ise tartışmalıdır²⁸⁷.

VII. RESMÎ VASIYETNAMENİN DÜZENLENME ŞEKİLLERİ

A. Genel Olarak

TMK'da resmî vasiyetnamenin düzenlenmesine ilişkin iki farklı şekil öngörülmüştür. Bunlardan ilki TMK madde 533-534'de yer alan ve miras bırakan tarafından okunarak ve imzalanarak düzenlenebilecek olan şekil, ikincisi ise TMK madde 535'de öngörülen miras bırakan tarafından okunmadan ve imzalanmadan düzenlenebilecek olan şekildir.

Öte yandan 26.3.1962 tarihli ve 23/3 sayılı Yargıtay İBK'da, eMK madde 482 (TMK madde 535) hükmüne göre düzenlenen resmî vasiyetname şeklinde miras bırakanın imzasının bulunmasının şekle aykırılık sayılmayacağı kabul edilmiştir²⁸⁸.

²⁸⁴ Fakat belirtmek gerekir ki düzenlemeye katılma yasağının bir şekil kuralı olmadığı, dolayısıyla iptal sebeplerinden şekle aykırılık yerine hukuka aykırılık sebebi olarak düşünülmesi de mümkündür. Nitekim eMK madde 500/2 hükmünden, düzenlemeye katılma yasağı ile kazandırma yasağının ihlali hâllerinin şekil eksikliği olarak kabul edildiği anlaşılmaktaydı. EMK madde 500/2'yi karşılayan TMK madde 558/3 ise şekle ait eksiklikten değil "sakatlık"tan bahsetmektedir.

²⁸⁵ Dural ve Öz, s. 66; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 88; Çabri, s. 556; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 189; Öztan, s. 198; Serozan ve Engin, s. 333; Eren ve Yücer Aktürk, s. 116; Antalya ve Sağlam, s. 122. "Vasiyetnamenin tanzimi sırasında lehine vasiyet edilenlerden (L)'nin kardeşi tanık olarak bulunduğu için M.K. 500/2 maddesi gereğince (L) lehine yapılan vasiyet geçersiz bulunduğundan, isteğin bu bölümünün kabulü gerekirken davanın tümünün reddedilmesi isabetsizdir", Yargıtay 2. HD, 22.12.1983, 9956/10176 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, s. 413.

²⁸⁶ Yargıtay 2. HD, 24.5.2007, E. 2006/15414, K. 2007/8764, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

²⁸⁷ Bu hususta bkz. Üçüncü Bölüm, III, Ç, 2, b, (4).

²⁸⁸ "Vasiyetçi imza atamayacak durumda ise, 482. madde gereğince düzenlenen resmî senette imzası bulunmayacaktır ve 482. madde hükmü de bunu açıkça öngörmektedir (derpiş etmektedir). Lâkin vasiyetçi, resmî memurun okuduğu senedi, kendisi imza ederse, bu imza dolayısıyla senedi şekil bakımından eksik saymak için hiçbir sebep yoktur. Özel olarak yurdumuzda okuma bilmeyen birçok

Buradan hareketle öğretide bir kısım yazarlar; İBK'nın karma şekilde düzenlenen, yani TMK madde 533-534'teki şekil ile TMK madde 535'teki şeklin hükümlerine kısmen uyularak düzenlenen resmî vasiyetnamelere imkân verdiğini ileri sürmüşlerdir²⁸⁹. Netice olarak, karma şekilde düzenlenen resmî vasiyetnamelerin - belirli şartlar altında- geçerli olması gerektiği genel olarak öğreti tarafından kabul edilmektedir²⁹⁰. Aşağıda sırasıyla, ayrıntılı olarak bu üç resmî vasiyetname düzenleme şeklini inceleyeceğiz.

B. Miras Bırakan Tarafından Okunarak ve İmzalanarak Düzenlenen Şekil

Miras bırakan tarafından okunarak ve imzalanarak düzenlenen resmî vasiyetname şekli “Memurun İşlevi” başlıklı TMK madde 533 ile “Tanıkların Katılması” başlıklı madde 534 hükümlerinde düzenlenmiştir.

TMK madde 533'e göre “(f.1) Miras bırakan, arzularını resmî memura bildirir. Bunun üzerine memur, vasiyetnameyi yazar veya yazdırır ve okuması için miras bırakana verir. (f.2) Vasiyetname, miras bırakan tarafından okunup imzalanır. (f.3) Memur, vasiyetnameyi tarih koyarak imzalar.”.

TMK madde 534'e göre “(f.1) Vasiyetnameye tarih ve imza konulduktan hemen sonra miras bırakan, vasiyetnameyi okuduğunu, bunun son arzularını içerdiğini memurun huzurunda iki tanığa beyan eder. (f.2) Tanıklar, bu beyanın kendi önlerinde yapıldığını ve miras bırakanı tasarrufa ehil gördüklerini

---

kimselerin sadece imzalarını atabildikleri ve imzalı bir resmî belgenin, ne de olsa imzasız bir resmî belgeden daha çok güven sağlayacak bir nitelikte olduğu göz önünde tutulunca, 482. madde uyarınca düzenlenen bir resmî vasiyet senedinde vasiyetçinin imzasının bulunması, onun muteberliği üzerinde etkisiz sayılmalıdır ... 482. madde uyarınca düzenlenmiş bir resmî vasiyet senedinde vasiyetçinin imzası bulunmasının o senedin muteberliği üzerinde hiçbir etkisi olmayacağına ... oybirliğiyle karar verildi.”, Yargıtay İBGK, 26.3.1962, 23/3 sayılı karar, RG. 7.6.1962-11122. Ayrıca bkz. “Hal böyle iken vasiyet edenin vasiyetnameyi imza etmiş olması bir şekil bozukluğu değil, aksine kanun koyucunun amacını pekiştiren bir garanti niteliğindedir. Başka bir deyimle olayda şekil eksikliği değil, gereği olmayan şekil fazlalığı söz konusudur. Asgari şartlarla gerçekleşen bir işleme vasiyetin özünü zedelemeyen bir takım başka şeklin eklenmesini iptal sebebi saymak, ölenin son arzularına saygı ilkesi ile çelişir.”, Yargıtay 2. HD, 24.11.1980, 7187/8357 sayılı karar, İnal, s. 200. Aynı yönde: Yargıtay 3. HD, 11.3.2013, E. 2012/21142, K. 2013/3991, A. Ruhi ve C. Ruhi, ss. 791-792.

²⁸⁹ Dural ve Öz, s. 74; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 162; Öztan, s. 200.

²⁹⁰ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 185 vd; Dural ve Öz, s. 74; Öztan, s. 199; Oğuzman, s. 116; Serozan ve Engin, s. 321; aksi yönde: Antalya ve Sağlam, s. 128; Kılıçoğlu Yılmaz, s. 389.

vasiyetnameye yazarak veya yazdırarak altını imzalarlar. (f.3) Vasiyetname içeriğinin tanıklara bildirilmesi zorunlu değildir.”.

TMK madde 533 memur ve miras bırakandan bahsederken, madde 534 tanıkların resmî vasiyetname düzenleme işlemine katılımını aramaktadır. Dolayısıyla Kanun, tanıkların katılımına göre resmî vasiyetnamenin düzenlenmesini iki ana aşamaya ayırmış bulunmaktadır. Buradan hareketle öğretide de resmî vasiyetname düzenleme işlemi iki aşamaya ayrılarak incelenmektedir.

1. Birinci Aşama

Birinci aşamanın özelliği, tanıkların katılımını zorunlu tutmamasındadır²⁹¹. Zira bu aşamada vasiyetname metni miras bırakan ile memur tarafından oluşturulmakta, tanıkların katılımı ise ikinci aşamada söz konusu olmaktadır. Dolayısıyla miras bırakana, vasiyetnamesinin içeriğini tanıklardan gizlemek imkânı verilmiştir. TMK madde 534/3'te yer alan, “*Vasiyetname içeriğinin tanıklara bildirilmesi zorunlu değildir.*” şeklindeki hüküm de bu durumu doğrulamaktadır.

Birinci aşama; miras bırakanın arzularını memura bildirmesi, söz konusu arzuların yazılması, yazılan metnin miras bırakan tarafından okunması ve ardından imzalanması, son olarak memurun tarih koyarak metni imzalaması işlemlerinden oluşmaktadır.

a. Miras Bırakanın Arzularını Memura Bildirmesi

TMK madde 533/1'in ilk cümlesi gereği miras bırakan arzularının ne olduğunu resmî memura bildirecektir²⁹² ²⁹³. Bu bildirmenin, Kanun'da bir şekil aranmadığı için, yazılı veya sözlü olması mümkündür²⁹⁴. Zira düzenlenecek

²⁹¹ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 168; Dural ve Öz, s. 69; Göktürk, s. 669.

²⁹² EMK madde 480'de bu husus “*vasiyet eden kimse, arzularını resmî memura takrir edip ...*” şeklinde ifade edilmekte idi. “Takrir” kelimesinin anlamı sözle beyan olsa da bu beyanın yazılı olarak yapılmasına bir engel olmadığı yönünde bkz. Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 74, dn. 109; aynı yönde bkz. Eren, İptal, s. 79.

²⁹³ Yukarıda açıkladığımız üzere, ölüme bağlı tasarruflarda temsil yasağı bu bildirim miras bırakan tarafından bizzat yapılmasını gerektirir. Bizzat yapılacağı hususunda bkz. İnan, Ertaş ve Albaş, s. 183.

²⁹⁴ Escher, s. 311; Tuor, s. 378; Dural ve Öz, s. 69; Belgesay, s. 68; Gönensay ve Birsan, s. 99; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 162; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 88; İmre ve Erman, s. 84; Serozan ve Engin, s. 321; Eren ve Yücer Aktürk, s. 117; Öztan, s. 200; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 183; Göktürk, s.

vasiyetnamenin içeriği uzun ve karışık olacaksa; miras bırakan memura sözlü bildirim yerine, arzularının yazılı olduğu bir kâğıdı vermeyi tercih edebilir²⁹⁵. Aynı şekilde arzuların bildirimiminin, resmî memurun soracağı sorulara cevap şeklinde olması da mümkündür²⁹⁶. Dahası, resmî memur miras bırakana bir vasiyetname tasarısı verip, bu tasarı üzerinde ikisi karşılıklı da görüşebilirler²⁹⁷. Öte yandan arzuların bildirimiminin yazılı veya sözlü olması miras bırakanın tercihi olmayıp, durumu gereği bir zorunluluk olabilir. Nitekim aşağıda anlatacağımız üzere, miras bırakanın bir engelinin olması yahut Türkçe bilmemesi durumunda, arzuların işaret dili²⁹⁸ yahut tercüman²⁹⁹ aracılığıyla bildirilmesi de mümkündür.

Yargıtay bir kararında tanık beyanlarından, hastalığı sebebiyle konuşamadığı anlaşılan miras bırakanın, arzularının memura yazılı şekilde iletildiğine dair delilin varlığını aramıştır³⁰⁰. Yargıtay, yine bu doğrultuda, miras bırakanın lenf kanseri olması sebebiyle konuşamadığı ve arzularını yazılı olarak bildirebildiği uzman raporuyla sabit olan bir olayda, memurun, miras bırakan beyanlarını söz ile vermiş gibi düzenlediği resmî vasiyetnameyi şekle aykırı bulmuştur³⁰¹.

Arzuların miras bırakan tarafından yazılı olarak bildirildiği durumda, metnin bizzat miras bırakan tarafından yazılmış olması da gerekmez³⁰². Önemli olan miras

---

669; Köprülü, s. 144; Eren, İptal, s. 79. “1 - Vasiyetçi son arzularını resmî memura (Notere) bildirecektir. Bunun yazılı olabileceği gibi sözlü yapılması da mümkündür. 2 - Vasiyetçinin bildirdiği istek ve tasarrufları, resmî memur tarafından arzu ve iradeleri doğrultusunda açık hâlde getirilecek kanuna aykırı hususlar giderilecektir.”, Yargıtay HGK, 7.11.1993, E. 1993/2-526, K. 1993/724, www.kazanci.com, (24.6.2019).

²⁹⁵ Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 74, dn. 109.

²⁹⁶ Dural ve Öz, s. 69; Önder, s. 72; Gönensay ve Birsen, s. 99.

²⁹⁷ İmre ve Erman, s. 84.

²⁹⁸ Bu hususta bkz. İkinci Bölüm, VII, D, 2.

²⁹⁹ Bu hususta bkz. İkinci Bölüm, VII, D, 3.

³⁰⁰ “Vasiyetçi okur yazar ise de tanıklar vasiyetçinin son arzularını notere ne şekilde açıkladığını belirtmemişlerdir. Bu konunun yazı yazılarak gerçekleştirildiğine ilişkin bir delil de ortaya konulamamıştır. Tanıklar vasiyetname metnine aykırı olarak vasiyetçinin kendisine vasiyetin son arzularına uygun olduğunu başı ile verdiği işaretle doğruladığını açıklamışlardır. Bu açıklamalardan vasiyetin düzenlenmesinde okuma yazma bilenlere ait Medenî Kanununun 480.maddesinde ön görülen şekil koşullarına uyulmadığını göstermektedir.”, Yargıtay 2. HD, 9.10.1997, E. 1997/8907, K. 1997/10412, www.kazanci.com, (24.6.2019).

³⁰¹ “O hâlde, lenf kanseri olması ve şua tedavisi görmesi sebebiyle vasiyetnamenin düzenlendiği tarihte konuşamadığı, sorulan sorulara yazı ile yanıt verebildiği tıbben belirlenen vasiyetçinin, son arzularını resmî memura sözlü olarak tahrir etmiş gibi vasiyetname düzenlenmesi yasaya aykırı olup düzenlenen vasiyetnameyi geçersiz kılar.”, Yargıtay 2. HD, 21.7.2008, E. 2008/11440, K. 2008/10969, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

³⁰² Escher, s. 312; Serozan ve Engin, s. 319.

bırakanın arzularının, şüphe ve tereddüde yer vermeyecek şekilde resmî memura açıklandığı yönünde memurun kanaat getirmesidir³⁰³.

Diğer bir husus da söz konusu arzuların bildirimının belirli bir süre içinde yapılmasının zorunlu olmadığıdır³⁰⁴. Bu doğrultuda, arzuların bildirimini, aralıksız olarak yapılmak zorunda olmayıp farklı zamanlarda da yapılabilir³⁰⁵.

b. Miras Bırakanın Arzularının Yazılması ve Vasiyetnamenin, Okuması İçin Miras Bırakana Verilmesi

TMK madde 533/1'in ikinci cümlesi gereği memur, vasiyetnameyi yazar veya yazdırır ve sonrasında okuması için miras bırakana verir.

Anlaşıldığı üzere memur, vasiyetname metnini bizzat yazabileceği gibi; vasiyetnameyi bir çalışanına da yazdırabilir³⁰⁶. Dahası, memurun vasiyetnameyi yazdıracağı kişinin, memurun bir çalışanı olması da şart değildir³⁰⁷.

Öğretide, arzuların memura yazı ile bildirildiği durumda, yine de memur veya onun görevlendirdiği kişinin metni yazması gerektiği ileri sürülmüştür³⁰⁸. Kanun da vasiyetnamenin memur tarafından yazılmasını veya yazdırılmasını aramış olduğundan, bu görüşü desteklemektedir. Buna karşın başka bir görüşe göre memur, kendisine verilen metni -yazacağına veya yazdıracağına- aynen de kullanabilir³⁰⁹. Kanaatimce memurun, miras bırakanın arzularının yazılı olduğu metni aynen kullanması şekle aykırılık teşkil etmemelidir. Dikkat etmek gerekir ki burada kastedilen, vasiyetname işleminin onaylama şeklinde yapılması değil, sadece miras bırakan tarafından hazırlanan metnin aynen kullanılmasıdır. Burada önemli olan,

³⁰³ Oğuzman, ss. 111-112; Escher, s. 312; Dural ve Öz, s. 69. “Bu bildirmenin sözlü veya yazılı olabileceği başkasına yazdırılmış bir metnin dahi verilebileceği kabul edilmektedir. Önemli olan resmî memurun vasiyetçinin son arzularının şüphe ve tereddüde yer vermeyecek şekilde kendisine açıklandığına kanaat getirmesidir. Gerekirse resmî memur vasiyetçiye soru sorarak tereddütlü hususları açıklığa kavuşturabilir.”, Yargıtay BGK'nın 13.5.2016 tarihli, 2016/8 E. ve 2016/8 K. sayılı kararında metnine yer verilen Yargıtay HGK'nın 16.10.2014 tarihli, 2013/20-8 sayılı kararı, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

³⁰⁴ Dural ve Öz, s. 69; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 163.

³⁰⁵ Oğuzman, s. 112; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 88; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 163. İsviçre Federal Mahkemesinin de bu görüşte olduğu açıklamaları için bkz. Escher, s. 312.

³⁰⁶ Tuor, s. 378; Öztan, s. 200; Serozan ve Engin, s. 319; Göktürk, s. 669.

³⁰⁷ Oğuzman, s. 112, dn. 145; Gönensay ve Birsan, s. 99; Belgesay, s. 68.

³⁰⁸ Escher, s. 313.

³⁰⁹ Oğuzman, s. 112, dn. 145. Buna karşın memurun huzuruna gelmeden önce, miras bırakan tarafından hazırlanmış vasiyetnamedeki imzanın memur tarafından onaylanması şeklinde resmî vasiyetname düzenlenemez. Bkz. Belgesay, s. 67; A. Berki, s. 69; Escher, s. 313.

metindeki ifadelerin miras bırakanın arzularına uygunluk teşkil edip etmediğidir. Bu uygunluğun kontrolünü yapacak olan da miras bırakanın kendisidir. Miras bırakanın, memurun huzurunda metni okuyup imzalamasıyla; Kanun'da yer alan, memurun vasiyetnameyi yazacağı veya yazdıracağı yönündeki hükmün amacı karşılanmış olacaktır³¹⁰.

Vasiyetnamenin memur tarafından antetli kağıda yazılma zorunluluğu da bulunmamaktadır³¹¹.

Memur düzenledikten sonra metni, okuması için miras bırakana verir³¹².

c. Miras Bırakanın Vasiyetnameyi Okuyarak İmzalaması

TMK madde 533/2 hükmü gereği miras bırakan vasiyetnameyi okuyup imzalayacaktır. Burada miras bırakanın vasiyetname metnini okuması şartının sebebi, vasiyetnamenin onun arzularına uygun olarak hazırlanıp hazırlanmadığının kontrolünü sağlamaktır. Metnin miras bırakan tarafından okunduğunun tespit edilebilmesi için, bu okuma işleminin memurun huzurunda yapılması gerektiği ifade edilmektedir³¹³. Ancak bu aşamada tanıkların bulunması gerekli değildir. Miras bırakan, metni sesli veya içinden olacak şekilde okuyabilir³¹⁴.

Öğretide bazı yazarlar, miras bırakanın metni okumaması hâlinde, vasiyetnamenin iptal edilebilir hâle geleceğini ileri sürmektedir³¹⁵. Her ne kadar miras bırakanın metni okuması, arzularına uygun vasiyetname düzenlenmesi bakımından gerekli ise de; metni okuduğunu ifade eden miras bırakanın dahi gerçekten onu okuyup okumadığının tespiti mümkün değildir. Bu sebeple metni

³¹⁰ Uygulamada bazı düzenleme şeklindeki noterlik işlemlerinde; ilgililerin önceden bilgisayar ortamında hazırlamış oldukları metinlerin, taşınabilir bellek, e-posta adresi gibi yollarla noterlerin şablonlarına aynen aktararak kullanıldığı görülmektedir.

³¹¹ Bu yönde bkz. Yargıtay 2. HD, 22.4.1982, E. 1982/1909, K. 1982/3674, www.kazanci.com, (24.6.2019).

³¹² Escher'e göre metnin verilmesi bir geçerlilik şartı değildir, miras bırakana metnin içeriğini öğrenme imkânının verilmesi yeterlidir. Bkz. Escher, s. 314.

³¹³ B. Öztan ve F. Öztan, s. 3603; Berki'ye göre, memurun, miras bırakanın metni kendi yanında okumasını istemeye dahi yetkisi yoktur. Bkz. Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 74, dn. 110.

³¹⁴ Belgesay, s. 68; Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 74; Önder, s. 73.

³¹⁵ Escher, s. 314; B. Öztan ve F. Öztan, s. 3603; aksi yönde: Miras bırakanın metni okumayıp ona sadece göz attıktan sonra, tanıklar önünde, onu okuduğunu beyan etmesinin de yeterli olacağı yönünde açıklama için bkz. Belgesay, s. 68. Miras bırakanın okuması yönündeki hükmün emredici olmadığı, dolayısıyla miras bırakanın okumadan metni imzalamasının onun örtülü kabulü sayılacağı yönünde bkz. Eren, İptal, s. 80, dn. 52.

imzalayan miras bırakanın -aksi kanıtlanmadıkça- onu okuduğu da kabul edilmelidir. Yargıtay eski tarihli bir kararında, düzenlenen vasiyetnamede miras bırakanın metni okuduğunun anlaşılmasını vasiyetnamenin iptali sebebi olarak kabul etmiştir³¹⁶.

Kanun, miras bırakanın metni okuduğuna dair yazılı bir beyanın varlığını şart koşmamışsa da, miras bırakanın metni okuduktan sonra koyacağı imzasının, metni okuduğunun garantisi olduğu ileri sürülebilir³¹⁷. Yargıtay başka bir kararında; vasiyetnamede miras bırakanın tanıklar huzurunda vasiyetnameyi okuduğuna ve arzularına uygun olduğuna dair beyanı resmî memur tarafından tespit edilmiş iken; daha sonrasında miras bırakanın çevresine metni okumadan imza ettiğini söylemesi ve çevresine söylediği bu ifadenin ispat edilmesi hâlinde dahi, vasiyetnamenin sahte olduğu iddia ve ispat edilmediği sürece, vasiyetnamenin geçerliliğinin etkilenmeyeceğini kabul etmiştir³¹⁸.

Metni okuduğunda, metnin arzularına uygun olduğunu gören miras bırakan metni imzalar³¹⁹. Aşağıda anlatacağımız işlemde birlik ilkesi (unitas actus) gereğince, metnin miras bırakan tarafından okunduktan hemen sonra imzalanması gerekir. Ancak bu şekilde metnin doğruluğu garantiye alınabilir³²⁰.

Öğretide hâkim olan görüşe göre; burada miras bırakanın el yazısıyla imza atması şarttır³²¹. El yazısıyla imza dışında imzaya imkân veren genel hükümler olan TBK madde 15-16 hükümleri burada uygulanmaz³²². Dolayısıyla miras bırakan imza yerine el ile yapılmış bir işaret kullanamayacağı gibi, mühür de basamaz³²³. Aynı

³¹⁶“Vasiyyetçi okuma yazma bildiği hâlde Kanunu Medenînin 480 inci maddesinin tarifi dairesinde vasiyetname yazıldıktan sonra okumak üzere kendisine verilip okutturulduğu anlaşılammış ve bu suretle vasiyetnamenin tanzimi kanuni şekle uygun bulunmamış olmasına mebni hükmün onanmasına...”, Yargıtay 2. HD, 24.6.1947, 1034/3668 sayılı karar, Kömürcüoğlu ve Ergüney, s. 107.

³¹⁷ Escher, s. 314.

³¹⁸“Bir kimse Noterde (Vasiyetnameyi okudum, Arzularıma uygun olduğunu gördüm ve kabul ettim.) yolundaki şahitler huzurundaki beyanından sonra hayatında ve herkesin yanında "vasiyetnameyi okumadan imza ettim." dese ve bu ifadesi usulen tespit ve ispat edilse dahi bu durum 489 uncu madde karşısında vasiyetnamenin bâtil addedilmesini icap ettiren bir hal diye telakki edilemez. Binaenaleyh Noterin şahitler huzurunda tespit ettiği bir hususun ancak sahteliği iddia ve ispat edilmek suretiyle vasiyetnamenin iptal olunabileceğinin düşünülmemesi isabetsizdir.”, Yargıtay 2. HD, 30.3.1963, E. 1963/1610, K. 1963/1979, www.kazanci.com, (24.6.2019).

³¹⁹ Escher, s. 314; Ayiter ve Kılıçoğlu, ss. 88-89. Bu hususta ayrıca bkz. İkinci Bölüm, VII, B, 3.

³²⁰ Escher, s. 314.

³²¹ İmre ve Erman, s. 85; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 89; Eren ve Yücer Aktürk, s. 117. Buna karşın noter huzurunda güvenli elektronik imza ile resmî vasiyetname düzenlenip düzenlenemeyeceği yönündeki tartışmalar için bkz. İkinci Bölüm, V.

³²² Dural ve Öz, s. 69; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 165, dn. 21; Antalya ve Sağlam, s. 124; Öztan, s. 200.

³²³ Dural ve Öz, s. 69.

şekilde, parmak basması da şekle aykırılık teşkil eder³²⁴. El yazısıyla imza atamayan miras bırakanın TMK madde 535 hükmüne göre vasiyetname düzenlemesi zorunludur. Bu hususlar Yargıtay'ca da kabul edilmektedir³²⁵.

El yazısıyla atılacak imza hususunda; oldukça eski tarihli olan 2525 sayılı Soyadı Kanunu³²⁶ madde 2'de, imzada öz adın önde, soyadın sonda kullanılacağı belirtilmekteyse de, öğreti ve uygulama bu hükmü emredici kabul etmemektedir³²⁷. Dolayısıyla el yazısıyla imzanın tabi olduğu bir geçerlilik şekli mevcut değildir. Öğretide genel olarak kabul edildiği üzere; imza sahibini belirlemeye imkân verdiği sürece³²⁸, paraf veya öz ad ile soyadın baş harflerinden oluşan şekil de imza olarak geçerlidir³²⁹.

Miras bırakan tarafından atılan imza, metnin onun tarafından kabulü anlamına geleceği için metnin altında yer almalıdır³³⁰. Metne ilaveler yapılmışsa bunların da altının miras bırakan tarafından imzalanması gerekir³³¹. Vasiyetname metninin sayfanın son satırında bitmesi sebebiyle imza atacak yer kalmadığı durumda, imzanın sayfanın kenarına atılması da geçerli kabul edilmelidir³³². Son olarak, vasiyetname metni birden fazla sayfadan oluşmakta ise, miras bırakan tarafından vasiyetnamenin

³²⁴ İmre ve Erman, s. 85; Öztan, s. 200; Köprülü, s. 144. "Vasiyetname okur yazarlara mahsus yukarıdaki ilkeler esas alınarak düzenlenmiş ise de vasiyetçi Fatma imza kullanmamış, parmak basması ile yetinmiştir. Parmak izi imza olarak kabul edilemez.", Yargıtay 2. HD, 20.1.2003, E. 2002/14955, K. 2003/545, Talih Uyar, Alper Uyar ve Cüneyt Uyar, **Türk Medeni Kanunu (Gerekeçli-İçtihatlı)**, Cilt: 2, Birinci Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, Mayıs 2006, ss. 1645-1646.

³²⁵ "TMK'nun 533. maddesi gereğince, gerek vasiyetçinin, gerekse resmî memurun bizzat kendi el yazıları ile imza atmaları şarttır. Burada imzanın yerini alabilecek hiç bir işaret veya usul kabul edilemez. Bu anlamda parmak izi imza olarak kabul edilemez. Ölümüne bağlı tasarrufların şekline ilişkin özel hükümler, genel hükümlere göre üstün tutulur. El yazısı ile imzasını atamayan vasiyetçi, vasiyetnamesini TMK'da öngörülen şekle göre düzenlettirmek zorundadır.", Yargıtay 3. HD, 9.2.2016, E. 2015/9732, K. 2016/1301, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

³²⁶ RG. 2.7.1934-2741.

³²⁷ Necip Kocayusufpaşaoğlu, **Borçlar Hukukuna Giriş, Hukukî İşlem, Sözleşme**, Yenilenmiş Genişletilmiş Tamamlanmış 4 üncü Bası'dan 5 inci Tıpkı Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, Kasım 2010, (Borçlar Hukuku), s. 281, dn. 16; Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku, s. 122.

³²⁸ Oğuzman ve Öz, s. 149.

³²⁹ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 281; Antalya, Borçlar Hukuku, s. 461. Yargıtay da miras bırakanın (el yazılı) vasiyetnamede imza yerine adını ve soyadını yazdığı bir olayda; imzanın belirli bir şekle bağlı tutulamayacağını belirterek, miras bırakanın imza yerine kendi el yazısıyla adını ve soyadını yazma alışkanlığının olup olmadığının mahkemece araştırılması gerektiğini belirtmiştir. Bkz. Yargıtay 2. HD, 5.2.1968, E. 1968/6718, K. 1968/860, www.kazanci.com, (24.6.2019). El yazılı vasiyetnamede miras bırakanın imzasının şekli bakımından yapılan tartışmalar için bkz. Dural, El Yazısı, ss. 68-78; Gönen, ss. 93-96.

³³⁰ İmre ve Erman, s. 85; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 89.

³³¹ İmre ve Erman, s. 85; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 89; Eren, İptal, s. 80.

³³² Dural ve Öz, s. 70.

son sayfasının imzalanması yeterli olup her bir sayfanın ayrı ayrı imzalanması gerekli değildir³³³.

ç. Memurun Tarih Koyarak Vasiyetnameyi İmzalaması

TMK madde 533/3 hükmü gereğince memur vasiyetnameyi, tarih koyarak imzalayacaktır. Vasiyetnameye atılacak olan tarih, miras bırakanın vasiyetname düzenlediği zaman diliminde vasiyetname yapma ehliyetine sahip olup olmadığının tespitinde kolaylık sağlayacağı gibi, miras bırakana ait başkaca vasiyetname veya vasiyetnameler söz konusu olması hâlinde, bunlar arasında öncelik-sonralık ilişkisini gösterecek ve vasiyetnamenin geri alınması iradesinin mevcut olup olmadığını tespiti yarayacaktır³³⁴.

Her ne kadar Kanun'da sadece tarihten bahsedilmişse de, öğretide kabul edildiği üzere, memur tarafından atılacak tarih; gün, ay ve yılı içermelidir^{335 336}. Saatin belirtilmesi ise şart değildir³³⁷. Memurun tarihi el yazısıyla atması da zorunlu değildir^{338 339}. Dahası, kişiye aitlik göstermeyen ve makine ile atılmış bulunan tarihin

³³³ “Resmî vasiyetnamenin imzası hususunda kanunun koymuş olduğu şekil şartı vasiyetnamenin vasiyetçi tarafından okunmasından sonra zirinin (altının) imza edilmiş olmasından ibarettir. Dava konusu vasiyetnamede de kanunun koyduğu bu şekil şartına riayetle vasiyetçi tarafından vasiyetnamenin son sahifesi imza edilmiştir. Vasiyetname müteaddit sahifeleri ihtiva eylediği takdirde her sahifesinin vasiyetçi tarafından imza edileceğine dair kanunda bir kayıt ve şart mevcut değildir. Bu itibarla kanunun mecbur tutmadığı bir husus, şekil şartları meyanına idhal edilerek yazılı surette vasiyetnamenin iptaline karar verilmesi yolsuz ve temyiz itirazları varit bulunduğundan ...”, Yargıtay 2. HD, 6.6.1961, 1462/3346 sayılı karar, Özüğür, s. 628. Aynı yönde: Antalya ve Sağlam, s. 124; Dural ve Öz, s. 70; Oğuzman, s. 112, dn. 146a; Şener, Vasiyet Hukuku, s. 42.

³³⁴ Yargıtay 2. HD, 3.10.2005, E. 2005/12048, K. 2005/15353, www.kazanci.com, (24.6.2019).

³³⁵ Dural ve Öz, s. 70; Oğuzman, s. 112, dn. 147; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 166; Öztan, s. 200; Şener, Vasiyet Hukuku, s. 42; Belgesay, s. 69; B. Öztan ve F. Öztan, s. 3604; Ayan, Miras Hukuku, s. 106.

³³⁶ El yazılı vasiyetname şekline ilişkin TMK 538/1 hükmünde ise açıkça tarihin gün, ay ve yılı içermesi öngörülmüştür.

³³⁷ Escher, s. 316; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 166; Şener, Vasiyet Hukuku, s. 42; Belgesay, s. 69. Vasiyetnamenin düzenlendiği saatin belirtilmesi -geçerlilik şartı olmasa da- faydalı olabilir. Örneğin aynı gün içerisinde iki farklı noterde resmî vasiyetname düzenleyen miras bırakanın hangi vasiyetnamesinin önce, hangisinin sonra düzenlendiğinin tespitinde, saatin belirtilmiş olması bu tespiti kolaylaştıracaktır.

³³⁸ Dural ve Öz, s. 70, dn. 151’de anılan yazarlar; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 165; Antalya ve Sağlam, s. 124; İmre ve Erman, s. 85; Şener, Vasiyet Hukuku, ss. 41-42; B. Öztan ve F. Öztan, s. 3604; Eren ve Yücer Aktürk, s. 118; karşı. Lütfü Dalamanlı, **Feraiz Ahkâmı, Miras Hukuku ve Tatbikatı**, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1983, s. 291.

³³⁹ EMK madde 480’de “resmî memur tarafından tarihi yazılarak imzalanır.” hükmü yer almakta idiyse de TMK madde 533/3’te “memur, vasiyetnameyi tarih koyarak imzalar.” hükmü getirilmiştir. Dolayısıyla eMK döneminde, kanun metninden dolayı, tarihin memurun el yazısıyla mı olması gerektiği hususundaki tartışmaların, kanaatimce bugün için bir önemi kalmamıştır.

kimin tarafından atıldığı kontrol edilemeyeceğinden, bu tarihin bizzat memur tarafından atılması şartı da gerekli görülmebilir³⁴⁰.

Öğretideki bir görüşe göre tarihin memurun imzasının üstünde yer alması yeterlidir³⁴¹. Bu anlamda memurun imzası tarihi kapsar nitelikte olduğu sürece, tarih belgenin sonuna, ortasına veya başına konabilir³⁴². Dolayısıyla tarih ve memurun imzasının bir arada bulunması gerekli değildir³⁴³. Başka bir görüşe göre tarihin miras bırakanın imzasından sonra fakat memurun imzasından önce atılması zorunludur³⁴⁴. Bir diğer görüşe göre ise, tarihin belirli bir yere atılması zorunluluğu yoktur³⁴⁵. Kanaatimce, memurun koyacağı tarihin vasiyetname üzerinde belirli bir yere veya belirli bir sıraya³⁴⁶ göre atılması gerekmez. Zira atılacak olan tarih, memurun imzası gibi bir belgeleme fonksiyonu taşımamakta, sadece vasiyetnamenin düzenlendiği zamanı tespiti için yararlıdır. Memurun imzası yönünden dahi Kanun'daki sıranın emredici olmadığını kabul eden Yargıtay kararları³⁴⁷ dikkate alındığında, memurun vasiyetnameye koyacağı tarih yönünden Kanun'daki sıranın emredici olmadığını kabul etmek gerekir.

Öte yandan memurun tarih koymayı unuttuğu veya yanlış koyduğu durumlarda da doğrudan vasiyetnamenin şekle aykırı düzenlenmiş olduğu kabul edilmemeli, tarihin memurun daire kayıtları ve tanık beyanları da dâhil olmak üzere, her türlü delil ile gerçek tarihin ortaya konulmasına imkân verilmelidir. Yargıtay da bir kararında, vasiyetnamede yer alan, yazı ile yazılmış tarihin (olayda “*bugün bindokuzyüzdoksan yılı Kasım ayının ikinci Cuma günü*”) rakam ile yazılmış tarihlerden (olayda “2.11.1990”) farklı olarak okunmasını, dolayısıyla tarihlerin çelişkili olduğundan hareketle vasiyetnamenin iptaline karar verilmesini hatalı

³⁴⁰ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 165 ve dn. 24'te anılan yazarlar. Bu anlamda, tarihin miras bırakan tarafından atılmış olması hâlinde dahi geçerli olacağı, vasiyetnamenin düzenlenme tarihini gösteren kayıt ve işaretin yeterli olduğu görüşü için bkz. Önder, s. 75.

³⁴¹ Önder, s. 75.

³⁴² Escher, s. 315; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 166.

³⁴³ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 166.

³⁴⁴ B. Öztan ve F. Öztan, s. 3604.

³⁴⁵ Köprülü, s. 145. Benzer şekilde Ergüne, ss. 297-298. Doğruluğundan şüphe duyulmaması şartıyla tarihin, vasiyetnamenin düzenleneceği gün önceden hesaplanarak, bundan birkaç gün önce atılmasını da İsviçre Federal Mahkemesi'nin geçerli kabul ettiği yönünde açıklama için bkz. Dural ve Öz, s. 70 ve dn. 155'de anılan İsviçre Federal Mahkemesi kararları. Miras bırakan metni okuduğu hâlde henüz imzalamadan memurun tarih koyması durumunun, vasiyetnamenin geçersizliğini gerektiren bir şekil eksikliği olmadığı yönünde açıklama için bkz. Velidedeoğlu, s. 511.

³⁴⁶ Tarihin vasiyetnamedeki yeri ve atılma zamanı bakımından aynı esasların geçerli olduğu yönünde açıklama için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 166.

³⁴⁷ Bu kararlar için iki paragraf sonrasına ve oradaki dipnotlara bakınız.

bulmuş, “ikinci” ifadesinden sonra virgül varmış şeklinde okunarak tarih hatasının giderilebileceğini kabul etmiştir³⁴⁸.

Öğretide kabul edildiği üzere, tıpkı miras bırakanda olduğu gibi, burada da memurun el yazısıyla imza atması gerekir³⁴⁹. Kanun’daki sıraya göre, memur, miras bırakandan sonra imza atmalıdır³⁵⁰. Zira, memurun imzası bir tevsik (belgeleme) işlemi olduğundan, memurun, miras bırakandan önce imza atması anlamsız olur³⁵¹. Memurun imza işlemini, miras bırakanın imza işleminden hemen sonra değil de, aşağıda anlatacak olduğumuz tanık beyanlarından sonra yerine getirmesi Yargıtay tarafından geçerli kabul edilmiştir³⁵². Dahası, miras bırakanın arzularının yazılmasından sonra memur ve miras bırakan tarafından imza atılmayıp; tanık beyanları da vasiyetnameye yazıldıktan sonra, vasiyetnamenin en altının hep birlikte imzalanmış olması da Yargıtay tarafından şekle aykırılık olarak görülmemiştir³⁵³.

---

³⁴⁸ “Dava konusunu oluşturan vasiyetname noter tarafından (resmî memur) tarafından düzenlenmiştir. Resmî memur (bugün bindokuzyüzdoksan yılı Kasım ayının ikinci Cuma günü) ibaresini yazdıktan sonra günün 2.11.1990 olduğunu açıklamıştır. İki ve üçüncü sayfalarına da tarihin 2.11.1990 olduğunu vurgulamış, yine sonucunda (bindokuzyüzdoksan yılı Kasım ayının ikinci Cuma günü) olduğunu vurgulamıştır. Vasiyetnamedeki ibarenin, Kasım ayının ikinci sözcüğünden sonra virgül varmış şeklinde okunması hâlinde de bunun 2.11.1990 olduğu anlaşılmaktadır. Sözü edilen vasiyetnamenin Kasım ayının ikinci Cumasına rastlayan 9.11.1990’da yapılmadığı vasiyetnamenin içeriğiyle de sabittir ... Bu açıklamalar karşısında; vasiyetnamedeki tarih çelişkisinden söz edilerek yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.”, Yargıtay 2. HD, 3.10.2005, E. 2005/12048, K. 2005/15353, www.kazanci.com, (24.6.2019).

³⁴⁹ Dural ve Öz, s. 69; Eren, İptal, s. 80; Eren ve Yücer Aktürk, s. 118; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 89; İmre ve Erman, s. 85 ve dn. 8’de anılan İsviçre Federal Mahkemesi kararları.

³⁵⁰ Dural ve Öz, s. 70; Öztan, s. 201; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 185; Şener, Vasiyet Hukuku, s. 42; Kocayusufoğlu, Miras Hukuku, s. 166; Çabri, s. 522.

³⁵¹ Şener, Vasiyet Hukuku, s. 42; İmre ve Erman, s. 85; Ergüne, s. 298.

³⁵² “Olayda tanıkların usulünce ifadesi de tespit edildikten sonra noter gerekli şerhi verip imzalamıştır. Eksiklik sadece noter imzasının yeri bakımındandır. Bu ise vasiyetnameyi geçersiz kılmaz.”, Yargıtay 2. HD, 8.4.1976, 2922/3112 sayılı karar, İnal, s. 183; “Dava konusu resmî vasiyetnamede memurun belgeyi vasiyetçiden sonra ama şahitlerden önce bu kesime imza atmadığı ve mühür de vurmadığı, resmî memurun imzasını şahitlerin şerhinden sonra belgenin en sonuna atmış olması nedeniyle mahkeme tarafından resmî vasiyetnamenin şekil noksanlığına dayalı olarak iptaline karar verilmiştir. Yasamızda izlenen sıraya göre, önce resmî memurun resmî vasiyetnameyi imzalaması, bundan sonra da şahitlerin yukarıda anılan şerhi imza etmeleri gerekmektedir. Bu sıra da emredici hüküm niteliğinde değildir. Resmî memur vasiyetnameyi şahitlerden sonra da imza edebilir ve böyle bir hal bir iptal nedeni oluşturmaz.”, Yargıtay 2. HD, 24.11.1997, 11181/12713 sayılı karar, İnal, s. 190; “Şahitlerin bu şerhinin resmî memurun imzasından önce yazılıp onlar tarafından imzalanması ve bundan sonra resmî memurun senede tarih koyup imza etmesinin de caiz olduğu kabul edilmektedir.”, Yargıtay BGK’nın 13.5.2016 tarihli, 2016/8 E. ve 2016/8 K. sayılı kararında geçen Yargıtay HGK’nın 16.10.2014 tarihli ve 2013/20-8 sayılı kararı, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); aksi yönde: Ayiter ve Kılıçoğlu, memurun tarih ve imza işleminin miras bırakanın imza işleminden hemen sonra olması gerektiği, araya zaman girmesinin kabul edilemeyeceği görüşündedir. Bkz. Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 89. Tanıklara tamamlanmamış bir yazı değil, onaylamaları için bir resmî belgenin sunulması gerektiği yönünde bkz. Escher, s. 315.

³⁵³ İmre ve Erman, s. 85. “... mücerret vasiyetçinin vasiyetnameyi okuduktan sonra imzalamayıp da, memur tarafından tarihi yazıldıktan sonra hep birlikte imzalanmış olmaları keyfiyetinin kanununun

Yargıtay bir kararında, memurun vasiyetnamenin her sayfasını imzalamak zorunda olmadığını, Kanun'un gerekli gördüğü yerlerin memur tarafından imzalanmasının yeterli olduğunu ifade etmiştir³⁵⁴. Öte yandan, karar metninden anlaşıldığı kadarıyla, Yargıtay birden fazla miras bırakanın tek bir belgede resmî vasiyetname düzenlediği durumda, miras bırakanların beyanlarının memur tarafından ayrı ayrı imza edilmesi gerektiğine hükmetmiştir³⁵⁵.

Kanun'da, resmî vasiyetnamenin düzenlenme yerinin gösterilmesi şartı ise aranmamıştır³⁵⁶.

2. İkinci Aşama

Resmî vasiyetnamenin düzenlenmesinin ikinci aşamasında tanıkların katılımı söz konusudur. Yukarıda belirttiğimiz üzere birinci aşamada tanıkların bulundurulması zorunlu değil iken, ikinci aşamada tanıkların katılımı zorunludur.

---

aradığı şekil noksanlığı mahiyetinde sayılmıyacağından aksinin kabulüyle o şekilde iptal kararı verilmesi yolsuz ve temyiz itirazları bu itibarla varit olduğundan hükmü bozulmasına ...", Yargıtay 2. HD, 17.4.1951, 147/298 sayılı karar, TİK 1952 Cilt II, Hak Kitabevi, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1955, s. 1041; "Olayda, vasiyetçinin ... noterle birlikte imzaladıkları anlaşılmaktadır. Olayda vasiyetçinin, ölüme bağlı arzularını açıkladıktan sonra ifadesinin hemen altına yani vasiyetle ilgili sözlerin altına değil, tanıkların da ifadelerinden sonra imzası alınmıştır. İmzanın yeri vasiyetnamenin muhtevasını etkileyen bir yanlışlık sayılmaz. Zira Medenî Kanuna göre imzanın yeri başka bir anlatımla sıralama, emredici hüküm niteliğinde değildir ... İmza sırası geçerlilik şartı olmadığı için Medenî Kanununun 480 ve 481. maddesindeki diğer şekil şartlarına uygun olarak düzenlenmiş bulunan vasiyetnamenin en altının hep birlikte imzalanmış olması resmî vasiyetnamenin iptalini gerektirmez.", Yargıtay 2. HD, 9.10.1986, 6544/8565 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, ss. 277-278.

³⁵⁴ "Medenî Yasanın vasiyetnameyi düzenliyen maddelerinde, gerekse Noterlik Yasasında resmî vasiyetnamenin bütün sayfelerinin resmî memur veya noter tarafından imzalanacağına dair bir hüküm yoktur. Bu itibarla sözü edilen sayfeler altında noterin imzasının bulunmaması şekil noksanı olarak kabul edilemez ... Dava konusu vasiyetnamede yasaca gerekli olan yerlerde noterin imzası vardır ve sayfeler arasında bağlantı mevcuttur. Bu sebeplerle vasiyetnamenin 1,4 ve 5 inci sayfelerinin noterce imza edilmemiş bulunmasının bir iptal sebebi olarak dermeyanı yasaya aykırıdır.", Yargıtay HGK, 11.3.1970, 2-1250/117 sayılı karar, İnal, ss. 187-188.

³⁵⁵ "Dosyada fotokopisi bulunan vasiyetnameden anlaşılacağı üzere, Noter bu kurala uyarak vasiyetnamesinin altına vasiyetçi (N.) nin, (...Son arzularına uygun olduğunu beyan etti ve imzasını koydu. Sonradan ben de el yazımıyla tarih koyarak imzaladım) dediği hâlde, ne tarih koymuş ve ne de imzasını atmıştır. Öbür vasiyetçi (M.P.) nin vasiyetnamesinin altındaki Noter imzasının, (N.E.) nin vasiyetnamesini de kapsamı içine aldığı söylenemez.", Yargıtay 2. HD, 17.6.1963, 1962/3847, 1963/3770, www.kazanci.com, (24.6.2019).

³⁵⁶ Köprülü, s. 145; Dural ve Öz, s. 70. Ayrıca bkz. "... MK.'nun 480-482. maddelerinde düzenleme yeri bakımından bir geçerlilik şartı öngörülmemiştir. MK.'nun bu hükümleri, Noterlik Kanununa göre özel hüküm niteliğinde olduğundan, MK.'da yazılı şekil eksikliği dışındaki bir sebeple vasiyetname geçersiz sayılamaz. Onun için tanıkların düzenleme yeri konusunda beyanlarının doğruluk ve yanlışlığı üzerinde durulmaya gerek bile yoktur.", Yargıtay 2. HD, 10.11.1977, 7621/7844 sayılı karar, Bolak, ss. 1048-1050.

Zira tanıkların resmî vasiyetname düzenlenmesindeki görevleri bu aşamada başlamaktadır.

Bu aşama; miras bırakanın tanıklara Kanun'da aranan şekilde beyanda bulunması, bu beyanın üzerine tanıkların Kanun'da aranan şekilde yazılı beyanda bulunarak metni imzalaması işlemlerinden oluşmaktadır.

a. Miras Bırakanın Tanıklara Beyanda Bulunması

TMK madde 534/1 gereği, memur tarafından metne tarih ve imza konulduktan hemen sonra miras bırakan, memurun huzurunda, iki tanığa, vasiyetnameyi okuduğunu ve bunun son arzularını içerdiğini beyan edecektir. Dolayısıyla her iki tanığın da aynı anda, orada hazır bulunması gerekecektir. Okunarak ve imzalanarak düzenlenen resmî vasiyetname şeklinin verdiği gizlilik imkânı gereği, miras bırakan tanıklara vasiyetnamenin içeriğini beyan etmek zorunda değildir³⁵⁷. Buna rağmen tanıkların vasiyetname metnini öğrenmiş olmaları ise bir iptal sebebi değildir³⁵⁸. Madde metninden de anlaşılacağı üzere, miras bırakanın bu beyanı esnasında yalnız tanıkların değil, memurun da bulunması gereklidir³⁵⁹.

Öğretide, tanıklar miras bırakanın vasiyetnameyi okuduğunu görmüş olsalar dahi, yine de miras bırakanın vasiyetnameyi okuduğu yönünde beyanda bulunması gerektiği ileri sürülmektedir³⁶⁰. Burada yinelemek gerekir ki metni okuduğu beyanında bulunan miras bırakanın, gerçekten metni okuyup okumadığını tespitte imkân yoktur³⁶¹.

Miras bırakanın tanıklara beyanı bir şekle tabi olmadığından bu beyanın sözlü veya yazılı olarak yapılması mümkündür³⁶².

Kanun'da miras bırakanın tanıklara beyanının vasiyetname metnine yazılması ve miras bırakan tarafından imzalanması ise aranmamıştır. Fakat bir kararında

³⁵⁷ Bkz. TMK madde 534/3. Ayrıca bkz. Köprülü, s. 147; Velidedeoğlu, ss. 511-512; Aybay, s. 33; Belgesay, s. 71; Dural ve Öz, s. 71; Eren ve Yücer Aktürk, s. 118.

³⁵⁸ Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 89; Ayan, Miras Hukuku, s. 106.

³⁵⁹ Escher, s. 317.

³⁶⁰ Escher, s. 318; Şener, Vasiyet Hukuku, s. 45; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 170-171. Bu hâlde; miras bırakanın metni okuduğunu belirtmesine gerek olup olmadığı, tanık beyanlarında da buna göre bir değişiklik olup olmayacağı hususundaki tartışma için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 170-171.

³⁶¹ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 171.

³⁶² Escher, ss. 317-318; Gönensay ve Birsen, s. 100; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 185, dn. 89.

Yargıtay, miras bırakanın söz ve fiillerinin, vasiyetnamedeki imzası ile onaylı metinle kanıtlanacağını; bu sebeple miras bırakanın vasiyetnameyi okuduğunun ve bunun son arzularına uygun olduğunun yazılmasını ve bunun miras bırakanca imzalanmasını aramıştır³⁶³. Yargıtay bahsettiğimiz bu kararına dayanak olarak, Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin 13/12/1988 tarihli ve 10359/11652 sayılı kararı göstermiştir. Oysa dayanak konusu yapılan bu karar, yerel mahkemenin direnme kararı üzerine Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'na gitmiş ve Kurul, dava konusu vasiyetnamenin Kanun'da aranan şekil kurallarına uygun düzenlendiğinden hareketle, direnme kararını yerinde bulmuştur³⁶⁴. Hukuk Genel Kurulu'nun varmış olduğu sonuç isabetlidir. Zira Kanun'da açıkça yazmayan bir şekil kuralının varlığını aramak yerinde değildir. Bu anlamda miras bırakanın metni kendi imzasıyla onaylaması, aksi kanıtlanmadıkça, metni okuduğunu ve onun son arzularına uygun olduğunu ifade eder. Dahası, miras bırakanın metni imzalaması ve -ileride anlatacağımız- tanıkların verecekleri imzalı beyan ile söz konusu şekil kurallarının amacı gerçekleşmiş olur³⁶⁵.

³⁶³ "Vasiyetle, vasiyetçinin söz ve fiilleri imzası ile onaylı metinle kanıtlanır ... Tanıkların ve resmî memurun "vasiyetnameyi önümüzde okuduktan sonra bize son isteklerine uygun olduğunu bildirdiğini" beyan eden sözleri, vasiyetçinin zapta yazılması ve imzası ile onaylaması gereken "okudum", "vasiyetname son arzularımı muhtevîdir" sözleri yerine ikame alınamaz (Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 13/12/1988 tarihli 10359-11652 sayılı kararı). Bu şekil şartı gerçekleşmediğinden vasiyetnamenin iptali gerekir.", Yargıtay 2. HD, 23.9.1996, E. 1996/8275, K. 1996/8996, www.kazanci.com, (24.6.2019). Kararın muhalefet şerhinde, muhalif üye tarafından "bir kimsenin yazılı bir belgeyi imzalamış olmasının, o belgeyi okuduğunu ve arzularına uygun olduğunun kabul edildiğini" göstereceği belirtilmiştir.

³⁶⁴ "Yargıtay 2. Hukuk Dairesinin 13.12.1988 gün ve 10359-11652 sayılı ilamı: (... Vasiyetçinin imzasını veya onayını taşımayan hiç bir beyan, bağlayıcı nitelik taşımaz. Dava konusu vasiyetnamenin son bölümünde, vasiyet edenin, vasiyetnamenin son arzularına uygun olduğuna dair beyanı, usulünce tasdik olunmamıştır. Bu tasdiksiz sözlerin, tanıklar tarafından teyit edilmesi, vasiyete geçerlik vermez. Öte yandan, vasiyet edenin tesbit edilen beyanın "son arzularına" uygun olduğunu kendi huzurlarında beyan ettiğini, tanıkların verecekleri şerhte ifade etmeleri ve keyfiyetin o yolda tutanağa geçirilmiş olması zorunludur. Oysa, tanıklarla ilgili şerhte sadece, "vasiyet eden Ramazan Turgut tanıkların, beyanın huzurlarında vuku bulduğu" yazılmıştır. Halbuki şerhte "son arzuya uygunluğa" dair bir açıklama yoktur. Vasiyetçinin beyanında, son arzu deyiminin kullanılması yeterli değildir. Bu beyanın vasiyetçi tarafından imzalanması zorunludur. Zira az önce belirtildiği gibi, vasiyet edenin son arzu ile ilgili beyanı, kendisi tarafından imza edilmemiş, böylece tevsikten ari kalmıştır. Bu itibarla vasiyet geçersiz olup iptal edilmesi gerekirken bu yönler gözetilmeden isteğin reddi usul ve kanuna aykırıdır ...) gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle, yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir ... vasiyet edenin vasiyetnamesi noterde M.K. nun 480 ve 481 inci maddeleri hükümleri de gözetilerek, yasada öngörülen şekil koşullarına uygun biçimde düzenlenmiştir ... O hâlde mevcut kanıtları değerlendirmek suretiyle davanın reddine dair yerel mahkemece verilen direnme kararının onanması gerekir.", Yargıtay HGK, 16.5.1990, E. 1990/2-205, K. 1990/295, İKİD, Sayı: 361, Ocak 1991, ss. 7966-7967.

³⁶⁵ Ergüne, s. 294. Karş. Miras bırakanın tanıklara beyanından sonra, miras bırakanın bu beyanını da imzalayacağı yönünde bkz. A. Berki, s. 70.

b. Tanıkların Yazılı Beyanda Bulunarak Beyanlarını İmzalaması

(1) Tanıkların Yazılı Beyan Edeceği Hususlar

(a) Genel Olarak

TMK madde 534/2 hükmü gereği tanıklar, üst paragrafta anlattığımız miras bırakanın beyanının kendi önlerinde yapıldığını ve miras bırakanı tasarrufa ehil gördüklerini vasiyetnameye yazacak veya yazdıracaklar ve altını imzalayacaklardır. Dolayısıyla geçerli bir vasiyetname için, tanıkların yazılı beyanı şu iki hususu içermelidir: (i) Miras bırakanın, vasiyetnameyi okuduğu ve bunun son arzularını içerdiği beyanının kendi önlerinde yapıldığını, (ii) miras bırakanı tasarrufa ehil gördüklerini. Bu hükmün amacı, miras bırakanın etki altında kalmadan, kendi hür iradesiyle ve arzularına uygun olarak vasiyetname düzenlediğine tanıklık edilmesidir.

(b) Miras bırakanın, Vasiyetnameyi Okuduğu ve Bunun Son Arzularını İçerdiği Beyanının Kendi Önlerinde Yapıldığını

TMK madde 534/1 gereği miras bırakan, vasiyetnameyi okuduğunu ve bunun son arzularını içerdiğini tanıklara beyan edecektir. TMK madde 534/2 gereği de bu beyanın kendi önlerinde yapıldığı hususu tanıkların yazılı beyanında yer alacaktır³⁶⁶.

Kanun'da miras bırakanın vasiyetname metnini tanıkların önünde okuması, dolayısıyla tanıkların miras bırakanın vasiyetname metnini kendi önlerinde okuduğunu beyan etmesi zorunluluğu aranmamıştır³⁶⁷. Fakat öğretilde bir kısım yazarlar -Kanun metnine aykırı şekilde- tanıkların yazılı beyanında, miras bırakanın vasiyetname metnini kendi önlerinde okumuş olduğunun belirtileceğinden

³⁶⁶ “Öte yandan tanıklar vasiyetnamenin vasiyetçinin son arzularına uygun olduğunu kendilerine beyan ettiğine dair bir söz de söylememişlerdir. Anılan hususlar geçerlilik şartı olup vasiyetname bundan yoksun olduğu için, iptaline karar verilmesi gerekirken ...”, Yargıtay 2. HD, 11.11.1974, 6774/6734 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, ss. 309-310.

³⁶⁷ Dural ve Öz, s. 72; Oğuzman, s. 113. “Madde, resmî senedin vasiyetçi tarafından (okunduğunun) şahitler için yazılacak meşruhata kaydedileceği yolunda bir sarahat veya delaleti taşımamaktadır.”, Yargıtay HGK'nın 22.11.1972 tarihli, 1968/2-844 E. ve 1972/937 K. sayılı kararında yerinde görülen Yargıtay 2. HD'nin 4.3.1968 tarihli ve 3816/1540 sayılı kararı, İBD, Cilt: 47, Sayı: 1-2, 1973, ss. 55-58.

bahsetmektedir³⁶⁸. Öte yandan tanıkların, miras bırakanın beyanının gerçeğe uygun olup olmadığını (örneğin gerçekten vasiyetnameyi okuyup okumadığını) kontrol etme gibi bir yükümlülükleri yoktur³⁶⁹.

(c) Miras Bırakanı Tasarrufa Ehil Gördüklerini

Tanıkların yazılı beyanında yer alacak diğer bir husus miras bırakanı tasarrufa ehil gördükleridir³⁷⁰.

Tanıkların miras bırakanı tasarrufa ehil görmesi ile kastedilenin ne olduğu Kanun'da açıklanmış değildir. Fakat tezin ilk bölümünde incelediğimiz üzere, vasiyetname yapma ehliyeti ayırt etme gücü ve yaş ölçütlerinden oluşmaktadır. Öğretide haklı olarak belirtildiği üzere, miras bırakanı tasarrufa ehil görmek, vasiyetnamenin tarihi sayesinde miras bırakanın tasarruf tarihindeki yaşı tespit edilebileceği için, sadece miras bırakanı ayırt etme gücüne sahip olarak görmektir³⁷¹. Öğretide, tanıkların miras bırakanı tasarrufa ehil gördükleri beyanının, miras bırakanın ehliyete sahip olduğu konusunda bir karine oluşturduğu, aksini iddia edenin bunu ispat etmesi gerektiği ileri sürülmüştür³⁷².

Yargıtay'a göre, tanıkların beyanlarında miras bırakanı tasarrufa ehil gördüklerinin belirtilmemiş olması hâlinde; vasiyetnameye eklenen ehliyete ilişkin rapor veya memurun miras bırakanın ehil olduğunu tutanağa geçirmesi, tanık

³⁶⁸Bkz. İmre ve Erman, s. 86; Belgesay, s. 70; Şener, Vasiyet Hukuku, s. 45. Tanıkların ilk safhada hazır bulunmaları ve miras bırakanın vasiyetname metnini okuduğunu görmüş olmaları hâlinde; miras bırakanın metni okuduğunu belirtmesine gerek olup olmadığı, tanık beyanlarında da buna göre bir değişiklik olup olmayacağı hususundaki tartışma için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 170-171.

³⁶⁹ Escher, s. 318.

³⁷⁰ "Vasiyetnamede ise, tanıkların "Yanımda tanzim edilerek okunan iş bu vasiyetnameyi imzam altında tastik ederim" şeklinde beyanda buldukları görülmüştür. Vasiyetnamede tanıklar Türk Kanunu Medenîsinin 481.maddesi uyarınca vasiyetçiyi tasarrufa ehil gördüklerini beyan etmemişlerdir. Belirtilen şekle ilişkin bu eksiklik geçerlilik şartıdır.", Yargıtay 3. HD, 26.11.2013, E. 2013/16213, K. 2013/16631, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); "İptali istenen vasiyette tanıkların, vasiyetçiyi tasarrufa ehil gördüklerine dair beyanları bulunmadığından vasiyet geçersizdir.", Yargıtay 2. HD, 5.5.1984, 3970/4200 sayılı karar, Şener, Medenî Kanun, s. 1226; aynı yönde Yargıtay 2. HD, 23.11.1939, 587/3749 sayılı karar, Kömürcüoğlu ve Ergüney, s. 107.

³⁷¹ Escher, s. 320; Gönensay ve Birsen, s. 101. Tanıkların bu beyan ile, miras bırakanın manevi bir cebir etkisinde kalmadan, yaptığı işi idrak edebilecek durumda olduğuna tanıklık etmiş olacağı yönünde açıklama için bkz. Belgesay, s. 70. Buna karşın Berki'ye göre tasarrufa ehil görmek, miras bırakanı vasiyetname yapmaya yaş ve ayırt etme gücü ölçütleri bakımından yeterli görmektir. Bkz. Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 75, dn. 111 ve Ş. Berki, Vasiyet, s. 405, dn. 9.

³⁷² Gönensay ve Birsen, s. 101; Belgesay, s. 70; İmre ve Erman, s. 86.

beyanlarındaki bu eksikliği tamamlayıcı kabul edilemez³⁷³. Zira vasiyetnamenin yapıldığı anda Kanun'da öngörülen şekil kurallarının tamamının yerine getirilmesi zorunludur³⁷⁴. Kanaatimce; miras bırakanın tasarrufa ehil olduğu yönünde karine oluşturan ve bu anlamda miras bırakanın tasarrufa ehil görülmesi yönündeki şekil kuralının amacını karşılayan objektif uzman raporuna rağmen; tanıkların sübjektif değerlendirmesinin bulunmadığından hareketle vasiyetnamenin iptal edilmesi doğru bir yaklaşım değildir. Kuşkusuz doktor raporuna rağmen, vasiyetnamenin düzenlendiği anda miras bırakanın geçici olarak ayırt etme gücü bulunmayabilir, dolayısıyla tanıkların sübjektif değerlendirmesi önem kazanabilir. Fakat nasıl ki alınan doktor raporunun, miras bırakanın ayırt etme gücüne sahip olduğu yönünde karine oluşturacağı kabul ediliyorsa³⁷⁵; bu karinenin işleyebilmesi için, salt tanıkların tasarrufa ehil görme yönündeki beyanlarının vasiyetnameye yazılmamış olması şekle aykırılık teşkil etmemelidir.

Dahası, tanıkların beyanında yazılması eksik kalan hususların, bu hususlara tanıkların fiilen tanıklık etmiş oldukları hâlde, tanık beyanları da dâhil her türlü delil ile sonradan ortaya konulmasına imkân verilmelidir³⁷⁶.

(2) Tanıkların Beyanlarının Yazılması

Tanıkların beyanı olarak yazılacak olan ibarelerin mutlaka Kanun'daki ifadelerin aynısı olma zorunluluğu bulunmayıp, bu anlamları ihtiva etmeleri yeterlidir³⁷⁷. Dahası Yargıtay bir kararında, miras bırakanın son arzularını ayakta tutmak ilkesi gereği, somut olayda, tanıkların vasiyetnamedeki beyanlarında geçen

³⁷³ “Vasiyetnameye ehliyet bakımından rapor eklenmiş olması ve resmî memurun onun tasarrufa ehil olduğunu tutanağa geçmiş bulunması, onama şerhinin eksikliğini tamamlayıcı bir unsur olarak kabul olunamaz ... Öyle ise vasiyet geçerlikten yoksun kalmıştır.”, Yargıtay 2. HD, 6.10.1977, 5906/6783 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, ss. 320-321; “Vasiyetçinin ehil olduğuna ilişkin rapor alınması bu eksikliği ortadan kaldıran bir unsur sayılamaz.”, Yargıtay 2. HD, 7.6.2002, 6679/7713 sayılı karar, Gençcan, ss. 227-228; aynı yönde Yargıtay 2. HD, 4.4.1955, 1241/1826 sayılı karar, TİK 1955 Cilt I-II, Hak Kitabevi, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1959, s. 32.

³⁷⁴ Yargıtay HGK, 5.12.1951, 2-110/133 sayılı karar, İnal, s. 197.

³⁷⁵ Bu hususta bkz. Birinci Bölüm, II, C, 3, c, (2).

³⁷⁶ Bu yönde açıklama için bkz. Ergüne, s. 296; Saibe Oktay Özdemir, “Türk Hukukunda Resmî Vasiyetnamelerde Tanıkların Beyan Edecekleri Hususlar ve Karma Vasiyetnamelerin Geçerliliği”, **Prof. Dr. M. İlhan Ulusan'a Armağan**, Cilt: III, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Temmuz 2016, (Resmî Vasiyetname), ss. 552-553. Sıkı şekilciliğin hafifletilmesi yararına olan bu görüşün, öğretilerdeki baskın görüş ve özellikle Yargıtay kararları dikkate alındığında, şu an için kabul görmesi pek mümkün görünmemektedir.

³⁷⁷ Aynı yönde Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 171.

“kişilik” ibaresini geniş yorumlamış, bu ibarenin “tasarrufa ehil görmek” hususunu kapsadığını kabul etmiştir³⁷⁸. Bu son karar öğretide, şekil kurallarının amacını aşan bir yorum olarak eleştirilmiştir³⁷⁹. Fakat Yargıtay, dava konusu vasiyetnamede; miras bırakanın işlemleri yapma yeteneği bulunduğu yönünde noterin ifadesinin bulunması ve miras bırakanın hastane kurul raporu ibraz ettiğinin belirtilmiş olması hususlarını da göz önünde bulundurarak “kişilik” kavramını geniş yorumlamıştır. Kanaatimce Yargıtay’ın bu yaklaşımı, esasî şekle feda etmeyen, favor testamenti ilkesine ve şekil kurallarının amacına uygun yorumun güzel bir örneğidir.

Madde metninden anlaşıldığı üzere bu beyanların tanıkların bizzat el yazısıyla yazılması zorunlu değildir³⁸⁰. Nitekim bu husus eMK döneminde³⁸¹ Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu’nda tartışılmış ve tanıkların beyanlarının el yazıları ile yazılmasının şart olmadığı ve bir başkası tarafından veya bir makine ile yazılabileceği sonucuna varılmış idi³⁸².

Öğretide kabul edildiği üzere, tanık beyanlarının iki tanık için de ayrı ayrı yazılması gerekmeyp, tek bir beyan metni yazılması yeterlidir³⁸³. Tanık beyanlarının bilgisayar ile yazılabileceği, dolayısıyla şahsa aitlik özelliği arz etmediği dikkate alındığında, bu çıkarım yerindedir. Fakat Yargıtay yakın tarihli bir kararında, uyuşmazlığa konu vasiyetnamedeki tanıkların beyanlarının ayrı ayrı yazılıp

---

³⁷⁸ “Tanıkların beyanlarında geçen “Kişilik” kavramının irdelenmesinde fayda mülahaza edilmiştir. TMK’nun Birinci Kitabı “Kişiler Hukuku” nu oluşturmaktadır. Birinci bölümü ise “Kişilik” başlığını taşımaktadır. “Kişilik” başlığını taşıyan birinci ayırmada kişilere tanınan hak ve fiil ehliyetleri, hısımlık, yerleşim yeri, kişiliğin korunması, kişiliğin başlangıcı ve sonu gibi konular düzenlenmiştir ... Bu durumda, vasiyetnamede geçen “Kişilik” kavramının aynı zamanda “534. maddede geçen; miras bırakanı tasarrufa ehil gördüklerini” ifadesini de kapsadığını (geniş manada bu ifadeyi de içerdiğini) kabul etmek gerekmektedir. Aksi takdirde, sadece sözle yetinmek, kanunun özünü unutmak anlamına gelir ki, bu durum miras bırakanın gerçek iradesinin ayakta tutulması ilkesiyle de bağdaşmaz.”, Yargıtay 3. HD, 28.9.2010, E. 2010/7829, K. 2010/15359, www.kazanci.com, (24.6.2019).

³⁷⁹ Kararın eleştirisi için bkz. Sabah Altay, “Vasiyetnamenin Şekle Aykırılık Sebebiyle Geçersizliğine İlişkin Bazı Güncel Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”, **Yargıtay Kararları Işığında Güncel Medeni Hukuk Problemleri Sempozyumu Bildirileri**, 8-9 Kasım 2018, (Ed. Tuğçe Tuzcuoğlu ve A. Hulki Cihan), 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Şubat 2019, ss. 396-397.

³⁸⁰ İnan, Ertaş ve Albaş, s. 187; Dural ev Öz, s. 71; B. Öztan ve F. Öztan, s. 3605; Şener, Vasiyet Hukuku, s. 44; Oğuzman, s. 113, dn. 150g.

³⁸¹ EMK madde 481/1 hükmünde tanıkların vasiyetname altına “verecekleri” şerhi imza edecekleri belirtilmekte idi. O dönem için tanıkların yazılacak beyanlarının mutlaka el yazısıyla olması gerektiği yönünde görüşler için bkz. A. Berki, s. 71; Ş. Berki, Vasiyet, ss. 405-406.

³⁸² Yargıtay İBGK, 28.11.1945, E. 1945/13, K. 1945/15 ve aynı yönde Yargıtay 2. HD, 22.4.1982, E. 1982/1909, K. 1982/3674, www.kazanci.com, (24.6.2019).

³⁸³ Dural ve Öz, s. 71; Velidedeoğlu, s. 512; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 173; Öztan, s. 201; B. Öztan ve F. Öztan, s. 3605; A. Berki, s. 71.

imzalanmamasını da şekle aykırılığın içinde (vasiyetnamenin iptaline ikinci bir gerekçe olarak) saymıştır³⁸⁴.

Öğretide, tanıkların tanıklık edeceği hususların, memur tarafından düzenlenen metinden anlaşıldığı durumda, tanıkların sadece vasiyetnameye imza atmasının yeterli olup olmayacağı tartışmalıdır. Bir görüşe göre bu hâlde tanıkların sadece imza atmış olması yeterlidir³⁸⁵. Ancak öğretide, İsviçre MK madde 501/2'nin Almanca metninin ifadesinin bu görüşü doğruladığı fakat sözü edilen maddenin Fransızca metninin ifadesinde ise tanık beyanları ile tanıkların imzasının işlemin iki farklı unsuru olarak kabul edildiği, dolayısıyla bu metne göre tanığın sadece imza atmasının yeterli olmayacağı belirtilmiştir³⁸⁶. Bu anlamda sadece tanıkların imzasının yeterli olacağı görüşü; tanıkların tasdiki bakımından gerekli olan olguların (tanık beyanlarında yer alacak hususların) vasiyetnameden tanıklarca yeteri kadar anlaşılabilirliği durumunda mümkün kabul edilebilir³⁸⁷. Bir diğer görüş ise, eMK madde 481 (TMK madde 534) ve ona esas olan Fransızca metnin ifadesinin, tanıkların ayrıca bir beyanda bulunup onu imza etmelerini gerektirir nitelikte olması sebebiyle bu görüşlere katılmamaktadır³⁸⁸.

---

³⁸⁴ "Ayrıca, 743 sayılı Medenî Kanununun 482. maddesindeki belirtilen ilkeleri kapsamı gereken tanık beyanlarının ayrı ayrı vasiyetnamede yer almadığı ve yine her bir tanık tarafından ayrı ayrı beyanlarının altının imzalanmadığı anlaşılmıştır. Dava konusu vasiyetname açıklanan şekil kurallarına uygun olarak yapılmamıştır.", Yargıtay 3. HD, 8.3.2018, E. 2018/11262, K. 2018/2228, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

³⁸⁵ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 173, dn. 52'de anılan yazar Rossier.

³⁸⁶ Escher, s. 324.

³⁸⁷ Escher, s. 324. Serozan'a göre tanıkların yazılı beyanıyla izlenen amaç, örneğin vasiyetnamenin yüksek sesle okunmasında tanıkların hazır bulunması gibi başka bir yoldan gerçekleşmişse, tanık beyanlarının yazılması gerekli görülmemelidir. Bkz. Serozan ve Engin, s. 320.

³⁸⁸ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 173. Öğretide Çabri, vasiyetnamenin mutlaka Kanun'da öngörülen usul ve aşamalara uygun olarak düzenlenmesi gerekeceğini, dolayısıyla memur tarafından tanıkların hazır bulunmadığı aşamada (baştan) tanık beyanlarının yazılmasının vasiyetnamenin geçerliliğini etkileyeceğini belirtmiştir. Bkz. Çabri, s. 530. Kanaatimce, memur tarafından tanıkların hazır bulunmadığı zamanda, tanık beyanlarının yazılmış olması vasiyetnamenin geçerliliğini etkilememelidir. Zira -aksi ispat edilmedikçe- tanıkların vasiyetnamede yazılı beyanların altını imza etmeleri, orada yazan ifadeleri okudukları ve bunu uygun gördükleri anlamına gelir. Tanıkların bu beyanları okuyup imza etmeleri de şekil kuralının amacını karşılamaya yeter. Katı bir şekilde Kanun'un lafzından hareket edilirse, tanıkların bu beyanı yazmaları veya yazdırmaları gerekeceğinden; ne söyleyeceğini bilmeyen tanıklara memur tarafından söyleyecekleri sözlerin söylenmesi ve tanıkların bunu tekrar ederken bir taraftan da memurun bu beyanları yazması gerekir ki kanaatimce bu, gereksiz bir formalite olur. Zira uygulamada noterler TNB'nin yayımlanmış olduğu "işlem formleri"ni kullanmakta, dolayısıyla tanık beyanlarına ilişkin kısım zaten en baştan vasiyetnamede yer almaktadır.

(3) Tanıkların Yazılı Beyanlarını İmzalaması

Tanık beyanlarının yazılması işleminden sonra tanıklar, kendi el yazıları ile imza atacaklardır³⁸⁹. Tanıklardan birinin imzasının eksikliği vasiyetnameyi iptal edilebilir hâle getirir³⁹⁰.

Söz konusu tanık beyanları ve imzaları vasiyetname metninin altında yer almalıdır. Vasiyetname metninin sayfa sonuna kadar gelmesi gibi haklı bir sebeple, tanık beyan ve imzalarının başka bir sayfada yer alması vasiyetnamenin geçerliliğine etki etmemelidir³⁹¹. Tanık beyanlarının vasiyetname altına yazılmayıp vasiyetname metninden hariç olarak verildiği bir olayda Yargıtay, bu yazıların vasiyetnameye dâhil kabul edilemeyeceğini belirtmiştir³⁹². Doğal olarak tanıkların vasiyetnamenin her sayfasını imzalamalarına gerek yoktur. Fakat her sayfada tanıkların imzasının bulunması da şekle aykırılık teşkil etmez³⁹³.

Tanıkların imzaları ile resmî vasiyetname düzenlenmesi işlemi tamamlanmış olacaktır³⁹⁴. Bu sebeple öğretilde, miras bırakanın henüz tanıklar imza atmadan ölmesi hâlinde, bu eksikliğin artık giderilemeyeceği ve vasiyetnamenin tamamlanamayacağı kabul edilmektedir³⁹⁵. Kanaatimce, bir sakıncayla beraber bu

³⁸⁹ İnan, Ertaş ve Albaş, s. 187; Eren, İptal, s. 81; Eren ve Yücer Aktürk, s. 118; B. Öztan ve F. Öztan, s. 3605; Escher, s. 320.

³⁹⁰ Eren, İptal, s. 81; Eren ve Yücer Aktürk, s. 118.

³⁹¹ Dural ve Öz, s. 71. “... mücerred şahitlerin meşruhatının 4 üncü sahifeyi teşkil eden kağıtta olması şerhin sonradan yazıldığına delalet etmeyip bu husustaki iddiayı ispata medar başka bir delili olmadığını davacı vekili beyan eylemiş olmasına ... mebni yerinde görülmeyen itirazların reddiyle ...”, Yargıtay 2. HD, 13.5.1952, 3122/2009 sayılı karar, TİK 1952 Cilt II, Hak Kitabevi, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1955, s. 1042.

³⁹² “... Noter vasiyetçinin arzularını tesbit edip işlemi tamamladıktan sonra, tanıklar, el yazılarıyla yazılmış olup vasiyetçinin arzularını belirten belgeyi imzalayıp Notere vermişlerdir. Her şeyden önce bu ifadeler Noter tarafından tesbit edilmemiş, vasiyetnamenin altına yazılmamış, muhteva Noter tarafından tasdik olunmamış, hatta imzalar dahi onaylanmamış olduğuna göre bu yazılar hiçbir suretle vasiyetnameye dâhil bir işlem olarak kabul edilemez. Kaldı ki; şahit beyanlarının Notere ne suretle ve ne zaman tevdi edildiği bile belli değildir. Bu bakımdan vasiyetname usulüne uygun olarak düzenlenmemiştir.”, Yargıtay 2. HD, 15.3.1973, 1556/1575 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, ss. 313-314.

³⁹³ “... vasiyetnamenin her sayfasında tanıkların imzalarının alınması şekle aykırılık teşkil etmemesine göre ... hükmün onanmasına ...”, Yargıtay 2. HD, 10.4.2000, 2868/4435 sayılı karar, İnal, s. 191.

³⁹⁴ B. Öztan ve F. Öztan, s. 3605; Çabri, s. 531. “Gerçekten, Yargıtay İkinci Hukuk Dairesi olarak 12/11/1965 tarih ve 5008 esas, 5432 karar sayılı ilamla belirtilen görüşteki gibi, şahitlerin meşruhat bitince vasiyetname son bulur ...”, Yargıtay 2. HD, 23.1.1970, 7125/489 sayılı karar, Özüğür, ss. 626-627. Buna rağmen bu şekilde bitmiş olan vasiyetnameyi memurun (noterin) mühür ve imza ile teyit edeceği yönünde açıklama için bkz. Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 75.

³⁹⁵ Dural ve Öz, s. 72; Oğuzman, s. 114; Escher, s. 324; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 169, dn. 35a. Bu hâlde vasiyetnamenin hükümsüzlüğünün türü bakımından ileri sürülen görüşler için bkz. Üçüncü Bölüm, III, B, 2.

görüşün aksi savunulabilir. Şöyle ki, miras bırakan arzularına uygun olan metni okuyup imzalamış ve tanıklara Kanun'un aradığı şekilde beyanını yapmıştır. Bundan sonrasında miras bırakanın yapacağı başka bir işlem olmadığından, tanıkların vasiyetnameyi imzalayarak tamamlamalarına izin verilmelidir. Bu durumda, miras bırakanın imzasıyla vasiyetname metni kapandığı için, miras bırakanın son arzularının değiştirilmesi gibi bir sakınca da söz konusu değildir. Bu görüşün sakıncası ise şudur: Miras bırakan yaşasaydı belki de vasiyetname yapmaktan sonra vazgeçecekti. Fakat miras bırakanın böyle bir ihtimale dayalı iradesi ile ölüm anına dek vasiyetname yapmak konusunda ortaya koyduğu gerçek iradesi (animus testandi) kıyaslandığında, miras bırakanın gerçek iradesine üstünlük tanımak gerekir.

TMK'da tanıkların beyanlarından sonra ayrıca resmî memurun imzası aranmamıştır. Bu husus Yargıtay kararlarında da ifade edilmiş ve memurun ayrıca tanık beyanlarını onaylamamasının vasiyetnamenin geçerliliğini etkilemediği belirtilmiştir³⁹⁶.

Yukarıda ifade ettiğimiz üzere, Yargıtay memurun imza işlemini, miras bırakanın imza işleminden hemen sonra değil de tanık beyanlarından sonra yerine getirmesini geçerli kabul etmekte, Kanun'da memurun imzası ile tanıkların imzası arasındaki sıralamanın emredici olmadığını belirtmektedir³⁹⁷.

Belirtmek gerekir ki resmî vasiyetnamenin şekle aykırı düzenlenip düzenlenmediği tespitinde incelenecek olan vasiyetnamenin kendisidir³⁹⁸. Öğretide hâkim olan bu görüşe göre; esasen şekil kurallarına uyulduğunun, sonradan

---

³⁹⁶“Şahitlerin, vasiyet edenin vasiyetnameyi okuduğunu ve son arzularına muhtevi bulunduğunu resmî memur huzurunda beyan ettiği ve kendilerinin de vasiyet edeni tasarrufa ehil gördüklerine dair vasiyetname altına verecekleri şerhi imza etmelerinden sonra, bu şerhin ayrıca noter tarafından onaylanmasını öngören bir yasa hükmü yoktur. O nedenle bu eksik de bir geçerlilik şartı olarak kabul edilemez.”, Yargıtay HGK, 16.5.1990, E. 1990/2-205, K. 1990/295, İKİD, Sayı: 361, Ocak 1991, ss. 7966-7967; aynı yönde: Yargıtay HGK, 24.11.1970, 2-1250/117 sayılı karar, İnal, s. 203; Yargıtay 2. HD, 23.1.1970, 7125/489 sayılı karar, Özüğür, ss. 626-627; Yargıtay 2. HD, 12.11.1965, 5008/5432 sayılı karar, ABD, Cilt: 24, Sayı: 1, 1967, ss. 1096-1098. Aynı yönde: Dalamanlı, s. 293; Antalya ve Sağlam, s. 125; Oğuzman, s. 114; aksi yönde: Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 75; “Bundan başka tanık ifadeleri de usulünce onanmamış üstelik 4. ve son sahifeye de Noter tarafından imza konmamıştır. Bunlar en önemli şekil eksikliği olup Medenî Kanununun 500. maddesi gereğince vasiyetnamenin iptâlini gerektirir.”, Yargıtay 2. HD, 17.6.1963, E. 1962/3847, K. 1963/3770, www.kazanci.com, (24.6.2019).

³⁹⁷ Kararlar için bkz. İkinci Bölüm, VII, B, 1, ç. Bu sıranın emredici olmadığı yönünde bkz. İmre ve Erman, s. 87.

³⁹⁸ Şener, Vasiyet Hukuku, s. 47; Köprülü, s. 150; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 179.

vasiyetname dışı olgulara dayanarak ortaya konması mümkün değildir³⁹⁹. Resmî belge olan resmî vasiyetnamenin aksi yine aynı nitelikte bir belge ile ispatlanabilir. Bu husus birçok Yargıtay kararına yansımış olup, şekle ilişkin vasiyetname içeriğine aykırı olan tanık beyanlarının mahkemece dinlenmeyeceği kabul edilmiştir⁴⁰⁰.

Tanıkların vasiyetnameye tarih atmış olmaları hâlinde, bu husus vasiyetnamenin geçerliliğine etki yapmaz⁴⁰¹. Bilakis öğretide, böyle bir tarih koymanın faydalı olacağı ileri sürülmüştür⁴⁰².

3. İşlemde Birlik İlkesi

İşlemde birlik ilkesi (unitas actus) ile anlatılmak istenen, yapılan resmî işlemin bütünlüğünü bozacak şekilde bir ara verilmeksizin işleminin yapılması gerektiğidir. Tüm resmî belgelere hâkim olan bu ilkenin resmî vasiyetname

³⁹⁹ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 179; aynı yönde: Gönensay ve Birsen, ss. 101-102; Oğuzman, s. 114.

⁴⁰⁰ “Dava konusu 20.01.2009 tarihli vasiyetnamenin noterin ve tanıkların huzurunda kanunun aradığı şekil şartlarına uygun olarak yapıldığı vasiyetname içeriğinden anlaşılmaktadır. Noterde düzenlenen vasiyetnamenin (belgenin) resmî belge niteliğinde olması nedeniyle bunun aksi ancak aynı nitelikte başka belge veya deliller ile ispatlanabilir. Vasiyetname tanıklarının dava konusu vasiyetnamede yazılı beyanlarının doğru olmadığı iddiasının yine aynı kuvvette başka bir delil ile ispatlanması gerekir. HMK'nun 204/1.(HUMK'nun 295.) maddesi gereğince “İlamlar ile düzenleme şeklindeki noter senetleri, sahteliği ispat olunmadıkça kesin delil sayılır.” Noterlerin usulüne uygun olarak düzenledikleri ve onayladıkları belge(vasiyetnamenin) aksi ispat oluncaya kadar kesin delil teşkil eder. Vasiyetname tanıklarının vasiyetname içeriğine uygun olmayan beyanları hükme esas alınmamalıdır.”, Yargıtay 3. HD, 23.5.2018, E. 2016/18862, K. 2018/5673, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); “Vasiyetname tanıklarının, vasiyetname içeriğine uygun düşmeyen beyanları, hükme esas alınmaz (Dairemizin 2015/5807 E. ve 2015/18223 K. sayılı 17/11/2015 tarihli kararı, Yargıtay 2. HD. nin 14.09.2000 günlü ve 2000/8300 E.- 2000/10203 K., 17.03.2003 günlü ve 2003/2713 E.- 2003/3610 K. sayılı ilamları da aynı yöndedir). Mahkemece; az yukarıda açıklanan ilkeler gözardı edilerek vasiyetname düzenlenmesi sırasında tanık olarak hazır bulunan ve vasiyetnameyi tanık olarak imzalayan ... 'ın beyanına itibar edilerek hüküm kurulmuştur. Somut olayda, vasiyetnameye tanık olarak imza atan ...; duruşmada tanık olarak dinlenmiş, beyanında notere gittiklerini, imza attığını, muris ile hiç konuşmadığını, muris ile vasiyetnamenin isteğine uygun olup olmadığı konusunda da konuşmadığını belirtmiştir. Mahkemece vasiyetname tanığı ...'ın vasiyetname içeriğine uygun düşmeyen ifadeleri nazara alınarak yazılı şekilde karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.”, Yargıtay 3. HD, 26.2.2018, E. 2016/10472, K. 2018/1634, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); aynı yönde: Yargıtay 3. HD, 17.11.2015, E. 2015/5807, K. 2015/18223, Yargıtay 3. HD, 23.6.2015, E. 2015/748, K. 2015/11618, Yargıtay 3. HD, 27.5.2014, E. 2014/1627, K. 2014/8253, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); Yargıtay 2. HD, 14.9.2000, 8300/10203 sayılı karar, Yargıtay 2. HD, 18.12.2002, 14317/14239 sayılı karar, İnal, s. 196; İzmir BAM 1. HD, 1.6.2017, E. 2017/758, K. 2017/770, A. Ruhi ve C. Ruhi, ss. 153-155.

⁴⁰¹ “... şekilde şahitlerin attığı tarihi haizi tesir bulunmamış olmasına ve hükmün istinad ettiği gerekçeye mebnî hükmün onanmasına ...”, Yargıtay 2. HD, 10.10.1950, 5056/4590 sayılı karar, Kömürcüoğlu ve Ergüney, s. 109.

⁴⁰² Escher, s. 320.

düzenlenmesinde de geçerli olduğu kabul edilmektedir⁴⁰³. TMK madde 534/1 hükmünde de vasiyetnameye memur tarafından tarih ve imza konulduktan “hemen sonra” miras bırakanın yukarıda anlattığımız şekilde tanıklara beyanda bulunacağı hükmü de bunu destekleyicidir.

Öğretide genel olarak işlemde birliğin, vasiyetname metninin miras bırakan tarafından okunduğu andan itibaren başladığı kabul edilmektedir⁴⁰⁴. Diğer bir deyişle vasiyetname metninin hazırlanıp miras bırakan tarafından okunacağı ana kadar olan kısım uzun tutulabilir⁴⁰⁵. Hatta bu kısım günler dahi sürebilir⁴⁰⁶.

Yargıtay kararlarında; işlemde birlik ilkesinin gereği olarak, miras bırakanın vasiyetnameyi okumasından sonraki aşamalarda ara verilmeksizin işlemin tamamlanması gerektiği, resmî memurun işleminin tevsik (belgeleme) işlemi olması sebebiyle baştan itibaren aynı memur tarafından yapılması ve son imza işleminin de miras bırakanın arzularını ve tanıkları dinleyen ve yazdıran aynı memur tarafından yapılması gerektiği, bunun işlemde birlik ilkesinin zorunlu bir sonucu olduğu kabul edilmektedir⁴⁰⁷. Bu anlamda Yargıtay, miras bırakanın arzularının noter vekiline bildirildiği ve onun tarafından vasiyetnamenin hazırlanmasına rağmen, bir gün sonra vasiyetnamenin noter tarafından imzalanmış olmasını şekle aykırı bulmuştur⁴⁰⁸. Aynı şekilde noter kâtibinin köye giderek resmî vasiyetnameyi düzenlemesine rağmen

⁴⁰³ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 178; Köprülü, s. 147 ve dn. 40’da anılan yazarlar.

⁴⁰⁴ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 178’de anılan yazar Rossier ve İsviçre Federal Mahkemesi kararları; Dural ve Öz, s. 72; Oğuzman, s. 114; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 187; Antalya ve Sağlam, s. 126. Resmî vasiyetnamenin düzenlemesi esnasında vasiyetnameye katılanlardan birinin telefona davet edilmesi gibi kısa fasılların vasiyetnameyi geçersiz kılmayacağı yönünde bkz. Gönensay ve Birsen, s. 100.

⁴⁰⁵ Öztan, s. 201. Buna karşın, resmî vasiyetnamenin tüm düzenleme işlemlerinin hiç aralık vermeksizin tamamlanması gerektiği, işlemde birliğin başlama anı bakımından ayırım yapmayan bir görüş için bkz. Velidedeoğlu, s. 512. Yazar ayrıca, gerekli ihtiyaçlar dolayısıyla verilen birkaç dakikalık aranın işlemi sakatlamayacağı fakat aynı gün içinde farklı saatlerde işlemlerin yapılmasının şekil eksikliği doğuracağını belirtmiştir.

⁴⁰⁶ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 178.

⁴⁰⁷ “Resmî vasiyetnamenin; işlemde birlik prensibi uyarınca, vasiyetçinin vasiyetnameyi okumasından sonra, aşamalarında araya fasıla girmeksizin tamamlanması gerekir. Resmî memurun yaptığı işlemler tevsik işlemi olduğu için, baştan itibaren aynı memur tarafından yapılması ve son imza işleminin de tahriri alan, okuyan ve vasiyetçi ile tanık sözlerini dinleyen, yazdıran memur tarafından yapılması zorunludur. Bu yön, işlemlerde birlik prensibinin zaruri bir sonucudur. Bu prensibe uyulmamasının, vasiyetnamenin iptali sebebi oluşturduğu Yargıtay’ın yerleşmiş uygulaması ile kabul edilmektedir. Somut olayda; dava konusu vasiyetnamenin incelenmesinden, noter yetkili başkâtibi Yakup Adnan tarafından vasiyetnameye başlandığı, vasiyetnamenin sonunda ise, imzaya yetkili başkâtip Yakup Adnan imzası bulunduğu, böylelikle de yukarıda izah edildiği üzere, işlemde birlik prensibinin gerçekleştiği anlaşılmıştır.”, Yargıtay 3. HD, 24.11.2015, E. 2015/10759, K. 2015/18648, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

⁴⁰⁸ Yargıtay 2. HD, 5.7.2005, 8051/10580 sayılı karar, Gençcan, s. 226.

vasiyetnamenin altında noter kâtibinin değil de noterin imzasının bulunmasını da şekle aykırı kabul etmiştir⁴⁰⁹.

Vasiyetnamenin baştan sona aynı memur tarafından düzenlenmesi gerektiği hususunda Yargıtay'ın bazı kararlarında çok katı davrandığı, vasiyetnameyi düzenleyen memur tarafından vasiyetname metninde hata yapılmış olabileceğini tartışmadan vasiyetnamelerin iptali yoluna gittiği görülmektedir. Bu anlamda bazı Yargıtay kararlarında; vasiyetnamede gerekli olan yerlerde noterin ismi yazılı iken, bazı sayfalarda noter vekilinin kaşesinin basıldığı, bu durumda vasiyetnameyi düzenleyen kişinin kimliği hakkında tereddütler doğduğu, çıkıntılar onaylı olmadığından geçerli olmadığı, dolayısıyla vasiyetnameyi noterin düzenlediğinin kabul edilmesi gerektiği fakat bu hâlde de noterin imzası bulunmadığından belgenin resmî belge niteliğinde olamayacağı, dolayısıyla iptal davasının kabulünün gerektiği belirtilmiştir⁴¹⁰. Vasiyetname metninde, miras bırakanı dinleyip arzularını yazdıran kimse olarak noterin isminin yazılı olmasına rağmen vasiyetnamenin noter kâtibi tarafından bitirilmiş olmasını işlemde birlik ilkesine aykırı bulan Yargıtay kararlarında da memurun muhtemel hatası tartışılmamıştır⁴¹¹.

Buna karşın Yargıtay bazı kararlarında -favor testamenti yaklaşımına uygun olarak- vasiyetname metninde farklı memur isimlerinin yer almasının hata sonucu olduğunu kabul etmiş ve vasiyetnameleri geçerli kabul etmiştir. Örneğin bir kararında Yargıtay, tanık beyanlarında resmî vasiyetnameyi düzenleyen noter vekili yerine noterin adının yazıyor olmasının bir hata sonucu olduğunu, vasiyetnamenin ilk sayfasında da imzası bulunan noter vekili tarafından düzenlendiğinin kabulü gerekeceğini, bu noktada bir şekle aykırılığın olmadığı sonucuna varmıştır⁴¹². Kanaatimce, yazı hatası olduğu anlaşılan bu tür durumlarda, şekle aykırı görülen vasiyetnamenin fiilen şekle uygun yapıldığının, tanık beyanları da dâhil her türlü delille ortaya konmasına imkân verilmelidir. Bu anlamda gerek vasiyetnamenin

⁴⁰⁹ Yargıtay 2. HD, 16.11.1970, 5039/6017 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, s. 306.

⁴¹⁰ Yargıtay 2. HD, 28.11.1991, E. 1991/9237, K. 1991/14821, YKD, Cilt: 18, Sayı: 3, Mart 1992, ss. 361-363; aynı yönde: Yargıtay 2. HD, 3.11.2011, E. 2011/6433, K. 2011/17282 ve Yargıtay 2. HD, 18.7.2005, E. 2005/8654, K. 2005/11578, www.kazanci.com, (24.6.2019). Vasiyetnamede noter isminin yazılı olmasına rağmen imzaların noter başkâtibi tarafından atılmış olması hâlinde, vasiyetnamedeki noter imzası ve isimlerinin çelişkili olduğundan vasiyetnamenin iptali gerekeceği yönünde Yargıtay 2. HD, 25.9.2000, E. 2000/9286, K. 2000/10996, www.kazanci.com, (24.6.2019).

⁴¹¹ Yargıtay 2. HD, 3.12.2009, E. 2008/16078, K. 2009/20782 ve benzer şekilde Yargıtay 3. HD, 17.3.2015, E. 2014/17944, K. 2015/4250, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

⁴¹² Yargıtay 3. HD, 5.7.2018, E. 2017/16678, K. 2018/7664 ve aynı yönde Yargıtay 3. HD, 23.6.2015, E. 2015/748, K. 2015/11618, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

kendisinden gerekse -tanık beyanları da dâhil- vasiyetname dışı unsurlardan yardım yoluyla, söz konusu tereddüde mahal veren hatanın makul bir sebebi olup olmadığı irdelenmeli, fiilen şekle uyulmuş ise vasiyetname şekle uygun kabul edilmelidir.

C. Miras Bırakan Tarafından Okunmadan ve İmzalanmadan Düzenlenen Şekil

Miras bırakan tarafından okunmadan ve imzalanmadan düzenlenen resmî vasiyetname şekli TMK madde 535'te düzenlenmiştir. Okuma yazma gücü olmayan miras bırakan sadece bu resmî vasiyetname şekline başvurabilir⁴¹³. Miras bırakan okuyamaz olmamasına rağmen, okuyarmış gibi TMK madde 533-534 şekline göre düzenlenen vasiyetname iptale tabi olur⁴¹⁴. Madde gerekçesinde belirtildiği üzere, bu maddedeki şekil, sadece okuma yazma bilmeyen kimselerin resmî vasiyetname düzenlemesinde değil, okuma yazma bildiği hâlde bedensel bir engeli nedeniyle imza yeteneğine sahip olmayan kimselerin resmî vasiyetname düzenlemesinde de uygulanacaktır⁴¹⁵. Yine TMK madde 535'teki şekil, okuma yazma bildiği hâlde çeşitli sebeplerle vasiyetnamenin düzenlendiği anda okuyamayan fakat imzalayabilen kimseler için de uygulanabilecek bir resmî vasiyetname şeklidir^{416 417}.

⁴¹³ İmre ve Erman, s. 88. Örnek olarak bkz. Yargıtay 2. HD, 21.10.1992, 9210/10008 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, s. 316.

⁴¹⁴ "Vasiyetçinin, okur yazar olmadığı hususunda taraflar arasında bir uyumsuzluk bulunmamaktadır. Yukarıda açıklandığı üzere, dava konusu vasiyetname ise, vasiyetçi okur yazarmış gibi yapıp imza altına alınmıştır. Kanunda belirtilen şekle uyulmamıştır. Bu şekildeki eksiklik geçerlilik şartıdır.", Yargıtay 3. HD, 17.12.2013, E. 2013/19946, K. 2013/18146, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); aynı yönde: Yargıtay 2. HD, 18.11.1984, 8963/9252 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, s. 325.

⁴¹⁵ "Vasiyetname incelendiğinde, vasiyetnamenin tutanağa geçirme işleminin TMK'nun 533.maddesinde düzenlenen okur yazarlara özgü olarak hazırlandığı, ancak vasiyet edenin rahatsızlığından dolayı sağ elini kullanmadığından imza atamadığı sol el parmak izini bastığı belirtilerek imza işleminin okur yazar olmayanlara özgü TMK'nun 535. belirtilen şekilde (parmak izi ile) tamamlandığı görülmüştür. Okuyup yazma bildiği hâlde bedensel bir özürlü nedeniyle imza yeteneğine sahip olmayan kişilerin vasiyetnamesinin nasıl düzenleneceğinin TMK'nun 535. maddesinde açıkça düzenlenmiş olması karşısında, davaya konu vasiyetnamenin usulüne uygun yapılmadığı, şekil eksikliği ile malul olduğu anlaşıldığından davanın kabulü gerekir ...", Yargıtay 3. HD, 9.2.2016, E. 2015/9732, K. 2016/1301, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

⁴¹⁶ " ... vasiyetnamede "...ilgilinin okuyamaz olmadığını ifade etti..." şeklinde bir tespitin yapıldığı görülmüştür ... Ne var ki; dava konu vasiyetnamenin incelenmesinden vasiyet tanıklarının, murisin beyanının kendi önlerinde yapıldığını vasiyetnameye yazdırıp, bu beyanlarını imzalanmadan vasiyetnamenin düzenlendiği ve bu itibarla 16.03.2005 tarih ve 01829 yevmiye numaralı Keşan 23. Noterliğinde düzenlenen vasiyetnamenin Medenî Kanununun 535/2 maddesinde açıklanan şekil şartlarını ihtiva etmemesi nedeniyle geçerli bulunmadığı görülmüştür.", Yargıtay 3. HD, 27.1.2015, E. 2014/8943, K. 2015/1471, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

Burada, eMK döneminde tartışmalı olmakla birlikte 26.3.1962 tarihli ve 23/3 sayılı Yargıtay İBK ile buna son verilen bir hususa değinmek gerekir. EMK döneminde, okuma yazma bilmesine rağmen miras bırakanın eMK’da öngörülen iki şekilden birini seçip seçemeyeceği, diğer bir deyişle seçme hakkının olup olmadığı noktasında öğretide fikir ayrılığı söz konusu idi⁴¹⁸. Başlığı “Okuyup yazamıyan vasiyetçi” olan eMK madde 482 hükmünde “Vasiyet eden kimse vasiyetnameyi okuyamaz ve imza edemez ise” ibaresi geçmekte idi⁴¹⁹. Yargıtay da bu husustan doğan tereddütleri ortadan kaldırmış ve 26.3.1962 tarihli ve 23/3 sayılı İBK⁴²⁰ ile okuyup yazma bilen bir miras bırakanın eMK madde 480 (TMK madde 533) veya eMK madde 482 (TMK madde 535) hükümlerindeki resmî vasiyetname şekillerinden dilediğini, hiçbir sebep bildirmeksizin seçebileceğini kabul etmiştir. Bu İBK’dan

⁴¹⁷ Maddeyi miras bırakanın hem okuma hem imzalama gücüne sahip olmaması şeklinde değil, bunlardan birine sahip olmaması şeklinde anlamak gerektiği açıklaması için bkz. Kılıçoğlu Yılmaz, s. 386.

⁴¹⁸ Vasiyetnamenin, miras bırakan okuyamazsa memur tarafından okunabileceğini; buna karşın miras bırakan okuma gücüne sahip iken, kendi istemiş olsa bile memurun vasiyetnameyi okumasının geçerli olmayacağı yönünde açıklama için bkz. Belgesay, s. 72.

⁴¹⁹ EMK madde 482’deki ifadenin, ancak okuma yazma bilmeyenler ile okuma yazma bilmelerine rağmen, gözleri sarılı olma, kolları felçli olma gibi bir takım sebeplerle okuyamayan ve yazamayan kimselerin eMK madde 482 uyarınca vasiyetname yapabileceği anlamı taşıdığı yönünde açıklamalar için bkz. Oğuzman, s. 115. EMK madde 482’yi karşılayan İsviçre MK’nın 502. maddesinin miras bırakan tarafından okunup imzalanmadan düzenlenen vasiyetnameden bahsettiği, İsviçre’de miras bırakanın dilediği şekli seçebildiği yönünde açıklama için bkz. Kocayusufoğlu, Miras Hukuku, s. 160 ve dn. 6’da anılan yazarlar. İsviçre MK’daki ibarenin geniş olmasına karşın, eMK’nın darlaştırıcı ifadesi yüzünden eMK madde 482’de tanzim edilen şeklin sakatlar veya okuyamaz olmayanlara özgü istisnai şekil olarak sayılmaya müsait olduğu yönünde açıklamalar için bkz. Ayiter ve Kılıçoğlu, ss. 87-88. Benzer açıklamalar için bkz. İmre ve Erman, s. 88.

⁴²⁰ “Yazılışına bakılarak 482. maddenin, ancak vasiyetçinin okuyup yazamaması hâlinde uygulanabileceği düşünülebilirse de, bu görüş doğru değildir. Hiç şüphe yok ki, vasiyetçinin okuma yazma bilmemesi veyahut hastalık yüzünden vasiyet senedinin düzenlendiği sırada okuyup yazamayacak bir durumda bulunması hâllerinde, 480. madde gereğince senet düzenletmesi düşünülemeyeceğinden, 482. madde uyarınca işlem yapılması zorunluluğu vardır. Lakin bu, hiçbir zaman, okuyup yazabilen bir kimsenin dahi senedi resmî memura okutturarak vasiyet senedi düzenlettirmesine engel sayılmamalıdır. Kanun, senedi vasiyetçinin okumasını veyahut onun memur tarafından vasiyetçiye okunmasını, memurun senede yazdıklarının vasiyetçinin iradesine uygunluğunu sağlamak amacı ile emretmiştir ... 482. maddede okuyup yazamayanlardan söz edilmesi, bu maddenin zorunluk olarak uygulanacağı hâli bildirmek içindir ... Medenî Kanunun birinci maddesi hükmünce kanunun yorumlanmasında ve uygulanmasında hâkimin göz önünde tutacağı kaynaklardan bulunan İsviçre ilmi içtihatları incelendiğinde, miras hukuku üzerine en geniş iki şerh yazmış bulunan Tuor ile Escher’in de, söz konusu 482. (İsviçre kanununda 502.) maddenin uygulanmasında vasiyetçinin serbest seçiminin esas olduğunu, okuyup yazabilen vasiyetçinin, herhangi bir sebep bildirmeksizin, bu şekillerden birisine göre işlem yaptırabileceğini kesin olarak kabul ettikleri görülmektedir ... Okuyup yazma bilen bir vasiyetçinin Medenî Kanunun 480 veya 482. maddelerindeki resmî vasiyet şekillerinden birisini, dileğine göre ve hiçbir sebep bildirmeye veya resmî senede yazdırmaya yer olmaksızın seçebileceğine ... oybirliğiyle karar verildi”, Yargıtay İBGK, 26.3.1962, 23/3 sayılı karar, RG. 7.6.1962-11122.

günümüze kadar gelen Yargıtay içtihatları da bu doğrultuda olmuştur⁴²¹. Nitekim eMK madde 482'nin aksine TMK madde 535'in başlığı "*Miras bırakan tarafından okunmaksızın ve imzalanmaksızın düzenleme*" ifadesini taşımaktadır. Fakat her ne kadar öğretinin geneli tarafından ve Yargıtay içtihatlarıyla miras bırakanın dilediği şekli seçebileceği kabul edilmekte ise de; TMK madde 535/1 hükmünde "*miras bırakan vasiyetnameyi bizzat okuyamaz veya imzalayamazsa*"⁴²² ibaresi yer almakta, TMK'da yasa koyucunun amacının miras bırakana seçimlik hak vermek olmadığı, öğretinin ve Yargıtay içtihatlarının Kanun'un amacı doğrultusunda yeniden şekillenmesi gerektiği görüşü de ileri sürülmektedir⁴²³.

Öğretide bir görüşe göre bu resmî vasiyetname şeklinde, miras bırakanın okuma yazma gücü olmadığı veya okuyup yazabildiği hâlde kendi arzusu uyarınca bu şekle başvurulduğunun vasiyetname metninde gösterilmesi gerekir⁴²⁴. Fakat bahsettiğimiz 26.3.1962 tarihli ve 23/3 sayılı İBK ve sonrasındaki Yargıtay kararlarıyla da benimsenen, bu görüşün aksidir. Zira Kanun'da bu yönde bir şekil kuralı mevcut değildir⁴²⁵.

Öte yandan tıpkı TMK madde 533-534'e göre yapılan resmî vasiyetname türünde olduğu gibi, TMK madde 535 hükmünde öngörülen hususlar geçerlilik şartıdır ve -kural olarak- birinin eksikliği vasiyetnameyi iptal edilebilir hâle getirir⁴²⁶.

⁴²¹ Bkz. Yargıtay 3. HD, 15.4.2015, E. 2014/13392, K. 2015/6375, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); Yargıtay 3. HD, 7.4.2014, E. 2013/20501, K. 2014/5576, A. Ruhi ve C. Ruhi, ss. 649-650; Yargıtay 3. HD, 5.11.2013, E. 2013/13829, K. 2013/15241, A. Ruhi ve C. Ruhi, s. 719; Yargıtay 3. HD, 11.3.2013, E. 2012/21142, K. 2013/3991, A. Ruhi ve C. Ruhi, s. 791.

⁴²² Madde gerekçesinde "*Okuyamama veya imza edememe*" yerine "*bizzat okumaz veya okuyamazsa ve bizzat imzalamaz veya imzalayamazsa*" ifadesinin kullanıldığı belirtilmiştir. Fakat söz konusu ifade Adalet Komisyonu tarafından "*bizzat okuyamaz veya imzalayamazsa*" şeklinde değiştirilmiştir. Bkz. Cevdet Yavuz ve Murat Topuz, "Resmi Vasiyetnamede Düzenleme Şekli (Okuma Yazma Bilen ve Bilmeyenlerin Vasiyetname Düzenleme Şekilleri Arasındaki Farklılıklar Bağlamında MK. Madde 534 ve 535'in Değerlendirilmesi)", **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, Sayı: 7, 2016, s. 1156.

⁴²³ Ayrıntılı açıklamalar için bkz. Yavuz ve Topuz, ss. 1145-1160.

⁴²⁴ İmre ve Erman, s. 88.

⁴²⁵ "*Öte yandan madde metninde vasiyetçinin okuyup yazamadığının senede yazılması gerektiğine dair şekil şartı bulunmamaktadır.*", Yargıtay 3. HD, 15.4.2015, E. 2014/13392, K. 2015/6375, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019). Okuryazar olduğunun da vasiyetnameye yazılmasının zorunluluğuna dair bir Kanun hükmü mevcut olmadığı yönünde bkz. Yargıtay HGK, 22.11.1972, E. 1968/2-844, K. 1972/937, İBD, Cilt: 47, Sayı: 1-2, 1973, ss. 55-58. "*Bu şekillerden birisini, hiçbir sebep göstermeksizin seçmek hakkı vasiyetçiye aittir. Seçmenin gerekçesinin vasiyetnamede açıklanması zorunluluğu da yoktur. 26.3.1962 günlü 23/3 sayılı İçtihadı Birleştirme kararı bu doğrultuda olup ilmi ve kazai içtihatlar da bu konuda söz birliği içindedir.*", Yargıtay 2. HD, 30.3.1972, 1039/1902 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, s. 310.

⁴²⁶ Örnek olarak bkz. "*TMK.nun 535. maddesindeki öngörülen ilkeler geçerlilik şartıdır. Bunlardan birinin eksikliği vasiyetnameyi geçersiz kılar.*" Yargıtay 3. HD, 30.3.2016, E. 2015/7176, K. 2016/4853, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

“Mirasbırakan Tarafından Okunmaksızın ve İmzalanmaksızın Düzenleme” başlıklı TMK madde 535 hükmüne göre, *“(f.1) Miras bırakan vasiyetnameyi bizzat okuyamazsa veya imzalayamazsa, memur vasiyetnameyi iki tanığın önünde ona okur ve bunun üzerine miras bırakan vasiyetnamenin son arzularını içerdiğini beyan eder. (f.2) Bu durumda tanıklar, hem miras bırakanın beyanının kendi önlerinde yapıldığını ve onu tasarrufa ehil gördüklerini; hem vasiyetnamenin kendi önlerinde memur tarafından miras bırakana okunduğunu ve onun vasiyetnamenin son arzularını içerdiğini beyan ettiğini vasiyetnameye yazarak ve yazdırarak altını imzalarlar.”*.

Her ne kadar TMK madde 535 hükmünde arzuların resmî memura bildirilmesinden, memurun tarih ve imza işleminden bahsedilmese de, TMK madde 533 miras bırakanın okuması ve imzalaması işlemlerinin haricinde burada da geçerlidir. Zira TMK madde 535’te baştan sona bu şeklin nasıl yapılacağı değil, bir önceki resmî vasiyetname şeklinden farklı olan hususlar belirtilmiştir⁴²⁷. Biz de resmî vasiyetnamenin bu şeklini açıklarken, okunarak ve imzalanarak düzenlenen resmî vasiyetname şeklinden farklarını anlatacağız.

Burada da resmî vasiyetnamenin düzenlenmesi -tanıkların katılımına göre- iki genel aşamaya ayrılmış durumdadır.

1. Birinci Aşama

Okunarak ve imzalanarak düzenlenen resmî vasiyetname şeklinde olduğu gibi burada da miras bırakan arzularını resmî memura bildirecek, arkasından memur bu arzuları yazacak veya yazdıracaktır⁴²⁸. Yargıtay tarafından kabul edildiği üzere, okuma yazma bilmeyen miras bırakanın daha resmî memurun dairesine gelmeden arzularını bir kâğıda not ettirmiş olması, düzenlenen vasiyetnamenin geçerliliğine etki etmez⁴²⁹.

---

⁴²⁷ “İkincisi, genel olarak, vasiyetçinin vasiyet senedini okuyacak ve imzalayacak durumda bulunmaması hâlinde söz konusu olabilir ki bunun da, ilk şekilden farklı olan yönleri, Medenî Kanununun 482. maddesinde düzenlenmiştir.”, Yargıtay İBGK, 26.3.1962, 23/3 sayılı karar, RG 7.6.1962-11122.

⁴²⁸ Escher, s. 321; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 182-183.

⁴²⁹ “Vasiyetçi okuma yazma bilmediğinden, notere gelmeden vasiyet edeceği hususları bir kağıda not ettirmiş olması o dairede düzenlenen vasiyetnamenin geçerliliğine engel bir sebep teşkil etmez.”,

Burada birinci aşama biter ve tanıkların buraya kadar vasiyetname düzenlenmesine katılımı zorunlu değildir⁴³⁰. Buna karşın Yargıtay bir kararında tanıkların, miras bırakanın arzularını kendi önlerinde memura bildirdiğine dair beyanda bulunmamalarını şekle aykırılık olarak değerlendirmiştir⁴³¹. Fakat Yargıtay'ın bu tespiti isabetli değildir. Zira birinci aşamada, miras bırakanın resmî memura arzularının bildirim esnasında, tanıkların hazır bulunması zorunlu olmayıp; -ileride anlatacağımız- tanık beyanlarının içeriği bakımından Kanun böyle bir beyanı da aramamaktadır.

Okunarak ve imzalanarak düzenlenen resmî vasiyetname şeklinden farklı olarak burada miras bırakanın vasiyetnameyi okuması ve imzalaması aşaması söz konusu değildir.

2. İkinci Aşama

Bu aşamada tanıkların katılımı zorunludur. Tanıkların bu resmî vasiyetname şeklinde üstlendikleri görev, okunarak ve imzalanarak düzenlenen resmî vasiyetname şekline göre daha katılımcıdır.

Bu aşama; memurun metni miras bırakana okuması, miras bırakanın tanıklara Kanun'da aranan şekilde beyanda bulunması, memurun tarih koyarak metni imzalaması, tanıkların Kanun'da aranan şekilde yazılı beyanda bulunarak metni imzalaması işlemlerinden oluşmaktadır.

a. Memurun Vasiyetnameyi Miras Bırakana Okuması

Resmî memur TMK madde 535/1 gereği tanıklar önünde miras bırakana vasiyetname metnini okur. Burada memurun okuması, TMK madde 533-534

Yargıtay HGK, 14.2.1973, 2-719/64 sayılı karar, İnal, s. 198; aynı yönde: Yargıtay 2. HD, 16.9.1968, 4788/5134 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, ss. 310-311.

⁴³⁰ Dural ve Öz, s. 73; Öztan, s. 202.

⁴³¹ "O hâlde, hasta olması sebebiyle vasiyetnamenin düzenlendiği tarihte yürüyemeyen oturamayan, okuyup yazamayan vasiyetçinin "Dairede görev yapan noterin yanına geldiği" belirtilerek son arzularını resmî memura sözlü olarak taktir etmiş gibi vasiyetname düzenlenmesi belgenin sıhhatini şüpheli hâle getirdiği gibi, tanıkların vasiyetçinin isteklerini kendi önlerinde notere bildirdiğine dair beyanda bulunmamaları yasanın aradığı şekil şartlarına aykırı olup düzenlenen vasiyetnameyi geçersiz kılar. Bu itibarla vasiyetnamenin iptali gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır (TMK.nun 535 /son).",Yargıtay 3. HD, 22.11.2012, E. 2012/19041, K. 2012/24126, A. Ruhi ve C. Ruhi, ss. 837-838.

şeklindeki miras bırakanın metni okumasının yerini tutar⁴³². Öğretide kabul edildiği üzere, okuma işlemini bizzat vasiyetnameyi düzenleyen memurun yapması gerekmektedir⁴³³. Yargıtay da vasiyetname metnini vasiyeti tenfiz memurunun okumasını şekle aykırı bulmuş, vasiyetnamenin Kanun gereğince resmî memur tarafından okunmasının zorunluluk olduğunu belirtmiştir⁴³⁴. Buradan hareketle öğretide hâkim olan görüşe göre, bu resmî vasiyetname şeklinde vasiyetname içeriğinin tanıklardan gizlenmesi imkânı mevcut değildir⁴³⁵. Fakat bir görüşe göre, önemli olan, vasiyetname metninin tanıklar önünde miras bırakana okunması ve miras bırakanın da okunan vasiyetnamenin arzularına uygun olduğunu beyan etmesi olduğundan; miras bırakan vasiyetnamenin tanıkların duymayacağı şekilde okunmasını talep edebilir ve bu istek reddedilemez⁴³⁶. Diğer bir görüşe göre ise vasiyetname metninin tanıklar önünde, memur tarafından yüksek sesle okunması gerekir⁴³⁷.

b. Miras Bırakanın Tanıklara Beyanda Bulunması

Resmî memurun miras bırakana vasiyetnameyi okumasından sonra miras bırakan TMK madde 535/1 gereği memur ve tanıkların önünde, vasiyetnamenin son

⁴³² Tuor, s. 378.

⁴³³ Dural ve Öz, s. 73; İmre ve Erman, s. 89; Escher, s. 322; Eren, İptal, s. 81, dn. 58; Köprülü, s. 148, dn. 41.

⁴³⁴ "... vasiyet tenfiz memuru Sabahattin tarafından okunduğu şahitlerin ifadelerinden anlaşılmiş ve okumaya, imza etmeye muktedir olmayan vasiyetçinin vasiyetname müdrecatına vakıf olduğunun kabul edilebilmesi için vasiyetnamenin resmî memur tarafından okunması lazımdır.", Yargıtay HGK, 16.9.1953, 2-66/50 sayılı karar, İnal, s. 198; aynı yönde: Yargıtay HGK, 31.12.1952, 134/121 sayılı karar, Bolak, s. 1054.

⁴³⁵ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 183; Escher, s. 322; Tuor, s. 378; Antalya ve Sağlam, s. 127; Öztan, s. 202; Serozan ve Engin, s. 321; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 186; Köprülü, s. 148; Saymen, s. 91; Öztrak, s. 44; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 90; Şener, Vasiyet Hukuku, s. 40; Çabri, s. 536. "Vasiyetname müdrecatını ifşada mahzur görmeyen herkes 535 nci maddeden istifade edebilir.", Yargıtay 2. HD, 27.2.1959, 795/1175 sayılı karar, İnal, s. 191; "MK.nun 482. maddesi düzenlenmesinde 480 ve 481. maddeden ayrılan en önemli unsur vasiyetname içeriğinin şahitlerden gizli tutulmaması ve vasiyetçi ile resmî memur ve şahitlerin tüm işlemleri takip etmeleridir. Bu düzenlemenin amacı daha sonra vasiyetçi tarafından (cahilliği sebebiyle) denetlenme olanağı bulunmayan vasiyetnamenin düzenlenmesinde dürüstlük kurallarına uyulması, yanlışlıkların önlenmesidir.", Yargıtay 2. HD, 11.5.1992, E. 1992/2363, K. 1992/5457, www.kazanci.com, (24.6.2019).

⁴³⁶ Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 75.

⁴³⁷ Dural ve Öz, s. 73; B. Öztan ve F. Öztan, s. 3606; Çabri, s. 536. Kötü niyetli bir memurun hazırladığı metin ile okuduğu metnin birbirinden farklı olması sakıncasını bertaraf etmek için hazırlanan metni tanıkların da okumasını şart koşan bir düzenleme önerisine ilişkin bkz. Ayan, Miras Hukuku, s. 107, dn. 38.

arzularını içerdiğini beyan eder. Bu beyan, TMK madde 533-534 şeklindeki miras bırakanın imzasının yerini tutar⁴³⁸. Yine de miras bırakanın burada imza atmış olması yukarıda belirttiğimiz 26.3.1962 tarihli ve 23/3 sayılı Yargıtay İBK uyarınca vasiyetnamenin geçerliliğini etkilemez.

Yargıtay'ın bazı kararlarında; resmî memurun vasiyetnamede, vasiyetnameyi miras bırakana okuduğuna ve miras bırakanının son arzusuna uygun vasiyetname düzenlendiğini beyan ettiğine dair sözleri, miras bırakana tasdik ettirmesi (onaylatması) gerektiği belirtilmiştir. Buna göre -aşağıda anlatacak olduğumuz- tanıkların yazılı beyanlarında; vasiyetnamenin miras bırakana okunduğunun ve onun son arzularına uygun olduğunu miras bırakanın huzurlarında açıkladığının ifade edilmiş olması yeterli değildir⁴³⁹. Burada miras bırakana onaylatılması ile ifade edilen, miras bırakanın arzularına uygunluk beyanının vasiyetname metnine yazılması olsa gerektir. Kanaatimce; TMK madde 533-534 şeklinde olduğu gibi, miras bırakanın tanıklara beyanının vasiyetname metnine yazılacağına dair bir zorunluluk Kanun'da öngörülmediğinden, bu kararlardaki yaklaşım yerinde değildir.

c. Memurun Tarih Koyarak Vasiyetnameyi İmzalaması

TMK madde 535'te açıkça memurun tarih koyarak vasiyetname metnini imzalayacağından bahsedilmese de, TMK madde 533 yardımıyla, memurun -kural olarak- bu aşamada tarih ve imza unsurlarını yerine getirmesi gerekir⁴⁴⁰. Zira bir üst paragrafta ifade edildiği üzere, miras bırakanın tanıklara yapmış olduğu beyan, TMK madde 533-534 şeklindeki miras bırakanın imzasının yerini tutmaktadır.

⁴³⁸ Tuor, ss. 378-379; Antalya ve Sağlam, s. 127; Serozan ve Engin, s. 321; B. Öztan ve F. Öztan, s. 3606; Göktürk, s. 670.

⁴³⁹ "Vasiyetnamenin tetkikinden anlaşıldığı gibi, Noter okuma yazma bilmeyen vasiyetçiye vasiyetnameyi okumamış, vasiyetnamenin son arzularına uygun olduğunu yazarak kendisine tasdik ettirmemiş, böylece vasiyetname geçerlik şartından yoksun kalmıştır. Her ne kadar tanıkların ifadelerinde, vasiyetnamenin vasiyetçiye okunduğu ve son arzularına uygun olduğunu huzurlarında açıkladığı ifade edilmiş ise de, Kanuna göre resmî memurun vasiyetnameyi okuduğuna ve vasiyetçinin son arzusuna uygun vasiyet düzenlendiğini beyan ettiğine dair sözleri vasiyetçiye tasdik ettirmesi icap eder. Oysa yazılı şekilde bir işlem yapılmadığı açıkça anlaşılmaktadır.", Yargıtay 2. HD, 31.5.1973, 3724/3603 sayılı karar, Esat Şener, **Açıklamalı-İçtihatlı Türk Medenî Kanunu**, 1. Cilt, Gözden Geçirilmiş Genişletilmiş Üçüncü Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, Ocak 1998, (Medenî Kanun), s. 1225 ve orada aynı yönde olduğu belirtilen Yargıtay 2. HD'nin 3.6.1986 tarihli ve 5300/5824 sayılı, 2.4.1985 tarihli ve 2915/3125 sayılı ve 3.6.1985 tarihli 5142/5338 sayılı kararları.

⁴⁴⁰ Miras bırakanın beyanından sonra memurun tarih koyarak imza atacağı yönünde açıklama için bkz. Oğuzman, ss. 115-116.

Memurun metni tarih koyarak imzalaması hususunda, miras bırakan tarafından okunarak ve imzalanarak yapılan resmî vasiyetname şeklindeki açıklamalar bu şekil için de geçerlidir⁴⁴¹.

ç. Tanıkların Yazılı Beyanda Bulunarak Beyanlarını İmzalaması

Bu resmî vasiyetname şeklinde tanıkların yazılı beyanlarının kapsamı farklıdır. Burada tanıkların beyanı şu hususları içermek zorundadır: (i) vasiyetnamenin kendi önlerinde memur tarafından miras bırakana okunduğunu⁴⁴², (ii) kendi önlerinde⁴⁴³ miras bırakanın, vasiyetnamenin son arzularını içerdiğini beyan ettiğini⁴⁴⁴, (iii) miras bırakanı tasarrufa ehil gördüklerini⁴⁴⁵.

Belirtmek gerekir ki eMK madde 482/2'nin aksine, TMK madde 535/2'de tanıkların yazılı beyan edecekleri hususlar bakımından gereksiz bir tekrar yer

⁴⁴¹ Bu hususta bkz. İkinci Bölüm, VII, B, 1, ç.

⁴⁴² “Somut olayda; tanıkların, vasiyetnamenin vasiyetçiye kendi yanlarında resmî memur tarafından okunduğuna ilişkin bir beyanları bulunmamaktadır. Aksine; vasiyetnamede, okur yazar olmayan vasiyetçiye vasiyetnamenin tanıklar huzurunda okunduğu noter tarafından yazıldıktan sonra, tanıklar bizzat vasiyetçinin vasiyetnameyi önlerinde okuduğunu ifade etmişlerdir. Tüm bu açıklamalara göre; dava konusu vasiyetname kanunda açıklanan şekil kurallarına uygun olarak yapılmamıştır. O hâlde, vasiyetnamenin iptaline karar verilmesi gerekir ...”, Yargıtay 3. HD, 30.3.2016, E. 2015/7176, K. 2016/4853, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); aynı yönde: Yargıtay 3. HD, 24.2.2016, E. 2015/4647, K. 2016/2487, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); “Tanıkların, vasiyetnamenin vasiyetçiye kendi yanlarında resmî memur tarafından okunduğuna ilişkin bir beyanları bulunmamaktadır. Aksine, okur yazar olmayan vasiyetçinin vasiyetnameyi kendisinin okuduğu ifade edilmektedir. Dava konusu vasiyetname kanunda açıklanan şekil kurallarına uygun olarak yapılmamıştır.”, Yargıtay 3. HD, 27.4.2010, E. 2010/619, K. 2010/7445, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); “Vasiyetnamede şahitlerin “vasiyetname metninin kendileri önünde resmî memur tarafından vasiyetçiye okunduğunu” tevsik eden beyanları yoktur. Bu beyanın yokluğu vasiyetnameyi geçersiz kılar”, Yargıtay 2. HD, 3.4.2003, 3392/4805 sayılı karar, T. Uyar, A. Uyar ve C. Uyar, s. 1645.

⁴⁴³ Maddede “kendi önlerinde“ ifadesi, miras bırakanın son arzularını içerdiği beyanını da kapsamaktadır. Bu durum, TMK madde 535/2'nin sözünden ve fıkrada tekrar eden ibarelerinin karşılaştırılmasından, bu maddeyi karşılayan eMK madde 482/2'den ve TMK madde 535/2'nin eMK 482/2'nin sadeleştirilmiş hâli olduğu yönündeki TMK madde 535'in gerekçesinden anlaşılmaktadır.

⁴⁴⁴ “... tanıkların; okur yazar olmayan mirasbırakanın beyanının kendi önlerinde yapıldığına ve vasiyetnamenin mirasbırakana kendi yanlarında noter tarafından okunduğuna ilişkin bir beyanlarının bulunmaması nedeniyle, dava konusu vasiyetnamenin TMK. nun 535/2. maddesinde öngörülen şekil kurallarına uygun yapılmadığının anlaşılmış olmasına göre, yerinde görülmeyen bütün temyiz itirazlarının reddi ile usul ve kanuna uygun olan hükmün ONANMASINA”, Yargıtay 3. HD, 9.2.2015, E. 2014/21643, K. 2015/1951, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

⁴⁴⁵ “Tanıklar vasiyetçinin beyanını huzurlarında vaki olduğuna ve onu tasarrufa ehil gördüklerine dair serh vermedikleri gibi vasiyetnamenin kendi huzurlarında resmî memur tarafından vasiyetçiye okunduğunu da tahrir ve imza etmemişlerdir. Belirtilen bu eksiklikler vasiyetnamenin geçerlilik şartıdır.”, Yargıtay 2. HD, 7.10.1999, 7926/10262 sayılı karar, Özüğür, s. 614.

almaktadır⁴⁴⁶. Zira TMK madde 535/2'nin ilk kısmında tanıkların, miras bırakanın (vasiyetnamenin son arzularını içerdiği) yönünde beyanının⁴⁴⁷ kendi önlerinde yapıldığını belirtmesi öngörülmüş, son kısmında yine, tanıkların (kendi önlerinde) miras bırakanın vasiyetnamenin son arzularını içerdiğini beyan ettiğini belirtmesi öngörülmüştür. Madde gerekçesinde de, TMK madde 535/2'nin eMK madde 482/2'nin sadeleştirilerek kaleme alınmasından ibaret olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla, amaca göre yorumla, kanun koyucu tarafından ilgili fıkra bilincli bir ekleme yapılmadığı kabul edilmelidir⁴⁴⁸. Fakat Yargıtay yakın tarihli birçok kararında -kararların içeriğinden kesin olarak anlaşılacakla beraber- TMK madde 535/2'de yer alan bu gereksiz tekrarın vasiyetname metninde yer almamasını şekil eksikliği olarak değerlendirmiş ve vasiyetnameleri iptal yoluna gitmiştir⁴⁴⁹.

Öğretide, Yargıtay'ın bu yöndeki kararlarının; TNB tarafından NK madde 200 gereğince 2000 yılında noterlere gönderilen ve 2012 yılına kadar yürürlükte kalan, eMK madde 482'ye göre hazırlanmış olan işlem formülünden⁴⁵⁰ kaynaklandığı ileri sürülmüştür⁴⁵¹. Yürürlükteki işlem formülü ise TMK madde 535/2'nin metnine göre

---

⁴⁴⁶ Aynı yönde: Oktay Özdemir, Resmî Vasiyetname, s. 540; Saibe Oktay Özdemir, "Yargıtay'ın Karma Vasiyetnameleri Geçersiz Sayan Uygulamasının Aşılması", **Medeni Kanun'un ve Borçlar Kanunu'nun 90. Yılı Uluslararası Sempozyumu: 1926'dan Günümüze Türk-İsviçre Medeni Hukuku**, Cilt 1, Yetkin Yayınları, Ankara, Nisan 2017, (Karma Vasiyetname), s. 545.

⁴⁴⁷ TMK madde 534/2'nin aksine TMK madde 535/2'de "bu beyan" ibaresi yerine sadece "beyan"dan bahsedilmiştir. Fakat TMK madde 535/2'de geçen "miras bırakanın beyanının kendi önlerinde yapıldığını" ifadesindeki beyanı, miras bırakanın en başta memura bildirdiği arzularını da kapsayacak şekilde anlamamak gerekir. Bu sonuca TMK madde 535/1'den varılabileceği gibi, öğretide kabul edildiği üzere tanıkların, miras bırakanın arzularını memura bildirdiği esnada hazır bulunmaları da zorunlu değildir. Buna rağmen Yargıtay bir kararında, tanıkların miras bırakanın isteklerini kendi önlerinde notere bildirdiğine dair beyanda bulunmamalarını, şekle aykırılık olarak değerlendirmiştir. Bkz. Yargıtay 3. HD, 22.11.2012, E. 2012/19041, K. 2012/24126, A. Ruhi ve C. Ruhi, ss. 837-838.

⁴⁴⁸ Oktay Özdemir, Karma Vasiyetname, ss. 545-546.

⁴⁴⁹ "Tanıkların, miras bırakanın beyanının kendi önlerinde yapıldığına ilişkin beyanları bulunmamaktadır. Dava konusu vasiyetname açıklanan şekil kurallarına uygun olarak yapılmamıştır. O hâlde, vasiyetnamenin iptaline karar verilmesi gerekirken, yanılığılı değerlendirme sonucu yazılı şekilde davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.", Yargıtay 3. HD, 6.6.2017, E. 2016/5868, K. 2017/9131, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); aynı yönde: Yargıtay 3. HD, 8.3.2018, E. 2016/11262, K. 2018/2228, Yargıtay 3. HD, 6.11.2014, E. 2014/7172, K. 2014/14527, Yargıtay 3. HD, 8.10.2015, E. 2015/5445, K. 2015/15389, Yargıtay 3. HD, 12.6.2014, E. 2014/1585, K. 2014/9545 ve Yargıtay 3. HD, 7.4.2014, E. 2013/20501, K. 2014/5576, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

⁴⁵⁰ Söz konusu işlem formülünün tanık beyanlarına ilişkin kısmı şu şekildedir: "Vasiyetname Noter ... tarafından yazıldıktan sonra vasiyet eden .... isimli kişiye önümüzde okunduğunu, adı geçen vasiyetnamenin son ve gerçek isteklerine uygun olduğunu beyan ettiğini ve kendisini bu işlemi yapmaya yeterli (tasarrufa ehil) gördüğümüzü bildiririz.". Bkz. Oktay Özdemir, Karma Vasiyetname, s. 542.

⁴⁵¹ Oktay Özdemir, Karma Vasiyetname, ss. 541-542.

düzenlenmiş, fıkra da tekrar eden hususlara formül içerisinde de yer verilmiştir⁴⁵². Bu hususta belirtmek gerekir ki Yargıtay yakın tarihli bir başka kararında, dava konusu vasiyetnamede eski işlem formülünün yer aldığı anlaşılmasına rağmen -isabetli olarak- vasiyetnamenin şekle aykırı olmadığını belirtmiştir⁴⁵³.

Tanıkların yazılı beyanlarını imzalaması hususu, TMK madde 533-534'teki okunarak ve imzalanarak düzenlenen resmî vasiyetname şeklinde olduğu gibidir⁴⁵⁴.

3. İşlemlerde Birlik İlkesi

Öğretide kabul edildiği üzere, bu resmî vasiyetname şeklinde işlemlerde birlik, vasiyetname metninin memur tarafından miras bırakana okunmasıyla başlar⁴⁵⁵. Okuryazar olmayan miras bırakanın düzenlediği resmî vasiyetnamenin iptaline ilişkin bir uyumsuzlukta Yargıtay; noter kâtibinin miras bırakanı evinde yalnız olarak dinlemesine rağmen, daha sonrasında kâtibinin beyanına göre resmî vasiyetname düzenleyen noter hakkında yasal koşullara (TMK madde 535) uymadan resmî belge düzenlemesi sebebiyle savcılığa suç duyurusunda bulunularak, sonucuna göre karar verilmesi gerektiğini belirtmiştir⁴⁵⁶.

⁴⁵²TNB Yönetim Kurulu'nun 25.07.2016 tarihli toplantısında kabul edilen, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 23.09.2016 tarihli 10982/14021 sayılı ve 02.11.2016 tarihli 12573/16320 sayılı yazıları ile 22.09.2016 tarihinden itibaren 4 yıl süreyle geçerli olmak üzere onaylanmış olan işlem formlerinden, 8-b düzenleme no'lu formülün tanık beyanlarına ilişkin kısmı şu şekildedir: "Vasiyet eden ..... 'nın beyanlarının önümüzde yapıldığını, kendisini bu işlemi yapmaya yeterli ve tasarrufa ehil gördüğümüzü ve vasiyetnamenin yazıldıktan sonra Noter tarafından vasiyet eden ..... 'ya önümüzde okunduğunu ve vasiyet edenin yazılan vasiyetnamenin son ve gerçek isteklerine uygun olduğunu önümüzde beyan ettiğini bildiririz.". Bu formülü karşılayan, 2012-2016 yılları arasında yürürlükte kalan işlem formülü de aynı yöndedir.

⁴⁵³"Kaldı ki mahkemece hükme esas gerekçede belirtilen; tanıkların "...miras bırakanın beyanının kendi önlerinde yapıldığını" belirten beyanları bulunmadığı"na yönelik belirlemenin dava konusu vasiyetnamede yer aldığı, " vasiyetçi... 'a huzurumuzda okunduğunu, adı geçen vasiyetnamenin son isteklerine uygun olduğunu söylediğini ve kendisini bu işi yapmaya yeterli gördüğümüzü onaylarız." şeklinde tanıkların beyanlarının bulunduğu görülmektedir.", Yargıtay 3. HD, 13.9.2017, E. 2017/13409, K. 2017/11833, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

⁴⁵⁴ Bu hususta bkz. İkinci Bölüm, VII, B, 2, b, (3).

⁴⁵⁵ İmre ve Erman, s. 90; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 178, dn. 67.

⁴⁵⁶"Olayımızda yetkili noter Kocaali Çakır vasiyetçinin noter kâtibi Mehmet Şeker tarafından evinde yalnız olarak dinlendiğini, kâtibin beyanına göre vasiyeti dairede yaptığını açıklamış, dinlenen vasiyet tanığı İmam da bu açıklamayı doğrulamıştır. Noterlerce düzenlenen resmî belgeler sahteliği sabit oluncaya kadar geçerlidir. O hâlde yasal koşulları uygulamadan resmî belge düzenleyen noter hakkında C.Savcılığın suç duyurusu yapılarak soruşturma sonucu doğrultusunda bir hüküm kurulması gerektiğinin düşünülmemesi eksik incelemeyle davanın red edilmesi doğru bulunmamıştır.", Yargıtay 2. HD, 2.4.1996, E. 1996/1471, K. 1996/3555, www.kazanci.com, (24.6.2019).

Ç. Karma Şekil

Yukarıda belirttiğimiz üzere öğretilerde karma şekilde, yani kısmen TMK madde 533-534, kısmen de TMK madde 535 hükümlerine uyularak resmî vasiyetname düzenlenebileceği genel olarak kabul edilmektedir. Bunun için de (i) karma şeklin resmî vasiyetnameye ilişkin şekil hükümlerinin amacını tam olarak yerine getirmesi gerektiği ve (ii) karma şeklin miras bırakana sağlayacağı garantinin TMK madde 533-534 ile TMK madde 535 hükümlerine göre yapılan resmî vasiyetnamelerin sağlayacağı garantiden daha az olmaması gerektiği ifade edilmektedir⁴⁵⁷.

Buna karşın öğretilerde bir görüş, TMK'nın 1984 tarihli Öntasarısı'nda karma vasiyetname düzenlenmesine imkân verildiğini fakat sonrasında bilinçli olarak TMK'da buna imkân tanınmadığını, şekilden beklenen yarar dikkate alındığında karma vasiyetnamenin mümkün olmadığını ifade etmektedir⁴⁵⁸. Bu görüşe göre, resmî vasiyetnamenin yapılmasında uyulacak şekle ek olarak diğer şekle ilişkin beyan, tarih ya da imza konulmuş olması resmî vasiyetnameyi karma hâle getirmeyecektir⁴⁵⁹.

Yargıtay ise önüne gelen uyuşmazlıklarda, karma şekilde düzenlenen resmî vasiyetnamelerden bahsetmemekte ve resmî vasiyetnamenin karma şekline dair bir inceleme yapmamakta, aksine TMK'daki resmî vasiyetname şekillerinden hangisi seçilmişse bu şekle dair Kanun'daki tüm şartların vasiyetnamede yer almasını aramaktadır⁴⁶⁰. Yargıtay'ın okuyabilen fakat rahatsızlığı sebebiyle imza attığı elini kullanamayan miras bırakanın ve yanında gözlükleri olmadığı için okuyamayan miras bırakanın düzenletmiş olduğu resmî vasiyetnamelerde TMK madde 535

⁴⁵⁷ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 185; Dural ve Öz, s. 74. Karma şekilde resmî vasiyetnamenin geçerli olabilmesi için Kanun'daki iki resmî vasiyetname şeklinden en az birinin bütün unsurlarını taşıması gerektiği yönünde açıklama için bkz. B. Öztan ve F. Öztan, s. 3597.

⁴⁵⁸ Antalya ve Sağlam, s. 128.

⁴⁵⁹ Antalya ve Sağlam, s. 128; B. Öztan ve F. Öztan, s. 3607, dn. 76'da benzer görüşte olduğu bildirilen yazar Piotet.

⁴⁶⁰ "Öte yandan, okuyamaz kişilerce, okuyamayan veya imzalamayanlar gibi resmî vasiyetname düzenleme yolunun seçilmesi hâlinde de; TMK. nun 535/2. maddesinde gösterilen şekle uyulmak zorundadır.", Yargıtay 3. HD, 5.11.2013, E. 2013/13829, K. 2013/15241, A. Ruhi ve C. Ruhi, ss. 719-720; aynı yönde: Yargıtay 3. HD, 12.6.2014, E. 2014/1585, K. 2014/9545, Yargıtay 3. HD, 7.4.2014, E. 2013/20501, K. 2014/5576, Yargıtay 3. HD, 11.3.2013, E. 2012/21142, K. 2013/3991, A. Ruhi ve C. Ruhi, ss. 630, 649, 791; Yargıtay 3. HD, 6.11.2014, E. 2014/7172, K. 2014/14527, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

hükmündeki şartların uygulanıp uygulanmadığını denetlediği kararları da bu hususta örnek olarak verilebilir⁴⁶¹.

Öğretide karma şekilde resmî vasiyetnamenin iki şekilde yapılabileceği belirtilmektedir. Bunlar; miras bırakan tarafından okunmadan fakat imzalanarak düzenlenen resmî vasiyetname ile okunarak fakat imzalanmadan düzenlenen resmî vasiyetname şeklidir⁴⁶².

1. Miras Bırakan Tarafından Okunmadan Fakat İmzalanarak Düzenlenen Şekil

Bu karma şekle başvuran miras bırakan okuma bilmemekte veya okumak istememekte fakat imza atabilmektedir. Diğer bir deyişle burada, TMK madde 535 hükmüne göre vasiyetname düzenlenmekte fakat vasiyetname metninde miras bırakanın imzası yer almaktadır⁴⁶³. Esasen TMK madde 535'e göre düzenlenen vasiyetnamede fazladan miras bırakanın imzasının bulunmasının vasiyetnameyi geçersiz hâle getirmeyeceği 26.3.1962 tarihli ve 23/3 sayılı Yargıtay İBK⁴⁶⁴ ve sonrasındaki Yargıtay kararları⁴⁶⁵ tarafından kabul edilmektedir.

⁴⁶¹ “Vasiyetname incelendiğinde, vasiyetnamenin tutanağa geçirme işleminin TMK'nun 533.maddesinde düzenlenen okur yazarlara özgü olarak hazırlandığı, ancak vasiyet edenin rahatsızlığından dolayı sağ elini kullanamadığından imza atamadığı sol el parmak izini bastığı belirtilerek imza işleminin okur yazar olmayanlara özgü TMK'nun 535. belirtilen şekilde (parmak izi ile) tamamlandığı görülmüştür. Okuyup yazma bildiği hâlde bedensel bir özür nedeniyle imza yeteneğine sahip olmayan kişilerin vasiyetnamesinin nasıl düzenleneceğinin TMK'nun 535. maddesinde açıkça düzenlenmiş olması karşısında, davaya konu vasiyetnamenin usulüne uygun yapılmadığı, şekil eksikliği ile malul olduğu anlaşıldığından davanın kabulü gerekir ...”, Yargıtay 3. HD, 9.2.2016, E. 2015/9732, K. 2016/1301, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); “ ... vasiyetnamede “...ilgilinin okuyamaz olmadığını bizzat tetkik ederek anladım(Kendisi gözlükleri yanında olmadığından okuyamadığını ifade etti.)...” şeklinde bir tespitin yapıldığı görülmüştür ... Ne var ki; dava konu vasiyetnamenin incelenmesinden vasiyet tanıklarının, murisin beyanının kendi önlerinde yapıldığını vasiyetnameye yazdırıp, bu beyanlarını imzalanmadan vasiyetnamenin düzenlendiği ve bu itibarla 16.03.2005 tarih ve 01829 yevmiye numaralı Keşan 23. Noterliğinde düzenlenen vasiyetnamenin Medenî Kanunun 535/2 maddesinde açıklanan şekil şartlarını ihtiva etmemesi nedeniyle geçerli bulunmadığı görülmüştür.”, Yargıtay 3. HD, 27.1.2015, E. 2014/8943, K. 2015/1471, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

⁴⁶² Öğretide bir görüş; TMK mdde 533-534'teki şekle uygun hazırlanan vasiyetname şeklinde, zorunlu olmamasına rağmen miras bırakanın tanıklar önünde vasiyetnameyi okuması ve bu durumun tanık beyanlarında belirtilmesi halini üçüncü bir çeşit (ihtimal) olarak belirtmektedir. Bkz. Oktay Özdemir, Karma Vasiyetname, s. 538.

⁴⁶³ Dural ve Öz, ss. 74-75.

⁴⁶⁴ RG. 7.6.1962-11122.

⁴⁶⁵ Örnek olarak bkz. Yargıtay 2. HD, 24.11.1980, 7187/8357 sayılı karar, İnal, s. 200; Yargıtay 3. HD, 11.3.2013, E. 2012/21142, K. 2013/3991, A. Ruhi ve C. Ruhi, ss. 791-792.

TMK madde 535'e göre memurun vasiyetnameyi miras bırakana tanıklar önünde okuması ve bu hususun yazılı tanık beyanlarında yer alması gereklidir. Bu karma şekilde bu hükme uyulup uyulmayacağı, diğer bir deyişle vasiyetnamenin miras bırakana okunmasının tanıklar huzurunda olması gerekip gerekmediği tartışmalıdır. Bir görüşe göre tanıklar hazır bulunmadan memur tarafından miras bırakana vasiyetnamenin okunması, miras bırakanın da memurun vasiyetnameyi kendisine okuduğu ve arzularına uygun olduğunu beyan edip imzalaması yeterli garantiyi sağlar⁴⁶⁶. Nasıl ki TMK madde 533-534 şeklinde tanıkların, miras bırakanın vasiyetname metnini okuduğunu bildirmek zorunluluğu yoksa, burada da tanıkların vasiyetnamenin miras bırakana okunması esnasında hazır bulunmalarını aramamak gerekir⁴⁶⁷. Bu görüş, TMK madde 534/3'te öngörülen, vasiyetnamenin içeriğinin tanıklardan gizlenebilmesi imkânına da hizmet etmektedir⁴⁶⁸. Bir diğer görüşe göre ise miras bırakan okuma gücüne sahip değilse, memur tarafından tanıklar olmadan miras bırakana vasiyetnamenin okunması hâlinde Kanun'un şekil hükümlerinin aramış olduğu garanti sağlanmış olmaz⁴⁶⁹. Bu durumda miras bırakanın imzaladığı metnin kendisine okunan metin olup olmadığını kontrol etmesi mümkün olmayıp, attığı imzanın da bu hususu belgeleyici gücü yoktur, dolayısıyla TMK madde 535'teki şekle tam olarak uyulması gerekir⁴⁷⁰. Buna karşın miras bırakan okuma gücüne sahip ise, metni kontrol edebileceği için kendisine vasiyetnamenin tanıklar önünde okunmasına gerek olmadığı ileri sürülmektedir⁴⁷¹.

2. Miras Bırakan Tarafından Okunarak Fakat İmzalanmadan Düzenlenen Şekil

Bu karma şekilde ise, okuyabilen fakat çeşitli sebeplerle imza atamayacak olan miras bırakan resmî vasiyetname düzenlemektedir⁴⁷². Dolayısıyla miras bırakan vasiyetnameyi resmî memura okutmak yerine kendisi okuyacak fakat imza

⁴⁶⁶ Dural ve Öz, s. 75, dn. 186'da anılan yazarlar; Escher, s. 323.

⁴⁶⁷ Escher, s. 323.

⁴⁶⁸ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 186-187'de anılan yazar Gautschi.

⁴⁶⁹ Oğuzman, ss. 116-117; Şener, Vasiyet Hukuku, s. 49.

⁴⁷⁰ Oğuzman, s. 117; Çabri, s. 542; Dural ve Öz, s. 75 ve dn. 188'de anılan İsviçre Federal Mahkemesi kararları.

⁴⁷¹ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 188; Oktay Özdemir, Resmî Vasiyetname, ss. 547-548.

⁴⁷² Dural ve Öz, s. 75.

atmayacaktır. Miras bırakanın imzası yerine TMK madde 535 hükmündeki şartlardan yararlanılacaktır⁴⁷³.

Miras bırakanın imzasının yer almadığı resmî vasiyetname şekli olan TMK madde 535'te, okuma işleminin tanıklar önünde olması gerekli görülmüştür. Bu karma şekilde de, öğretiyeye göre -tartışmalı olmakla birlikte- miras bırakanın okuma işlemini tanıklar önünde yapması gerekir⁴⁷⁴. Buna gerekçe olarak, TMK madde 533-534'te aranan miras bırakanın imzası şartının eksikliğini karşılayan ek bir şart aranmaksızın vasiyetname düzenlenmesi imkânı doğacağı, haliyle TMK madde 533-534'teki şekil ile sağlanan garantinin altına düşülmüş olacağı gösterilmiştir⁴⁷⁵. Bu hâlde tanıkların yazılı beyanında memurun vasiyetname metnini okuduğu değil, bunu miras bırakanın okuduğu yazılacaktır⁴⁷⁶.

D. Miras Bırakanın Özel Durumları

Resmî vasiyetname düzenleyecek olan miras bırakanın, vasiyetname düzenleme zamanında görme, işitme veya konuşma engeli olabilir ya da miras bırakan Türkçe bilmiyor olabilir. Kanaatimce bu durumlarda TMK'da yer alan şekil kurallarını bu kimselerin lehine olabildiğince esnetmek gerekir. Bu anlamda sıkı şekilcilik değil, miras bırakanın ölüme bağlı tasarruf yapmasındaki menfaati dikkate alınmalıdır. Aşağıda, bu kimselerin resmî vasiyetname düzenletip düzenleyemeyeceklerini, düzenleyebilirler ise bunun ne şekilde mümkün olacağını inceleyeceğiz.

---

⁴⁷³ Antalya ve Sağlam bu şekilde vasiyetnamelerin geçersiz olacağı görüşündedir. Bkz. Antalya ve Sağlam, s. 128-129.

⁴⁷⁴ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 189 ve dn. 96'da anılan yazalar; Escher, s. 323; Serozan ve Engin, s. 321; Oğuzman, s. 116; Oktay Özdemir, Resmî Vasiyetname, ss. 549-550; Çabri, s. 542; aksi yönde: Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 189'da anılan yazar Gautschi. Yazarın, miras bırakanın vasiyetnameyi tanıklar önünde okumasının pratik bir faydası olmayacağı kanaatinde olduğu belirtilmektedir.

⁴⁷⁵ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 189. Bu hâlde, TMK madde 535'ten farklı olarak miras bırakanın vasiyetname içeriğini gizleme imkânı olduğu yönünde Oktay Özdemir, Resmî Vasiyetname, s. 550.

⁴⁷⁶ B. Öztan ve F. Öztan, s. 3607; Oğuzman, s. 116; Çabri, ss. 542-543. Böyle bir yazılı beyanın (veya TMK madde 535'teki şartlardan birinin eksikliğinin) vasiyetnameyi geçersiz kılacağı, zira böyle bir uygulamayla Kanun'da belirtilen şekil kurallarından vazgeçilemeyeceği veya onun değiştirilemeyeceği açıklamaları için bkz. Antalya ve Sağlam, s. 129.

1. Görme Engelli Olması

Görme engelli miras bırakanın TMK madde 535'e göre resmî vasiyetname düzenlenmesine bir engel yoktur.

Buna karşın görme engelli miras bırakanın TMK madde 533-534 hükümlerine göre resmî vasiyetname düzenletip düzenlemeyeceği öğretide tartışmalıdır. Genel kabul gören görüşe göre, görme engelliler sadece TMK madde 535'e göre resmî vasiyetname düzenletebilirler ve TMK madde 533-534 hükümlerinde düzenlenen şekilden yararlanamazlar⁴⁷⁷. Buna ilk gerekçe olarak görme engellilerin yazılan vasiyetname metnini okuyamaması gösterilmektedir⁴⁷⁸. Diğer bir gerekçe, görme engellinin görme engelliler alfabesi ile yazılan metin ile memurun normal yazı ile yazdığı metnin birbirine uygunluğunu kontrol etme imkânının olmadığıdır⁴⁷⁹. İkinci bir görüşe göre, görme engelliler alfabesini bilen görme engelliler TMK madde 533-534 hükümlerine göre resmî vasiyetname düzenletebilirler⁴⁸⁰. Buna göre, resmî memurun hazırladığı vasiyetname metninin aynı zamanda görme engelliler alfabesi ile yazılarak vasiyetnameye eklenmesi şarttır⁴⁸¹. Böylece görme engelli miras bırakanın normal metnin arzularına uygunluğunu kontrol edememe sakıncası ortadan kalkacak, bu metin ile görme engelliler alfabesine göre yazılan metin arasında fark olması durumunda, miras bırakanın gerçek iradesini yansıtan görme engelliler alfabesine göre yazılan metin esas alınacaktır⁴⁸². Diğer bir görüş ise; ancak memurun metni görme engelliler alfabesi ile yazması durumunda bu görüşün kabul edilebileceğini, zira miras bırakan tarafından yazılan metin ile memurun yazacağı metnin birbirine uygunluğunun bu şekilde sağlanabileceği yönündedir⁴⁸³. Kanaatimce ikinci görüş ve gerekçesi yerindedir. TMK madde 533-534'e göre hazırlanan vasiyetnameye, görme engelliler alfabesi ile yazılan metnin, vasiyetnamenin ayrılmaz bir parçası olarak eklenecek

⁴⁷⁷ İmre ve Erman, s. 84; Oğuzman, s. 111, dn. 142; Dural ve Öz, s. 77; Eren, İptal, s. 79; Gönensay ve Birsen, s. 102; Öztan, s. 204; A. Berki, s. 81; Eren ve Yücer Aktürk, s. 117; Kocayusufoğlu, Miras Hukuku, s. 163. Çabri, s. 516. Belirtmek gerekir ki Çabri, eserinin 516. sayfasında bu görüşü kabul etmekte iken, eserinin 546. sayfasında ise bu görüşün aksini kabul etmektedir. Bkz. Çabri, s. 546.

⁴⁷⁸ Oğuzman, s. 111, dn. 142; Eren, İptal, ss. 79-80; A. Berki, s. 81.

⁴⁷⁹ Dural ve Öz, s. 77.

⁴⁸⁰ Özüğür, s. 594; Dural ve Öz, s. 77, dn. 196'da anılan yazar Tuor; Çabri, s. 546.

⁴⁸¹ Dural ve Öz, s. 77, dn. 196'da anılan yazar Tuor.

⁴⁸² Çabri, s. 546.

⁴⁸³ Antalya ve Sağlam, s. 123.

oluşu; hem miras bırakana daha fazla güven verir hem de ileride doğacak uyuşmazlıklarda miras bırakanın gerçek iradesinin tespitini kolaylaştırır.

2. İşitme ve/veya Konuşma Engelli Olması

Okuryazar olan işitme ve konuşma engelliler -miras bırakanın arzularını yazılı bir şekilde bildirme imkânı da düşünüldüğünde- TMK madde 533-534 hükmüne göre resmî vasiyetname düzenleyebilirler⁴⁸⁴. Doğal olarak bu kabul, okuryazar olan salt işitme engelliler ve salt konuşma engelliler için de geçerlidir. İşitme ve konuşma engelliler resmî memur ile yazılı olarak anlaşabilir, vasiyetname metnini okuyabilir ve tanıklara beyanını yazılı olarak yapabilir⁴⁸⁵. Dahası bu kimseler yazı ile değil de işaret dili ile de arzularını memur ve tanıklara aktarabilir. Salt işitme engellinin, konuşabildiği takdirde beyanlarını söz ile yapmasına da bir engel yoktur.

Aynı şekilde okuryazar işitme ve konuşma engellilerin TMK madde 535 hükmüne göre resmî vasiyetname düzenlemesine de bir engel yoktur⁴⁸⁶. Bu durumda miras bırakan okunamayanı duyamayacağı için vasiyetname metninin işaret dili ile anlatılması gerekecektir⁴⁸⁷. Dahası bu kimselerin okunarak fakat imzalamadan yapılan karma şekilde resmî vasiyetname türünde olduğu gibi, metni memurun yerine kendilerinin okuyarak vasiyetname düzenleyebileceği de savunulabilir.

Yargıtay da okuryazar olan işitme ve konuşma engellilerin TMK'da düzenlenen vasiyetname şekillerinden biri ile vasiyetname yapabileceklerinde tereddüt olmadığını belirtmiştir⁴⁸⁸.

Buna karşın okuma yazma gücü bulunmayan işitme ve konuşma engelliler, ancak TMK madde 535 hükmüne göre resmî vasiyetname düzenleyebilir⁴⁸⁹. Burada

⁴⁸⁴ İmre ve Erman, s. 84; Öztan, s. 204; Antalya ve Sağlam, s. 123; Gönensay ve Birsen, s. 99; B. Öztan ve F. Öztan, s. 3603; Köprülü, s. 146; Dural ve Öz, s. 77; Özüğür, s. 594.

⁴⁸⁵ Dural ve Öz, s. 77; Köprülü, s. 146.

⁴⁸⁶ B. Öztan ve F. Öztan, s. 3606; Dural ve Öz, s. 77.

⁴⁸⁷ Bu durumda olan bazı kimselerin dudak okuma kabiliyetlerinin üst düzeyde olduğu; bu hâlde, bu kimselerin, memurun okuyacağı vasiyetname metnini dudak okuma yöntemi ile tamamen anlayabileceği de hatırlanmalıdır.

⁴⁸⁸ "Ölüme bağlı tasarruflardan vasiyetin şekli MK. onördüncü babının dördüncü fıslında düzenlenmiştir. Okuyup yazma bilen sağır ve dilsizlerin buradaki şekillerden biri ile vasiyetname yapabilecekleri konusunda tereddüt yoktur.", Yargıtay 2. HD, 11.5.1992, 2363/5457 sayılı karar, Özüğür, ss. 602-604.

⁴⁸⁹ Dural ve Öz, s. 77.

da miras bırakanın beyanlarının aktarılması ve hazırlanan vasiyetnamenin bu kimseye anlatılması için işaret dili tercümanı gerekecektir. Hatta memur ya da tanıklardan birinin işaret dilini bilmesi hâlinde bir tercümana da ihtiyaç olmayacağı savunulabilir⁴⁹⁰. Fakat bir görüşe göre; işaret ile anlaşma konusunda aracılık yapan kişinin beyanının doğruluğu sonradan kontrol edilemeyeceği için, okuryazar olmayan işitme ve konuşma engellilerin resmî vasiyetname düzenlemeleri mümkün değildir⁴⁹¹. Zira, yabancı dilde yazılan ya da görme engelliler alfabesine göre yazılan ve vasiyetnameye eklenen yazıların sonradan kontrol imkânı var iken, miras bırakan tarafından yapılan işaretler için böyle bir imkân söz konusu değildir⁴⁹². Kanaatimce, okuryazar olmayan işitme ve konuşma engellileri resmî vasiyetname yapma hakkından mahrum bırakan bu görüş yerinde değildir. Zira NK madde 75/3 gereği tercümanların noterlik işlemlerinde yeminli olarak hazır bulunduğu ve adliyelerde işaret dili tercümanlarının listesi oluşturularak bu kimselerin yeminli görev aldığı nazara alındığında, vasiyetname yapmak arzusunda olan işitme ve konuşma engellinin elinden bu imkânı almak büyük bir çelişki oluşturur. Dahası, söz konusu araçlara güvenilmeyeceği görüşü kabul edildiğinde hiçbir tercümanın beyanına güvenmemek gerekeceği gibi kabul edilemez bir sonuç ortaya çıkacaktır. Yargıtay da eMK madde 482'ye göre (TMK madde 535) düzenlenen resmî vasiyetname işlemine tanıklar ve memurların haricinde bir de tercümanın katılmasının, hele NK madde 73 ve 74 uyarınca bu tercümanın yeminli olma zorunluluğu bulunmasının güveni azaltmayacağı; vasiyetname metninin bizzat resmî memurun kendisi tarafından yazılması zorunluluğu bulunmadığı dikkate alındığında, yazma işleminde kullanılan bir memur hükmünde bulunan tercüman ile işlemin tamamlanmasını kabul etmemenin doğru bir yorum tarzı olmayacağını belirtmiş, miras bırakanın salt okuma yazma bilmeyen işitme ve konuşma engelli olması sebebiyle vasiyetnamenin iptaline karar verilemeyeceğini hüküm altına almıştır⁴⁹³.

⁴⁹⁰ Yargıtay memur ve tanıkların işaret dilini bilmesi hâlinde resmî vasiyetnamenin yapılabileceğinden kuşku duyulmaması gerektiğini ifade etmiştir: “*Gerek resmî memurun ve gerekse şahitlerin sağır ve dilsiz işaretlerini bilmeleri hâlinde resmî vasiyetnamenin yapılabileceğinden bir kuşku olmaması gerekir*”, Yargıtay 2. HD, 11.5.1992, 2363/5457, Özüğür, ss. 602-604.

⁴⁹¹ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 164; Şener, Vasiyet Hukuku, s. 31.

⁴⁹² Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 164.

⁴⁹³ “*MK.nun 482. maddesi düzenlenmesinde 480 ve 481. maddeden ayrılan en önemli unsur vasiyetname içeriğinin şahitlerden gizli tutulmaması ve vasiyetçi ile resmî memur ve şahitlerin tüm işlemleri takip etmeleridir. Bu düzenlemenin amacı daha sonra vasiyetçi tarafından (cahilliği sebebiyle) denetlenme olanağı bulunmayan vasiyetnamenin düzenlenmesinde dürüstlük kurallarına*

Görme ve konuşma engelli olup, işitme engeli olmayan kimseler için, salt görme engelliler yönünden yaptığımız açıklamalar dikkate alınmalıdır. Bu kimseler arzularını konuşma dışında, örneğin görme engellilere özgül yazı ile veya işaret yoluyla aktarabilirler. Dahası, doğuştan değil de sonradan görme ve konuşma engelli hâle gelmiş bir kimsenin, arzularını normal yazı ile de anlatabileceğini unutmamak gerekir.

Hem görme hem de işitme ve konuşma engelli olan kimselerin ise resmî vasiyetname düzenletip düzenlemeyecekleri konusunda öğretilerdeki genel görüş, bu kimselerin iki şekilde de resmî vasiyetname düzenlemeyeceği yönündedir⁴⁹⁴. Gerekçe olarak bu kimselerin son arzularını memura açıklayabilmelerinin güçlüğü ve hazırlanan vasiyetname metnini okuyamayacak ve okunacak metni duyamayacak olmaları gösterilmektedir⁴⁹⁵. Başka bir görüşe göre, istisnai de olsa, görme engelliler alfabesini bilen bir miras bırakanın, kendi işaretlerini anlayan ve görme engelliler alfabesini bilen bir tercümanın katılımıyla resmî vasiyetname düzenletmesi mümkündür⁴⁹⁶. Bu imkânın tanınması, miras bırakanın son arzularının tam olarak yansıtılması yönünden çok tehlikeli olsa da, bu kimselerin ölüme bağlı tasarruf yapma imkânının ellerinden alınmaması için böyle bir imkânın tanınmasının zorunlu olduğu belirtilmektedir⁴⁹⁷. Kanaatimce de, tüm sakıncalarına rağmen, hem görme hem de işitme ve konuşma engelli kimselere; ölüme bağlı tasarruf yapmadaki menfaatleri üstün tutularak, böyle bir imkân tanınmalıdır.

---

uyulması, yanlışlıkların önlenmesidir. Şu hâlde bu işlemlere bir de tercümanın katılması, hele hele Noterlik Kanununun 73 ve 74. maddesi uyarınca işleme katılacak tercümanın yeminli olma zorunluluğu, güveni azaltmaz ... Tüm ilmi ve kazai görüşlerde ittifakla vasiyetnamenin bizzat resmî memur tarafından yazılması zorunluluğu bulunmadığı kabul edilmektedir. Yazma işinde kullanılan bir memur mesabesinde bulunan tercümanla işlemin tamamlanmasını kabul etmemek yukarıda açıklanan kurallara aykırı sonuç doğuran bir yorum tarzı olur. O hâlde; surf vasiyetçinin cahil, sağır ve dilsiz olması sebebiyle vasiyetnamenin iptaline karar verilmesi doğru olmaz.”, Yargıtay 2. HD, 11.5.1992, E. 1992/2363, K. 1992/5457, www.kazanci.com, (24.6.2019).

⁴⁹⁴ Escher, s. 311; Dural ve Öz, s. 78, dn. 198’de anılan yazarlar; İmre ve Erman, s. 84; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 184; Köprülü, s. 146.

⁴⁹⁵ İmre ve Erman, s. 84; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 184; Escher, s. 311.

⁴⁹⁶ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 163. Yazar, bu durumda vasiyetnamenin ancak TMK madde 533-534 şekline göre yapılabileceğini, TMK madde 535 şeklinin miras bırakan için kapalı olduğunu belirtmektedir.

⁴⁹⁷ Dural ve Öz, s. 78.

3. Türkçe Bilmemesi

Resmî vasiyetnamenin, resmî belge olması sebebiyle, esasen memur tarafından Türkçe düzenlenmesi gerekir⁴⁹⁸. TMK’da Türkçe bilmeyen kimselerin resmî vasiyetname düzenlemelerine ilişkin bir hüküm mevcut değildir. Bu anlamda öğretide NK madde 74’te yer alan düzenlemenin uygulanması gerektiği belirtilmektedir⁴⁹⁹. Dolayısıyla resmî vasiyetname işlemine, miras bırakanın arzularının çevrilmesi için bir tercüman katılacaktır⁵⁰⁰. Fakat NK madde 74’ü, memurun miras bırakanın dilini bilmemesi hâline özgü anlamak gerekir⁵⁰¹. Dolayısıyla memur miras bırakanın dilini biliyorsa tercümana gerek yoktur⁵⁰². Zira böyle bir durumda bizzat memurun yapacağı çevirinin, tercümanın yapacağı çeviriyle en azından aynı güveni vereceği, dahası memur ile miras bırakan arasında doğrudan temas imkânı sebebiyle daha fazla güven vereceği ileri sürülmüştür⁵⁰³. Fakat Yargıtay bir kararında bu durumun aksini kabul ederek, NK madde 74 gereği işlemde tercüman bulundurulması gerektiğini, resmî memurun aynı zamanda tercüman olarak işleme katılmasının söz konusu emredici hükme aykırı olduğundan vasiyetnamenin iptalinin gerektiğini belirtmiştir⁵⁰⁴. Sonuç itibariyle, Türkçe bilmeyen kimselerin tercüman aracılığıyla resmî vasiyetname düzenlemeleri

⁴⁹⁸ İnan, Ertaş ve Albaş, s. 184; Şener, Vasiyet Hukuku, s. 32; Belgesay, s. 67; Dalamanlı, s. 291.

⁴⁹⁹ Köprülü, s. 146; Şener, s. 33. “İlgilinin Türkçe Bilmemesi” başlıklı NK madde 74: “İlgili, Türkçe bilmezse andlı bir tercüman da bulundurulur.”.

⁵⁰⁰ Dalamanlı, s. 291; Önder, s. 72; Belgesay, s. 67; A. Berki, s. 69; Gönensay ve Birsen, s. 98; Köprülü, s. 146; Şener, Vasiyet Hukuku, s. 33; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 184; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 181.

⁵⁰¹ Şener, Vasiyet Hukuku, s. 34.

⁵⁰² Dural ve Öz, s. 78; Şener, Vasiyet Hukuku, s. 34; Özüğür, s. 611; aynı yönde: Yargıtay 2. HD, 13.5.1969, 2395/ 2562 sayılı karar, Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 181-182. Ayrıca 3456 sayılı (mülga) Noterlik Kanunu madde 37’ye göre “Şahidli yapılan işlerde noter ve şahitler, şahitsiz yapılan işlerde noter lisan bilirse tercümana lüzum yoktur.”.

⁵⁰³ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 181.

⁵⁰⁴ “Noterlik işlemlerinde ilgili Türkçe bilmezse andlı bir tercüman da bulundurulur. Tercüman’ın andı Noter tarafından Hukuk Yargılama usulü Kanunu uyarınca yaptırılır. (1512 S. Noterlik K. m. 74-75/son). Kanunun bu emredici hükmüne rağmen tercüman bulundurulmadan vasiyetname tanzimi, ve tanzim eden Noter vekilinin aynı zamanda tercüman olarak işleme katılması usul ve kanuna aykırı olup, işlemin iptalini gerektirir.”, Yargıtay 2. HD, 29.11.1994, E. 1994/9959, K. 1994/11652, www.kazanci.com, (24.6.2019). Kararın muhalefet şerhinde TMK’nın NK’ya nazaran özel kanun niteliğinde olduğu ve TMK’da belirlenen şekle uyulmasının yeterli olduğu belirtildikten sonra aynen “Somut olayda Noterin ve şahitlerin vasiyetçi tarafından takrir sırasında kullanılan Arapçayı bildikleri anlaşılmaktadır. Noterin ve şahitlerin araya bir kişi daha sokmadan beyanatı Türkçeye tercüme edip vasiyetnameyi düzenlemelerine engel olacak bir hüküm Medenî Kanunda yoktur. Murisin tasarruflarına mümkün oldukça sıhhat tanımak ölüme bağlı tasarruf sisteminin gereğidir. Vasiyetçinin Arapça beyanatının bir tercüman aracılığı ile değil Noter tarafından tercüme edilmesi iptal sebebi kabul edilmemesi doğrudur” denmiştir.

mümkündür. Yargıtay'a göre, bu imkânın tanınmasında, hakkın özünün korunması bakımından miras bırakanın gerek resmî memurla ve gerekse tanıklarla doğrudan temas zorunluluğundan fedakârlık yapılmıştır⁵⁰⁵.

TMK madde 533-534 hükmüne göre düzenlenecek resmî vasiyetnamede, Türkçe bilmeyen miras bırakanın arzuları⁵⁰⁶ Türkçeye çevrilerek vasiyetnameye yazılacaktır. Öğretide, Türkçe yazılan vasiyetname metninin, miras bırakanın dilinde çevirisinin yazılarak, okuyup onaylaması için miras bırakana verileceği kabul edilmektedir⁵⁰⁷. Daha sonra, miras bırakanın TMK madde 534/1'e uygun olarak kendi dilinde yaptığı beyanı miras bırakanın dilini bilmeyen tanıklara nakledilecektir⁵⁰⁸. Öğretide, Türkçe vasiyetname metninin miras bırakanın gerçek arzularına uygun olup olmadığının ileride denetlenebilmesi için, yabancı dildeki metnin de vasiyetnameye eklenmesi gerektiği kabul edilmektedir⁵⁰⁹. Yabancı dildeki metnin ayrı bir belgede değil de vasiyetname içerisinde yer alması da mümkündür⁵¹⁰. Fakat belirtmek gerekir ki uygulamada, miras bırakanın dilinde yazılı bir çeviri metnin hazırlanmadığı, salt vasiyetname metninin tercüman tarafından miras bırakana nakledildiği, dolayısıyla miras bırakanın bizzat vasiyetname metnini okumadığı anlaşılmaktadır⁵¹¹.

⁵⁰⁵ "... Türkçe bilmeyen kişilerin tercüman aracılığı ile Türkiye'de Türk noterler huzurunda resmî vasiyetname yapmalarına imkân tanınmış, hakkın özünün korunması bakımından vasiyetçinin gerek noterle ve gerekse şahitlerle doğrudan temas zorunluluğundan fedakarlık yapılmıştır (Y. 2. HD.nin 15.4.1963 günlü 2257-2297 ve 23.1.1970 günlü 7125-489 sayılı kararları).", Yargıtay 2. HD, 11.5.1992, 2363/5457 sayılı karar, Özügür, ss. 602-604.

⁵⁰⁶ Haliyle bu arzular sözlü veya yazılı olarak bildirilebilir. Bkz. Şener, Vasiyet Hukuku, s. 33.

⁵⁰⁷ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 181; Escher, s. 309.

⁵⁰⁸ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 181; Escher, s. 309. "*Medenî Kanununun 481 inci maddesi hükmünce vasiyetnameye imza konulduktan sonra vasiyetçinin, vasiyetnameyi okuduğunu ve vasiyetnamenin son arzularını muhtevi olduğunu resmî memur huzurunda iki tanığa ana dili ile beyan etmesi, lisan bilen noterin bu beyanı Türkçeye çevirerek tanıklara intikal ettirmesi, şahitlerin bu şekilde kendilerine intikal eden beyanı imza etmeleri kafidir.*", Yargıtay 2. HD, 13.5.1969, 2395/2562 sayılı karar, Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 181-182. Miras bırakanın bu beyanı ifade edecek kadar Türkçe bilmesinin de söz konusu olabileceği unutulmamalıdır.

⁵⁰⁹ Yabancı dildeki metnin en azından miras bırakan ve memur tarafından imzalanarak vasiyetnameye eklenmesi gerekeceği yönünde açıklama için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 182. Bu sayede miras bırakanın gerçek iradesine ilişkin ileride doğacak bir uyumsuzlukta, çelişki hâlinde, miras bırakanın gerçek iradesini yansıtan yabancı dildeki metin esas alınacaktır. Bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 182 ve dn. 76b'de anılan yazarlar; Çabri, s. 543, dn. 1637.

⁵¹⁰ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 182, dn. 76a; aynı yönde: Yargıtay 2. HD, 13.5.1969, 2395/2562 sayılı karar, Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 181-182.

⁵¹¹ TNB Yönetim Kurulu'nun 25.07.2016 tarihli toplantısında kabul edilen, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 23.09.2016 tarihli 10982/14021 sayılı ve 02.11.2016 tarihli 12573/16320 sayılı yazıları ile 22.09.2016 tarihinden itibaren 4 yıl süreyle geçerli olmak üzere onaylanmış olan işlem formüllerinden, 8-c düzenleme no'lu formülün ilgili kısımları şu şekildedir: "*Tercüman tarafından tercüme edilen bu sözleri aynen tutanağa yazıldıktan sonra, İlgiliye tarafımdan okunup,*

TMK madde 535'e göre resmî vasiyetname düzenlenmesi durumunda ise, Kanun'da aranan, bizzat resmî memurun tanıklar önünde vasiyetnameyi miras bırakana okuması şartının nasıl yerine getirileceği sorunu ortaya çıkar. Zira Türkçe metnin, miras bırakanın dilini bilmeyen memur tarafından okunması hâlinde, miras bırakan vasiyetnamenin son arzularına uygun olup olmadığını anlayamayacak; yabancı dildeki metnin tercüman tarafından okunması hâlinde ise memur tarafından okuma şartı gerçekleşmiş olmayacaktır. Bu durum için öğretide, Türkçe metnin memur tarafından, yabancı dildeki metnin de tercüman tarafından okunması şeklinde bir çözüm ileri sürülmektedir⁵¹². Yine bu hâlde, yabancı dildeki metnin vasiyetnamenin eki olarak saklanması gerektiği ileri sürülmektedir⁵¹³. Burada da belirtelim ki, uygulamada miras bırakanın dilinde yazılı bir çeviri metninin hazırlanmadığı, tercümanın Türkçe vasiyetname metnini sözlü olarak miras bırakana naklettiği anlaşılmaktadır⁵¹⁴.

Tanıkların vasiyetnamede yer alacak yazılı beyanları hususunda, Yargıtay'a göre, geçerli bir resmî vasiyetname için, Türkçe bilmeyen miras bırakanın tanıklara beyanının hangi şekilde bildirildiğinin, diğer bir deyişle miras bırakanın dilinde mi, Türkçeye tercüme edilerek mi yoksa işaret aracılığıyla mı bildirildiğinin tanıkların yazılı beyanlarında açıklanmış olması gerekir⁵¹⁵. Karara göre, miras bırakanın

---

tercüman aracılığı ile tercüme edildi. Vasiyet edenin, Tercüman tarafından çevrilen tutanağı anladığını, tutanakta yazılanların gerçek isteğine uygun olduğunu Tercüman aracılığı ile bildirmesi üzerine tutanak, İlgili, Tercüman ve tarafımdan imzalandı ve mühürlendi.". Miras bırakanın tanıklara beyanı ise şu şekildedir: "*Yazılan vasiyetnamenin, Noter tarafından okunup, Tercüman tarafından bana tercüme edildiğini, yazılanların son ve gerçek isteklerimi tam olarak kapsadığını, Noter huzurunda yukarıda kimlikleri yazılan tanıklara tercüman aracılığıyla beyan ederim.*".

⁵¹² Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 184, dn. 80a'da anılan yazarlar; Dural ve Öz, s. 79; Köprülü, s. 146. Bu durumda, ya yabancı dildeki metnin miras bırakana okunması ya da orijinal metnin tercüman tarafından miras bırakana sözlü olarak nakledilmesi gerekeceği yönünde açıklama için bkz. Escher, s. 309.

⁵¹³ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 184-185.

⁵¹⁴ TNB Yönetim Kurulu'nun 25.07.2016 tarihli toplantısında kabul edilen, Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü'nün 23.09.2016 tarihli 10982/14021 sayılı ve 02.11.2016 tarihli 12573/16320 sayılı yazıları ile 22.09.2016 tarihinden itibaren 4 yıl süreyle geçerli olmak üzere onaylanmış olan işlem formüllerinden, 8-d düzenleme no'lu formülün ilgili kısmı şu şekildedir: "*Tercüman tarafından tercüme edilen bu sözleri aynen tutanağa yazıldıktan sonra, İlgiliye tarafımdan okunup, tercüman aracılığı ile tercüme edildi. İlgili yazılanların son arzuları ile beyanlarına uygun olduğunu ve gerçek isteklerinin tam olarak yazıldığını, tercüman aracılığı ile bildirildikten sonra, İlgilinin (sol el başparmak izi - Mühür - İşaret - İmza) bastırılarak/alınarak, Tercüman ve tarafımdan birlikte imzalandı ve mühürlendi.*".

⁵¹⁵ "... bu onaylama iradesinin vasiyetçi tarafından tanıklara Fransızca mı yoksa tercüme edilerek Türkçe mi yada işaret suretiyle mi bildirildiği yolunda tanıkların tasdik meşruhatında da açıklama mevcut olması gerekir. Medenî Kanunumuzun 481. maddesinde tanik meşruhatının vasiyetçi tarafından yapılan olumlu bir irade bildirimine şahadeti ihtiva etmesini zorunlu gösteren hükmün

beyanını tanıkların nasıl anladıkları anlaşamıyorsa, tanıkların bu beyanı gerçekten öğrenip onayladıkları sonucuna ulaşamaz. Yine bu doğrultuda Yargıtay; miras bırakanın beyanlarının onun dilini bilmeyen tanıklara tercüman tarafından nakledilmesi gerektiğini, Türkçe bilmeyen miras bırakanın tanıklara Türkçe olarak beyanda bulunduğunu ve tanıkların da miras bırakanın söylediklerini anlamış olduklarını kabul etmenin olayların olağan akışına uygun olmadığını kabul etmiştir⁵¹⁶.

Öte yandan Yargıtay, tercümanın imzasının bilhassa miras bırakanın imzasının yanında olması gerektiğini, tüm işlem tamamlandıktan sonra vasiyetnamenin altında tercümanın şerh vermesinin yeterli olmadığını kabul etmiştir⁵¹⁷.

---

anlamı budur. Türkiye’de yapılmış resmî vasiyetname metnine Fransız diliyle düzenlenmiş bir ölüme bağlı tasarruf formülünün muteberiyet için hiç de lüzumlu değilken olduğu gibi geçirilmesi, tanıklarca yapılacak tasdik şerhinin dahi vasiyetçi tarafından açıklanan olumlu irade kendilerine hangi dilde intikal ettirildiğini belirtmesi zorunluluğunu ister istemez doğurmaktadır. Aksi takdirde, Türkçeden başka dil bilmeyen tanıkların tasdik meşruhatını kontrol etmek ve onların tanıklık ettikleri konuya en basit bir ölçü ile vukuf peyda etmiş olup olmadıklarını ve resmî vesikanın ciddiyet derecesini anlamak imkânsızlaşır. Tanıklarca nasıl olup da anlaşıldığını kestiremiyorsak, müteveffanın irade bildirim veya beyanını onların gerçekten öğrenip tasdik edecekleri sonucunu çıkaramayız ve bu işlemin ciddi ve emniyet verici şartlar altında yerine getirildiğini de kabul edemeyiz. O hâlde ise geçerli bir tasdik şerhi yok demektir. Dava konusu vasiyetnamenin 481. maddedeki şekle riayetsizlik teşkil eden yönü işte burasıdır. ”, Yargıtay 2. HD, 23.1.1970, 7125/489 sayılı karar, Özüğür, ss. 626-627; Dalamanlı, s. 293. Kararı yerinde bulan görüş için bkz. Çabri, s. 545.

⁵¹⁶“Dava konusu vasiyetnamenin 4 ve 5. sayfelerinde şahit beyanlarının son kısımlarında (... bu vasiyetnamenin son arzularını muhtevi olduğunu bize de beyan ettiğine ...) şeklindeki ifadede de anlaşıldığı gibi, vasiyetçinin beyanı tercüman marifetiyle şahitlere nakledilmemiştir. Vasiyetçinin Türkçe bilmediği vasiyetnamenin 2. sayfasında Noter tarafından açıkça belirtilmiş olduğuna göre, vasiyetnamenin vasiyetçinin son arzularına uygun olduğunu Türkçe ifade etmiş olması düşünülemez. O hâlde tanıkların vasiyetçinin söylediklerini anlamış olmalarını düşünmek olayların olağan akışına aykırı düşer. Şu durumda vasiyetçinin işbu vasiyetin son arzularına uygun olduğu yolundaki beyanını tanıklara ifade etmediğinin kabulü zaruri bulunduğu cihetle vasiyetname Medeni K.nun 481. maddesi muvacehesinde geçersiz olur. ”, Yargıtay 2. HD, 23.1.1971, 3991/472 sayılı karar, Özüğür, ss. 608-609.

⁵¹⁷“Öte yandan tercüman vasiyetçi ile tanıklar ve Noter arasında konuşup anlaşma vasıtası olduğuna göre, tanık imzasının bilhassa vasiyetçinin imzasının yanında tercümanın da imzasının mevcut olması iktiza eder. Bu, ifadelerin sıhhati bakımından kaçınılmaz bir şarttır. Tercümanın bütün muamele tamamlandıktan sonra vasiyetnamenin altında şerh vermiş olması kafi değildir. Bu yön dahi vasiyetnameyi şekil bakımından muaflet kılan esaslı bir eksikliklerdir. ”, Yargıtay 2. HD, 23.1.1971, 3991/472 sayılı karar, Özüğür, ss. 608-609.

VIII. RESMÎ VASIYETNAMENİN SAKLANMASI, TESLİMİ VE AÇILMASI

A. Resmî Vasiyetnamenin Saklanması

TMK madde 537'de resmî vasiyetnameyi düzenleyen memurun, vasiyetnamenin aslının saklamakla yükümlü olduğu belirtilmiştir. Söz konusu hüküm bir geçerlilik şartı olmadığından, bu düzenlemeye aykırılık hâlinde resmî vasiyetnamenin geçerliliği etkilenmez⁵¹⁸.

Resmî vasiyetnamenin aslını saklamak görevi, resmî vasiyetnameyi düzenlemekle yetkili tüm memurlar için geçerlidir⁵¹⁹. Noterler bakımından NK madde 84'te de, noter tarafından düzenlenen belgenin aslının noterlik dairesinde saklanacağı ve örneğinin ilgisine verileceği hüküm altına alınmıştır.

NK madde 69/1 gereği noterler, miras bırakanın ölümü hâlinde bilgi verilmesi için, vasiyetnameleri, miras bırakanın kayıtlı oldukları nüfus dairelerine yazı ile bildirirler.

B. Resmî Vasiyetnamenin Teslimi ve Açılması

TMK madde 595/1-2 gereği, miras bırakanın ölümü hâlinde; onun vasiyetnamesini bulan, düzenleyen, saklayan görevli ya da başka bir kimse; miras bırakanın ölümünü öğrenir öğrenmez, geçerli olup olmadığına bakmaksızın⁵²⁰, vasiyetnameyi sulh hukuk hâkimine teslim etmekle yükümlü tutulmuştur. TMK madde 595/2'de, bu yükümlülüğe aykırılık hâlinde, söz konusu kişilerin doğacak zararlardan sorumlu olacağı da hüküm altına alınmıştır⁵²¹. Görüldüğü üzere, teslim yükümlülüğü vasiyetnameyi bulan veya elinde tutan herkes için öngörülmüştür⁵²².

⁵¹⁸ Dural ve Öz, s. 76; Serozan ve Engin, s. 322.

⁵¹⁹ Çabri, s. 558.

⁵²⁰ Teslim yükümlülüğü, vasiyetnamenin içeriğinden ve geçerliliğinden bağımsızdır. Bkz. Dural ve Öz, s. 398; Serozan ve Engin, s. 486; Antalya ve Sağlam, s. 339; Öztan, ss. 378-379.

⁵²¹ Bu durum aynı zamanda bir mirastan yoksunluk sebebi olarak kabul edilmektedir (TMK madde 578/1-b.4). Bkz. Öztan, s. 378.

⁵²² Dural ve Öz, s. 398; Eren ve Yücer Aktürk, s. 440; Öztan, s. 378.

Dolayısıyla resmî vasiyetnameyi düzenleyen memurun da bu hükme göre resmî vasiyetnameyi sulh hukuk hâkimine teslim etme görevi vardır⁵²³.

TMK madde 595/3 gereği sulh hukuk hâkimi, teslim edilen vasiyetnameyi inceler, gerekli koruma önlemlerini alır, ya terekenin geçici olarak yasal mirasçılara teslimine ya da resmen yönetilmesine karar verir.

Vasiyetnamenin açılması ile kastedilen, vasiyetnamenin mirasçılar önünde, hâkim tarafından okunmasıdır⁵²⁴. Vasiyetnamenin açılması, TMK madde 596 ve devamı ile Türk Medenî Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük⁵²⁵ (Tüzük) madde 36 ve devamında düzenlenmiştir. TMK madde 596/1 ve Tüzük madde 36/1'e göre, vasiyetname, vasiyetnamenin geçerli olup olmadığına bakılmaksızın; vasiyetnamenin tesliminden başlayarak bir ay içinde, miras bırakanın yerleşim yeri sulh hukuk hâkimi tarafından açılır ve ilgililere okunur.

Sulh hukuk hâkimi, TMK madde 596/2 ve Tüzük madde 36/2 gereği, bilinen mirasçılar⁵²⁶ ile diğer ilgilileri⁵²⁷; vasiyetnamenin açılma günü ve saatini belirterek çağırır. Gelenler önünde vasiyetname açılır, davete rağmen hiçbir mirasçı gelmemiş olsa da vasiyetname açılır (Tüzük madde 36/3). Bu hâlde vasiyetname, açılma gün ve saatinden itibaren gelmeyen bu kişiler için de hüküm ve sonuçlarını doğurur⁵²⁸.

Vasiyetnamenin açılmasının ardından, TMK madde 597 gereği, mirasta hak sahibi olanlara vasiyetnamenin onlara ilişkin kısımları tebliğ edilir. Bu durumda, vasiyet alacaklarına vasiyetnamenin onları ilgilendiren kısmı, yasal ve atanmış mirasçılara vasiyetnamenin tamamının tebliğ edilmesi gerekir⁵²⁹.

⁵²³ Dural ve Öz, s. 398; Öztan, s. 378. Belirtmek gerekir ki NK madde 69/2 gereği noterler; nüfus idaresi tarafından ölümün ihbarı veya resmî bir belge ile ispatı halinde, yetkili sulh hukuk hâkimine verilmek üzere, dairelerinde saklı bulunan vasiyetnamelerin aslını değil, onaylı örneklerini Cumhuriyet Savcılığına tevdi ederler.

⁵²⁴ İmre ve Erman, s. 330; Dural ve Öz, s. 398; Eren ve Yücer Aktürk, s. 440.

⁵²⁵ RG. 10.8.2003-25195. Belirtmek gerekir ki söz konusu tüzük geçici madde 1 gereği, bu tüzüğün yürürlüğe girmesinden önce (10.8.2003'ten önce) ölmüş olan miras bırakan hakkında, 24.7.1965 tarihli ve 6/5100 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla yürürlüğe giren Türk Medenî Kanunu'nun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına Dair Tüzük'ün ilgili maddeleri uygulanacaktır.

⁵²⁶ Bu kişilerin atanmış mirasçılar ve yasal mirasçılar olduğu, vasiyet alacaklılarının vasiyetnamenin açılmasına çağrılmayıp; vasiyetnamenin kendilerine ilişkin kısımlarının, TMK madde 597 gereği kendilerine bildirileceği yönünde bkz. İmre ve Erman, s. 331. Karş. Antalya ve Sağlam, s. 341.

⁵²⁷ Vasiyet konusu mal üzerinde intifa veya ipotek hakkı sahipleri, ilgililere örnek olarak verilebilir. Bkz. Dural ve Öz, s. 398, dn. 1037.

⁵²⁸ Eren ve Yücer Aktürk, s. 441.

⁵²⁹ Eren ve Yücer Aktürk, s. 441.

Öngörülen şekilde vasiyetnamenin açılmasına uyulmamış olsa da vasiyetnamenin geçerliliği etkilenmez⁵³⁰. Vasiyetnamenin açılması ile iptal ve tenkis davasındaki uzun hak düşürücü süreler (TMK madde 559/1-madde 571/1) işlemeye başlar⁵³¹.

---

⁵³⁰ Serozan ve Engin, s. 488; Antalya ve Sağlam, s. 340.

⁵³¹ Dural ve Öz, s. 399; İmre ve Erman, s. 331. Vasiyetnamenin açılması, mirasçılık belgesi verilmesini talep etme ve atanmış mirasçının mirası ret süresi bakımından da önem arz eder. Bkz. TMK madde 598/2-madde 606/2.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

RESMÎ VASİYETNAMENİN GERİ ALINMASI VE HÜKÜMSÜZLÜĞÜ

I. GENEL OLARAK

Geniş anlamda hukuki işlemlerin hükümsüzlüğü⁵³²; işlemdeki eksiklik, sakatlık ve işlemin sonradan etkisizleştiği hâllerin tümünü kapsar⁵³³. Kanunlarda öngörülen hükümsüzlük hâlleri birbirleri ile aynı derecede etkiye sahip değildir. Kanun koyucu hükümsüzlük sebeplerinin türüne göre işlemleri farklı ağırlıkta yaptırımlara tabi tutmuştur.

Klasik hükümsüzlük teorisi; hükümsüzlük türleri olarak kesin hükümsüzlük-iptal edilebilirlik şeklinde ikili veya yokluk-kesin hükümsüzlük-iptal edilebilirlik şeklinde üçlü bir ayırım yapmakta ve duruma göre hükümsüz işlemin bu hâllerden birine dâhil olabileceğini kabul etmektedir⁵³⁴. Modern hükümsüzlük teorisi ise katı bir şekilde yapılan bu ikili veya üçlü ayırımı reddetmekte, hükümsüzlük yaptırımının amacına göre kesin hükümsüzlük ile iptal edilebilirlik arasında kısmen birinin kısmen diğerinin özelliklerini taşıyan mutavassıt (ara, orta kademe) yaptırımların bulunduğunu ifade etmektedir⁵³⁵. Buradan hareketle ortaya esnek hükümsüzlük görüşleri atılmıştır⁵³⁶. Bu görüşlere yer vermek tezimizin sınırını aşacağından, biz burada sadece resmî vasiyetnamede ortaya çıkabilecek hükümsüzlük hâlleri olarak yokluk, kesin hükümsüzlük ve iptal edilebilirlik hâllerini kısaca inceleyeceğiz.

Belirtmek gerekir ki ölüme bağlı tasarruflar için TMK’da kanun gereği sonradan hükümsüzleşme veya hükümden düşme olarak adlandırılacak

---

⁵³² Öğretide hükümsüzlük ve geçersizlik kelimelerinin eş anlamlı olarak kullanıldığı da görülmektedir. Biz de burada söz konusu kelimeleri eş anlamlı olarak kullanacağız. Örnek olarak Bkz. Eren, Borçlar Hukuku, s. 348 vd.

⁵³³ Oğuzman ve Öz, s. 176.

⁵³⁴ Bu konuda detaylı açıklama için bkz. Jale Güral, **Hükümsüzlük Nazariyeleri Karşısında Türk Medenî Kanununun Sistemi**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstiklâl Matbaacılık, Ankara, 1953, s. 31 vd.

⁵³⁵ Güral, ss. 74, 146; Eren, İptal, s. 127. Ayrıca aşağıda değineceğimiz “gerçek olmayan anlamda iptal edilebilirlik” in karma hükümsüzlüğün en çarpıcı örneklerinden biri olduğu, işlemin baştan hüküm doğurmamasının kesin hükümsüzlüğün özelliği olduğu fakat diğer özellikleri bakımından iptal edilebilirliğin özelliklerini taşıdığı açıklaması için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 588 vd.

⁵³⁶ Görüşler ve örneklendirmeler için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 589 vd; Antalya, Borçlar Hukuku, s. 140 vd.

hükümsüzlük hâlleri mevcuttur. Bu hâllerde ölüme bağlı tasarruflar baştan geçerli olarak yapılmış fakat daha sonradan ortaya çıkan durumlar bunların kanun gereği hükümsüz olmasına sebep olmuştur. Tezimizin kapsamının dışında kalmakla beraber, öğretilerde kabul edilen kanun gereği hükümsüzleşme durumlarının başlıcalarından ⁵³⁷ kısaca bahsetmek gerekir. Ölüme bağlı tasarruf ile lehine kazandırma yapılan kişi, miras bırakandan önce ölürse, ölüme bağlı tasarruf kendiliğinden hükümsüz hâle gelir (TMK madde 580/1, madde 581/1, madde 548/1). TMK madde 578/1 gereği, dört bentte sayılan mirastan yoksunluk hâllerinden birinin varlığı hâlinde, ölüme bağlı tasarruf kendiliğinden hükümsüz olur. TMK madde 181/1 gereği, boşanan eşler, ölüme bağlı tasarruftan aksi anlaşılmadıkça, ölüme bağlı tasarruftan kendilerine sağlanan hakları kaybeder. TMK madde 159 gereği, evlenmenin butlanı davası sonunda iyi niyetli olmadığı anlaşılan sağ kalan eş, ölüme bağlı tasarrufla kendisine sağlanan hakları kaybeder. Bozucu koşulun gerçekleşmesi veya geciktirici koşulun miras bırakanın ölümünden sonra gerçekleşmemesi hâlinde ölüme bağlı tasarruf hüküm ifade etmez. TMK madde 541 gereği, miras bırakan için diğer vasiyetname şekillerinde vasiyetname yapma imkânı doğduğu tarihin üzerinden bir ay geçmesiyle, sözlü vasiyetname hükümden düşer.

Son olarak, vasiyetnameler tek taraflı bir şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf olduğu için miras bırakan, yapmış olduğu vasiyetnamesini her zaman serbestçe geri alabilir (TMK madde 542-544). Bu hâlde miras bırakan, kendi iradesiyle vasiyetnamesini geri almakla, onun hüküm doğurmasının önüne geçmiş olduğundan, aşağıda resmî vasiyetnamenin geri alınması hususuna da kısaca değineceğiz.

II. RESMÎ VASIYETNAMENİN GERİ ALINMASI

Tek taraflı bir şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf olması sebebiyle, miras bırakan, yapmış olduğu vasiyetnamesini her zaman serbestçe geri alabilir ⁵³⁸.

⁵³⁷ Detaylı bilgi için bkz. Banu Atlı, **Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü ve Hükümden Düşmesi**, Birinci Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Kasım 2017, s. 181 vd; Gamze Turan, **Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2009, s. 28 vd; Dural ve Öz, ss. 133-137.

⁵³⁸ Belirtmek gerekir ki vasiyetnamenin geri alınması hususu TMK'da, vasiyetnameden "dönme" olarak ifade edilmiştir. Fakat öğretilerde bazı yazarlar tarafından, tek taraflı işlemlerde "dönme"nin söz konusu olmayacağı, burada "geri alma" ifadesinin kullanılması gerektiği belirtilmektedir. Bkz. Serozan ve Engin, s. 337.

Öğretide kabul edildiği üzere, vasiyetnamenin geri alınması da bir ölüme bağlı tasarruftur ve miras bırakanın vasiyetnamesini geri aldığı anda vasiyetname yapma ehliyetine sahip olması gerekir⁵³⁹. Miras bırakanın vasiyetnameyi geri alma imkânı, TMK madde 542-544 arasında düzenlenmiş olup, bu imkânını ortadan kaldıran veya sınırlayan şart ve kayıtlar hüküm ifade etmez⁵⁴⁰. Vasiyetnamenin tamamının veya bir kısmının geri alınması da mümkündür (TMK madde 542/2).

İlk olarak TMK madde 542 hükmüne göre, miras bırakan vasiyetname için Kanun'da öngörülen şekillerden birine uymak suretiyle yeni bir vasiyetname yaparak, önceki vasiyetnamesini kısmen veya tamamen geri alabilir. Geri alınan, geri alınan vasiyetnamenin şekliyle yapılması şart olmadığından, resmî vasiyetnamenin diğer vasiyetname şekilleri ile geri alınması mümkündür. Öğretide genel olarak kabul edildiği üzere, Kanun'da belirtilmemiş olsa da vasiyetnamenin geri alınması, miras sözleşmesiyle de olabilir⁵⁴¹. Zira miras sözleşmesinin resmi vasiyetname şekline tabi olması, Kanun'un vasiyetnamenin geri alınmasında aradığı şekil kuralını karşılar.

Miras bırakanın geri almayı geri alması hâlinde, ilk vasiyetnamenin geçerli olup olmayacağı sorunu ortaya çıkar. Bu hâlde öğretide, geri almayı geri alan vasiyetnamenin yorumlanması ile sonuca varmak gerektiği, diğer bir deyişle miras bırakanın iradesinin ne olduğunun tespit edilmesi gerektiği kabul edilmektedir⁵⁴². Buradan bir sonuca varılamazsa, tartışmalı olmakla birlikte genel olarak kabul edilen ilk vasiyetnamenin geçerlilik kazanamayacağıdır⁵⁴³.

İkinci olarak TMK madde 544/1 hükmü uyarınca miras bırakanın yaptığı yeni vasiyetname, önceki vasiyetnamesini kuşkuyla yer bırakmayacak surette tamamlamadıkça, sonraki vasiyetname öncekinin yerini alacaktır. Bu ikinci hâlde, miras bırakan açıkça önceki vasiyetnamesini geri aldığını belirtmemekte, fakat

---

⁵³⁹ Çabri, s. 619.

⁵⁴⁰ Eren, İptal, s. 5; Serozan ve Engin, s. 337; Antalya ve Sağlam, s. 140; İmre ve Erman, s. 102; Öztan, s. 209; Çabri, s. 619.

⁵⁴¹ Dural ve Öz, s. 110; Antalya ve Sağlam, s. 141; İmre ve Erman, s. 103.

⁵⁴² Dural ve Öz, s. 111; İmre ve Erman, s. 104; Ömer Bağcı, **Vasiyetnamenin Geri Alınması**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2012, s. 309.

⁵⁴³ Öztan, s. 210; Dural ve Öz, s. 111; Çabri, s. 623. Aksi yönde: Bağcı, s. 312.

sonraki ölüme bağlı tasarrufu öncekini tamamlamadığı için, vasiyetnameyi geri aldığı karine olarak kabul edilmektedir⁵⁴⁴.

Üçüncü durum ise TMK madde 543/1’de düzenlenen vasiyetnamenin miras bırakan tarafından⁵⁴⁵ yok edilmek suretiyle geri alınması durumudur⁵⁴⁶. Öğretide, vasiyetnamenin yırtılması, yakılması, karalanması gibi durumlar da yok edilme kavramına dâhil sayılmaktadır⁵⁴⁷. Öte yandan böyle bir durumda, bu geri alma şeklinin, resmî vasiyetnamelerde nasıl uygulanabileceği sorunu ortaya çıkmaktadır. Öğretide ileri sürülen bir görüşe göre; vasiyetnamenin aslının değil fakat kopyasının, vasiyetnameyi geri almak amacıyla yok edilmesi hâlinde de resmî vasiyetname geri alınmış olur⁵⁴⁸. Buna karşın diğer bir görüşe göre; resmî vasiyetnamenin kopyasının yok edilmesi yeterli olmayıp, aslının da yok edilmesi gerekir⁵⁴⁹. Noterin, istenen resmî vasiyetname aslını geri verip veremeyeceği tartışmalı olmakla beraber⁵⁵⁰; bir şekilde noterdeki resmî vasiyetnamenin geri alma iradesiyle yok edilmesi hâlinde, vasiyetname geri alınmış olacaktır⁵⁵¹.

Son durum ise TMK madde 544/2 hükmünün kabul ettiği karinedir. Buna göre, vasiyetnamesinde belirli mal bırakma tasarrufunda bulunan miras bırakan; bu malı üzerinde, vasiyetnamesiyle bağdaşmayan bir (sağlar arası) tasarrufta bulunursa, vasiyetnamesindeki bu tasarrufu geri almış sayılacaktır (ademptio legati). Bu hükümde de bir karine öngörülmekte olup, aksini ortaya konulması mümkündür⁵⁵².

⁵⁴⁴ Dural ve Öz, s. 112; Serozan ve Engin, s. 341; Antalya ve Sağlam, ss. 142-143; İmre ve Erman, s. 105; Öztan, s. 211; Eren ve Yücer Aktürk, s. 126; Çabri, s. 626; Bağcı, s. 140.

⁵⁴⁵ Tartışmalı olmakla beraber, vasiyetnamenin bizzat miras bırakan tarafından değil de onun iradesi doğrultusunda başka bir kimse tarafından yok edilmiş olması da yeterlidir. Bkz. Çabri, s. 631.

⁵⁴⁶ Vasiyetnameyi yok etmek suretiyle geri almak, öğretinin çoğunluğu tarafından maddi fiil olarak değil, bir hukuki işlem olarak kabul edilmektedir. Görüşler için bkz. Bağcı, s. 189 vd.

⁵⁴⁷ Dahası, vasiyetnamenin üzerine “iptal” edildiği, “geçersiz” olduğu ifadelerinin yazılmış olmasının da bu kapsamda olduğu ileri sürülmektedir. Bkz. Serozan ve Engin, ss. 339-340.

⁵⁴⁸ Serozan ve Engin, s. 340; Bağcı, s. 226.

⁵⁴⁹ Antalya ve Sağlam, s. 142, dn. 470; İmre ve Erman, s. 109; Öztan, s. 213; Eren ve Yücer Aktürk, s. 128; İnan, Ertuş ve Albaş, s. 197.

⁵⁵⁰ Bu konuda katıldığım görüşe göre, resmî vasiyetnamenin aslının noter tarafından saklanması amacını miras bırakanın son arzularının güvenceye alınması olup, düzenlediği resmî vasiyetnamenin aslının yok edilmesi talebinde bulunan miras bırakanın bu talebi yerine getirilmelidir. Bu yönde görüş ve tartışmalar için bkz. Bağcı, ss. 218-225.

⁵⁵¹ Serozan ve Engin, s. 340; Dural ve Öz, ss. 112-113.

⁵⁵² Dural ve Öz, s. 114; Bağcı, s. 251.

III. RESMÎ VASIYETNAMENİN HÜKÜMSÜZLÜK HÂLLERİ

A. Genel Olarak

Ölüme bağlı tasarruflarda esas olarak kabul edilen yaptırım türü iptal edilebilirliktir. Diğer bir deyişle ölüme bağlı tasarruflar kural olarak kendiliğinden hükümsüz olmazlar ve TMK madde 557-559 hükümleri gereğince iptal edilebilmeleri için hak düşürücü süre içerisinde iptalde menfaati bulunan mirasçı veya vasiyet alacaklısı tarafından iptal davası açılması gerekir⁵⁵³. Bunun sebebi miras bırakanın artık hayatta olmadığı, dolayısıyla tekrar iradesini ortaya koyamayacağı bir zamanda onun son arzularına saygı duyulması gerekliliğidir. Bu anlayış tezin ikinci bölümünde anlatmış olduğumuz favor testamenti ilkesine de uygundur. Kural bu olmakla beraber ölüme bağlı tasarruflar için yokluk veya kesin hükümsüzlük yaptırımının olmadığı düşünülmemelidir. Aşağıda da genel olarak ölüme bağlı tasarrufların ve özelde resmî vasiyetnamenin hangi hâllerde yokluk ve kesin hükümsüzlük yaptırımı ile karşılaşabileceğini inceleyeceğiz.

B. Yokluk⁵⁵⁴

1. Genel Olarak

Yokluk, hukuki işlemin kurucu unsurlarından birinin mevcut olmaması, dolayısıyla ortada varlık kazanmış bir hukuki işlemin olmaması durumudur.

---

⁵⁵³ Buna karşın ölüme bağlı tasarrufların iptalinin hukuki niteliği konusunda da öğretide çeşitli tartışmalar yer almakta ise de baskın görüş; burada ölüme bağlı tasarrufun kendiliğinden hükümsüz olmaması, süresi içerisinde iptal sebebi ileri sürülmedikçe geçerli olması ve iptal sebeplerinin re'sen dikkate alınmaması dolayısıyla iptal edilebilirliğin kabul edildiği yönündedir. Bu konuda bkz. İnan, Ertaş ve Albaş, s. 276, Ayan, Miras Hukuku, s. 158; Köprülü, ss. 232-233. İptal edilebilirliğin bütün özelliklerinin görüldüğü yönünde açıklama için bkz. Eren, İptal, ss. 130-131; Eren ve Yücer Aktürk, ss. 231-232. Buna karşın hukuka ve ahlaka aykırı ölüme bağlı tasarrufların iptalini öngören eMK 499 (TMK madde 557) hükmünde mutavassıt (ara kademe) hükümsüzlük yaptırımının mevcut olduğu yönünde açıklama için bkz. Gural, ss. 165-166.

⁵⁵⁴ Öğretide “Yokluk” halinin hükümsüzlüğün (geçersizliğin) bir çeşidi olmadığı, zira olmayan bir işlemin geçerliliği veya geçersizliğinden söz edilemeyeceğinden hareketle “yokluk” haline “hükümsüzlük” başlığının altında yer verilmediği de görülmektedir. Bkz. Eren, Borçlar Hukuku, s. 348 vd; Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 578.

Sözleşmeler için kurucu unsur, karşılıklı ve birbirine uygun irade beyanlarıdır⁵⁵⁵. Karşılıklı irade beyanlarından birinin olmadığı veya bunların birbirine uygun olmadığı durumda, ortada bir sözleşme de yok demektir. Yokluk hâlinde, sözleşmenin yokluğu ilgili herkes tarafından her zaman ileri sürülebilir, hâkim önüne gelen bir uyuşmazlıkta da kendiliğinden yokluğu dikkate almak durumundadır⁵⁵⁶.

2. Resmî Vasiyetnamenin Yokluğu

Her ne kadar ölüme bağlı tasarruflarda kural olarak hükümsüzlük çeşidi iptal edilebilirlik ise de; ölüme bağlı tasarruflar, dolayısıyla vasiyetnameler de bir hukuki işlem olduklarından, kurucu unsurları taşımadıkları sürece var olamazlar, dolayısıyla olmayan bir işlemin de iptali söz konusu olamaz. Bu anlamda miras bırakanın vasiyetname yapma iradesinin (animus testandi) olmadığı durumda, ortada vasiyetnamenin kurucu unsuru da yok demektir⁵⁵⁷.

Miras bırakanın vasiyetname yapma iradesinin olmadığı, dolayısıyla vasiyetnamenin yokluğu olarak kabul edilebilecek durumları incelemek gerekir. Bu anlamda öğretilerde; miras bırakanın haberi olmaksızın başka bir kimse tarafından düzenlenen (sahte) vasiyetname⁵⁵⁸, miras bırakana fiziksel baskı uygulanarak yazdırılmış bir vasiyetname⁵⁵⁹, hipnotize edilen miras bırakanın düzenlediği vasiyetname⁵⁶⁰, vasiyetname projesi⁵⁶¹, şaka olarak veya gösteri amaçlı hazırlanan

⁵⁵⁵ Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, ss. 578-579; Oğuzman ve Öz, s. 177; Eren, Borçlar Hukuku, s. 348; Halûk N. Nomer, **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Gözden Geçirilmiş Genişletilmiş 15. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, Ekim 2017, s. 56. Borç sözleşmelerinde kural olarak tek kurucu unsurun karşılıklı irade beyanlarının birbirine uygunluğu olduğu, buna karşın kanuni şekil kurallarını ve ayırt etme gücünü sözleşmenin kurucu unsuru sayan görüşün yerinde olmadığı açıklamaları için bkz. Eren, Borçlar Hukuku, s. 348; Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 579.

⁵⁵⁶ Oğuzman ve Öz, s. 177; Mehmet Ayan, **Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)**, Gözden Geçirilmiş 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ekim 2016, (Borçlar Hukuku), s. 127.

⁵⁵⁷ Öztan, s. 224; Oğuzman, s. 185; Serozan ve Engin, s. 439. Miras bırakanın vasiyetname yapma istemi (hukuki sonuç iradesi) olmadığı durumda kesin hükümsüzlükten bahseden görüş için bkz. Ergüne, ss. 269-271. Miras sözleşmeleri bakımından da kurucu unsur karşılıklı irade beyanları olduğundan, tarafların miras sözleşmesi yapmaya yönelik iradelerinin bulunmaması miras sözleşmesinin yokluğu sonucunu doğurur. Bkz. Dural, Sözleşme, s. 297.

⁵⁵⁸ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 349; Oğuzman, s. 185; Dural ve Öz, s. 224; Ayan, Miras Hukuku, s. 157; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 281; Çabri, s. 763.

⁵⁵⁹ Ayan, Miras Hukuku, s. 157; Öztan, s. 224; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 154; Eren ve Yücer Aktürk, s. 204.

⁵⁶⁰ Eren ve Yücer Aktürk, s. 204.

⁵⁶¹ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 349; Dural ve Öz, s. 224; Öztan, s. 224; Eren ve Yücer Aktürk, s. 204.

bir yazı⁵⁶², miras bırakanın ilerideki tasavvurlarını açıklayan bir mektubu⁵⁶³ gibi örnekler verilmektedir. Sayılan örneklerin bir kısmı resmî vasiyetname bakımından da söz konusu olabilir. Örneğin; kötü niyetli kimseler miras bırakanın kimliğini kullanarak noterde onun adına resmî vasiyetname düzenletebilir, bizzat kötü niyetli bir noter başkası adına resmî vasiyetname düzenleyebilir veya resmî vasiyetname metninde değişiklik yapılabilir.

Öte yandan öğretilerde, şekil kurallarına hiç uyulmadan düzenlenen veya aşırı şekil eksikliğinin olduğu durumlarda da vasiyetnamenin yokluğundan bahsedilmektedir⁵⁶⁴. Bu anlamda; daktilo ile yazılmış imzasız bir yazı⁵⁶⁵, tarafların kendi aralarında adi yazılı şekilde hazırlayıp imzalamadıkları bir miras sözleşmesi⁵⁶⁶, miras bırakanın son isteklerini belirterek yaptığı ses kaydı gibi Kanun'un aradığı şekle hiç benzemeyen işlemler⁵⁶⁷ örnek olarak verilmektedir.

Aşırı şekil eksikliği hususunda “aşırılık”ın belirli bir ölçütü konulmuş değildir. Vasiyetname yapma iradesi hakkında fikir veren en önemli unsur miras bırakanın imzasıdır. El yazılı vasiyetnamede miras bırakanın imzasının bulunmaması belgenin, vasiyetname mi yoksa vasiyetname projesi mi olduğu konusunda büyük güçlük doğurabilir⁵⁶⁸. Fakat resmî vasiyetnamenin resmî memur huzurunda ve tanıkların katılımı ile düzenlenecek oluşu bu güçlüğü ortadan kaldırır. Dolayısıyla resmî vasiyetname düzenleme şeklindeki imza, tarih ve beyanlardaki eksiklikler - kural olarak- vasiyetnamenin yokluğuna sebep olmaz. Bu anlamda resmî vasiyetnamenin memur ve tanıklarca imza edilmemiş olması, TMK madde 533-534 hükmüne göre düzenlenen resmî vasiyetnamede miras bırakanın imzasının bulunmaması vasiyetnamenin yokluğunu değil, şekle aykırılık sebebiyle iptalini

⁵⁶² Oğuzman, s. 185; Ayan, Miras Hukuku, s. 157; Eren ve Yücer Aktürk, s. 204.

⁵⁶³ Oğuzman, s. 185; Ayan, Miras Hukuku, s. 157.

⁵⁶⁴ Buna karşın aşırı şekil eksikliği hâlinde kesin hükümsüzlükten bahseden görüş için bkz. Öztan, s. 225.

⁵⁶⁵ Köprülü, s. 230; Ayan, Miras Hukuku, s. 157; Çabri, s. 764.

⁵⁶⁶ Köprülü, s. 230; Buna karşın Dural bu hâlde yokluğun değil, şekil eksikliğinin olduğunu; bunun da yaptırımının iptal edilebilirlik olduğunu belirterek bu görüşe katılmamaktadır. Bkz. Dural, Sözleşme, s. 297, dn. 105.

⁵⁶⁷ Antalya ve Sağlam, s. 245; Çabri, s. 764; Aybay, s. 65.

⁵⁶⁸ El yazılı vasiyetname bakımından, imzasız bir yazının vasiyetname olduğunu iddia edenin bunu ispatlaması gerekeceği yönünde açıklama için bkz. Oğuzman, s. 124. El yazılı vasiyetnamenin imza içermemesi veya el yazılı olmaması halinin, miras bırakanın animus testandi'ye sahip olmamasından kaynaklanmadığı sürece, yalnızca şekle aykırılık nedeniyle iptal edilebilirlik yaptırımına tabi olması gerektiği yönünde açıklama için bkz. Ergüne, s. 298, dn. 783.

gerektirir⁵⁶⁹. Fakat resmî vasiyetnamede memur, miras bırakan ve tanıklardan hiçbirinin imzasının bulunmaması durumunda, resmî vasiyetnamenin yokluğu karine olarak kabul edilebilir; bu hâlde, resmî vasiyetnamenin var olduğunu iddia edenin bunu ispat etmesi gerekir. Belirtmek gerekir ki uygulamada böyle bir durum ile karşılaşılma ihtimali oldukça düşüktür.

Öğretide bir görüşe göre; miras bırakanın, henüz tanıkların beyanda bulunup imza atmadan ölmesi hâlinde, vasiyetname tamamlanamayacağından bu hâlde vasiyetnamenin yokluğu söz konusudur⁵⁷⁰. Diğer bir görüş ise, bu hâlde tanık beyanlarında eksiklik vardır, dolayısıyla vasiyetnamenin yokluğu değil iptal edilebilirliği söz konusudur⁵⁷¹. Kanaatimce bu aşamadan sonra miras bırakanın yapacağı başka bir işlem olmadığından, tanıkların vasiyetnameyi imzalayarak tamamlamalarına izin verilmeli, dolayısıyla böyle bir vasiyetname geçerli olarak ayakta tutulabilmelidir. Fakat miras bırakan vasiyetname metnini okuyup imzalamasına rağmen, tanıklara Kanun'un aradığı şekilde beyanda bulunmadan ölmüşse; vasiyetname işlemi memur ve tanıklar tarafından tamamlanmış olsa dahi, burada şekil eksikliği vardır ve vasiyetname iptal edilebilir. Başka bir ihtimalde; miras bırakan vasiyetname metninin arzularına uygun olduğunu beyan etmesine rağmen onu imzalayamadan ölmüşse, vasiyetname tamamlansa dahi, yine şekle aykırılık vardır ve vasiyetname iptal edilebilir. Zira miras bırakan vasiyetname yapma iradesini açığa vurmuştur. Fakat bu son hâlde, miras bırakanın son arzuları, sözlü vasiyetname usulüne uyulmak yoluyla geçerli olarak ayakta tutulabilir.

Yargıtay bir kararında; sulh hukuk hâkiminin görevlendirdiği mahkeme başkâtibinin eMK madde 479 (TMK madde 532) kapsamında yetkili resmî memur olmadığını, bu görevin doğrudan sulh hukuk hâkimine verildiğini, bu sebeple mahkeme başkâtibinin düzenlediği vasiyetnamenin hüküm ifade etmediğini ve yok hükmünde olduğunu ifade etmiştir⁵⁷². Kanaatimce bu tespit yerinde değildir. Zira burada, vasiyetname yapma iradesini ortaya koyan miras bırakanın, huzurunda vasiyetname düzenlediği memurun yetkili olduğuna dair güveni korunmalı, dolayısıyla bu hâlde sadece iptal edilebilirlikten bahsedilmelidir.

⁵⁶⁹ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 190-191.

⁵⁷⁰ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 169, dn. 35a.

⁵⁷¹ Oğuzman, s. 114, dn. 150h; aynı yönde Çabri, s. 530, dn. 1591.

⁵⁷² Yargıtay 2. HD, 5.2.1980, E. 1980/622, K. 1980/936, YKD, Cilt: VI, Sayı:4, Nisan 1980, ss. 498-500.

Aşağıda kesin hükümsüzlük başlığında inceleyeceğimiz üzere, temsil yasağına aykırılık⁵⁷³, zihni kayıt⁵⁷⁴ ve latife beyanı⁵⁷⁵ hâllerinde de vasiyetnamenin yokluğunu kabul eden yazarlar vardır.

C. Kesin Hükümsüzlük

1. Genel Olarak

Kurucu unsurları mevcut olmakla beraber, geçerlilik şartlarından kamu düzenini ilgilendirecek önemde olanlarının bulunmaması hâlinde sözleşmenin kesin hükümsüzlüğünden bahsedilmektedir⁵⁷⁶. Diğer bir deyişle kesin hükümsüzlük, kural olarak kamu yararından hareketle düzenlenmiş bir yaptırım türüdür⁵⁷⁷. Burada sadece sözleşmenin taraflarının yararı amacıyla değil, aynı zamanda kamu düzeni ve yararı amacıyla öngörülen geçerlilik şartları söz konusudur⁵⁷⁸. Kesin hükümsüzlük hâlinde işlem yapıldığı andan (baştan) itibaren hükümsüzdür, dolayısıyla hüküm ve sonuçlarını daha baştan doğurmamaktadır⁵⁷⁹. Kesin hükümsüzlüğe yol açan sebebin ortadan kalkmasıyla, belirli bir zamanın geçmesiyle veya başka bir sebeple işlem geçerli hâle gelmez⁵⁸⁰.

“Kesin Hükümsüzlük” başlıklı TBK madde 27’de kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı olan veya konusu imkânsız olan sözleşmelerin kesin olarak hükümsüz olduğu belirtilmiştir⁵⁸¹. Fakat

⁵⁷³ Oğuzman, s. 186.

⁵⁷⁴ İnan, Ertaş ve Albaş, s. 278; Eren ve Yücer Aktürk, s. 70; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 154.

⁵⁷⁵ İnan, Ertaş ve Albaş, s. 278; Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 208.

⁵⁷⁶ Oğuzman ve Öz, s. 177.

⁵⁷⁷ Eren, Borçlar Hukuku, s. 351; Güral, s. 146.

⁵⁷⁸ Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku, s. 86.

⁵⁷⁹ Kocayusufoğlu, Borçlar Hukuku, s. 581; Antalya, Borçlar Hukuku, s. 129; Hüseyin Hatemi ve Emre Gökyayla, **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011, s. 81. Buna karşın baştan itibaren hükümsüzlük yaptırımı sürekli borç sözleşmelerinin niteliğine uygun düşmeyeceğinden, bu tür sözleşmelerde hükümsüzlük sebebi ortaya çıkana dek borç ilişkisinin hüküm doğuracağı kabul edilir. Bkz. Nomer, s. 63.

⁵⁸⁰ Eren, Borçlar Hukuku, ss. 350-351; Oğuzman ve Öz, s. 178; Nomer, s. 61. Öğretide bazı yazarlar tarafından bunun bir istisnası olarak; kesin hükümsüzlüğe yol açan sebebin ortadan kalkmış olması şartıyla tarafların bir onaylama işlemiyle kesin hükümsüz işlemi geçerli kabul ederek onunla bağlı olmak istedikleri hususunda anlaşabilecekleri belirtilmektedir. Bu hâlde işlem geriye etkili yani baştan itibaren değil, ileriye etkili olarak geçerlilik kazanır. Bkz. Kocayusufoğlu, Borçlar Hukuku, s. 582 vd; Antalya, Borçlar Hukuku, ss. 135-136.

⁵⁸¹ eBK madde 20’de “kesin hükümsüzlük” ifadesi yerine “butlan”, “kesin hükümsüz” ifadesi yerine de “bâtil” kelimesi kullanılıyor idi. Ayrıca, kesin hükümsüzlüğün kısmi olması da mümkündür. Zira

öğretide kesin hükümsüzlük hâllerinin burada sayılanlardan ibaret olmadığı kabul edilmektedir. Bu anlamda genel olarak, irade beyanında bulunan kimsenin ayırt etme gücüne sahip olmaması⁵⁸² (TMK 15), sözleşmenin geçerliliği için kanunda aranan şekle uyulmaması⁵⁸³ (TBK 12) ve sözleşmenin muvazaalı olması⁵⁸⁴ (TBK 19/1) kesin hükümsüzlük sebeplerinden sayılmaktadır.

Öğretide yokluk hâlinin sonucu ile ortak bir şekilde; kesin hükümsüzlük sebebini ilgili herkesin her zaman⁵⁸⁵ ileri sürebileceği, açılan davada da kesin hükümsüzlük sebebini hâkimin kendiliğinden dikkate alacağı belirtilmektedir⁵⁸⁶. Buna karşın iki yaptırımın sonuçları açısından bir takım farkların da kabul edildiği görülmektedir. Buna göre; kesin hükümsüz işlemin aksine; yok hükmündeki işlemler tahvil kurumundan yararlanamaz⁵⁸⁷. Yine bu bağlamda, kesin hükümsüzlüğü ileri sürmek -yokluk durumunun aksine- hakkın kötüye kullanılması teşkil edebilir, bu hâlde bu hükümsüzlüğü ileri süren bundan yararlanamaz ve işlem geçerliymiş gibi aynen ifa talep edilebilir⁵⁸⁸. İspat yükü bakımından da sözleşmenin meydana geldiğini (var olduğunu) iddia eden ispat etmekle yükümlü iken, bu ispat karşısında işlemin kesin hükümsüzlüğünün karşı tarafça ispat edilmesi gerekir⁵⁸⁹.

TBK madde 27/2 bu durumu düzenlemekte, sözleşmenin içerdiği hükümlerin sadece bir kısmı hükümsüz ise ve bu hükümler olmaksızın sözleşmenin yapılmayacağı açıkça anlaşılmadıkça, hükümsüzlüğün kısmi olacağını öngörmektedir.

⁵⁸² Oğuzman ve Öz, s. 178; Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 581; Antalya, Borçlar Hukuku, s. 137; Nomer, s. 63.

⁵⁸³ Oğuzman ve Öz, s. 178; Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 581; Nomer, s. 63. Kesin hükümsüzlük söz konusu olsa da burada hükümsüzlük yaptırımının esnetildiği ve kesin hükümsüzlük sebebine sadece şekil ile korunan tarafın dayanabileceği yönünde açıklama için bkz. Antalya, Borçlar Hukuku, s. 139. Şekle uyulmamasının yaptırımı yönünden “kesin hükümsüzlük”ten farklı olarak ileri sürülen görüşler için bkz. Eren, Borçlar Hukuku, ss. 304-310.

⁵⁸⁴ Oğuzman ve Öz, s. 178; Antalya, Borçlar Hukuku, s. 138; Nomer, s. 63. Muvazaalı işlemlerde tarafların hukuki sonuç iradesinden yoksun bulunması sebebiyle burada kesin hükümsüzlüğün değil yokluğun söz konusu olduğu yönünde açıklamalar için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 579.

⁵⁸⁵ Buna karşın hükümsüz sözleşmeye dayanarak verilmiş olanı geri almak için açılacak sebepsiz zenginleşme davasında TBK madde 82/1 (eBK madde 66) uyarınca zaman aşımı süresi söz konusudur. Bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 585; Antalya, Borçlar Hukuku, s. 131.

⁵⁸⁶ Eren, Borçlar Hukuku, s. 351; Oğuzman ve Öz, s. 178; Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, ss. 585-586; Antalya, Borçlar Hukuku, s. 127.

⁵⁸⁷ Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 579; Antalya, Borçlar Hukuku, s. 127.

⁵⁸⁸ Oğuzman ve Öz, s. 177, dn. 457 ve s. 178; Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 579; Antalya, Borçlar Hukuku, s. 127; Hatemi ve Gökyayla, s. 81. Kesin hükümsüzlüğün (butlanın) herkese karşı ileri sürülebilmesinden dolayı buna mutlak butlan da denildiği yönünde açıklama için bkz. Eren, Borçlar Hukuku, s. 351.

⁵⁸⁹ Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 580; Antalya, Borçlar Hukuku, s. 128.

2. Resmî Vasiyetnamenin Kesin Hükümsüzlüğü

Borçlar hukukunda kesin hükümsüzlük hâlleri olarak kabul edilen ayırt etme gücünün yokluğu, hukuka ve ahlaka aykırılık⁵⁹⁰ (emredici hükümlere, kamu düzenine ve kişilik haklarına aykırılık) ile şekle aykırılık ölümüne bağlı tasarruflar yönünden TMK madde 557’de iptal sebebi olarak sayılmıştır.

TBK madde 27’de imkânsızlığın kesin hükümsüzlük hâli olduğu düzenlenmesine rağmen, TMK’da ölümüne bağlı tasarrufların konusunun imkânsız olması hâlinde uygulanacak yaptırım yönünden ise açık bir hüküm getirilmemiştir. Bu bakımdan öğretide genel olarak, imkânsızlık hâlinde ölümüne bağlı tasarrufun kesin hükümsüz sayılması gerektiği ifade edilmektedir⁵⁹¹. Yargıtay’ın uygulamasına göre ise imkânsızlık durumu, Kanun’da bir iptal sebebi olarak öngörülmediği için iptal davasına konu edilemez ve ancak vasiyetnamenin yerine getirilmesi davasında değerlendirilir⁵⁹².

Öğretide, tek taraflı olmalarından hareketle vasiyetnamelerde muvazaanın söz konusu olamayacağı kabul edilmektedir⁵⁹³. Gerek TBK gerek TMK’da açıkça düzenlenmeyen, irade ile irade beyanının kasten uyumsuz olduğu hâller olan zihni

⁵⁹⁰ Bazı yazarlar, hukuka ve ahlaka aykırılığın ölümüne bağlı tasarrufların da kesin hükümsüzlüğünü gerektirdiğini kabul etmektedirler. Bu hususta bkz. Üçüncü Bölüm, III, Ç, 2, b, (3).

⁵⁹¹ Hatemi, s. 94; Öztan, s. 225; Antalya ve Sağlam, s. 260; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 287; Çabri, s. 769. Konunun imkânsızlığının iptal değil kesin hükümsüzlük sebebi olmasından dolayı TMK madde 557’de buna yer verilmediği açıklaması için bkz. Oğuzman, s. 104. İmkânsızlık halinin hukuka aykırılık bağlamında ele alınarak iptal sebebi sayılabileceği yönünde açıklama için bkz. Serozan ve Engin, s. 447.

⁵⁹² Örnek olarak bkz. Yargıtay 3. HD, 19.2.2013, E. 2013/611, K. 2013/2555, A. Ruhi ve C. Ruhi, ss. 800-801; Yargıtay 3. HD, 28.5.2018, E. 2018/3535, K. 2018/5858, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

⁵⁹³ Escher, s. 114; Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 207; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 350; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 287; İmre ve Erman, s. 216; Antalya ve Sağlam, s. 245; Dural, Sözleşme, s. 293; Hatemi, s. 92; Eren ve Yücer Aktürk, s. 70; Çabri, s. 764. “Kural olarak, muvazaa, iki taraflı işlemler için söz konusu olup, tek taraflı irade beyanı niteliğinde olan ölümüne bağlı tasarruflarda (vasiyetnamelerde), muvazaadan söz edilemez. Mahkemece, muvazaa nedeniyle vasiyetnamenin iptaline karar verilmesi doğru görülmemiştir.”, Yargıtay 3. HD, 9.12.2013, E. 2013/15169, K. 2013/17434, A. Ruhi ve C. Ruhi, ss. 697-698. Buna karşın muvazaa sebebiyle vasiyetnamenin kesin hükümsüz olacağını savunanlar da vardır. Bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 350, dn. 86’da anılan yazar Picenoni. Miras sözleşmeleri bakımından muvazaanın bir kesin hükümsüzlük sebebi teşkil ettiği genel olarak kabul edilmektedir. Bkz. Dural, Sözleşme, s. 294; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 234; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 287; İmre ve Erman, s. 216; Eren ve Yücer Aktürk, s. 70; Çabri, s. 765. Buna karşın miras sözleşmelerinde de muvazaa iddiasının ileri sürülemeyeceği, ancak ivazlı miras sözleşmesinin aslında ivazsız olduğu iddiasının ileri sürülebileceği yönünde açıklama için bkz. Hatemi, s. 92. Miras sözleşmesinde muvazaanın yaptırımının kesin hükümsüzlük değil de ölümüne bağlı tasarruf arzusunun önemi dolayısıyla yokluk olması gerektiği yönünde açıklama için bkz. Oğuzman, ss. 185-186.

kayıt⁵⁹⁴ ve latife beyanının⁵⁹⁵ ölümüne bağlı tasarrufların geçerliliğine etkisi bakımından öğretide farklı görüşler ileri sürülmektedir. Öğretide bazı yazarlar⁵⁹⁶ zihnî kayıt hâlinde vasiyetnamenin kesin hükümsüzlüğünden bahsederken, kimi yazarlar⁵⁹⁷ da bu hâlde vasiyetname yapma iradesi bulunmadığından vasiyetnamenin yoklukla sakat olacağını kabul etmektedirler. Buna karşın diğer bir görüş; uygulamada doğuracağı sakıncalar ve vasiyetnameyi geri alma hâlleri dışında ve bu geri alma şekillerine uyulmaksızın vasiyetnamenin hükümsüzlüğü sonucuna varılacağı gerekçeleriyle, zihnî kayıt hâlinde vasiyetnamenin geçerli olması gerektiğini savunmaktadır⁵⁹⁸. Latife beyanı hâlinde ise öğretide bir görüş, vasiyetnamenin kesin hükümsüzlüğünü kabul etmektedir⁵⁹⁹. Başka bir görüş ise, latife beyanında vasiyetname yapma iradesi bulunmadığından vasiyetnamenin yoklukla sakat olacağı yönündedir⁶⁰⁰.

Resmî vasiyetnamenin zihnî kayıt veya latife beyanı ürünü olması -imkânsız olmasa da- pek muhtemel değildir. Vasiyetnamenin tek taraflı olduğu düşünüldüğünde, miras bırakanın gerçek iradesini yansıtmayan bu tasarrufunu ölünceye kadar her zaman geri alabilmesi mümkündür. Kaldı ki resmî memur

⁵⁹⁴ Öğretide zihnî kayıt, kişinin bilerek ve isteyerek gerçek iradesine uymayan bir (görünüşte) beyanda bulunması olarak tanımlanmaktadır. Bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 343; Antalya, Borçlar Hukuku, s. 277; Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku, s. 169.

⁵⁹⁵ Öğretide latife beyanı; kişinin, hukuki sonuç doğurmasını istemediği ve karşı tarafça ciddi olmadığını anlayacağı düşüncesiyle yaptığı ve şaka yapmak, övünmek, nezaket göstermek gibi amaç taşıdığı beyan olarak tanımlanmaktadır. Bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 344; Antalya, Borçlar Hukuku, s. 278; Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku, s. 169.

⁵⁹⁶ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 350; Dural ve Öz, s. 224; Çabri, s. 766.

⁵⁹⁷ İnan, Ertaş ve Albaş, s. 278; Eren ve Yücer Aktürk, s. 70; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 154.

⁵⁹⁸ İmre ve Erman, s. 215. Miras sözleşmeleri bakımından, yerinde olduğunu düşündüğüm ve güven teorisinden hareket eden görüşe göre, zihnî kayıt durumunu karşı tarafın bildiği veya bilmesi gerektiği durumda sözleşme kesin hükümsüz olur, aksi hâlde geçerlidir. Bkz. Dural, Sözleşme, s. 295; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 278; Eren ve Yücer Aktürk, s. 70; Çabri, s. 766. Miras sözleşmesinin iki taraflı işlem olması dolayısıyla ve dürüstlük kuralı gereği zihnî kaydın dikkate alınmayarak sözleşmenin geçerli sayılması yönünde açıklama için bkz. İmre ve Erman, s. 215 ve benzer şekilde Oğuzman, s. 185. Buna karşın zihnî kaydın varlığı hâlinde kesin hükümsüzlük yönünde görüş için bkz. Eren, İptal, s. 29, dn. 7.

⁵⁹⁹ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 351; Dural ve Öz, s. 224; İmre ve Erman, s. 215; Çabri, s. 767.

⁶⁰⁰ İnan, Ertaş ve Albaş, s. 278; Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 208. Miras sözleşmeleri bakımından, yerinde olduğunu düşündüğüm ve güven teorisinden hareket eden bir görüşe göre, karşı tarafın miras bırakanın beyanının ciddi olmadığını anladığı veya anlaması gerektiği durumda miras sözleşmesi kesin hükümsüzdür, aksi hâlde latife beyanı dikkate alınmayarak miras sözleşmesi geçerli sayılmalıdır. Bkz. Dural, Sözleşme, s. 296; İmre ve Erman, s. 216; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 278; Eren ve Yücer Aktürk, s. 70; Çabri, s. 767. Karşı tarafın güveni korunacağından hareketle latife beyanı iddiasının dikkate alınmayarak sözleşmenin geçerli sayılması yönünde açıklama için bkz. Oğuzman, s. 185. Buna karşın miras sözleşmesi yönünden de irade teorisinin geçerli olduğu ve latife beyanının da gerçek iradeye uymaması sebebiyle tasarruf sahibini bağlamayacağı açıklaması için bkz. Eren, Borçlar Hukuku, s. 364 ve Eren, İptal, s. 28.

huzurunda vasiyetname düzenleyen bir miras bırakanın zihnî kayıt veya latife beyanında bulunduğunu ispat etmek de oldukça güçtür⁶⁰¹. Fakat bir şekilde, resmî vasiyetname düzenleyen miras bırakanın zihnî kayıt veya latife beyanında bulunduğu ispat edilebilirse; kanaatimce, miras bırakanın vasiyetname yapma iradesi mevcut olmadığından vasiyetnamenin yokluğunu kabul etmek gerekir.

Öğretide genel olarak, maddi anlamda kişiye sıkı sıkıya bağlılığa aykırılık hâli de kesin hükümsüzlük sebebi olarak kabul edilmektedir⁶⁰². Her ne kadar ölüme bağlı tasarruflarda (maddi ve şekli anlamda) kişiye sıkı sıkıya bağlılık ilkesi kabul edilmekte ise de, kanaatimce bu ilkeye aykırılık hâlinde kesin hükümsüzlükten değil iptal edilebilirlikten bahsetmek gerekir⁶⁰³. Zira kesin hükümsüzlük sebepleri temelde kamu düzenine ilişkin olup, ölüme bağlı tasarrufların temsilci aracılığıyla yapılması başlı başına kamu düzenine aykırılık teşkil etmez. Dolayısıyla bu hâlde, ölüme bağlı tasarruflarda esas yaptırım türü olan iptal edilebilirlikten ayrılmayı gerektirecek haklı bir sebep mevcut değildir. Sonuç olarak; resmî vasiyetnamenin şekli anlamda kişiye sıkı sıkıya bağlılığa aykırı düzenlenmesi hâlinde şekle aykırılık sebebiyle; maddi anlamda kişiye sıkı sıkıya bağlılığa aykırı düzenlenmesi hâlinde ise hukuka aykırılık sebebiyle iptali talep edilebilir.

Öğretide bir görüş vasiyetnamenin daktilo ile yazılması ve imza konmaması gibi aşırı şekil eksikliği hâllerinde de kesin hükümsüzlüğün söz konusu olduğunu belirtmektedir⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵. Yukarıda belirttiğimiz üzere, (aşırı) şekil eksikliği miras bırakanın vasiyetname yapma iradesinin olmadığını kabule imkân veriyorsa, resmî vasiyetnamenin yokluğu, aksi hâlde iptali söz konusu olmalıdır.

---

⁶⁰¹Miras sözleşmesinin resmî vasiyetname şeklinde yapılması zorunluluğu karşısında, burada da zihnî kayıt ve latife beyanı iddialarının pratik bir değer taşımayacağı yönünde açıklama için bkz. Dural, Sözleşme, s. 296. Karşı tarafın güveni korunacağından hareketle tasarruf niyeti bulunmadan beyan yapıldığı (latife beyanı, zihnî kayıt) iddiasının dikkate alınmayacağı açıklaması için bkz. Oğuzman, s. 185.

⁶⁰² Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 350; Dural ve Öz, s. 224; Öztan, s. 225; İmre ve Erman, s. 229; Ayan, Miras Hukuku, s. 157. Bu hâlde yokluktan bahseden görüş için bkz. Oğuzman, s. 186.

⁶⁰³ Bu hâlde şekle aykırılık veya hukuka aykırılık sebebiyle iptal edilebilirliği mümkün gören görüş için bkz. Serozan ve Engin, s. 440.

⁶⁰⁴ Öztan, s. 225.

⁶⁰⁵ Kanun'da öngörülmeleyen bir ölüme bağlı tasarruf yapılması hâlinde de ölüme bağlı tasarrufun kesin hükümsüzlüğünden bahsedilmektedir. Bkz. Eren ve Yücer Aktürk, s. 204; Antalya ve Sağlam, s. 260.

Ç. İptal Edilebilirlik

1. Genel Olarak

Hukuki işlemler için iptal yaptırımını, kamu düzeninden çok tarafların yararı düşünülerek öngörülen geçerlilik şartlarına uyulmadığında ortaya çıkar⁶⁰⁶. İptal hakkının kullanımı, hak sahibinin irade beyanıyla veya dava yoluyla olur. Bozucu yenilik doğuran söz konusu iptal hakkı, kanunun öngördüğü (kural olarak hak düşürücü) süreler içerisinde kullanılabilir⁶⁰⁷. İptal sebepleri hâkim tarafından kendiliğinden dikkate alınmaz⁶⁰⁸. İptal, sadece taraflar arasında sonuç doğurur. İptal hakkı sahibi dışındaki kimselerin menfaatleri olsa dahi iptal hakkını kullanmaları mümkün değildir⁶⁰⁹.

2. Resmî Vasiyetnamenin İptali

a. Genel Olarak

Ölüme bağlı tasarrufların iptali bakımından kanun koyucu TBK hükümlerinden ayrılmış ve TMK'da özel hükümler düzenlemiştir. Burada ölüme bağlı tasarrufun yalnız açılacak olan bir dava ile iptaline karar verilebileceği düzenlenmiş ve iptal sebepleri bakımından TBK'dan ayrı hükümlere yer

⁶⁰⁶Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku, s. 87. Belirtmek gerekir ki öğretide bir kısım yazarlar iptal edilebilirlik halini iki türe ayırarak incelemekte; birinci hâlde iptal hakkı sahibinin işlem ile baştan itibaren bağlı olmadığını, iptal hakkını kullanmayarak veya bu haktan feragat ederek işlemi geçerli hâlde getirebildiğini; ikinci hâlde ise sakatlığa rağmen işlemin baştan itibaren hüküm doğurduğunu fakat iptal hakkı sahibinin bu hakkını kullanarak işlemi baştan itibaren hükümsüzleştirebildiğini kabul etmektedir. Bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 586 vd; Oğuzman ve Öz, ss. 180-181; Antalya, Borçlar Hukuku, s. 147. Buna karşın bir kısım yazarlar böyle bir ayrıma katılmayarak, tek iptal türünün mevcut olduğunu, onun da geçerli işlemlerde söz konusu olduğunu, dolayısıyla iptale tabi işlemin baştan itibaren geçerli olduğunu, iptal hakkının kullanılmasıyla işlemin geçmişe etkili olarak, baştan itibaren hükümsüz olacağını ileri sürmektedirler. Bkz. Eren, Borçlar Hukuku, s. 360.

⁶⁰⁷ Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 587.

⁶⁰⁸ Eren, Borçlar Hukuku, s. 360; Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku, ss. 87-88; Oğuzman ve Öz, ss. 180-181.

⁶⁰⁹ Eren, Borçlar Hukuku, s. 360; Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 587; Kılıçoğlu, Borçlar Hukuku, s. 88. İşlemin tarafı olmayan kişilerin menfaatleri olsa dahi iptal hakkından yararlanamayacağı, bu sebeple öğretide iptal edilebilirlik için "nispi butlan" ifadesinin de kullanıldığı açıklamaları için bkz. Eren, Borçlar Hukuku, s. 360.

verilmiştir⁶¹⁰. Burada anılan ve miras bırakanın ölümünden sonra açılacak olan iptal davası, TMK madde 558 hükmüne göre, tasarrufun iptal edilmesinde menfaati bulunan mirasçı veya vasiyet alacaklısı tarafından açılabilir ve dava tasarrufun tamamının veya bir kısmının iptaline ilişkin olabilir. TMK madde 558/3 hükmü ise daha önce anlattığımız TMK madde 536/2 hükmüyle paralel şekilde, ölüme bağlı tasarrufla lehine kazandırma yapılması yasak olan kimselere yapılan kazandırmaların iptal davasına konu edilerek yalnız bunların iptal edilebileceğini öngörmüştür.

TMK madde 559 hükmünde ise iptal davası için hak düşürücü süreler⁶¹¹ öngörülmüştür. Buna göre dava hakkı olan kimsenin; ölüme bağlı tasarrufu, iptal sebebini ve kendisinin hak sahibi olduğunu öğrendiği tarihten itibaren bir yıl ve her hâlde vasiyetnamelerde açılma tarihinden, diğer tasarruflarda mirasın geçişi (miras bırakanın ölümü) tarihinden itibaren iyi niyetli davalılara karşı on yıl, iyi niyetli olmayan davalılara karşı ise yirmi yıl içinde iptal davası açabileceği kabul edilmiştir.

Dava hakkı sahibi maddede öngörülen hususları miras bırakanın sağlığında öğrenmiş olsa dahi iptal davasını ancak miras bırakanın ölümünden sonra açabilir, dolayısıyla süre de ancak miras bırakanın ölümünden itibaren işlemeye başlayabilir⁶¹². Zira ölüme bağlı tasarruflar hüküm ve sonuçlarını ancak miras bırakanın ölümüyle doğurduklarından, miras bırakan sağ iken mirasçı veya vasiyet alacaklıları tarafından iptal davası açılması mümkün değildir⁶¹³. Öte yandan maddenin ikinci fıkrası, ölüme bağlı tasarrufun hükümsüzlüğünün def'i yoluyla her zaman ileri sürülebilmesine imkân tanımıştır.

Ölüme bağlı tasarruf TMK madde 559'da anılan hak düşürücü süreler içerisinde dava açılarak iptal edilmediği sürece geçerliliğini koruyacak, iptal edilmesi hâlinde ise geriye etkili olarak geçersiz hâle gelecektir.

---

⁶¹⁰ Burada anılan dava miras bırakanın ölümünden sonra dava hakkı olanların açabilecekleri davadır. Miras bırakanın daha sağlığında iptal sebeplerine dayanarak tasarrufu iptal etme hakkı yönünden TMK madde 504/1 hükmü dışında bir düzenleme yoktur. Vasiyetnameler bakımından miras bırakanın her zaman için sahip olduğu geri alma hakkı da unutulmamalıdır.

⁶¹¹ EMK madde 501'in madde başlığında zamanaşımı ifadesine yer verilmesi sebebiyle bu sürelerin zamanaşımı mı yoksa hak düşürücü süreler mi olduğu konusunda öğretide tartışmalar mevcut idi. Bu hususta bkz. Oğuzman, ss. 191-192; Köprülü, ss. 258-260.

⁶¹² İnan, Ertaş ve Albaş, s. 291; Oğuzman, s. 192; İmre ve Erman, s. 219, dn. 26; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 161; Belgesay, s. 102.

⁶¹³ Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 153. Sürenin miras bırakanın ölümüyle başlayacağını kabul etmesine rağmen, iptal davası hakkı olan kimselerin miras bırakanın ölümünden önce de dava açabileceği yönünde açıklama için bkz. Velidedeoğlu, s. 535.

İptal kararının etkisi bakımından öğretide genel olarak kabul edilen, kararın davanın tarafları arasında hüküm ve sonuçlarını doğuracağı, dolayısıyla davanın tarafları dışında ölüme bağlı tasarrufun geçerliliğini sürdüreceğidir⁶¹⁴. Zira burada, iptal kararının herkese karşı etkili olmasını gerektiren bir kamu yararı söz konusu olmadığı gibi, dava açmayan kimselerin de bu iradesine saygı gösterilmiş olur⁶¹⁵. İptal kararının sadece davanın taraflarını etkileyeceği Yargıtay tarafından da kabul edilmiştir⁶¹⁶.

Öğretide genel olarak iptal davasında öne sürülmeyen iptal sebeplerinin hâkim tarafından kendiliğinden dikkate alınmayacağı kabul edilmektedir⁶¹⁷. Bu yaklaşım iptal edilebilirliğin niteliğine uygundur. Yargıtay eski tarihli bir kararında vasiyetnamenin iptali davasında öne sürülmeyen şekil eksikliğini hâkimin kendiliğinden dikkate alması gerektiğini belirtirken, daha yeni tarihli kararlarında bunun aksini kabul etmiştir⁶¹⁸.

⁶¹⁴Serozan ve Engin, s. 441 vd; Eren, İptal, s. 131; Köprülü, s. 260; Antalya ve Sağlam, s. 255; İmre ve Erman, s. 226; Eren ve Yücer Aktürk, s. 239. Bu düşüncenin, iptal kararının sadece taraflar arasında etkili kapsamı ile herkesi bağlayacağı şekilde tamamlanması gerektiği açıklaması için bkz. Oğuzman, s. 195 ve dn. 523a'da anılan yazar Piotet; aksi yönde: Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 194; Velidedeoğlu, s. 535.

⁶¹⁵Serozan ve Engin, s. 444; İmre ve Erman, s. 226.

⁶¹⁶"... bir ölüme bağlı tasarrufun iptali sebebi doğduğunda, ancak davaya taraf olanlar yönünden hukuki netice doğuracak; davada taraf olmayan mirasçılar yönünden vasiyetname geçerli olmaya devam edecektir.", Yargıtay HGK, 22.9.2010, E. 2010/3-392, K. 2010/417, A. Ruhi ve C. Ruhi, ss. 1265-1266; "... yerleşmiş Yargıtay uygulamalarına göre vasiyetnamenin iptali davaları sadece dava açan yönünden hukuki sonuç doğurur, dava açmayanlar yönünden vasiyetname geçerliliğini korur ve dava açmayanları bağlamaz ...", Yargıtay 3. HD, 17.4.2013, E. 2013/3599, K. 2013/6513, A. Ruhi ve C. Ruhi, ss. 770-771. Vasiyetnamenin iptal davası açmayan mirasçılar yönünden geçerliliğini koruyacağı, bu nedenle vasiyetnamenin sadece davacı mirasçı yönünden iptaline karar verilmesi gerekirken tüm mirasçıları kapsayacak şekilde iptaline karar verilmesinin hatalı olduğu yönünde Yargıtay 2. HD, 20.3.2001, E. 2001/555, K. 2001/4158, www.kazanci.com, (24.6.2019). Vasiyeti tenfiz memuru aleyhine verilecek hükmün yalnız onun hakkında kesinlik teşkil edeceğinden, yalnız bu memur aleyhine açılan iptal davasının incelenmesi gerekeceği yönünde Yargıtay İBGK, 7.12.1955, 16/25 sayılı karar, RG. 10.2.1956-9230. İsviçre Federal Mahkemesi'nin de iptal kararının yalnız taraflar hakkında hüküm ifade edeceği görüşünde olduğu açıklaması için bkz. Öztrak, s. 56 vd dn. 40'da anılan İsviçre Federal Mahkemesi kararları.

⁶¹⁷Serozan ve Engin, s. 446; Oğuzman, s. 194; Köprülü, s. 252, dn. 247; Ayan, Miras Hukuku, s. 168; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 163; Çabri, s. 557; aksi yönde: Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 339-340.

⁶¹⁸Hâkimin kendiliğinden şekil eksikliğini ele alıp inceleyemeyeceği, esasen HUMK'nın 76. maddesinin (HMK madde 33) de buna imkân vermediği yönünde Yargıtay 2. HD, 3.3.1983, 530/1842 sayılı karar, Şener, Medenî Kanun, s. 1281. "Mahkemece; davacının iddiası kapsamında bulunmayan şekil şartlarının eksikliği nedeniyle davanın kabul edildiği anlaşılmaktadır. Davacının yargılama sırasında şekil şartlarının bulunmadığına ilişkin her hangi bir iddiası mevcut değildir.", Yargıtay 3. HD, 13.9.2017, E. 2017/13409, K. 2017/11833, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); aksi yönde: Yargıtay HGK, 14.10.1964, E. 1963/2-1227, K. 1964/629, www.kazanci.com, (24.6.2019).

Ölüme bağlı tasarrufların iptal sebepleri ise TMK madde 557 hükmünde dört bent hâlinde sayılmıştır. Yargıtay'ın kabulüne göre buradaki iptal sebepleri sınırlı sayıdadır⁶¹⁹ ve sayılan nedenler dışında ölüme bağlı tasarrufun iptali için dava açılmaz⁶²⁰. Bunlar Kanun'daki sırasıyla, miras bırakanın ehliyetsizliği; irade sakatlıkları, yani yanılma, aldatma, korkutma veya zorlama; hukuka ve ahlaka aykırılık; şekil kurallarına aykırılıktır. TMK'da iptal sebebi olarak yer almayan aşırı yararlanmanın vasiyetnamelerde söz konusu olamayacağı; buna karşın miras sözleşmelerinde söz konusu olabileceği genel olarak kabul edilmektedir⁶²¹.

Öğretide genel olarak, iptal sebebinin ölüme bağlı tasarrufun tamamını etkileyen bir sebep olduğu durumda tasarrufun tamamının iptale tabi olduğu kabul edilmektedir⁶²². Buna karşın iptal sebebi ölüme bağlı tasarrufta yer alan sadece belirli tasarruf veya tasarruflara ilişkin ise ve bu tasarruflarla diğer tasarruflar arasında sıkı bir bağ yok ise, iptal yaptırımı sadece iptal sebebinin taşıyan tasarruflar yönünden olur⁶²³.

⁶¹⁹ Oğuzman, s. 187; Öztrak, s. 53.

⁶²⁰ Örnek olarak bkz. "TMK'nun 557. maddesinde sayılan sebeplerin bulunması hâlinde vasiyetnamenin iptali gerekir. Bu sebepler dışında kalan durumlara dayanılarak ölüme bağlı tasarrufun iptali istenilemez. Somut olayda davacı, dava dilekçesi ile; murisin vasiyetnameye konu taşınmazların tamamı üzerinde tasarruf hakkı bulunmadığı iddiası ile vasiyetnamenin iptalini talep etmiştir. Bu iddianın, yukarıda açıklanan kanun hükmünde sayılan hâllerden hiçbirine girmediği açıktır.", Yargıtay 3. HD, 12.9.2018, E. 2016/21993, K. 2018/8387, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019); "TMK'nun 557. maddesinde sayılan sebeplerin bulunması hâlinde vasiyetnamenin iptali gerekir. Bu sebepler dışında kalan durumlara dayanılarak ölüme bağlı tasarrufun iptali istenilemez. Ölüme bağlı tasarrufun ifasının mümkün olmaması, vasiyet konusunun vasiyetçiye ait olmaması ise bir iptal sebebi oluşturmaz." Yargıtay 3. HD, 28.5.2018, E. 2018/3535, K. 2018/5858, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

⁶²¹ İmre ve Erman, s. 216; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 287; Antalya ve Sağlam, s. 247; Dural, Sözleşme, ss. 288-289; Serozan ve Engin, s. 447.

⁶²² Eren ve Yücer Aktürk, s. 207; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 159; Gönensay ve Birsen, ss. 70, 72.

⁶²³ Dural ve Öz, s. 225; İmre ve Erman, s. 225; Kocayusufoğlu, Miras Hukuku, s. 342. Tasarruftaki şart ve yüklemelerin hukuka aykırı olması durumunda sadece bunların iptalinin mümkün olup olmadığı tartışmaları için bkz. Eren, İptal, ss. 47-51.

b. İptal Sebepleri (TMK madde 557)

(1) Ehliyetsizlik

TMK madde 557’de ölüme bağlı tasarrufun miras bırakanın tasarruf ehliyetinin bulunmadığı bir zamanda yapılması iptal sebebi olarak düzenlenmiştir⁶²⁴. Resmî vasiyetnamede miras bırakanın tasarrufun yapıldığı anda ehliyet şartlarını taşımadığı durumda, ölüme bağlı tasarruf iptal edilebilir hâle gelir. Öğretide genel olarak, ehliyetsizliğin ölüme bağlı tasarrufun tamamının iptalini gerektiren bir sebep olduğu kabul edilmektedir⁶²⁵.

(2) İrade Sakatlıkları

TMK madde 557’de ölüme bağlı tasarrufun yanılma, aldatma, korkutma veya zorlama sonucunda yapılması tasarrufun iptali sebebi olarak öngörülmüştür. Aynı şekilde TMK madde 504/1 hükmünde de yanılma, aldatma, korkutma veya zorlama sonucunda yapılan tasarrufun geçersiz olacağı hükme bağlanmıştır⁶²⁶.

TMK madde 557’de anılan irade sakatlıkları miras bırakanın ölümünden sonra mirasçılara ölüme bağlı tasarrufun iptali davası açma hakkı vermektedir. Fakat TMK madde 504/1’de miras bırakanın yanıldığı veya aldatıldığını öğrenmesinden, korkutma veya zorlamanın etkisinden kurtulmasından itibaren bir yıl içinde tasarrufunu geri almaması hâlinde, ölüme bağlı tasarrufun geçerli sayılacağı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla mirasçıların miras bırakanın ölümünden sonra bu sebeplere dayalı olarak iptal davası açabilmeleri için; ya miras bırakanın yanılma ve aldatmayı öğrenmemiş veya korkutma ve zorlamanın etkisinden kurtulmamış olması; ya da öğrenmesine veya kurtulmasına rağmen bir yıllık süre dolmadan ölmüş olması

⁶²⁴ Miras sözleşmeleri bakımından ölüme bağlı tasarrufta bulunmayan karşı tarafın ehliyetsizliği ve sonuçları yönünden genel hükümlerin geçerli olduğu unutulmamalıdır. Dolayısıyla karşı tarafın tam ehliyetsiz olduğu durumda miras sözleşmesi kesin hükümsüzdür. Detaylı açıklama için bkz. Dural, Sözleşme, s. 75 vd.

⁶²⁵ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 342. Buna karşın ehliyetsizlik hâlinde ölüme bağlı tasarrufta yer alan maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufların duruma göre bir kısmının geçerli olarak korunabileceği yönünde açıklama için bkz. Eren, İptal, ss. 133-134’de anılan yazar Müller.

⁶²⁶ İrade sakatlıklarının TMK madde 557’de iptal sebebi olarak belirtilmesine rağmen, TMK madde 504 hükmünde bunlar için “geçersizdir” ifadesine yer verilmesinin yanlış olduğu yönünde açıklamalar için bkz. İmre ve Erman, s. 208. EMK madde 451’de “bâtıldır” ifadesi yer almaktaydı; fakat bununla da kesin hükümsüzlük ifade edilmemekteydi. Bkz. Oğuzman, s. 101, dn. 113.

gerekir⁶²⁷. Buna karşın vasiyetnamenin tek taraflılığı sebebiyle, miras bırakanın ölünceye kadar her an tasarrufunu geri alabileceği de unutulmamalıdır.

Belirtmek gerekir ki resmî vasiyetnamede, el yazılı vasiyetnameye kıyasla, miras bırakanın iradesinin sakatlanması ihtimalinin daha düşük olduğu savunulabilir. Zira resmî vasiyetnamede; vasiyetname düzenleme işleminin yetkili resmî memur ile iki tanık önünde ve memur tarafından yapılması öngörülmüş (TMK madde 532-535) ve miras bırakanın iradesini etkileyebilecek yakınlıkta kişilerin vasiyetname düzenlenmesine katılması yasaklanmıştır (TMK madde 536).

(a) Yanılma

TBK madde 31 ve 32 hükümleri uyarınca, esaslı olmayan yanılma iptal sebebi teşkil etmez ve kural olarak da saik yanılması⁶²⁸ esaslı yanılma değildir. Ölümüne bağlı tasarrufların iptali bakımından ise TMK madde 557’de yanılmanın türü bakımından bir ayırım yapılmamıştır. Vasiyetnameler bakımından, adi saik yanılmasının dahi vasiyetnamenin iptalini sağlamaya yeteceği genel olarak kabul edilmektedir⁶²⁹. Buna gerekçe olarak; TMK madde 504 ve 557’nin TBK madde 30’dan farklı olarak esaslı yanılmayı aramaması ve vasiyetnamelerin tek taraflılığı dolayısıyla korunması gerekli bir beyan muhatabının olmayışı gösterilmektedir⁶³⁰.

⁶²⁷ Dural ve Öz, s. 229; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 332-333.

⁶²⁸ Saik yanılmasında; irade ile beyan arasında uyumsuzluk olmayıp, iradenin oluşması aşamasında bu iradeyi etkileyen hususlarda yanılma vardır. Bkz. Oğuzman ve Öz, s. 101; Eren, İptal, s. 34.

⁶²⁹ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 329; Escher, s. 114; Tuor, s. 355; Eren, İptal, s. 37; Köprülü, s. 236; Antalya ve Sağlam, s. 249; Öztan, s. 227; İnan, Ertas ve Albas, s. 279; Oğuzman, s. 102; Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 202; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 156. Aksi yönde: Hatemi, ss. 93, 134; Serozan, Yorum, s. 430; Serozan ve Engin, ss. 423-424. Miras sözleşmesinde miras bırakan yönünden TBK’nın yanılmaya ilişkin hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı tartışmalıdır. Burada genel olarak kabul edilen miras sözleşmesinde güveni korunması gereken bir muhatap olması sebebiyle TBK’nın yanılmaya ilişkin hükümlerinin uygulanması ve dolayısıyla ancak esaslı yanılma hâlinde sözleşmenin iptal edilebilir olmasıdır. Bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 330-331; Dural ve Öz, s. 227; Gönensay ve Birsan, ss. 181-182; İnan, Ertas ve Albas, s. 280; Antalya ve Sağlam, s. 250; Çabri, ss. 775-776. Miras bırakan yönünden adi saik yanılmasını yeterli görüp karşı taraf bakımından TBK anlamında esaslı yanılmanın varlığını aramak şeklinde eşitsizlik yapılmasının izahının güç olduğu yönünde açıklamalar için bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 330. Görüşlerin detaylı açıklamaları için bkz. Dural, Sözleşme, ss. 268-274. Aksi yönde: Escher, s. 114; Tuor, s. 355; Eren, İptal, s. 38; İmre ve Erman, s. 210; Eren ve Yücer Aktürk, s. 78. Miras sözleşmeleri bakımından bir ayırım yapmayan, miras bırakanın saik yanılması hâlinde miras sözleşmesinin de iptal olunabileceğini belirten başka bir yazar için bkz. Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 157.

⁶³⁰ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 329; Dural ve Öz, s. 226. Ölümüne bağlı tasarruflar ile saik yanılmasını esaslı yanılma kabul etmeyen eBK madde 24 (TBK madde 32) arasındaki farkın makul ve yerinde olduğu açıklaması için bkz. Ayiter ve Kılıçoğlu, ss. 156-157.

Dolayısıyla vasiyetnamenin iptal edilebilmesi için miras bırakanın yanılmasının esaslı olması şart olmayıp, her türlü yanılma iptal sebebidir⁶³¹. Yukarıda favor testamenti ilkesini açıklarken değindiğimiz üzere, TMK madde 504/2 hükmü gereği, açık beyan yanılması durumunda vasiyetnamenin iptal edilmeyip yorum yoluyla düzeltilmesi mümkündür.

Miras bırakanın arzularının vasiyetname metnine yanlış yazılması, resmî vasiyetnamede sık karşılaşılabilecek durumlardan biridir. Genellikle bu durum, miras bırakanın arzularını memura hatalı bildirmesi veya doğru bildirdiği arzuların memur tarafından vasiyetname metnine hatalı olarak yazılmasından kaynaklanır. Esasen resmî vasiyetname düzenlenmesinde, miras bırakanın vasiyetname metnini okuyarak imzalaması (TMK madde 533-534) veya kendisine okunan metni dinleyerek arzularına uygun olduğuna kanaat getirmesi (TMK madde 535) gereklidir. Oysa miras bırakan; acele etmesi, heyecanlanması veya umursamazlığı gibi sebeplerle vasiyetname metnini gelişi güzel okuyarak veya sadece göz gezdirerek imzalamış olabilir. Hatta dikkatli okuduğu hâlde, bazı hatalı hususlar gözünden kaçmış olabilir. Bu durumda, miras bırakan esasen arzularına uygun olmayan bir vasiyetname düzenlemiş olacaktır. İşte böyle bir resmî vasiyetname (veya hatanın ilgili olduğu maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf), miras bırakanın yanılması sebebiyle iptal edilebilir hâle gelmiş olur.

(b) Aldatma

Vasiyetnamelerde aldatma ile yapılan tasarruf arasında illiyet bağının bulunması yeterli kabul edilmektedir⁶³². Diğer bir deyişle, vasiyetnamenin tek taraflılığı sebebiyle TBK madde 36'daki koşulların varlığı aranmaz.

---

⁶³¹Özcan, s. 227; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 279; Köprülü, s. 237; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 156. Yanılmanın mutlak olarak iptal sebebi olduğundan, esaslı olup olmadığının araştırılmayacağı yönünde açıklama için bkz. Belgesay, s. 99. Saik yanılması da dâhil her türlü yanılmanın burada esaslı yanılma sayılacağı yönünde açıklama için bkz. Tuor, s. 355. “Ölüme bağlı tasarrufun iptal edilebilmesi için hatanın esaslı olması zorunluluğu yoktur. “Saik”te hata yapılmış olması da iptal için yeterlidir. Bilimsel görüşler de bu konuda söz birliği içindedir.”, Yargıtay 2. HD, 24.10.1977, 6939/7274 sayılı karar, Şener, Vasiyet Hukuku, s. 251.

⁶³²Dural ve Öz, s. 228; Özcan, s. 229; Antalya ve Sağlam, s. 250; Escher, s. 118; Oğuzman, s. 103; Çabri, s. 777. Yanılmada olduğu gibi aldatma bakımından miras sözleşmelerinde miras bırakan yönünden TBK'nın aldatmaya ilişkin hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı tartışmalıdır. Burada da genel olarak kabul edilen, miras sözleşmelerinde TBK madde 36'nın uygulanması, dolayısıyla aldatmanın üçüncü kişi tarafından yapıldığı durumda, lehine aldatma yapılanın bunu biliyor veya

(c) Korkutma veya Zorlama

TBK madde 37’de sadece korkutmadan söz edilirken, TMK madde 557 iptal sebepleri arasında hem korkutmaya hem de zorlamaya yer vermiştir. Öğretide burada zorlamanın fiziksel olarak anlaşılması gerektiği, zira fiziksel zorlama hâlinde ortada bir irade sakatlığının değil irade yokluğunun söz konusu olacağı ileri sürülmektedir⁶³³. Bu anlamda örneğin miras bırakanın eli tutularak kendisine vasiyetname yazdırılması durumunda, ortada miras bırakanın iradesi olmadığından vasiyetname yok hükmündedir⁶³⁴.

Vasiyetnamelerde TBK madde 37 ve 38’deki koşulların varlığının aranmayacağı kabul edilmektedir⁶³⁵. Ancak korkutmanın hukuka aykırı olması gerekir⁶³⁶. Fakat burada hukuka aykırılığın, korkutma fiilinin içeriğine göre değil fakat bununla izlenen amaca göre tespit edileceği belirtilmektedir⁶³⁷.

---

bilmesi gerekiyorsa bu aldatmanın iptal sebebi olacağıdır. Bkz. Dural ve Öz, s. 228; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 281; Antalya ve Sağlam, s. 250; Çabri, s. 777; aksi yönde: Escher, s. 118; Tuor, s. 355; Eren, İptal, s. 42; İmre ve Erman, s. 212; Eren ve Yücer Aktürk, s. 82; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 157. Aldatmadan bahsedebilmek için her hâlükârda bir saik yanılması hâlinin mevcut olması gerektiği, saik yanılmasının ise esasen ölüme bağlı tasarrufu iptal edilebilir hâle getirdiğinden aldatmanın ayrıca hükme bağlanmasının gereksiz görülebileceği açıklamaları için bkz. Eren, İptal, s. 41; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 157.

⁶³³ Dural, Sözleşme, ss. 276-277; Eren, İptal, ss. 45-46; Eren ve Yücer Aktürk, ss. 85-86; Köprülü, s. 243; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 158. Buna karşın buradaki zorlama ifadesini maddi cebir düzeyine ulaşmamış fiziksel zorlama şeklinde anlamak gerektiği yönünde açıklama için bkz. Ayan, Miras Hukuku, s. 166.

⁶³⁴ Escher, s. 114; Öztan, s. 230; Ayan, Miras Hukuku, s. 166; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 154. Böyle bir hâlde gerçek irade beyanının mevcudiyetinin kabul edilmediğini belirtmesine rağmen tasarrufun iptal edilebilir olduğundan söz eden açıklama için bkz. Velidedeoğlu, s. 532. Buna karşın silah zoruyla miras bırakana ölüme bağlı tasarruf yaptırılması hâlinde, burada miras bırakanın iradesi olduğundan yokluğun değil, irade bozukluğu sebebiyle işlemin sakat olduğu yönünde açıklama için bkz. Çabri, s. 779.

⁶³⁵ Dural ve Öz, s. 228; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 332; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 282; Antalya ve Sağlam, s. 251; Escher, ss. 118-119; Çabri, s. 780. Burada da miras sözleşmelerinde miras bırakan yönünden TBK hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı tartışmalıdır. TBK madde 37 ve 38’deki korkutmanın koşullarının aranacağı yönünde açıklamalar için bkz. Dural ve Öz, s. 228; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 282; Antalya ve Sağlam, s. 251; aksi yönde: Escher, ss. 118-119; Tuor, s. 355; Eren, İptal, s. 43; İmre ve Erman, s. 212; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 158. Bu hususta vasiyetnameler ile miras sözleşmeleri arasında fark yapılmasının makul bir sebebi olmadığı, TBK şartları aranmaksızın, yaratılan korku ile ölüme bağlı tasarruf arasında illiyet bağının bulunmasının yeterli olduğu açıklaması için bkz. Oğuzman, s. 103.

⁶³⁶ Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 158; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 332.

⁶³⁷ Escher, s. 118; Eren, İptal, s. 44.

(3) Hukuka veya Ahlaka Aykırılık

TMK madde 557’de iptal sebebi olarak öngörülen diğer bir hâl, ölüme bağlı tasarrufun içeriği, bağlandığı koşullar veya yüklemelerin hukuka veya ahlaka aykırı olmasıdır⁶³⁸. TMK madde 515/3’te de hukuka veya ahlaka aykırı koşulların ve yüklemelerin ilişkin oldukları tasarrufu geçersiz kılacağı hüküm altına alınmıştır. Hukuka aykırılık deyimi ile; emredici hukuk kurallarının, kamu düzenine ve kişilik haklarına ilişkin hükümlerin ihlali anlaşılır⁶³⁹. Yukarıda belirttiğimiz üzere hukuka ve ahlaka aykırılığın TBK madde 27’de kesin hükümsüzlük sebebi olarak öngörülmüş olmasına rağmen, ölüme bağlı tasarruflarda kanun koyucunun bu bakımdan bir ayırım yapmış olması öğretide eleştirilere neden olmaktadır. Bu anlamda bazı yazarlar her ne kadar iptal sebepleri içerisinde yer alsın da hukuka ve ahlaka aykırılığı da kesin hükümsüzlük sebebi olarak saymaktadır⁶⁴⁰. Buna göre, TBK madde 27’deki genel kuraldan ayrılmayı haklı gösteren bir neden olmadığı gibi kamu düzeni için TBK madde 27’nin uygulanması gerekir⁶⁴¹. Zira hak düşürücü süre içerisinde iptali talep edilmeyen hukuka veya ahlaka aykırı bir ölüme bağlı tasarrufun yerine getirilmesinin istenebilmesi, miras bırakanın son arzularına saygı ilkesi ile de açıklanamaz⁶⁴². Buna karşın öğretide, hukuka veya ahlaka aykırılığı kesin hükümsüzlük sayan görüşün TMK 557 hükmüyle bağdaşmayacağı da ileri sürülmüştür⁶⁴³. İptal yaptırımını kabul edilse dahi 559/2 gereği hukuka ve ahlaka aykırılığın her zaman def’i yoluyla ileri sürülebileceği, dolayısıyla miras bırakanın

⁶³⁸ Örnek olarak bkz. “... vasiyetnameye muris tarafından “Bu vasiyetim eşimin evlenmemesi şartı ile geçerlidir” şeklinde bir şart konulduğu görülmüştür ... muris tarafından vasiyetnameye konulan bu şart, bir kişinin en temel haklarından olan evlenme hakkına bir sınır getirmesi nedeni ile, hukuka aykırı şart kapsamındadır.”, Yargıtay 3. HD, 4.4.2016, E. 2015/11226, K. 2016/5063, A. Ruhi ve C. Ruhi, ss. 376-378; “O hâlde, mahkemece; muris... evli olduğu hâlde, vasiyetnamede " yeni eşim" ibaresi kullanılarak vasiyetnamenin ahlaka aykırı amaçla düzenlendiği, iptal sebepleri arasında olduğunun değerlendirilerek, davanın kabulü ile vasiyetnamenin iptaline karar verilmesi gerekirken; yanlış değerlendirme ile yazılı şekilde davanın reddine ilişkin hüküm tesisi doğru görülmemiş, bozmayı gerektirmiştir.”, Yargıtay 3. HD, 13.4.2016, E. 2015/8350, K. 2016/5797, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

⁶³⁹ İmre ve Erman, s. 207; Eren, İptal, s. 51; Antalya ve Sağlam, s. 252.

⁶⁴⁰ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 336; Dural, Sözleşme, s. 289 vd; Antalya ve Sağlam, s. 254; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 284; Hatemi, s. 94. Kanunun kamu düzeninden sayılan, mutlak surette emredici hükümlerine aykırılık hâlinde ölüme bağlı tasarrufun kendiliğinden hükümsüz olduğu yönünde açıklama için bkz. Ş. Berki, Miras Hukuku, s. 205; aksi yönde: Serozan ve Engin, s. 447.

⁶⁴¹ Dural, Sözleşme, s. 291.

⁶⁴² İnan, Ertaş ve Albaş, s. 284; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 337.

⁶⁴³ Oğuzman, s. 186.

hukuka ve ahlaka aykırı arzularının yerine getirilmesinin belirli bir ölçüde engellenebileceği unutulmamalıdır⁶⁴⁴.

(4) Şekle Aykırılık

TMK madde 5 delaletiyle uygulanan TBK madde 12/2 gereğince, TMK'da ölüme bağlı tasarruflar için öngörülen şekil kuralları geçerlilik şartlarıdır⁶⁴⁵. Yukarıda tartışmalı olmakla beraber kanunda geçerlilik şartı olarak öngörülen şekle aykırılığın sözleşmeler yönünden genel olarak kesin hükümsüzlük sebebi olarak kabul edildiğini belirtmiş idik. Fakat TMK madde 557 hükmü, ölüme bağlı tasarrufun kanunda öngörülen şekillere uyulmadan yapılması hâlini bir iptal sebebi olarak saymıştır. Dolayısıyla ölüme bağlı tasarruflar için Kanun'da öngörülen şekle uyulmaması hâlinde, sağlar arası işlemlerde olduğu gibi kesin hükümsüzlük değil, iptal edilebilirlik yaptırımını ile karşılaşılr⁶⁴⁶.

Yukarıda resmî vasiyetnamelerin hangi şekil kurallarına uyularak düzenlenebileceğini anlattık. İşte Kanun'da öngörülen bu şekil kurallarından birine aykırılık hâlinde resmî vasiyetname iptal edilebilir olacaktır. Örneğin; miras bırakanın vasiyetname metnini imzalamaması (TMK madde 533/2); vasiyetname metninin bizzat memur tarafından, tanıklar önünde, miras bırakana okunmaması (TMK madde 535/1); vasiyetnameye tarih atılmaması ve vasiyetnamenin düzenlendiği tarihin vasiyetname içi veya vasiyetname dışı unsurlarla ortaya

⁶⁴⁴ Fakat bu def'inin sadece yerine getirilmesi istenen talebi yerine getirmemeye yaradığı, ölüme bağlı tasarrufun iptalini sağlamayacağı ve dolayısıyla iptali sonucu ortaya çıkabilecek haklardan yararlanılamayacağı yönünde açıklama için bkz. Oğuzman, s. 197.

⁶⁴⁵ "Bir işlemin geçerliliği için kanunda bir şekil öngörölmüş ise, bu şekle uyulmadan yapılan sözleşme ve işlem geçerlilik kazanmaz (BK. 11.) Medenî Kanununun 5. maddesi delaletiyle Borçlar Kanununun anılan hükmü vasiyetnameler için dahi caridir.", Yargıtay 2. HD, 15.3.1973, 1556/1575 sayılı karar, Özüđur, ss. 620-621; "Öte yandan Medenî Kanununun 5. Maddesi delaletiyle BK. 11. maddesine göre, bir işlemin geçerliliği için kanunen belli bir şekil şart kılınmış ise, bu şekle uymayan muamele veya sözleşme bätül olur.", Yargıtay 2. HD, 22.12.1972, 374/7266 sayılı karar, Özüđur, ss. 621-625; aynı yönde: Yargıtay 2. HD, 13.10.1992, 8717/9523 sayılı karar, İnal, s. 195. Ayrıca bkz. Yargıtay HGK, 7.11.1993, E. 1993/2-526, K. 1993/724, Yargıtay 3. HD, 28.9.2010, E. 2010/7829, K. 2010/15359 ve Yargıtay 3. HD, 30.3.2016, E. 2015/7176, K. 2016/4853, www.kazanci.com, (24.6.2019).

⁶⁴⁶ Dural ve Öz, s. 230; Oğuzman, s. 183; Eren, İptal, s. 67. "Şekle aykırılık, hukuka-ahlaka aykırılık, ehliyetsizlik sağlar arası tasarruflarda butlan sebebi iken ölüme bağlı tasarruflarda iptal sebebi olarak düzenlenmiştir. Burada yasa koyucunun amacı, ölüme bağlı tasarrufu mümkün olduğunca ayakta tutmaktır. Ölüme bağlı tasarruflarda butlan yaptırımının bulunmaması, "favor testamenti" prensibinden kaynaklanmaktadır (A.M.Kılıçoğlu-Miras Hukuku-sf.178).", Yargıtay 3. HD, 9.9.2013, E. 2013/12637, K. 2013/11957, www.kazanci.com, (24.6.2019).

konulamaması (TMK madde 533/3); vasiyetname metninin memur tarafından imzalanmaması (TMK madde 533/3); miras bırakanın vasiyetname metninin son arzularını içerdiğini tanıklara beyan etmemesi (TMK madde 534/1-madde 535/1); tanıkların beyanlarında yer alması gerekli unsurlardan birinin eksikliği (TMK madde 534/2-madde 535/2); tanıklardan birinin yazılı beyanlarını imzalamaması (TMK madde 534/2-madde 535/2); TMK madde 533-534 şeklinde, vasiyetname metninin miras bırakan tarafından okunmasından sonra, işlemin bütünlüğünü bozacak şekilde işleme ara verilmesi (işlemde birlik ilkesi); TMK madde 535 şeklinde, vasiyetname metninin memur tarafından miras bırakana okunmasından sonra, işlemin bütünlüğünü bozacak şekilde işleme ara verilmesi (işlemde birlik ilkesi); şekle aykırılık teşkil eder ve vasiyetnamenin iptalini gerektirir. Resmî vasiyetname düzenlenmesinde önemsiz kabul edilebilecek şekle aykırılıkların, şekil kurallarının yorumu yoluyla aşılabileceğini, bu hâlde vasiyetnamenin geçerli olarak ayakta tutulabileceğini de unutmamak gerekir.

Yukarıda incelediğimiz üzere, aşırı şekle aykırılık hâlinde vasiyetnamenin iptal edilebilirlik değil, kesin hükümsüzlük veya yokluk ile sakat olduğu yönünde görüşler mevcuttur. Oysa resmî vasiyetnamenin resmî memur huzurunda ve tanıkların katılımı ile düzenlenecek oluşu; miras bırakanın vasiyetname yapma iradesine sahip olup olmadığının tespitindeki güçlüğü ortadan kaldırır. Dolayısıyla resmî vasiyetname düzenleme şeklindeki imza, tarih ve beyanlardaki eksiklikler - kural olarak- vasiyetnamenin yokluğuna sebep olmaz. Resmî vasiyetnamede memur, miras bırakan ve tanıklardan hiçbirinin imzasının bulunmaması durumunda ise; kanaatimce, resmî vasiyetnamenin yokluğu karine olarak kabul edilebilir; resmî vasiyetnamenin var olduğunu iddia edenin bunu ispat etmesi gerektiği ileri sürülebilir. Belirtmek gerekir ki uygulamada böyle bir durum ile karşılaşılma ihtimali oldukça düşüktür.

Yargıtay uygulaması ve öğretide baskın görüş, -TMK madde 558/3 dışında- şekle aykırılığın ölüme bağlı tasarrufun tamamını etkileyen bir iptal sebebi olduğu, bu durumda vasiyetnamenin tamamının iptalinin gerekeceği yönündedir⁶⁴⁷. Buna karşın öğretide bir görüş⁶⁴⁸ şekil eksikliği sebebiyle ölüme bağlı tasarrufun sadece

⁶⁴⁷ Eren ve Yücer Aktürk, s. 207; Dural ve Öz, s. 232; Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 159; Gönensay ve Birsen, ss. 70, 72.

⁶⁴⁸ Oğuzman, s. 196.

bir kısmının iptalinin istenmesine ve mahkemece bu yönde karar verilmesine bir engel olmadığını savunmaktadır. Buna göre şekle aykırı bir vasiyetnamenin iptali kararının davanın tarafları dışında etkili olmaması nasıl mümkünse, dava açan yönünden kısmen hüküm ifade etmesi de mümkün olmalıdır. Bu görüş kabul edildiğinde, vasiyetnamenin hem TMK madde 536/1 hükmüne hem de 536/2 hükmüne aykırı olması durumunda, sadece TMK madde 536/2'ye aykırı olarak yapılan kazandırmanın iptali talebiyle sınırlı iptal davası açılabilir⁶⁴⁹.

Belirtmek gerekir ki şekle aykırılık bakımından kısmi iptali öngören düzenleme, sadece TMK 536/2'ye aykırı yapılan kazandırmaların iptal edileceği yönündeki TMK madde 558/3 hükmüdür⁶⁵⁰.

Şekle uygun bir vasiyetnameye, sonradan şekle aykırı bir takım tasarruflar ilave edilmesi durumunda da vasiyetnamenin tamamı değil sadece şekle aykırı olarak eklenen tasarruflar iptal edilecektir⁶⁵¹.

III. HÜKÜMSÜZLÜK VE TAHVİL İLİŞKİSİ

Alman hukukunda açıkça düzenlenen tahvil (çevirme) kurumuna ilişkin bir düzenleme hukukumuzda yer almamaktadır⁶⁵². Fakat öğretilerde ve uygulamada bu kurumun varlığı kabul edilmektedir. Hukuki işlemlerin tahvili, kanunda öngörülen şartları gerçekleştirilmemesi sebebiyle kesin hükümsüz olan işlemin, varlık unsurlarını gerçekleştirdiği diğer bir işleme çevrilerek ayakta tutulması, dolayısıyla ona geçerli sonuçlar bağlanması olarak ifade edilmektedir⁶⁵³. Tahvile başvurulabilmesi için gerekli olan şartlar genel olarak; kesin hükümsüz bir işlemin var olması, bu işlemin kendisine çevrilecek başka bir işlemin geçerlilik şartlarını taşıyor olması, kendisine

⁶⁴⁹ Çabri bu durumu, hâkimin ileri sürülen iptal sebepleriyle bağlı olacağı görüşüyle açıklamaktadır. Bkz. Çabri, ss. 556-557.

⁶⁵⁰ Fakat belirtmek gerekir ki anılan kazandırma yasağının bir şekil kuralı olmadığı, dolayısıyla iptal sebeplerinden şekle aykırılık yerine hukuka aykırılık sebebi olarak düşünülmesi de mümkündür. Nitekim eMK madde 500/2 hükmünde bu durum şekil eksikliği olarak ifade edilmekteydi. TMK madde 558/3'te ise bu durumun şekle ait bir eksiklik olduğu belirtilmemektedir.

⁶⁵¹ Eren, İptal, s. 135.

⁶⁵² Alman MK madde 140'a göre; "*Kesin hükümsüz bir hukuki işlem bir başka işlemin şartlarını gerçekleştiriyorsa ve tarafların yaptıkları işlemin bâtil olduğunu bilselerdi diğer işlemi istemiş olacakları farz ve kabul edilebiliyorsa, sözü geçen ikinci işlem geçerli olur.*". Bkz. Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s. 609.

⁶⁵³ Kaneti, s. 1; Köprülü, s. 228, dn. 200; Benzer tanım için bkz. Ayşe Havuçcu (Akdemir), "Şekle Aykırılık Nedeniyle Geçersiz Hukuki İşlemlerin Tahvili", **DEÜHFD**, Kudret Ayiter Armağanı, Cilt: III, Sayı:1-4, Ankara, 1987, s. 651.

çevrilecek işlemin kesin hükümsüz işlem ile aynı veya benzer amaca yönelik olması, hükümsüzlüğü bilseler idi tarafların kendisine çevrilecek işlemi isteyecekleri yönünde farazi iradelerinin tespit edilebilmesidir⁶⁵⁴.

Tahvil için kesin hükümsüz bir işlemin varlığı gerekli olduğundan iptal edilebilir işlemlerin, iptal edilmediği süre (geçerlilik süresi) içerisinde tahvili söz konusu olmaz⁶⁵⁵. Ölüme bağlı tasarruflarda da süresinde iptal davası açılmadığı ve dolayısıyla işlem geçerli hâle geldiğinde tahvil kurumuna ihtiyaç da duyulmayacaktır. Tahvil, sıklıkla şekle aykırı işlemlerde uygulanmakla birlikte; iptal edilebilir işlemlerin, iptalden sonra tahvilinin en belirgin uygulanma yeri ise ölüme bağlı tasarruflardır⁶⁵⁶.

Burada işlemlerin tahvili ve yorumu arasındaki ilişkiye de değinmek gerekir. Nitekim öğretide; tahvil ile yorumun birbirinden farklı olduğu, zira yorumda tarafların beyanlarının anlam ve amacı araştırılır iken, tahvilde tarafların istek ve amaçlarının belli olduğu fakat işlemin tarafların amaçladıkları içerik ve sonuçlarıyla kesin hükümsüz olduğu, dolayısıyla bir işlem yorum yoluyla ayakta tutulabiliyorsa tahvile başvurmaya gerek olmadığı ifade edilmektedir⁶⁵⁷. Tahvil için tarafların kendisine çevrilen işlem yönünden gerçek iradeleri mevcut olmamalı, bu “irade boşluğu” varsayılan irade yoluyla tamamlanabilmeli; diğer bir deyişle, eğer taraflar yaptıkları işlemin geçersizliğini bilseler idi, kendisine çevrilecek işlemin geçerliliğini isteyecekler idi sonucuna ulaşılabilirdi⁶⁵⁸. Sonuç olarak, yorum ve tahvil kurumu birbirini tamamlayan kurumlardır. Yorum yoluyla işlemin geçersizlikten kurtarılamadığı hâllerde, tahvil kurumuna başvurulacak, tahvil yoluyla işlemin ayakta tutulup tutulamayacağı irdelenecektir. Dolayısıyla tahvil kurumu ile yorum kuralı olan favor testamenti arasında da yakın bir ilişki vardır. Bu anlamda iptal edilebilir bir ölüme bağlı tasarrufun tahvil yoluyla geçerli kılınması da favor

---

⁶⁵⁴ Kaneti, ss. 107-157; Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, ss. 614-619; Havutçu (Akdemir), ss. 660-664; Nomer, s. 65; Antalya, Borçlar Hukuku, ss. 132-133; Oğuzman ve Öz, s. 180.

⁶⁵⁵ Ancak iptal gerçekleştiğinde işlem kesin hükümsüz hâle geleceği için, iptal anında işlem tahvile konu olabilecektir. Bkz. Kaneti, s. 138.

⁶⁵⁶ Kaneti, ss. 123, 138.

⁶⁵⁷ Havutçu (Akdemir), s. 655; Kaneti, s. 22.

⁶⁵⁸ Kaneti, ss. 152-153; Havutçu (Akdemir), s. 663.

testamenti kuralına dayanır, ona hizmet eder⁶⁵⁹. Dahası, vasiyetnamenin tahvilinin, yorumun bir görünüş biçimi olarak değerlendirilebileceği de ileri sürülmektedir⁶⁶⁰.

Şekli anlamda ölüme bağlı tasarrufların birbirine tahvili bakımından öğretide çeşitli örnekler verilmektedir. Öğretide genel olarak kabul edildiği üzere, miras sözleşmesinin vasiyetnameye tahvili söz konusu olabilir⁶⁶¹. Örneğin, vasiyetname için öngörülen ehliyet şartını sağlayan fakat ergin olmayan miras bırakanın yapmış olduğu miras sözleşmesinin, resmî vasiyetnameye tahvili suretiyle ayakta tutulması mümkün olabilir⁶⁶². Yine bu bağlamda, taraflardan birinin imzalamadığı (şekle aykırı) bir miras sözleşmesinin vasiyetnameye tahvili söz konusu olabilir⁶⁶³. Bu durumlarda, miras sözleşmesinin resmî vasiyetnameye tahvili suretiyle ayakta tutulabilmesi için; resmî vasiyetnamenin şekil ve ehliyet şartları sağlanmış olmalı, vasiyetname ile de miras sözleşmesi ile izlenen amacın ve sonucun elde edilmesinin mümkün olması, miras bırakanın hükümsüzlüğü bilse idi geçerli bir vasiyetname yapacağını anlaşılması ve karşılıklı kazandırmaların olduğu bir miras sözleşmesinde miras bırakanın kendi lehine olan kazandırma olmasaydı dahi vasiyetname yapacağını anlaşılması gereklidir⁶⁶⁴.

Aşağıda anlatılacağı üzere, hukukumuzda ortak vasiyetnamelerin geçersiz olduğu kabul edilirse; vasiyetnamenin şekil şartlarını taşıyan ve tarafların karşılıklı olarak kazandırmada bulunduğu miras sözleşmesinin, karşılıklı ortak vasiyetname şeklinde ayakta tutulamayacağı anlaşılır⁶⁶⁵. Buna karşın, resmî şekilde yapılmış bir ortak vasiyetnameyi, tahvil yoluyla miras sözleşmesi olarak geçerli tutmak mümkün olabilir⁶⁶⁶.

IV. ORTAK VASIYETNAMELERİN DURUMU

Şekle aykırılık hâlinde resmî vasiyetnamenin iptal edilebilirlik yaptırımı ile karşılaştığını belirttikten sonra, bir de TMK'da öngörülmeven ortak vasiyetnamelerin

⁶⁵⁹ Oğuzman, s. 173, dn. 419'da anılan yazar Escher; Antalya ve Sağlam, s. 240; Dural ve Öz, s. 222.

⁶⁶⁰ Ergüne, s. 246.

⁶⁶¹ Aksi yönde bir görüş için bkz. Dural, Sözleşme, s. 87, dn. 13'te anılan yazar Henrici.

⁶⁶² Ayan, Miras Hukuku, s. 156; Ergüne, s. 265. Miras sözleşmesi yapan miras bırakanın küçük değil fakat kısıtlı olması hâlinde de vasiyetnameye tahvil yapılabilir. Bkz. Baygın, s. 583.

⁶⁶³ Kaneti, s. 203; Baygın, s. 584.

⁶⁶⁴ Dural, Sözleşme, ss. 86-87; Baygın, s. 584; Kaneti, ss. 198, 200, 201.

⁶⁶⁵ Kaneti, ss. 197-198.

⁶⁶⁶ Bu hususta bkz. Üçüncü Bölüm, V.

durumuna değinmek gerekir. Nitekim uygulamada, resmî vasiyetnamelerin ortak vasiyetname şeklinde yapılmasına rastlanılmaktadır. Bu sebeple öncelikle ortak vasiyetname kavramını ve arkasından türlerini açıkladıktan sonra, bu tür vasiyetnamelerin geçerli olup olmadığı veya hükümsüz ise hangi tür hükümsüzlük ile karşı karşıya olduğunu açıklayacağız.

Ortak vasiyetnamelere ilişkin TMK’da öngörülen bir hüküm mevcut değildir. Öğretide ortak vasiyetnameler; birden fazla miras bırakanın ölümlerinden sonra hüküm ifade etmek üzere, malvarlıkları üzerinde tek taraflı olarak tasarrufta bulunmak amacıyla, birlikte son arzularını açıkladıkları ölüme bağlı tasarruflar olarak tanımlanmaktadır⁶⁶⁷. Öğretide -tartışmalı olmakla birlikte- ortak vasiyetnamenin tek bir belgede birleşmesi zorunluluğunun bulunmadığı, önemli olanın; birden fazla kimsenin, malvarlıkları üzerinde birlikte tasarrufta bulunmak noktasında ortak iradelerinin varlığı olduğu belirtilmektedir⁶⁶⁸.

Öğretide genel olarak kabul gördüğü üzere, ortak vasiyetnameler; birlikte, karşılıklı ve birbirine bağlı olmak üzere üç şekilde söz konusu olabilir⁶⁶⁹. Birlikte vasiyetnamede, birden fazla miras bırakan aynı anda ve aynı belgede (uno actu) son arzularını açıklar⁶⁷⁰. Aynı belgede, örneğin eşlerden biri belirli mal bırakma tasarrufundan bulunurken, diğeri de vakıf kurma tasarrufunda bulunur⁶⁷¹. Karşılıklı vasiyetnamede, miras bırakanlar birbirleri lehine ölüme bağlı tasarrufta bulunurlar⁶⁷². Birbirine bağlı vasiyetnamelerde ise, yapılan vasiyetnamelerin her birinin geçerliliği diğeri vasiyetnamenin geçerli olmasına veya geri alınmamasına (veya ortadan kaldırılmamasına) bağlanmıştır⁶⁷³. Birbirine bağlı vasiyetnamelerin, mutlaka karşılıklı vasiyetname olması gerekmediği gibi, aynı zamanda karşılıklı olmalarına da bir engel yoktur⁶⁷⁴. Eşlerin birbirlerini, diğeri vasiyetnamesinin geçerli olması

⁶⁶⁷ Mustafa Dural, “İsviçre Türk Hukukunda Ortak (Müşterek) Vasiyetnameler”, **İÜMHAD**, Cilt: 3, Sayı: 4, 1969, (Ortak Vasiyetname), s. 165 ve dn. 1’de anılan yazarlar.

⁶⁶⁸ Dural, Ortak Vasiyetname, s. 166 ve dn. 3’te anılan yazarlar; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 130.

⁶⁶⁹ Dural, Ortak Vasiyetname, s. 166; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 130; Escher, s. 86; Çabri, s. 505; karşı. Şener, Vasiyet Hukuku, ss. 50-52.

⁶⁷⁰ Dural, Ortak Vasiyetname, s. 166; Escher, s. 86; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 130; Çabri, s. 505.

⁶⁷¹ Dural, Ortak Vasiyetname, s. 166.

⁶⁷² Dural, Ortak Vasiyetname, s. 166; Escher, s. 86; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 130; Çabri, s. 505.

⁶⁷³ Dural, Ortak Vasiyetname, s. 167; Escher, s. 86; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 130-131; Çabri, s. 505.

⁶⁷⁴ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 131; Dural, Ortak Vasiyetname, s. 167.

şartıyla karşılıklı olarak mirasçı ataması örneğinde, ortada birbirine bağlı ve karşılıklı vasiyetnameler söz konusu olur⁶⁷⁵.

Her üç ortak vasiyetname çeşidinde de miras bırakanların, vasiyetnamelerini serbestçe geri alma hakları mevcuttur⁶⁷⁶. Ancak kural bu olmakla birlikte, birbirine bağlı vasiyetnamelerde miras bırakanlardan birinin ölümü ile diğerinin bununla bağlı olacağı kabul edilmektedir⁶⁷⁷.

Belirtmek gerekir ki öğretilerde bir görüş, ortak vasiyetnameleri sadece birbirine bağlı vasiyetnameler anlamında tanımlamakta, birlikte ve karşılıklı vasiyetnamelerin ise esasen bir ortak vasiyetname olmadığını kabul etmektedir⁶⁷⁸. Kimi görüşler ise ortak vasiyetnamenin, anlamını daraltıcı şekilde, aynı işlem (belge) içinde yapılacağını belirtmektedir⁶⁷⁹. Bu yönde olan bir görüşe göre, ortak vasiyetnamede birden fazla miras bırakan aynı vasiyetnamede karşılıklı olarak birbirleri hakkında ölüme bağlı tasarruf yapmakta; bu sebeple örneğin, iki kişinin ayrı olarak yaptıkları vasiyetnamelerde birbirlerini mirasçı atamaları hâlinde veya bir vasiyetnamenin hüküm doğurması diğer vasiyetnamenin hüküm doğurmasına bağlanması hâlinde ortak vasiyetnameden söz etme olanağı bulunmamaktadır⁶⁸⁰.

İsviçre MK'nın ilk tasarısında ortak vasiyetnamelere izin verilmiş iken, İsviçre MK'da bu düzenlemeye yer verilmediği, Kanun'a alınmama gerekçesi olarak da ortak vasiyetnamelerin karmaşık yapıda olması ve miras sözleşmesinin yanında gereksiz görülmesi olduğu belirtilmektedir⁶⁸¹. Genel olarak ortak vasiyetnamelerin yapılmasına karşı çıkan görüşlerin gerekçeleri; Kanun'da özel bir hükmün mevcut olmaması, Kanun'daki susmanın boşluk değil menfî çözüm anlamına geldiği, Kanun'daki şekil kurallarının ve vasiyetnamenin tek taraflılığının ihlal edilmesi endişesidir⁶⁸². Buradan hareketle ortak vasiyetnamelerin hükümsüz olduğu kabul

⁶⁷⁵ Dural, Ortak Vasiyetname, s. 167.

⁶⁷⁶ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 131.

⁶⁷⁷ Dural, Ortak Vasiyetname, s. 167, dn. 8; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 131'de anılan Alman MK madde 2271.

⁶⁷⁸ Şener, Vasiyet Hukuku, ss. 50-52.

⁶⁷⁹ Ayiter ve Kılıçoğlu, s. 81.

⁶⁸⁰ İmre ve Erman, s. 227, dn. 42.

⁶⁸¹ Escher, s. 86; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 131; Şener, Vasiyet Hukuku s. 51. Alman MK'da ortak vasiyetnamenin yalnız eşler arasında kabul edildiği, Fransız MK'da ise ortak vasiyetnamenin geçersiz sayıldığına ilişkin açıklama için bkz. İmre ve Erman, s. 226, dn. 41.

⁶⁸² Dural, Ortak Vasiyetname, ss. 168-170'de anılan yazarlar. TMK'da ortak vasiyetname düzenlenmenin benimsenmediği yönünde açıklamalar için bkz. Köprülü, s. 124, dn. 4; Dalamanlı, s. 284; İmre ve Erman, s. 226.

edilecek olursa, hükümsüzlüğün türü bakımından da öğretilerde farklı görüşler yer almaktadır. Genel görüş Kanun'daki şekle aykırılığın yaptırımın iptal edilebilirlik olduğundan hareketle, bunların da iptale tabi olacağını, süresinde iptali talep edilmez ise vasiyetnamenin geçerliliğini koruyacağını belirtirken⁶⁸³; bir diğer görüş ortak vasiyetnamelerin Kanun'da düzenlenmediğinden hareketle yaptırımın iptal edilebilirlik değil kesin hükümsüzlük olarak görmektedir⁶⁸⁴. Kanaatimce ilk görüş ve gerekçesi yerindedir.

Haklı olarak belirtildiği üzere, genel olarak öğretilerde belirtilen görüşler ortak vasiyetnamelerin hükümsüz olduğundan ziyade, Kanun'daki şekil şartlarını taşımayan vasiyetnamelerin geçerli olmadığı noktasında ağırlık kazanmaktadır⁶⁸⁵. Bu sebeple Dural'a göre, şekil şartlarına uygun olması şartıyla karşılıklı vasiyetnameler ile birbirine bağlı vasiyetnamelerin geçerli kabul edilmesi gerekirken; birlikte vasiyetnameler Kanun'daki şekil şartlarını taşımadığı için geçerli kabul edilmeyebilir⁶⁸⁶. TMK madde 515'teki vasiyetnamelerin şarta bağlanabileceğini hükmü nazara alındığında, vasiyetnamelerden birinin geçerliliğinin diğerinin geçerliliği şartına bağlanmasına engel bir durum da yoktur⁶⁸⁷.

Buna karşın, birlikte vasiyetnamelerin de tahvil yoluyla geçerliliğinin temin edilip edilemeyeceğinin incelenmesi gerekir. Örneğin (A), Kanun'daki şekle uygun el yazılı vasiyetname yazmış ve altına diğer miras bırakan (B) de imza atmış ise, bu vasiyetname birlikte vasiyetname olarak geçersiz ise de (A) yönünden vasiyetname ayakta tutulabilir⁶⁸⁸. Yeter ki burada birbirine bağlı vasiyetname olmasın ve (A)'nın (B)'nin katılımı olmasa dahi bu vasiyetnameyi yapabileceği söylenebilsin⁶⁸⁹. Dahası birlikte resmî vasiyetnamelerin, Kanun'daki şekil kurallarını karşılamak kaydıyla,

---

⁶⁸³ Şener, Vasiyet Hukuku, s. 54; Dural, Ortak Vasiyetname, ss. 170-171; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 351; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 171; İmre ve Erman, s. 227.

⁶⁸⁴ Escher, s. 86.

⁶⁸⁵ Dural, Ortak Vasiyetname, s. 170.

⁶⁸⁶ Dural, Ortak Vasiyetname, s. 172. Miras bırakanın tüm tasarrufunu karşı tarafın tasarrufuyla bağlamasının geçersiz olacağı yönünde açıklama için bkz. Antalya ve Sağlam, s. 120.

⁶⁸⁷ Dural, Ortak Vasiyetname, s. 172; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 132; Escher, s. 87; Antalya ve Sağlam, s. 119; Çabri, s. 507 Ancak her miras bırakanın dilediği zaman kendi vasiyetnamesini geri almak imkânına sahip olduğu yönünde açıklama için bkz. İnan, Ertaş ve Albaş, s. 172.

⁶⁸⁸ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 131-132; Dural, Ortak Vasiyetname, s. 171; Escher, s. 87.

⁶⁸⁹ Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, ss. 131-132; Ergüne, s. 262; Kaneti, s. 199.

tahvil yoluyla, miras sözleşmesi olarak ayakta tutulması da mümkün kabul edilmelidir⁶⁹⁰.

Belirtelim ki aynı belgede fakat birbirinden bağımsız ve her biri Kanun'daki şekil kurallarını taşıyan vasiyetnamelerin düzenlenmesine hiçbir engel yoktur⁶⁹¹. Örneğin, resmî vasiyetname düzenleyen eşlerin arzuları ayrı ayrı vasiyetnameye yazılmış ve Kanun'daki şekil hükümleri izlenmiş ise ortada aynı belgede yer alsada iki bağımsız ve geçerli vasiyetname söz konusu olur. Zira her ikisi de Kanun'daki şekil kurallarını taşımaktadır⁶⁹². Bu iki bağımsız vasiyetnameden birinin şekil kurallarına aykırı, diğerinin uygun olması hâlinde yalnız şekle aykırı olanın iptali gerekecektir.

Yargıtay, eşlerin birbirini ön mirasçı olarak atadığı bir karşılıklı ve birlikte (resmî) vasiyetnamenin mevcut olduğu olayda; miras bırakanın arzularını ayakta tutmak gerekeceği, tarafların ortak tasarruftaki işlemleri birbirine bağımlı ise bu tasarrufun miras sözleşmesi olarak nitelendirilmesinin miras bırakanın son arzularına uygun bir yorum tarzı olacağı gerekçesiyle, vasiyetnameyi miras sözleşmesi olarak geçerli saymıştır⁶⁹³.

Aşağıda değineceğimiz kararlardan anlaşılacağı üzere Yargıtay'ın yaklaşımı, ortak vasiyetname çeşitlerinden birlikte vasiyetnamenin şekle aykırı olduğu ve bu sebeple iptal edileceği yönündedir. Eşlerin tek bir resmî vasiyetname ile davacı kimseleri mirasçılıktan çıkardıkları bir olayda Yargıtay, bu hâli ile vasiyetnamelerin geçersiz olup iptali gerekeceğini belirtmiştir⁶⁹⁴.

Yakın tarihli bir kararında Yargıtay, kararın muhalefet şerhinden anlaşıldığı üzere, yerel mahkemenin, düzenlenen resmî vasiyetnamenin ortak vasiyetname niteliğinde olması sebebiyle, iptaline dair kararını yerinde bularak onamıştır⁶⁹⁵. Yine yakın tarihli bir başka kararında Yargıtay, miras bırakanların birlikte noter önünde son arzularını açıklamış olması ve her iki iradeyi kapsayacak şekilde bir tek belge

⁶⁹⁰ Dural, Ortak Vasiyetname, ss. 171-172; Escher, s. 88. Bu durumun tek başına tahvile imkân vermediği, vasiyetnameden tek taraflı dönebilme sebebiyle tarafların miras sözleşmesi yönünde iradelerinin uyuşması gerektiği, ancak bunun tespiti hâlinde tahvilin söz konusu olabileceği yönünde açıklamalar için bkz. İnan, Ertaş ve Albaş, s. 271; Ergüne, s. 264.

⁶⁹¹ Escher, s. 86; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 132; Antalya ve Sağlam, s. 119; İnan, Ertaş ve Albaş, s. 171; Çabri, s. 506; Şener, Vasiyet Hukuku, s. 50.

⁶⁹² Escher, s. 86; Kocayusufpaşaoğlu, Miras Hukuku, s. 132.

⁶⁹³ Yargıtay 2. HD, 2.3.1990, 9067/2434 sayılı karar, İnal, ss. 70-72.

⁶⁹⁴ Yargıtay 2. HD, 2.10.2000, 11615/11521 sayılı karar, İnal, ss. 180-181.

⁶⁹⁵ Yargıtay 3. HD, 22.11.2017, E. 2016/7014, K. 2017/16347, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

düzenlemiş olması sebebiyle vasiyetnamenin şekle aykırı olduğunu ve iptalinin gerektiğini belirtmiştir⁶⁹⁶.

---

⁶⁹⁶ Yargıtay 3. HD, 16.1.2019, E. 2017/12298, K. 2019/146, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019). Miras bırakanın, kardeşi ile el yazılı vasiyetnameyi birlikte imzaladıkları olayda Yargıtay; miras bırakanın işlemlerinin ortak vasiyetname niteliğinde olup olmadığının incelenmeden, iptal davasının reddine dair karar verilmesini eksik inceleme olarak değerlendirmiştir. Bkz. Yargıtay 3. HD, 17.2.2014, E. 2013/18224, K. 2014/2251, karararama.yargitay.gov.tr, (24.6.2019).

SONUÇ

Türk Medenî Kanunu'nda tanımlanmamış olan ölüme bağlı tasarruf kavramı, öğretide; miras bırakanın ölümünden sonra hüküm doğuracak emirlerini içeren hukuki işlem olarak tanımlanmaktadır. Kanun'da ölüme bağlı tasarruf kavramı, iki farklı anlama gelecek şekilde kullanılmakta; buradan hareketle öğretide, ölüme bağlı tasarruflar ifade ettikleri anlama göre “şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar” ve “maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar” olarak ikiye ayrılacak incelenmektedir. Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar ile ölüme bağlı tasarruf yapılırken uyulması gereken şekil kuralları, diğer bir deyişle onun yapılış şekli kastedilir iken; maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar ile söz konusu şekillerin içeriğinde yer alabilecek, onun konusunu oluşturabilecek ölüme bağlı tasarruflar kastedilir.

Öğretide kabul edildiği üzere, hem şekli anlamda hem maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar yönünden sınırlı sayı ilkesi (numerus clausus) geçerlidir. Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar; vasiyetname ve miras sözleşmesi olup, vasiyetnameler de kendi içerisinde resmî, el yazılı ve sözlü vasiyetname olmak üzere üç şekle ayrılır. Vasiyetnameyi miras sözleşmesinden ayıran en büyük özellik; vasiyetnamenin, bir kişiye yöneltilmesi (ve varması) gerekli olmayan ve her zaman serbestçe geri alınabilen, tek taraflı bir şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf olmasıdır. Başlıca maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar ise, “mirasçı atama” ve “belirli mal bırakma”dır.

Resmî vasiyetname; yetkili resmî memurun önünde ve en az iki tanığın katılımıyla düzenlenmesi gereken, tek taraflı, şekli anlamda ölüme bağlı tasarruftur. Bir ölüme bağlı tasarruf olarak resmî vasiyetnamenin, ancak miras bırakanın ölümünden sonra hüküm ifade edecek olması; miras bırakan artık hayatta olmadığından, iradesinin -kural olarak- sağlığında düzenletmiş olduğu resmî vasiyetnameden anlaşılacak olması; resmî vasiyetnamenin bir takım şekil kurallarına tabi olmasını gerektirir. TMK'da resmî vasiyetname için sıkı şekil kuralları öngörülmüştür. Resmî vasiyetname bakımından öngörülen sıkı şekil kurallarının en başta gelen amacı; vasiyetnamenin, miras bırakanın ölümünden sonrasına dair arzularına uygun olarak düzenlenmesini, miras bırakanın iradesinin tam olarak vasiyetname metnine geçmesini sağlamaktır. Şekil kurallarının diğer amaçları ise;

miras bırakanı düşünerek hareket etmeye zorlamak; miras bırakanın iradesinin tam olarak anlaşılacağı şekilde, resmî vasiyetname içeriğinin açık olmasını sağlamak; miras bırakanın iradesinin değiştirilmeden veya yok edilmeden kalmasını sağlamak; vasiyetname taslağı ile gerçek vasiyetname metninin ayrımını sağlamaktır.

Resmî vasiyetnamenin tabi olduğu şekil kuralları birer ispat kuralı olmayıp, resmî vasiyetnamenin geçerlilik şartları olduğundan; şekle aykırı düzenlenen resmî vasiyetname, iptal edilme tehlikesiyle karşı karşıya kalır. Bu sebeple, resmî vasiyetnameye ilişkin TMK’da öngörülen sıkı şekil kurallarının yorumu önem arz eder. Resmî vasiyetnamenin tabi olduğu şekil kurallarının yorumlanmasında, öğretide bir kısım yazarlar tarafından ileri sürülen ve katıldığım görüşe göre; TMK’da öngörülen şekil kuralları “amaca göre” ve “vasiyetnamenin geçerliliği lehine” (favor testamenti) yorumlanmalıdır. Bu kabule göre; amaca göre yorum gereği, amacın gerçekleşmesinde önemsiz kabul edilebilecek şekil kurallarına aykırılık hâlinde ya da bu amaca başka türlü ulaşıldığı hâlde, şekle aykırılıktan dolayı vasiyetname iptal edilmemelidir. Aynı şekilde, esasen vasiyetnamenin içeriğinin yorumlanmasına ilişkin genel kural olan vasiyetnamenin geçerliliği lehine yorum (favor testamenti); -kanun hükmünün amacına zarar vermemek kaydıyla-vasiyetnameye dair şekil kurallarının yorumlanmasında da uygulanabilmelidir. Yargıtay’ın da bazı kararlarında; resmî vasiyetnamenin şekil kurallarını (ve genel olarak kanun hükümlerini) amaca göre yorumladığı; şekle aykırılığı ileri sürülen resmî vasiyetnameleri, vasiyetnamenin geçerliliği lehine yorum yoluyla ayakta tuttuğu görülmektedir. Fakat Yargıtay’ın bazı kararlarında; amaca göre yorum ve vasiyetnamenin geçerliliği lehine yorumdan bahsetmeyerek, resmî vasiyetnamenin şekil kuralları yönünden aşırı şekilci davrandığı, bir anlamda esası şekle feda ettiği de dikkatten kaçmamalıdır.

Resmî vasiyetname düzenlemeye yetkili resmî memur, TMK madde 532/2 gereği; sulh hukuk hâkimi, noter veya kanunla kendisine bu yetki verilmiş başka bir görevlidir. Yargıtay tarafından ifade edildiği üzere, maddede geçen noter kavramı ile noterlik makamı hedeflenmektedir; dolayısıyla yeminli noter başkâtibi ile yeminli noter kâtibi de madde kapsamında yetkili resmî memurdur. Noterlik Kanunu madde 191 gereği, yabancı ülkelerdeki noterlik işleri konsoloslardan tarafından yerine getirildiğinden, Türk konsolosları kanunla görevlendirilmiş memurlardandır. NK

madde 76'da belirtilen noterin işleme katılmasının yasaklı olduğu hâllerde; NK madde 77 gereği, o yerde başka bir noter yoksa, işlem asliye hukuk hâkimi tarafından yapılır. Yargıtay tarafından belirtildiği üzere, köy muhtarları ile sonradan sulh hukuk hâkimi tarafından onaylansa dahi mahkeme başkâtibinin resmî vasiyetname düzenleme yetkisi söz konusu değildir.

Hangi yetkili resmî memur düzenlerse düzenlesin, bu memur, resmî vasiyetname için TMK'da öngörülen şekil kurallarına uymak zorundadır. Uygulamada çoğunlukla resmî vasiyetnamenin noterlikler tarafından düzenlendiği görülmektedir. NK madde 84 ve devamında, noterler tarafından, resmî vasiyetnamenin düzenlenme şeklinde yapılacağı hükmü ve düzenlenme şekline ilişkin diğer hükümler yer almaktadır. Öğreti ve Yargıtay tarafından kabul edildiği üzere, resmî vasiyetname düzenleyen noterlerin TMK'daki şekil kurallarına uyması, resmî vasiyetnamenin geçerliliği için gerekli ve yeterlidir.

TMK madde 536/1'de resmî vasiyetname düzenlenmesine memur veya tanık olarak katılması yasaklı olan kişiler sayılmıştır. TMK madde 536/2'de ise, resmî vasiyetname düzenlenmesine katılmak yönünden değil, düzenlemeye katılan tanık ile memura ve bunların fıkra da sayılan yakınlarına o vasiyetname ile kazandırmada bulunulması yasaklanmıştır. Maddede her ne kadar sadece tanık ve memurdan bahsedilmekteyse de, bu hükmü resmî vasiyetname düzenlenmesine katılmayacak kişiler olarak anlamak gerekir. Dolayısıyla tercüman veya başka sıfatla resmî vasiyetnameye katılan kişiler bakımından da maddedeki yasaklılık hâlleri geçerlidir. İlk fıkraya aykırılık hâlinde resmî vasiyetname tümüyle iptal edilebilir hâle gelirken, ikinci fıkraya aykırılık hâlinde sadece yapılan kazandırma iptal edilebilir hâle gelir.

Fiil ehliyeti bulunmayanlar resmî vasiyetname işlemine katılamaz. Dolayısıyla tam ehliyetsizler ve sınırlı ehliyetsizler resmî vasiyetname işlemine katılamaz. Buna karşın, kendisine kayyım atanan kişinin fiil ehliyeti sınırlanmadığı için, bu kişi resmî vasiyetname işlemine katılabilir. TMK madde 429 gereği kendisine yasal danışman atanan kişilerin, maddede sayılan işlemler yönünden fiil ehliyetinin sınırlanıp sınırlanmadığı öğretide tartışmalı ise de; kanaatimce madde 429'da bu kişilerin tek başına yapamayacakları işlemler arasında "resmî vasiyetname düzenlenmesine katılmak" gibi bir işlem sayılmadığı için, bu kişiler de resmî vasiyetname düzenlenmesine katılabilir. Bir ceza mahkemesi kararıyla kamu

hizmetinden yasaklı olanların da resmî vasiyetname işlemine katılmaları yasaklanmıştır.

Okuryazar olmayan kişilerin de resmî vasiyetname işlemine katılması yasaklanmıştır. Tartışmalı olmakla beraber, katıldığım görüşe göre; okuryazar olan işitme ve konuşma engelli kişiler resmî vasiyetname işlemine katılabilmelidir. Öğretide, görme engelliler alfabesini bilse dahi görme engelli kişilerin resmî vasiyetname işlemine katılmayacakları kabul edilmektedir.

TMK madde 536/1'de miras bırakanın eşi, üstsoy ve altsoy kan hısımları, kardeşleri ve bu kişilerin (miras bırakanın üstsoy kan hısımlarının, altsoy kan hısımlarının ve kardeşlerinin) eşlerinin resmî vasiyetname işlemine katılması yasaklanmıştır.

Miras bırakanın eşi bakımından yasaklılığın evliliğin devamı süresince mi geçerli olduğu, yoksa evlilik sona erse dahi yasaklılığın devam mı edeceği, öğretide tartışmalıdır. Öğretide baskın olan ve katıldığım görüşe göre, miras bırakanın eşinin yasaklılığı evliliğin devamı süresince söz konusudur ve boşanma ya da evliliğin iptali ile bu yasaklılık ortadan kalkar.

TMK madde 536/1'de miras bırakanın üstsoy ve altsoy kan hısımları bakımından bir derece sınırlaması yapılmamış olup, bu kişilerin miras bırakanın mirasçısı olup olmaması da önem arz etmez. Maddede vasiyetname düzenlenmesine katılması yasaklı kişiler arasında, miras bırakanın evlatlığı veya evlat edineni sayılmış değildir. Öğretide tartışmalı olmakla beraber, katıldığım görüşe göre; miras bırakanın evlatlığı ve evlat edineni de yasaklılar kapsamına dâhil sayılmalıdır. Yargıtay da önüne gelen uyuşmazlıklarda, evlatlığı altsoy gibi değerlendirmiş ve yasaklılar kapsamında saymıştır.

TMK madde 536/1, miras bırakanın üvey veya yarım kan kardeşlerinin, miras bırakanın kardeşleri kapsamında olup olmadığından bahsetmemiştir. Öğretide kabul edildiği üzere, yarım kan kardeşler yasak kapsamındadır. Yargıtay da yakın tarihli bir kararında yarım kan kardeşi yasak kapsamında saymıştır. Miras bırakanın üvey kardeşinin yasak kapsamında olup olmadığı ise öğretide tartışmalıdır.

Miras bırakanın üstsoy-altsoy kan hısımlarının ve kardeşlerinin eşleri bakımından yasaklılığın, bu kişilerin evlilikleri süresince mi olduğu öğretide tartışmalıdır. Katıldığım görüşe göre, bu kişiler bakımından yasaklılık da evliliğin

devamı süresince geçerlidir. Yargıtay bir kararında bu görüşün aksini benimsemiş iken; Yargıtay'ın daha sonraki bir kararından, evliliğin sona ermesiyle yasaklılığın ortadan kalkacağı sonucu çıkmaktadır.

TMK'da iki farklı resmî vasiyetname şekli öngörülmüştür. İlki miras bırakan tarafından okunarak ve imzalanarak düzenlenen şekil (madde 533-534), ikincisi miras bırakan tarafından okunmaksızın ve imzalanmaksızın düzenlenen şekildir (madde 535). Bunların dışında -tartışmalı olmakla birlikte- "karma şekilde" resmî vasiyetname düzenlenebileceği öğretisi tarafından genel olarak kabul edilmektedir.

Miras bırakan tarafından okunarak ve imzalanarak düzenlenen resmî vasiyetname şeklinin (madde 533-534) tanıkların katılımına göre iki ana aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama, miras bırakanın arzularını resmî memura bildirmesiyle başlar (madde 533/1). TMK'da bu bildirim için bir şekil aranmamıştır. Öğretide kabul edildiği üzere, miras bırakan arzularını sözlü veya yazılı olarak, hatta duruma göre işaret dili veya tercüman aracılığıyla bildirebilir. Arzuların bildirim belirlenmiş bir zaman içerisinde yapılmak zorunda olmayıp, bu bildirim günler dahi sürebilir.

TMK madde 533/1 gereği, miras bırakanın bildirdiği arzular memur tarafından yazılır veya yazdırılır. Öğretide kabul edildiği üzere, memur bu arzuları yardımcısına, çalışanına veya talimatı altındaki başka bir kişiye yazdırabilir. Öğretide tartışmalı olmakla birlikte, katıldığı görüşe göre; miras bırakanın hazırladığı metnin, memur tarafından aynen kullanılması da mümkündür. Burada kastedilenin vasiyetname işleminin onaylama şeklinde yapılması değil, sadece miras bırakan tarafından hazırlanan metnin aynen kullanılması olduğuna dikkat edilmelidir. Zira resmî vasiyetname onaylama şeklinde düzenlenemez. Vasiyetname metni yazıldıktan sonra okuması için miras bırakana verilir.

TMK madde 533/2 gereği, miras bırakan kendisine verilen metni okuyup imzalar. Öğretide miras bırakanın metni okumasının emredici olup olmadığı tartışmalıdır. Kanaatimce miras bırakanın metni okuması gereklidir, fakat miras bırakanın gerçekten metni okuyup okumadığının tespiti oldukça güç olduğundan; aksi kanıtlanmadıkça, metni imzalayan miras bırakanın, onu okuduğu da kabul edilmelidir. Yargıtay eski tarihli bir kararında, vasiyetnamede metni okuduğu yazılı olmasına rağmen, miras bırakanın çevresine metni okumadığını söylemesi hâlinde dahi, vasiyetnamenin sahteliği iddia ve ispat edilmediği sürece vasiyetnamenin

geçerli olacağını kabul etmiştir. Metni okuyan ve arzularına uygun gören miras bırakan, metni imzalar. Öğretide; işlemde birlik ilkesinin (unitas actus) metnin miras bırakan tarafından okunduğu andan itibaren başladığı; bu ilke gereğince, miras bırakanın metni okumasının ardından hemen imzalaması gerektiği kabul edilmektedir. Birçok Yargıtay kararında; resmî memurun işleminin tevsik (belgeleme) işlemi olması sebebiyle, vasiyetnamenin baştan itibaren aynı memur tarafından yapılması ve son imza işleminin de miras bırakanın arzularını ve tanıkları dinleyen ve yazdıran aynı memur tarafından yapılması gerektiği, bunun işlemde birlik ilkesinin zorunlu bir sonucu olduğu kabul edilmektedir.

Öğretide hâkim olan görüş, miras bırakanın bizzat kendi el yazısıyla imza atması gerektiği, TBK'nın el yazısıyla imza dışında imkânlarının burada geçerli olmayacağı yönündedir. Bu durum Yargıtay tarafından da kabul edilmektedir.

TMK madde 533/3 gereği memur vasiyetnameyi tarih koyarak imzalayacaktır. Memurun koyacağı tarihin vasiyetnameye atılması sırası veya atılma yeri öğretide tartışmalıdır. Kanaatimce memurun koyacağı tarihin vasiyetname üzerinde belirli bir yere veya belirli bir sıraya göre atılması gerekli olmayıp, madde hükmü bu bakımdan emredici değildir. Kanun'daki sıraya göre memur, miras bırakandan sonra fakat tanıklardan önce imza atmalıdır. Öğretide genel olarak kabul edildiği üzere, burada emredici olan memurun miras bırakandan önce imza atmasıdır. Dolayısıyla memur, tanıklardan önce veya sonra imza atabilir. Yargıtay da memurun tanıklardan önce veya sonra imza atmasını geçerli kabul etmiştir. Dahası, miras bırakanın arzularının yazılmasından sonra memur ve miras bırakan tarafından imza atılmayıp; tanık beyanları da vasiyetnameye yazıldıktan sonra, vasiyetnamenin en altının hep birlikte imzalanmış olması da Yargıtay tarafından şekle aykırılık olarak görülmemiştir.

TMK madde 534 gereği tanıkların katılımıyla, ikinci aşama başlar. İlk olarak, miras bırakan, memurun huzurunda, iki tanığa, vasiyetnameyi okuduğunu ve bunun son arzularını içerdiğini beyan eder. Maddede bir şekil aranmadığından, bu beyanın sözlü veya yazılı olarak yapılması mümkündür. Tartışmalı olmakla birlikte, katıldığım görüşe göre; miras bırakanın tanıklara beyanının vasiyetname metnine yazılıp miras bırakan tarafından imzalanması gerekli değildir. Yargıtay'ın iki farklı yönde de kararları söz konusudur.

TMK madde 534/2 hükmü gereği tanıklar; miras bırakanın (vasiyetnameyi okuduğu ve bunun son arzularını içerdiği) beyanının kendi önlerinde yapıldığını ve miras bırakanı tasarrufa ehil gördüklerini vasiyetnameye yazacak veya yazdıracaklar ve altını imzalayacaklardır. Öğretide hâkim olan görüş ve Yargıtay uygulaması, tanık beyanlarındaki eksikliğin sonradan giderilemeyeceği yönündedir. Katıldığım aksi yöndeki görüşe göre ise; tanıkların beyanında yazılması eksik kalan hususların, bu hususlara tanıkların fiilen tanıklık etmiş oldukları hâlde, tanık beyanları da dâhil her türlü delil ile sonradan ortaya konularak vasiyetnamenin ayakta tutulması yönündedir.

Öğretide kabul edildiği üzere, tanık beyanları olarak yazılacak hususlar, TMK'daki ifadelerin aynısı olmak zorunda olmayıp, bu anlamları içermeleri yeterlidir. Öğretide eleştirilen fakat kanaatimce yerinde olduğunu düşündüğüm bir kararında Yargıtay, "kişilik" ibaresini geniş yorumlamış, bu ibarenin "tasarrufa ehil görmek" hususunu kapsadığını kabul etmiştir.

Öğretide kabul edildiği üzere, her tanık için tanık beyanlarının ayrı ayrı yazılması gerekli değildir. Fakat Yargıtay yakın tarihli bir kararında, tanıkların beyanlarının ayrı ayrı yazılıp imzalanmamasını şekle aykırılığın içinde (vasiyetnamenin iptaline ikinci bir gerekçe olarak) saymıştır. Ayrıca, öğretide tartışmalı olmakla birlikte kanaatimce, tanıkların hazır bulunmadığı aşamada, memur tarafından tanık beyanlarının vasiyetname metnine yazılmış olması hâli, vasiyetnamenin geçerliliğini etkileyecek bir sebep değildir.

Öğretide kabul edildiği üzere tanıkların da kendi el yazıları ile imza atmaları gereklidir. Yine, öğretide bu imza işlemi ile birlikte resmî vasiyetname düzenlenmesi işleminin tamamlanmış olacağı, miras bırakanın henüz tanıklar imza atmadan ölmesi hâlinde, bu eksikliğin artık giderilemeyeceği ve vasiyetnamenin tamamlanamayacağı kabul edilmektedir. Kanaatimce, bundan sonrasında miras bırakanın yapacağı başka bir işlem olmadığından, tanıkların vasiyetnameyi imzalayarak tamamlamalarına izin verilmelidir.

Katıldığım ve öğretide hâkim olan görüşe göre, tanık beyanlarından sonra memurun ayrıca imza atması gerekli değildir. Yargıtay da bazı eski tarihli kararlarında aksini savunmasına rağmen, daha sonraki kararlarında bu görüşü kabul etmiştir. Öte yandan, birçok Yargıtay kararında belirtildiği üzere; şekle uygun

düzenlendiği anlaşılan vasiyetnamenin, şekle aykırı yapıldığı yönünde, vasiyetname içeriğine aykırı olan tanık beyanları mahkemece dinlenemez.

TMK'da düzenlenen ikinci resmî vasiyetname şekli ise, miras bırakan tarafından okunmaksızın ve imzalanmaksızın düzenlenen şekildir (madde 535). Katıldığım ve öğretide hâkim olan, Yargıtay tarafından da kabul edilen görüşe göre; okuma yazma gücü olan kişiler de bu şekle göre resmî vasiyetname düzenleyebilir.

TMK madde 535 şekli de tanıkların katılımına göre iki ana aşamaya ayrılmaktadır. Öğretide kabul edildiği üzere, miras bırakanın arzularının memura bildirimi esnasında tanıkların katılımı gerekli değildir. Fakat Yargıtay, yakın tarihli bir kararında; tanıkların, miras bırakanın arzularını kendi önlerinde memura bildirdiğine dair beyanda bulunmamalarını şekle aykırılık olarak değerlendirmiştir.

Memurun, miras bırakanın arzularını yazması veya yazdırmasından sonra, ikinci aşamaya geçilir ve burada tanıkların katılımı zorunludur. İkinci aşamada, ilk olarak memur; vasiyetname metnini, iki tanığın önünde, miras bırakana okur (TMK madde 535/1). Öğretide ve Yargıtay kararlarında kabul edildiği üzere, okuma işleminin bizzat memur tarafından yapılması zorunludur. Öğretide hâkim olan ve Yargıtay tarafından kabul edilen görüşe göre; bu vasiyetname şeklinde vasiyetname içeriğinin tanıklardan gizlenmesi mümkün değildir. Yine, öğretide kabul edildiği üzere, bu resmî vasiyetname şeklinde işlemde birlik, vasiyetname metninin memur tarafından miras bırakana okunmasıyla başlar.

Resmî memurun miras bırakana vasiyetnameyi okumasından sonra miras bırakan TMK madde 535/1 gereği memurun ve tanıkların önünde, vasiyetnamenin son arzularını içerdiğini beyan eder. Burada miras bırakanın imza atması söz konusu değildir. Fakat imza atılmış olması da vasiyetnamenin geçerliliğini etkilemez. Bazı Yargıtay kararlarının aksine, kanaatimce, miras bırakanın bu beyanının vasiyetnameye yazılmamış olması bir şekil eksikliği teşkil etmez.

TMK madde 535/2 gereği tanıkların yazılacak beyanında; vasiyetnamenin kendi önlerinde memur tarafından miras bırakana okunduğu; kendi önlerinde miras bırakanın, vasiyetnamenin son arzularını içerdiğini beyan ettiği ve miras bırakanı tasarrufa ehil gördükleri yer alacaktır. Maddede “miras bırakanın beyanının kendi önlerinde yapıldığı” ifadesi ile gereksiz bir tekrar oluşturulmuştur. Öğretide bu gereksiz tekrar sebebiyle Yargıtay'ın yakın tarihli birçok kararında vasiyetnameleri

iptal yoluna gittiği, bunun temel sebebinin; TNB tarafından NK madde 200 gereğince 2000 yılında noterlere gönderilen ve 2012 yılına kadar yürürlükte kalan, eMK madde 482'ye göre hazırlanmış olan işlem formülünden kaynaklandığı ileri sürülmüştür. Buna karşın, Yargıtay'ın yakın tarihli bir başka kararında, dava konusu vasiyetnamede eski işlem formülünün yer aldığı anlaşılmasına rağmen -isabetli olarak- vasiyetnameyi şekle uygun bulduğu görülmüştür.

Öğretide karma şekilde, yani kısmen TMK madde 533-534, kısmen de TMK madde 535 hükümlerine uyularak resmî vasiyetname düzenlenebileceği genel olarak kabul edilmektedir. Yargıtay ise önüne gelen uyuşmazlıklarda, karma şekilde düzenlenen resmî vasiyetnamelerden bahsetmemekte ve resmî vasiyetnamenin karma şekline dair bir inceleme yapmamakta, aksine TMK'daki resmî vasiyetname şekillerinden hangisi seçilmişse bu şekle dair Kanun'daki tüm şartların vasiyetnamede yer almasını aramaktadır.

Miras bırakan tarafından okunmadan fakat imzalanarak düzenlenen karma şekilde, tartışmalı olmakla beraber katıldığım görüşe göre; miras bırakan okuma gücüne sahip değilse, vasiyetnamenin miras bırakana okunmasının tanıklar önünde olması gerekir. Miras bırakan tarafından okunarak fakat imzalanmadan düzenlenen karma şekilde ise; tartışmalı olmakla beraber, miras bırakanın okuma işlemini tanıklar önünde yapması genel olarak kabul edilmektedir.

Miras bırakanın görme engelli olması hâlinde, TMK madde 535'e göre resmî vasiyetname düzenletebileceği öğretisi tarafından kabul edilmektedir. Görme engelliler alfabesini bilen bir görme engellinin, tartışmalı olmakla beraber katıldığım görüşe göre; TMK madde 533-534 hükümlerine göre resmî vasiyetname düzenletmesi de mümkündür.

Okuryazar olan işitme ve konuşma engellinin, öğretisi ve Yargıtay tarafından kabul edildiği üzere, hem TMK madde 533-354 hem de TMK madde 535'e göre resmî vasiyetname düzenletmesi mümkündür. Okuryazar olmayan işitme ve konuşma engellinin, tartışmalı olmakla birlikte katıldığım görüşe göre; TMK madde 535'e göre resmî vasiyetname düzenletmesi mümkündür. Bu husus Yargıtay tarafından da kabul edilmiştir.

Hem görme hem de işitme ve konuşma engelli olan kimselerin ise resmî vasiyetname düzenletip düzenletemeyecekleri konusunda öğretilerdeki genel görüş, bu

kimselerin iki şekilde de resmî vasiyetname düzenlemeyeceği yönündedir. Tartışmalı olmakla birlikte katıldığım bir görüşe göre; istisnai de olsa, görme engelliler alfabesini bilen bir miras bırakanın, kendi işaretlerini anlayan ve görme engelliler alfabesini bilen bir tercümanın katılımıyla resmî vasiyetname düzenlemesi mümkündür.

Türkçe bilmeyen kimselerin ise, bir tercüman aracılığıyla resmî vasiyetname düzenleyebileceği öğretisi ve Yargıtay tarafından kabul edilmektedir.

Ölüme bağlı tasarruflar, doğal olarak resmî vasiyetnameler bakımından esas olan yaptırım türü iptal edilebilirliktir ve TMK madde 557-559 hükümleri gereğince iptal edilebilmeleri için hak düşürücü süre içerisinde iptalde menfaati bulunan mirasçı veya vasiyet alacaklısı tarafından iptal davası açılması gerekir. Fakat resmî vasiyetnamenin yokluk ve kesin hükümsüzlük yaptırımını ile karşılaşması da mümkündür.

Resmî vasiyetnamenin yokluğu söz konusu olabilir. Dolayısıyla miras bırakanın vasiyetname yapma iradesinin (animus testandi) olmadığı durumda, ortada vasiyetnamenin kurucu unsuru da yoktur, dolayısıyla resmî vasiyetname yok hükmündedir. Bu anlamda resmî vasiyetnamede sık karşılaşılabilecek bir durum, sahte resmî vasiyetname düzenlenmesi olabilir. Şekil eksikliği -kural olarak- resmî vasiyetnamenin yokluğu sonucunu doğurmaz. Fakat resmî vasiyetnamede memur, miras bırakan ve tanıklardan hiçbirinin imzasının bulunmaması durumunda, resmî vasiyetnamenin yokluğu karine olarak kabul edilebilir. Öğretide, miras bırakanın, henüz tanıkların beyanda bulunup imza atmadan ölmesi hâlinde yokluk ve iptal edilebilirlik görüşleri ileri sürülmüştür. Kanaatimce, bu aşamadan sonra miras bırakanın yapacağı başka bir işlem olmadığından, tanıkların vasiyetnameyi imzalayarak tamamlamalarına izin verilmeli, dolayısıyla böyle bir vasiyetname geçerli olarak ayakta tutulabilmelidir. Yargıtay bir kararında, mahkeme başkâtibinin düzenlediği vasiyetnamenin hüküm ifade etmediğini ve yok hükmünde olduğunu ifade etmişse de; kanaatimce, burada sadece iptal edilebilirlikten bahsetmek gerekir. Öğretide bir görüş temsil yasağına aykırılık hâlinde, vasiyetnamenin yokluğundan bahsetmekte ise de; kanaatimce bu da bir iptal sebebi olarak kabul edilmelidir.

Borçlar hukukunda kesin hükümsüzlük hâlleri olarak kabul edilen ayırt etme gücünün yokluğu, hukuka ve ahlaka aykırılık (emredici hükümlere, kamu düzenine

ve kişilik haklarına aykırılık) ile şekle aykırılık, ölüme bağlı tasarruflar, dolayısıyla vasiyetnameler yönünden TMK madde 557’de iptal sebebi olarak sayılmıştır. Fakat resmî vasiyetnamelerin de kesin hükümsüzlüğü söz konusu olabilir. TBK madde 27’de öngörülen imkânsızlık hâli, tartışmalı olmakla beraber katıldığım görüşe göre; resmî vasiyetname bakımından da geçerlidir ve vasiyetnamenin kesin hükümsüzlüğü sonucunu doğurur. Öğreti ve Yargıtay tarafından kabul edildiği üzere, muvazaa hâli resmî vasiyetnamelerde söz konusu olmaz. Tartışmalı olmakla beraber katıldığım görüşe göre; zihnî kayıt ve latife beyanı hâlleri resmî vasiyetnamenin yokluğu sonucunu doğurur. Fakat bu hâllerin resmî vasiyetnamede ortaya çıkması ve ispatlanması oldukça düşük bir ihtimaldir.

Ölüme bağlı tasarrufların, dolayısıyla resmî vasiyetnamenin iptali sebepleri TMK madde 557’de sayılmıştır. Yargıtay’ın kabulüne göre buradaki iptal sebepleri sınırlı sayıdadır ve sayılan nedenler dışında ölüme bağlı tasarrufun iptali için dava açılmaz. Öğretide tartışmalı olmakla beraber, katıldığım görüşe göre; iptal davasında öne sürülmeyen iptal sebepleri hâkim tarafından kendiliğinden dikkate alınmaz. Yargıtay eski tarihli bir kararında bu görüşün aksini savunurken; yeni tarihli kararlarında bu görüşü kabul etmiştir.

Miras bırakanın ehliyetsiz olduğu bir zamanda düzenlediği resmî vasiyetname iptal edilebilir. Miras bırakanın vasiyetname yapabilmesi için ayırt etme gücüne sahip ve on beş yaşını doldurulmuş olması gerekmektedir. Ayırt etme gücü bakımından, Yargıtay’ın yerleşik hâle gelmiş içtihatlarına göre; miras bırakanın vasiyetnamenin düzenlendiği tarihte ayırt etme gücünün bulunup bulunmadığına ilişkin mahkemece tüm deliller toplandıktan sonra, bu konuda en yetkili sağlık kuruluşu olan Adli Tıp Kurumu’ndan rapor alınması gerekmektedir. Ölüme bağlı tasarrufta bulunmak kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan kabul edildiği için, sınırlı ehliyetsizler, yasal temsilcilerinin rızası aranmaksızın vasiyetname düzenleyebilirler.

Tartışmalı olmakla birlikte katıldığım görüşe göre; adi saik yanılması dahi resmî vasiyetnamenin iptali için yeterlidir. Burada TBK’daki yanılma koşulları aranmaz. Bu husus Yargıtay tarafından da kabul edilmektedir. Miras bırakanın arzularının vasiyetname metnine yanlış yazılması, resmî vasiyetnamede sık karşılaşılabilecek durumlardan biridir. Genellikle bu durum, miras bırakanın arzularını memura hatalı bildirmesi veya doğru bildirdiği arzuların memur tarafından

vasiyetname metnine hatalı olarak yazılmasından kaynaklanır. Miras bırakan tarafından fark edilmeyen böyle bir durum, resmî vasiyetnameyi yanılma sebebiyle iptal edilebilir kılar. Açık beyan yanılmasının düzeltilmesine ilişkin TMK madde 504/2 hükmü de unutulmamalıdır.

Aldatma bakımından da TBK'daki koşullar aranmayacağı, aldatma ile yapılan vasiyetname arasında illiyet bağının yeterli olacağı, öğreti tarafından kabul edilmektedir. Diğer bir iptal sebebi korkutma veya zorlamadır. Öğretide kabul edildiği üzere buradaki zorlamanın fiziksel olarak anlaşılması gerekir. Zira fiziksel zorlama hâlinde, ortada bir irade sakatlığının değil irade yokluğunun söz konusu olacağı kabul edilmektedir. Korkutma bakımından da TBK'daki koşulların aranmayacağı öğreti tarafından kabul edilmektedir.

TMK madde 557'de iptal sebebi olarak öngörülen diğer bir hal, ölüme bağlı tasarrufun içeriği, bağlandığı koşullar veya yüklemelerin hukuka veya ahlaka aykırı olmasıdır. Hukuka ve ahlaka aykırılığın TBK madde 27'de kesin hükümsüzlük sebebi olarak öngörülmüş olmasına rağmen, ölüme bağlı tasarruflarda kanun koyucunun bu bakımdan bir ayırım yapmış olması öğretide eleştirilere ve tartışmalara sebep olmuştur.

TMK madde 557 hükmü, ölüme bağlı tasarrufun kanunda öngörülen şekillere uyulmadan yapılması hâlini bir iptal sebebi olarak saymıştır. Yargıtay uygulaması ve öğretide baskın görüş, -TMK madde 558/3 dışında- şekle aykırılığın ölüme bağlı tasarrufun tamamını etkileyen bir iptal sebebi olduğu, bu durumda vasiyetnamenin tamamının iptalinin gerekeceği yönündedir.

Öğretide kabul edildiği üzere; miras sözleşmesinin, resmî vasiyetnameye tahvili söz konusu olabilir. Bunun için; resmî vasiyetnamenin şekil ve ehliyet şartları sağlanmış olmalı, vasiyetname ile de miras sözleşmesi ile izlenen amacın ve sonucun elde edilmesinin mümkün olması, miras bırakanın hükümsüzlüğü bilse idi geçerli bir vasiyetname yapacağını anlaşılması ve karşılıklı kazandırmaların olduğu bir miras sözleşmesinde miras bırakanın kendi lehine olan kazandırma olmasaydı dahi vasiyetname yapacağını anlaşılması gereklidir.

Ortak vasiyetnelere ilişkin TMK'da öngörülen bir hüküm mevcut değildir. Öğretide genel olarak kabul gördüğü üzere, ortak vasiyetnameler; birlikte, karşılıklı ve birbirine bağlı olmak üzere üç şekilde söz konusu olabilir. Uygulamada sıkça

karşılaşılan birlikte resmî vasiyetnamelerdir. Tartışmalı olmakla beraber katıldığım görüşe göre; birlikte resmî vasiyetnamelerin, tahvilin şartlarını sağlaması kaydıyla, miras sözleşmesi olarak ayakta tutulması mümkündür. Yargıtay da bir kararında, birlikte resmî vasiyetnameyi miras sözleşmesi olarak geçerli saymıştır. Buna karşın Yargıtay'ın ortak vasiyetnamelere yaklaşımı, ortak vasiyetname çeşitlerinden birlikte vasiyetnamenin şekle aykırı olduğu ve bu sebeple iptal edileceği yönündedir.

KAYNAKÇA

Akartepe, Alpaslan. **Türk Hukukuna Göre Ölünceye Kadar Bakma Sözleşmesi**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, Nisan 2005.

Akipek, Jale, Turgut Akıntürk ve Derya Ateş. **Türk Medenî Hukuku, Başlangıç Hükümleri, Kişiler Hukuku**, Birinci Cilt, Yenilenmiş 12. Baskı, Beta Basım, İstanbul, Ekim 2015.

Aksoy Dursun, Sanem. “Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumuna Dair Bazı Düşünceler”, **İÜHFİM**, Cilt: LXVI, Sayı: 2, 2008, ss. 311-326.

Altay, Sabah. “Vasiyetnamenin Şekle Aykırılık Sebebiyle Geçersizliğine İlişkin Bazı Güncel Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi”, **Yargıtay Kararları Işığında Güncel Medeni Hukuk Problemleri Sempozyumu Bildirileri**, 8-9 Kasım 2018, (Ed. Tuğçe Tuzcuoğlu ve A. Hulki Cihan), 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Şubat 2019, ss. 385-397.

Anayurt, Ömer. **Hukuka Giriş ve Hukukun Temel Kavramları**, Güncellenmiş 17. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Eylül 2017.

Antalya, O. Gökhan. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Cilt I, Birinci Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul, Ekim 2015, (Borçlar Hukuku).

Antalya, O. Gökhan. **Mirastan Feragat Sözleşmesi**, Alkım Yayınevi, İstanbul, 1999, (Feragat).

Antalya, O. Gökhan ve İpek Sağlam. **Miras Hukuku**, Üçüncü Baskı, Legal Yayıncılık, İstanbul, Ekim 2015.

Atay, Ender Ethem. **Hukuk Başlangıcı**, 5. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, Ekim 2017.

Atlan, Hülya. “Miras Sözü Vermeden Doğan Kusurlu Sorumluluk: Culpa In Testando Sorumluluğu”, **MÜHFHAD**, Cilt: 23, Sayı: 2, 2017, ss. 267-294.

Atlı, Banu. **Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü ve Hükümden Düşmesi**, Birinci Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Kasım 2017.

Ayan, Mehmet. **Borçlar Hukuku (Genel Hükümler)**, Gözden Geçirilmiş 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ekim 2016, (Borçlar Hukuku).

Ayan, Mehmet. **Miras Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ekim 2016, (Miras Hukuku).

Aybay, Aydın. **Miras Hukuku Dersleri**, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Maltepe Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2003.

Aydoğdu, Murat. **Çağdaş Hukuki Gelişmeler Işığında Evlat Edinme**, 1. Baskı, Günaydın Hukuk Yayınları, İzmir, 2006.

Ayiter, Nûşin ve Ahmet M. Kılıçoğlu. **Miras Hukuku**, Genişletilmiş 2. Bası, Savaş Yayınları, Ankara, Ekim 1991.

Bağcı, Ömer. **Vasiyetnamenin Geri Alınması**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2012.

Baygın, Cem. “Ölüme Bağlı Tasarruflarda Yorum”, **AÜEHFD**, Cilt: IV, Sayı: 1-2, 2000, ss. 567-594.

Belgesay, Mustafa Reşit. **Türk Kanunu Medenisi Şerhi, Üçüncü Kitap, Miras**, 4. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1952.

Berki, Ali Himmet. **Vasiyet ve Ölüme Bağlı Tasarruflar**, Ege Matbaası, Ankara, 1961.

Berki, Şakir. **Miras Hukuku**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Sevinç Matbaası, Ankara, 1975, (Miras Hukuku).

Berki, Şakir. “Türk Hukukunda Vasiyet”, **AÜHFD**, Cilt: 8, Sayı: 3-4, 1951, ss. 400-434, (Vasiyet).

Bolak, Ahmet Ertuğrul. **Uygulamada Miras ve Tereke Hukuku**, Eğitim Yayınları, İstanbul, 1980.

Çabri, Sezer. **Miras Hukuku Şerhi,(TMK m. 495-574) Cilt-I**, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Temmuz 2018.

Dalamanlı, Lütfü. **Feraiz Ahkamı, Miras Hukuku ve Tatbikatı**, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul, 1983.

Dural, Mustafa. **El Yazısı İle Vasiyetname (Alman, İsviçre ve Avusturya Hukukları ile Karşılaştırmalı Olarak)**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Cezaevi Matbaası, İstanbul, 1967, (El Yazısı).

Dural, Mustafa, “İsviçre Türk Hukukunda Ortak (Müşterek) Vasiyetnameler”, **İÜMHAD**, Cilt: 3, Sayı: 4, 1969, ss. 165-173, (Ortak Vasiyetname).

Dural, Mustafa. **Miras Sözleşmeleri (İsviçre, Alman ve Avusturya Hukuklarıyla Karşılaştırmalı Olarak)**, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1980, (Sözleşme).

Dural, Mustafa ve Suat Sarı. **Türk Özel Hukuku, Cilt I, Temel Kavramlar ve Medenî Kanununun Başlangıç Hükümleri**, 6. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, Eylül 2011.

Dural, Mustafa ve Tufan Öğüz. **Türk Özel Hukuku, Cilt II, Kişiler Hukuku**, Gözden Geçirilmiş ve Yenilenmiş 11. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, Eylül 2011.

Dural, Mustafa ve Turgut Öz. **Türk Özel Hukuku, Cilt IV, Miras Hukuku**, On Birinci Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, Kasım 2017.

Edis, Seyfullah. **Medenî Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri**, 4. Basıdan Tıpkı Basım, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1993.

Eren, Fikret. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, 21. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, (Borçlar Hukuku).

Eren, Fikret. **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, (Borçlar Özel).

Eren, Fikret. **Türk Medenî Hukukunda Ölümüne Bağlı Tasarrufların İptali Dâvası**, AÜHF Yayınları, Yargıçoğlu Matbaası, Ankara, 1966, (İptal).

Eren, Fikret ve İpek Yücer Aktürk. **Türk Miras Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.

Ergüne, Mehmet Serkan. **Vasiyetnamenin Yorumu**, 1. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Aralık 2011.

Escher, Arnold. **Medeni Kanun Şerhi, Miras Hukuku**, çev. Sabri Şakir Ansay, Yeni Cezaevi Matbaası, Ankara, 1953.

Gençcan, Ömer Uğur. **Miras Hukuku**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2008.

Göktürk, Hüseyin Avni. **Türk Medenî Hukuku, Üçüncü Kitap, Miras Hukuku**, 3. Basım, Ankara Yeni Cezaevi Matbaası, Ankara, 1955.

Gönen, Doruk. **El Yazılı Vasiyetname**, Legal Yayıncılık, İstanbul, Ekim 2007.

Gönensay, Samim ve Kemaleddin Birsen. **Miras Hukuku**, İkinci Bası, Ahmed Said Matbaası, İstanbul, 1963.

Güral Jale. **Hükümsüzlük Nazariyeleri Karşısında Türk Medenî Kanununun Sistemi**, AÜHF Yayınları, İstiklâl Matbaacılık, Ankara, 1953.

Güriz, Adnan. **Hukuk Başlangıcı**, 13. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara, Haziran 2011.

Gürsoy, Kemal Tahir. **Türk Medenî Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti**, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Yıldız Matbaası, Ankara, 1955.

Güvenç, Fikret. “Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumu”, **İBD**, Cilt: XLV, Sayı: 1-2, 1971, ss. 31-39.

Hatemi, Hüseyin. **Miras Hukuku**, 7. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, Şubat 2018.

Hatemi, Hüseyin ve Emre Gökyayla. **Borçlar Hukuku Genel Bölüm**, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011.

Havutçu (Akdemir), Ayşe. “Şekle Aykırılık Nedeniyle Geçersiz Hukuki İşlemlerin Tahvili”, **DEÜHFD, Kudret Ayiter Armağanı**, Cilt: III, Sayı:1-4, Ankara, 1987, ss. 643-681.

Helvacı, Serap. **Gerçek Kişiler**, 3. Bası, Legal Yayıncılık, İstanbul, Nisan 2010.

İmre, Zahit ve Hasan Erman. **Miras Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 13. Basım, DER Yayınları, İstanbul, 2017.

İnal, Nihat. **Örnek Dilekçe ve Kararlarla Açıklamalı Miras Davaları**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2005.

İnan, Ali Naim, Şeref Ertaş ve Hakan Albaş. **Türk Medeni Hukuku, Miras Hukuku**, Genişletilmiş ve Güncelleştirilmiş 9. Bası, Bilge Yayınevi, Ankara, Şubat 2015.

İşgüzar, Hasan. **Yeni Türk Medeni Kanunu'na Göre Miras Hukuku Hükümlerindeki Değişiklikler ve Yenilikler**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2003.

Kaneti, Selim. **Hukuki İşlemlerin Çevrilmesi (Tahvili)**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1972.

Kayıhan, Şaban ve Mustafa Ünlütepe. **Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu'nun Başlangıç Hükümleri**, Güncellenmiş ve Gözden Geçirilmiş 3. Baskı, Ankara, Eylül 2018.

Kılıçoğlu, Ahmet M.. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Yeni Borçlar Kanunu'na Göre Hazırlanmış ve Genişletilmiş 16. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, Temmuz 2012, (Borçlar Hukuku).

Kılıçoğlu, Ahmet M.. **Miras Hukuku**, Genişletilmiş 8. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, Şubat 2018, (Miras Hukuku).

Kılıçoğlu Yılmaz, Kumru. "Resmi Vasiyetname", **TBBD**, Cilt: 30, Sayı: 133, Kasım 2017, ss. 369-392.

Kocayusufpaşaoğlu, Necip. **Miras Hukuku**, Hiç Değiştirilmemiş 3. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1987, (Miras Hukuku).

Kocayusufpaşaoğlu, Necip. **Borçlar Hukukuna Giriş, Hukukî İşlem, Sözleşme**, Yenilenmiş Genişletilmiş Tamamlanmış 4 üncü Bası'dan 5 inci Tıpkı Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, Kasım 2010, (Borçlar Hukuku).

Koyuncu, Ferhat. **Sözlü Vasiyetname**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Nisan 2014.

Kömürcüoğlu, Halit ve Hilmi Ergüney. **Şahıs, Aile ve Miras Hukuku**, Güney Matbaacılık, Ankara, 1951.

Köprülü, Bülent. **Miras Hukuku Dersleri, Mirasçılar-Ölüme Bağlı Tasarruflar-Mirasın İntikali (Geçmesi)**, Genişletilmiş ve Yenilenmiş 2. Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1985.

Kurt, Leyla Müjde. “Noterlerin Hukuki Sorumluluğu”, **GÜHFD**, Cilt: XVIII, Sayı: 2, 2014, ss. 85-118.

Mazlum, İsmet. “Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumu”, **ÇÜHFD**, Sayı: 9/2, Kasım 2012, ss. 109-133.

Nomer, Halûk N.. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Gözden Geçirilmiş Genişletilmiş 15. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, Ekim 2017.

Oğuzman, M. Kemal. **Miras Hukuku**, Gözden Geçirilmiş 6. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1995.

Oğuzman, M. Kemal ve M. Turgut Öz. **Borçlar Hukuku Genel Hükümler**, Cilt 1, 6098 sayılı Yeni Türk Borçlar Kanunu’na Göre Güncellenip Genişletilmiş 10. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, Haziran 2012.

Oğuzman, M. Kemal ve Nami Barlas. **Medenî Hukuk**, 24. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, Ağustos 2018.

Oğuzman, M. Kemal, Özer Seliçi ve Saibe Oktay Özdemir. **Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler)**, Gözden Geçirilmiş ve Uyarlanmış 10. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, Kasım 2010.

Oktay Özdemir, Saibe. “Türk Hukukunda Resmi Vasiyetnamelerde Tanıkların Beyan Edecekleri Hususlar ve Karma Vasiyetnamelerin Geçerliliği”, **Prof. Dr. M. İlhan**

Ulusan'a Armağan, Cilt: III, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Temmuz 2016, (Resmî Vasiyetname).

Oktay Özdemir, Saibe. “Yargıtay’ın Karma Vasiyetnameleri Geçersiz Sayan Uygulamasının Aşılması”, **Medeni Kanun’un ve Borçlar Kanunu’nun 90. Yılı Uluslar arası Sempozyumu: 1926’dan Günümüze Türk-İsviçre Medeni Hukuku**, Cilt 1, Yetkin Yayınları, Ankara, Nisan 2017, ss. 535-548, (Karma Vasiyetname).

Olgaç, Senaî. **İçtihatlarla Türk Medenî Kanunu Şerhi**, Dördüncü Baskı, Olgaç Matbaacılık, Ankara, 1974.

Öncü, Özge. “Vasiyetnamelerin Yorumunda İma Teorisi”, **DEÜHFD**, Cilt: 20, Sayı: 2, 2018, ss. 307-374.

Önder, Akil. **Vasiyet Hukuku**, Doğu Matbaası, Ankara, 1944.

Özbek, Mustafa Serdar. “Elektronik Ortamda Düzenlenen Noter Senetleri”, **MÜHFHAD**, Özel Sayı, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan, Cilt:22, Sayı: 3, 2016, ss. 2213-2282.

Özbek, Mustafa Serdar ve Mehmet Ertan Yardım. “Elektronik Noterlik İşlemleri”, **TNBHD**, Sayı: 1, 2016, ss. 3-118.

Özsunay, Ergun. **Gerçek Kişilerin Hukukî Durumu**, Genişletilmiş ve Gözden Geçirilmiş Dördüncü Bası, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1979.

Öztan, Bilge. **Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle)**, Sekizinci Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, Ekim 2017.

Öztan, Bilge ve Fırat Öztan. “Ölüme Bağlı Tasarruflara İlişkin Medeni Kanun’daki ve Noterlik Kanunu’ndaki Şekil Şartları”, **AÜHFD**, Özel Sayı, Zeki Hafizoğulları’na Armağan, Cilt: 65, Sayı: 4, 2016, ss. 3585-3615.

Öztrak, İlhan. **Miras Hukuku (Giriş-Kanundan Doğan Mirasçılık-Ölüme Bağlı Tasarruflar)**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, 1968.

Özüğür, Ali İhsan. **Medenî Yasadan Önce ve Sonra Türk Miras Hukuku**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2001.

Ruhi, Ahmet Cemal ve Canan Ruhi. **Vasiyetname ve Miras Sözleşmesi (En Son Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay Kararları İle)**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ekim 2017.

Sanberk, Mustafa Turgut. **Resmî Vasiyetname**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2002.

Savaş, Abdurrahman. “İnternet Ortamında Yapılan Tek Taraflı Hukuki İşlemler ve Özellikle Elektronik Vasiyetname”, **SÜHFD**, Cilt: 15, Sayı: 2, 2007, ss. 51-91.

Saymen, Ferit H.. **Miras Hukuku, 1954-1955 Dersleri**, Ahmet Sayman Teksir İşleri, İstanbul, 1955.

Serozan, Rona. **Medeni Hukuk, Genel Bölüm, Kişiler Hukuku**, 6. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, Ekim 2015, (Kişiler Hukuku).

Serozan, Rona. “Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumuna Değişik Bir Yaklaşım”, **Halid Kemal Elbir’e Armağan**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Eğitim Öğretim ve Yardımlaşma Vakfı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 1996, ss. 425-437, (Yorum).

Serozan, Rona. **Sağlararası İşlem Yoluyla Ölüme Bağlı Kazandırma**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1979, (Kazandırma).

Serozan, Rona ve Baki İlkey Engin. **Miras Hukuku ve Uygulama Çalışmaları**, Güncellenmiş 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Şubat 2018.

Sözer, Ali Nazım. **Hukukta Yöntembilim**, 2. Baskı, Beta Basım, İstanbul, Mart 2011.

Şener, Esat. **Açıklamalı-İçtihatlı Türk Medenî Kanunu**, 1. Cilt, Gözden Geçirilmiş Genişletilmiş Üçüncü Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, Ocak 1998, (Medenî Kanun).

Şener, Esat. **Uygulamada ve Teoride Her Yönü ile Vasiyet Hukuku**, Seçkin Yayınevi, Ankara, Mayıs 1995, (Vasiyet Hukuku).

Tanrıver, Süha. “Noterler Tarafından Elektronik Ortamda Yapılabilecek Olan İşlemler ve Bu İşlemlerin Gerçekleştirilmesi Usûlü”, **AÜHFD**, Cilt: 65, Sayı: 4, 2016, ss. 3677-3686.

Tunçomağ, Kenan. **Ölüncüye Kadar Bakma Akdi**, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1959.

Tuor, Pierre. **İsviçre Medeni Kanununun Federal Mahkeme İçtihatlarına Göre Sistemli İzahı, Birinci Kısım**, çev. Amil Artus, Örnek Matbaası, Ankara, 1956.

Turan, Gamze. **Ölüme Bağlı Tasarrufların Hükümsüzlüğü**, Turhan Kitabevi, Ankara, 2009.

Ulukapı, Ömer. “Yargıtay Kararları Işığında Noterlerin Hukuki Sorumluluğu”, **SÜHFD**, Cilt: 21, Sayı: 1, 2013, ss. 209-241.

Uyar, Talih, Alper Uyar ve Cüneyt Uyar. **Türk Medeni Kanunu (Gerekçeli-İçtihatlı)**, Cilt: 2, Birinci Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, Mayıs 2006.

Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet. **Türk Medenî Hukuku**, Üçüncü Bası, İstanbul Üniversitesi Yayınları, Nurgök Matbaası, İstanbul, 1963.

Yavuz, Cevdet ve Murat Topuz. “Resmi Vasiyetnamede Düzenleme Şekli (Okuma Yazma Bilen ve Bilmeyenlerin Vasiyetname Düzenleme Şekilleri Arasındaki Farklılıklar Bağlamında MK. Madde 534 ve 535’in Değerlendirilmesi)”, **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, Sayı: 7, 2016, ss. 1145-1161.

Zevkliler, Aydın, M. Beşir Acabey ve K. Emre Gökyayla. **Medenî Hukuk**, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, Ekim 2000.

karararama.yargitay.gov.tr

sozluk.gov.tr

www.kazanci.com

www.resmigazete.gov.tr